

အဘိုးအဘွားများအတွက်



အဘိုးအဘွားများအတွက်
၂၇/၇/၁၀၆

အဘိုးအဘွားများအတွက်

ชวนม่วนขึ้น

ธรรมะบันเทิงหลายเรื่องเล่า

อาจารย์พรหม

ห้ามจำหน่ายหนังสือเล่มนี้โดยเด็ดขาด
ผู้ใดพบเห็นการจำหน่าย
โปรดแจ้งมูลนิธิปัญญาประทีป

พิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการด้วยศรัทธาของญาติโยม
หากท่านไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือนี้แล้ว
โปรดมอบให้กับผู้อื่นที่จะได้ใช้ จะเป็นบุญเป็นกุศลอย่างยิ่ง

ชวนม่วนขึ้น

ธรรมะบันเทิงหลายเรื่องเล่า

จาก Opening the Door of Your Heart

Copyright c Ajahn Brahm 2004

Published by Thomas C. Lothian Pty Ltd

แปลโดย ศรียวรา อิศสระ

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย

หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ

มูลนิธิปัญญาประทีป ตั้งอยู่ที่โรงเรียนทอสี

๑๐๒๓/๔๗ ซอยปรีดีพนมยงค์ ๔๑

สุขุมวิท ๗๑ เขตวัฒนา กทม. ๑๐๑๑๐

โทร. ๐-๒๗๑๓-๓๖๗๔

www.panyaprateep.com, www.thawasischool.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

จำนวน ๖,๕๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒-๑๕ : พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ - มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

จำนวน ๑๗๓,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๑๖ : พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ภาพปกโดย : ชัย ราชวัตร

จัดทำโดย : มูลนิธิปัญญาประทีป

ดำเนินการพิมพ์โดย บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒, ๐๘-๔๙๑๓-๘๖๐๐ โทรสาร. ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

คำนำ

ชีวิตคนเราเปรียบเสมือนเรื่องราวมามากมายที่ประสบการณ์สัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน ดังนั้นนิทานจึงสามารถสื่อความจริงของชีวิตได้ดีกว่าทฤษฎีหรือปรัชญาล้วนๆ คนเราจึงชอบฟังนิทาน

เรื่องเล่าต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ อาตมาได้ยินได้ฟังได้ประสบมาในระยะเวลาที่สามสิบปีที่อาตมาบวชเป็นพระสายวัดป่าในนิกายเถรวาท เป็นเวลากว่าหลายศตวรรษแล้วที่พุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นศาสนาหลักประจำชาติของไทย พม่า ศรีลังกา เขมร และลาว ปัจจุบันพุทธศาสนานิกายเถรวาทนี้ได้หยั่งรากและเจริญเติบโตในดินแดนตะวันตก (รวมทั้งประเทศออสเตรเลีย ซึ่งน่าจะนับว่าเป็นดินแดนทางใต้มากกว่า!)

ผู้คนมักจะถามอาตมาอยู่บ่อยๆ ว่า อะไรคือข้อแตกต่างระหว่างพุทธศาสนานิกายหลักต่างๆ - เถรวาท มหายาน วัชรยาน และเซน คำตอบคือ นิกายต่างๆ ก็เหมือนกับขนมเค้กชนิดเดียวกัน แต่เคลือบด้วยน้ำตาลไอซิ่งต่างชนิดกันเท่านั้น จากภายนอกอาจจะดูเหมือนว่ามีลักษณะและรสชาติต่างกัน แต่เมื่อกัดลงไปเต็มคำแล้ว เราก็จะพบรสชาติเดียวกัน - รสชาติแห่งความเป็นอิสระ เมื่อเริ่มต้นก็มีพุทธศาสนาเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นแหละ

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียเมื่อประมาณ ๒,๖๐๐ ปีมาแล้ว พระองค์มิได้ทรงสั่งสอนเฉพาะภิกษุภิกษุณีเท่านั้น หากทรงสั่งสอนสามัญชนอีกหลายๆ พันคนด้วย ตั้งแต่ชาวนา คนกวาดถนน หรือแม้แต่โสเภณี พระ

ปัญญาของพระพุทธองค์ได้บังเกิดขึ้น เพราะการดลบันดาลจาก
สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ หากเกิดจากความทะลุปรุโปร่งในความเป็น
ธรรมดาของธรรมชาตินั้น คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเกิดจาก
พระหฤทัยอันเปิดกว้างต่อความจริงด้วยพลังจากการภาวนาอย่าง
ลึกซึ้ง ดังพุทธพจน์ที่คุ้นหูว่า ‘เราย่อมบัญญัติโลก เหตุเกิดแห่งโลก
ความดับแห่งโลก และปฏิบัติเครื่องให้ถึงความดับแห่งโลก ใน
อัมภพอันมีประมาณวาหนึ่ง มีสัญญาและมีใจนี้เท่านั้น’ ๑

พระธรรมคำสั่งสอนหลักของพระพุทธองค์ คือ อริยสัจสี่ ซึ่ง
อาตมาขอจัดลำดับใหม่จากที่เป็นอยู่ดังนี้

๑. สุข

๒. เหตุให้เกิดสุข

๓. ความขาดสุข

๔. เหตุให้เกิดภาวะขาดสุข

เรื่องราวต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับข้อที่สอง คือ เหตุให้
เกิดสุขเป็นหลัก

พระพุทธองค์มักทรงสอนด้วยเรื่องราวต่างๆ ท่านอาจารย์
ของอาตมา หลวงพ่อชาแห่งภาคอีสานของประเทศไทย ก็ได้ใช้
เรื่องราวต่างๆ ในการสอนเช่นกัน หลังจากได้ฟังหลวงพ่อบรรยาย
ธรรม สิ่งที่มาจดจำได้มากที่สุด ก็คือเรื่องราวต่างๆ ที่ท่านเล่า
โดยเฉพาะเรื่องตลก ไม่ใช่เพียงแค่จำได้ง่ายเท่านั้น หากเรื่องราว
เหล่านี้ยังสื่อคำชี้แนะที่ลึกซึ้งยิ่งสำหรับทางไปสู่ความสุขที่แท้จริง
เรื่องราวนั้นจึงนับได้ว่าเป็น ‘ธรรมทูต’

อาตมาเองก็ได้ใช้เรื่องราวต่างๆ รวมทั้งนิทานสอน

พุทธศาสนา และการปฏิบัติภาวนาในประเทศออสเตรเลีย สิงคโปร์ และมาเลเซียมากกว่ายี่สิบปีแล้ว และอาตมาก็ได้นำเสนอเรื่องราวที่อาตมาชอบมากที่สุดบางส่วนไว้ในหนังสือเล่มนี้ เพราะเรื่องราวนิทานมีไว้สำหรับสื่อความหมายด้วยตัวของมันเอง อาตมาจึงใส่คำอธิบายเพิ่มเติมไว้น้อย เรื่องราวแต่ละเรื่องสื่อความหมายหลายระดับ ดังนั้นยิ่งผู้อ่านอ่านมากเท่าไร ความจริงก็จะปรากฏมากขึ้นเท่านั้น

ขอให้ท่านทั้งหลายสนุกกับการอ่านเรื่องราวแห่งความสุขที่แท้จริงเหล่านี้มากเท่ากับผู้ที่เคยได้ฟังสดๆ และขอให้เรื่องราวเหล่านี้ได้ช่วยเปลี่ยนชีวิตของผู้อ่านให้ดีขึ้น เช่นที่มันได้ช่วยผู้อื่นมามากมายแล้ว

อาจารย์พรหม

เพิร์ธ พฤษภาคม ๒๕๔๗

จากผู้แปล

ขณะที่เดินออกมาจากการบรรยายธรรมของท่านอาจารย์พรหมวังโส ผู้ฟังกว่า ๘๐๐ คนล้วนเบิกบานยิ้มแย้มแจ่มใส แม้ผู้ที่ปกติไม่ค่อยสนใจฟังธรรมะต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ท่านเทศน์สนุกมากและได้ข้อคิดดีๆ มากมาย คุณสรนันท์ ตันธุนิธย์ ผู้จัดการบรรยายธรรมในครั้งนั้นบอกข้าพเจ้าว่า เรื่องเล่านิทานต่างๆ รวบรวมไว้ในหนังสือ Opening The Door of Your Heart ซึ่งกำลังได้รับการแปลเป็นหลายภาษา น่าจะแปลเป็นภาษาไทยบ้าง

ในการแปลนี้ ท่านอาจารย์ชยสาโร ท่านอาจารย์ของข้าพเจ้า ซึ่งเป็นลูกศิษย์หลวงพ่ochaและเป็นชาวอังกฤษเช่นเดียวกับท่านอาจารย์พรหม ได้เมตตาตรวจสอบการแปลให้ ท่านอาจารย์พรหมเองก็ได้มอบสิทธิทุกประการในการแปลหนังสือฉบับภาษาไทยเล่มนี้แก่ท่านอาจารย์ชยสาโรผู้เป็นสหธรรมิกเก่า

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พรหมที่ได้ไว้วางใจให้ข้าพเจ้าแปลหนังสือของท่าน และท่านอาจารย์ชยสาโรที่ได้เมตตาสั่งสอนและช่วยให้การแปลนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่ได้มีส่วนช่วยข้าพเจ้าในเรื่องต่างๆ ทุกเรื่อง

ศรีวรา อิศสระ

แต่ครูบาอาจารย์ หลวงพ่อชา ผู้เป็นสมณะแท้
แต่เพื่อนสพรหมจรรย์ ผู้เป็นพยานความงามของกัลยาณธรรม
และ แต่โยมพ่อ ผู้สอนให้มีความสุข

| | |
|-----------|--------------------------------|
| สงบได้ | จะสำนึกในความอ่อนน้อมของตน |
| เจียมเป็น | จะสำนึกในความเพ้อเจ้อของตน |
| มีน้ำใจ | จะสำนึกในการดວນสรูปคนอื่นของตน |

-สุภาชิตจันโบราณ

สารบัญ

| | |
|---------------------------------------|-----------|
| ความสมบูรณ์แบบและความรู้สึกผิด | ๑๕ |
| ก้อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน | ๑๕ |
| สวนเซน | ๑๙ |
| เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว | ๒๒ |
| ทำสวนทวนทุกข์ | ๒๓ |
| ความรู้สึกผิดและการให้อภัย | ๒๖ |
| ความรู้สึกผิดของอาชญากร | ๒๙ |
| เด็กนักเรียนห้อง ข | ๓๑ |
| เด็กน้อยในชุดเปอร์มาเก็ต | ๓๓ |
| ผิดกันถ้วนหน้า | ๓๔ |
| จงปล่อยวางความรู้สึกผิดตลอดกาล | ๓๕ |
| ความรักและการอุทิศตน | ๓๗ |
| ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข | ๓๗ |
| เปิดประตูใจไว้ | ๓๘ |
| การอุทิศตน | ๔๓ |
| ไต่กับเปิด | ๔๔ |
| ขอบคุณข้อบกพร่อง | ๔๖ |
| เรื่องรักๆ ใคร่ๆ | ๔๗ |
| รักแท้ | ๔๙ |
| ความหวาดกลัวและความเจ็บปวด | ๕๑ |
| อิสระจากความหวาดกลัว | ๕๑ |

| | |
|--|----|
| ทำนายทายทักอนาคต | ๕๓ |
| การพนัน | ๕๔ |
| ความกลัวคืออะไร? | ๕๗ |
| ประหม่าหน้าคน | ๕๙ |
| กลัวความเจ็บปวด | ๖๔ |
| ปล่อยวางความเจ็บปวด | ๖๗ |
| เจ็บนิดๆ ไม่นานดีกว่าใช้ยาชาช่วยถอนพิษ | ๖๙ |
| ไม่มีกังวล | ๗๐ |

ความโกรธกับการให้อภัย ๗๗

| | |
|--------------------------------------|----|
| ความโกรธ | ๗๗ |
| การพิจารณาคดี | ๗๘ |
| งานปฏิบัติธรรม | ๘๐ |
| ปีศาจกินความโกรธ | ๘๔ |
| ไม่ไหวแล้ว! พอกันที! ฉันไม่อยู่แล้ว! | ๘๘ |
| วิธีการที่จะระงับการต่อต้านการปกครอง | ๙๐ |
| สงบลงด้วยการให้อภัย | ๙๖ |
| การให้อภัยเชิงสร้างสรรค์ | ๙๗ |

สร้างความสุข ๑๐๑

| | |
|---------------------------------|-----|
| การยกย่องชมเชยพาเราไปได้ทุกแห่ง | ๑๐๑ |
| วีไอพี เป็นได้อย่างไร | ๑๐๒ |
| สองนิ้วช่วยยิ้ม | ๑๐๕ |
| คำสอนที่ล้ำค่า | ๑๐๗ |
| แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน | ๑๐๙ |

| | |
|--|------------|
| การเสียสละเยี่ยงวีรบุรุษ | ๑๑๑ |
| ชีวิตรัดเข็มคั่นรทบรรพทุก | ๑๑๒ |
| มากเกินไปที่จะหวัง | ๑๑๖ |
| ถึงขณะกันร้ว | ๑๑๙ |
| มันอาจจะยุติธรรมก็ได้! | ๑๒๐ |
| ปัญหาวิกฤติและการแก้ไขด้วยเมตตา | ๑๒๓ |
| กฎแห่งกรรม | ๑๒๓ |
| ดื่มชาเมื่อไม่มีทางออก | ๑๒๕ |
| ไปตามกระแส | ๑๒๗ |
| ติดกับระหว่างเสือและงู | ๑๒๙ |
| คำแนะนำเพื่อชีวิต | ๑๓๑ |
| มีปัญหาหรือ? | ๑๓๓ |
| การตัดสินใจ | ๑๓๕ |
| การโทษผู้อื่น | ๑๓๖ |
| คำถามสามข้อของจักรพรรดิ | ๑๓๗ |
| ว้าวร้องให้ | ๑๔๒ |
| เด็กหญิงเล็กๆ กับเพื่อนของเธอ | ๑๔๖ |
| งู นายกเทศมนตรี และพระ | ๑๔๘ |
| งูตัวร้าย | ๑๕๒ |
| ปัญญาและความสงบภายใน | ๑๕๗ |
| ปัญญานำ น้ำใจตาม | ๑๕๗ |
| ความห่วงใยต่อลูกชาย | ๑๕๘ |
| ปัญญาคืออะไร | ๑๕๙ |

| | |
|--------------------------|-----|
| กินอย่างฉลาด | ๑๖๑ |
| การแก้ปัญหา | ๑๖๒ |
| ฟังผิด | ๑๖๔ |
| ไม่ใช่ปัญญา | ๑๖๕ |
| โง่ขี้ขลาด | ๑๖๗ |
| เต่าพูดมาก | ๑๗๐ |
| พูดได้ฟรีไม่ต้องจ่ายภาษี | ๑๗๔ |

จิตกับสังขาร ๑๗๕

| | |
|---------------------|-----|
| หมอผี | ๑๗๕ |
| อะไรใหญ่ที่สุดในโลก | ๑๗๗ |
| การค้นหาคติ | ๑๗๘ |
| วิทยาศาสตร์ | ๑๘๐ |
| ศาสตร์แห่งความสงบ | ๑๘๑ |
| ความเชื่ออันงมงาย | ๑๘๑ |

คุณค่าและการปฏิบัติธรรม ๑๘๕

| | |
|----------------------|-----|
| เสียงที่ไพเราะที่สุด | ๑๘๕ |
| อำนาจปรีชา | ๑๘๗ |
| หินที่มีค่า | ๑๙๐ |
| แล้วฉันจะเป็นสุข | ๑๙๒ |
| ชาวประมงเม็กซิกัน | ๑๙๕ |
| พอ | ๑๙๗ |

อิสรภาพและความอ่อนน้อมถ่อมตน ๑๙๙

| | |
|----------------|-----|
| อิสระสองประเภท | ๑๙๙ |
|----------------|-----|

| | |
|-----------------------------------|------------|
| อิสระชนิดไหนล่ะที่ท่านชอบ? | ๒๐๐ |
| โลกเสรี | ๒๐๒ |
| อาหารคำกับองค์กษัตริย์โทษกรรมสากล | ๒๐๕ |
| การแต่งตัวของพระ | ๒๐๗ |
| หัวเราะตัวเอง | ๒๐๙ |
| การหัวเราะที่ดังสุดของหมามะกัน | ๒๑๐ |
| เหม็นลม | ๒๑๑ |
| เมื่ออาตมาบรรลุนิพพาน? | ๒๑๕ |
| หม้อหรือหมู | ๒๑๘ |
| หเร กฤษณะ | ๒๑๙ |
| ค้อนใคร? | ๒๒๐ |
| มองเป็นเรื่องตลกดีกว่า | ๒๒๒ |
| ไอ้โง่ | ๒๒๓ |
| ความทุกข์และการปล่อยวาง | ๒๒๕ |
| คิดยากกว่าทำ | ๒๒๕ |
| ขุนเพราะชน | ๒๒๗ |
| กรรมของเราหนอ บุญของเขาหนอ | ๒๒๙ |
| ไม่ปลอบก็เหมือนปลอบ | ๒๓๐ |
| การเจ็บป่วยเป็นเรื่องผิดปกติ? | ๒๓๒ |
| เยี่ยมคนป่วย | ๒๓๔ |
| หัวเราะไม่ห้าม | ๒๓๗ |
| คอนเสิร์ตชีวิต | ๒๔๒ |
| ไปไม่ร่วง | ๒๔๕ |

| | |
|-----------------|-----|
| ปูมชะตากรรม | ๒๔๘ |
| เมียข้ามชาติ | ๒๕๐ |
| หัวเราะให้ออก | ๒๕๒ |
| เสน่ห์หูกองขี้ | ๒๕๔ |
| หมายเหตุ | ๒๕๗ |
| ประวัติผู้เขียน | ๒๕๙ |

ความสมบูรณ์แบบและความรู้สึกผิด

ก่อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน

หลังจากการซื้อที่ดินเพื่อสร้างวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ นั้น เราก็หมดตัวและเป็นหนี้โดยที่ยังไม่มีสิ่งปลูกสร้างใดๆ แม้แต่เพิงที่อาศัยได้บนที่ดินผืนนั้น ในช่วงสองสามอาทิตย์แรก เราต้องอาศัยนอนอยู่บนบานประตูเก่าๆ ที่ซื้อมาถูกๆ จากคนขายของเก่า เราหนุนบานประตูเก่าๆ นั้นให้สูงขึ้นจากพื้นดินด้วยก้อนอิฐ (เราไม่มีแม้แต่เบาะนอน นั่นก็เป็นของแถมอยู่แล้วเพราะว่าเราเป็นพระปानी)

ท่านเจ้าอาวาสได้บานประตูที่ดีที่สุด เป็นบานประตูเรียบๆ ส่วนบานประตูของอาตมาเป็นชนิดที่มีบัว แถมยังมีรูขนาดใหญ่พอควรอยู่ตรงกลางตรงบริเวณที่เคยติดลูกบิด โชคดีนะที่เขาถอดลูกบิดออกไปแล้ว แต่เจ้ารูนี้ก็ยังคงอยู่เกือบจะกลางเตียงประตูของอาตมาทีเดียว อาตมาเคยพูดตลกๆ ว่า อาตมาไม่ต้องลุกจากเตียงไปเข้าห้องน้ำหรอกนะ! ความจริงที่แสนหนาวก็คือว่า ลมสามารถพัดกรูผ่านเจ้ารูนี้มาถึงตัวอาตมา ทำให้อาตมาไม่ค่อยได้หลับได้นอนในช่วงค่ำคืนเหล่านั้น

พวกเราเป็นพระจณๆ ที่ต้องการอาคารที่พักอาศัย แต่ไม่มีกำลังทรัพย์พอที่จะจ้างช่างก่อสร้างได้ แค่ว่าวัสดุต่างๆ ก็แพงเกินพอแล้ว อาตมาจึงต้องเรียนรู้ว่าเขาทำงานก่อสร้างกันอย่างไร เตรียมฐานรากอย่างไร ตลอดจนถึงการผสมคอนกรีต การก่ออิฐ การตั้งหลังคา งานประปา และอื่นๆ อย่าง ก่อนจะบวชอาตมาเคย

เป็นนักฟิสิกส์ทฤษฎีและเป็นครูโรงเรียนมัธยมผู้ไม่เคยคุ้นกับการใช้แรงงานด้วยมือทั้งสองนี้ เพียงไม่กี่ปีอาตมากลายเป็นช่างก่อสร้างที่มีฝีมือไม่เบา ขนาดที่จะสามารถเรียกคณะทำงานของอาตมาได้ว่าบริษัทพุทธก่อสร้าง (BBC -Buddhist Building Company) แต่ขณะที่เริ่มต้นนั้นมันช่างเป็นเรื่องที่ยากเย็นแสนเข็ญเอามากๆ

การก่ออิฐอาจจะดูเป็นเรื่องง่าย ๆ เพียงแค่โปะปูนลงไปแล้ววางก้อนอิฐ แต่ด้านนี้ที่ด้านนั้นที่ให้เข้าที่ ตอนอาตมาเริ่มก่ออิฐใหม่ๆ อาตมาตะกะดมูมหนึ่งลงเพื่อให้ได้ระดับ อีกมูมหนึ่งกลับยกขึ้น พออาตมากัดด้านที่ยกขึ้นนั้นให้ลงมา อิฐก็เริ่มแตกแถวแตกแนว หลังจากที่อาตมาดันมันให้กลับเข้าที่ มูมแรกก็เริ่มสูงเกินไปอีกแล้ว โยมลองทำดูซิ!

เพราะอาตมาเป็นพระ อาตมาจึงมีความอดทนและมีเวลาที่จะทำงานได้โดยไม่จำกัด อาตมาจึงทำงานอย่างประณีตที่สุด โดยไม่สนว่าจะต้องใช้เวลายาวนานเท่าใด เพื่อให้มันใจได้ว่าอิฐทุกๆ ก้อนจะถูกวางไว้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด ในที่สุดการก่อกำแพงอิฐแผงแรกของอาตมาก็สำเร็จลง อาตมาก้าวถอยออกมาขึ้นชั้นชมผลงาน ในช่วงขณะนั้นแหละที่อาตมาสังเกตเห็น ...โอ้ย!..... อาตมาก่ออิฐพลาดไปสองก้อน อิฐก้อนอื่นๆ เป็นแถวเป็นแนวสวยงาม มีแต่เจ้าอิฐสองก้อนนี้แหละที่เอียงๆ ทำมูมกับแนวอิฐก้อนอื่นๆ มันดูแย่มากๆ เลย มันทำให้กำแพงทั้งแผงดูไม่ดีเลย

ขณะนั้นปูนก่ออิฐก็แข็งเกินกว่าที่จะสามารถดึงอิฐออกมาก่อใหม่เสียแล้ว อาตมาจึงกราบเรียนท่านเจ้าอาวาส ขอบุญกำแพงเพื่อเริ่มต้นก่ออิฐใหม่อีกครั้ง หรือถ้าจะให้ดีก็อยากจะระเบิดมันทิ้ง

ไปเลย อาตมาก็อธิฐไม่ดี และอาตมาก็รู้สึกอับอาย ท่านเจ้าอาวาสไม่อนุญาตให้หรือ กำแพงนี้จะต้องคงอยู่

เวลาอาตมาพาแขกเยี่ยมชมวัดที่เริ่มตั้งใหม่ของเรา อาตมาพยายามหลีกเลี่ยงที่จะพาแขกเดินไปทางกำแพงนั้น อาตมาไม่อยากให้ใครๆ เห็นมันเลย จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปได้สามสี่เดือน ขณะที่อาตมากำลังเดินอยู่กับผู้มาเยี่ยมวัดคนหนึ่ง เขาสังเกตเห็นกำแพงนั้น แล้วก็เปรยขึ้นมาว่า “กำแพงนี้สวยดี”

อาตมาถามเขาด้วยความประหลาดใจว่า “คุณลืมแว่นสายตาของคุณไว้ในรถรีเปล่า? สายตาคุณเลื่อมรีเปล่า? คุณไม่เห็นว่ามีอิฐถึงสองก้อนที่วางไม่ดีจนทำให้กำแพงนี้เสียหายหมด?”

คำพูดที่เขาตอบอาตมานั้นได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งหมดของอาตมาต่อกำแพงนั้น ต่อตัวอาตมาเอง และต่อหลายๆ แง่มุมของชีวิต เขาบอกอาตมาว่า “ใช่ ผมเห็นอิฐที่วางไม่ดีสองก้อนนั้น แต่ผมก็ได้เห็นด้วยว่ามีอิฐอีก ๙๙๘ ก้อน ก่อไว้อย่างสวยงามเป็นระเบียบ”

อาตมาถึงกับอึ้งทีเดียว นับเป็นครั้งแรกในรอบสามเดือนที่อาตมาสามารถมองเห็นอิฐก้อนอื่นๆ บนกำแพงนั้นนอกเหนือจากเจ้าสองก้อนที่เป็นปัญหา ไม่ว่าจะเป็นอิฐที่อยู่ด้านบน ด้านล่าง ด้านซ้าย และด้านขวาของเจ้าอิฐสองก้อนนั้น ล้วนแต่เป็นอิฐที่ก่อไว้อย่างดีไม่มีที่ติ ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนอิฐที่ดีนี้มีมากกว่าเจ้าอิฐไม่ดีสองก้อนนั้นมากมายนัก ก่อนหน้านี้นตาของอาตมาจับจ้องเฉพาะแต่ที่อิฐสองก้อนนั้น ตาของอาตมามีติดบอดต่อสิ่งอื่นๆ ทั้งหมด อาตมาจึงไม่อาจทนมองกำแพงนั้นได้และไม่ต้องการให้ผู้อื่นได้เห็น

กำแพงนั้นด้วย เป็นเหตุให้อาตมาอยากจะทำลายกำแพงนั้นทิ้ง
เดี๋ยวนี้เมื่ออาตมาสามารถเห็นอิฐดี ๆ แล้ว กำแพงนั้นก็ไม่น่า
เกลียดอีกต่อไป มันก็เป็นเหมือนกับที่ผู้มาเยี่ยมคนนั้นพูด “กำแพง
นี้สวยดี” เดี่ยวนี้กำแพงนั้นก็ยังคงอยู่ แม้เวลาจะผ่านไป ๒๐ ปี
แล้ว อาตมาเองก็ลืมเสียแล้วว่าเจ้าอิฐไม่ดีสองก้อนนั้นมันอยู่ตรง
ไหนแน่ อาตมาไม่สามารถเห็นจุดที่ผิดพลาดนั้นจริงๆ

มนุษย์เรารู้สึกกับคนที่ตัดสัมพันธ์หรือหย่าร้างเพียงเพราะเขา
เพ่งมองเห็นแต่ ‘อิฐที่ไม่ดีสองก้อน’ ที่อยู่ในตัวคู่ชีวิตของเขา พวก
เราก็ค้นหาที่เคยรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังจนอาจจะเคยคิดฆ่าตัวตายเพียง
เพราะเรามองเห็นแต่ ‘อิฐที่ไม่ดีสองก้อน’ ในตัวของเรา ทั้งๆ ที่
ในความเป็นจริงมี ‘อิฐที่ดีและอิฐที่ดีจนไม่มีที่ติ’ มากมายอยู่เคียง
ข้างส่วนที่บกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นมองไปทางข้างบน ข้างล่าง ข้างซ้าย
ข้างขวา เพียงแต่เรามองมันไม่เห็นเท่านั้น แทนที่จะเห็นสิ่งดีๆ ที่มี
อยู่ สายตาของเรากลับเพ่งมองจดจ่อเฉพาะสิ่งที่ผิดพลาด ทั้งหมด
ที่เราเห็นมีแต่สิ่งผิดพลาด จนเราคิดอยากจะทำลายมันทิ้งเสีย มัน
น่าเศร้าจริงๆ ที่หลายครั้งหลายหนเราได้ลงมือทำลาย “กำแพงที่ดี”
นั้นไปจริงๆ

เราทุกคนย่อมมี ‘ก้อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน’ แต่
แต่ละคนก็ย่อมมี ‘ก้อนอิฐที่ดีจนไม่มีที่ติ’ จำนวนมากมายกว่าข้อ
บกพร่องหลายเท่า เมื่อเรามองเห็นมันแล้ว สิ่งต่างๆ ก็ดูจะไม่เลว
ร้ายนัก ไม่เพียงแต่เราจะสามารถอยู่กับตนเองและข้อผิดพลาด
บางประการของเราได้อย่างสุขสงบแล้ว เรายังสามารถมีความสุข
กับการใช้ชีวิตร่วมกับสามีหรือภรรยาของเราด้วย นับเป็นข่าวร้าย

สำหรับทนายความผู้เชี่ยวชาญเรื่องการหย่าร้าง แต่เป็นข่าวดีสำหรับโยม

อาตมาได้เล่าเรื่องสั้นๆ นี้หลายครั้ง ช่างก่อสร้างคนหนึ่งที่ได้ฟังเรื่องนี้ได้มาพบอาตมาเพื่อบอกความลับเกี่ยวกับงานก่อสร้าง เขาบอกว่า “ช่างก่อสร้างอย่างเราๆ นี่มักจะทำสิ่งผิดพลาดได้เสมอ เพียงแต่เราจะบอกลูกค้าของเราว่ามันเป็นเอกลักษณ์พิเศษที่ไม่มีบ้านใดในละแวกนั้นมีเหมือน แถมเรายังเบิกค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสองสามพันเหรียญอีกด้วย”

ฉะนั้นมันเป็นไปได้ที่เอกลักษณ์พิเศษจะมีจุดเริ่มต้นมาจากความผิดพลาด ในทำนองเดียวกัน ถ้าเพียงแต่โยมจะเลิกมองจดจ้องอยู่เฉพาะแต่ข้อผิดพลาด สิ่งที่ยอมเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องในตัวโยม ในตัวสามีหรือภรรยาของโยม และในชีวิตทั่วๆ ไป อาจจะกลับกลายเป็น ‘ลักษณะพิเศษเฉพาะตัว’ ที่จะเพิ่มคุณค่าให้แก่ชีวิตของโยมนะ

สวนเซน

วัดพุทธในญี่ปุ่นมีชื่อเสียงในเรื่องสวน หลายปีก่อนมีวัดๆ หนึ่งเป็นที่กล่าวขานกันว่ามีสวนสวยยิ่งกว่าวัดใดๆ ผู้คนจากทั่วประเทศพากันเดินทางมาที่วัดนี้เพื่อชื่นชมการจัดสวนที่งดงาม ประณีต มีคุณค่ายิ่งในความเรียบง่ายเป็นธรรมชาติ

พระอาจารย์อาวสุรูปหนึ่งเดินทางมาเยี่ยมชมสวนนี้ ท่านเดินทางมาถึงแต่เช้าตรู่หลังพระอาทิตย์ขึ้น ท่านต้องการจะค้นหาว่า เพราะเหตุใดสวนนี้จึงได้ชื่อว่าสามารถสร้างแรงบันดาลใจอย่างมากแก่ผู้มาเข้าชม ท่านจึงซ่อนตัวอยู่หลังพุ่มไม้ใหญ่บริเวณที่มองเห็นสวนได้เป็นอย่างดี

ท่านเห็นพระทำสวนหนุ่มรูปหนึ่งเดินหิ้วตะกร้าหวายสองใบออกมาจากวัด เป็นเวลากว่าสามชั่วโมงที่ท่านเฝ้าดูพระหนุ่มค่อยๆ บรรจงเก็บใบไม้และกิ่งไม้ที่ร่วงหล่นจากต้นพลัมที่แผ่กิ่งก้านสาขาอยู่กลางสวน ขณะที่เก็บใบไม้แต่ละใบ และกิ่งไม้แต่ละก้าน ท่านจะพลิกมันกลับไปกลับมาอย่างเบามือ เฟ้งพิศและไตร่ตรอง ถ้าท่านชอบ ท่านก็วางมันลงในตะกร้าใบหนึ่งอย่างทะนุถนอม แต่ถ้าท่านเห็นว่ามันไม่เป็นประโยชน์แล้ว ท่านก็ทิ้งมันลงไปในตะกร้าอีกใบซึ่งเป็นตะกร้าสำหรับขยะ หลังจากที่ท่านได้นำขยะไปที่กองขยะหลังวัดแล้ว ท่านหยุดพักเพื่อดื่มชาและเตรียมใจให้พร้อมสำหรับขั้นตอนสำคัญลำดับต่อไป

พระหนุ่มใช้เวลาอีกสามชั่วโมงบรรจงวางใบไม้แต่ละใบ และกิ่งไม้แต่ละก้านลงในที่ๆ เหมาะสมในสวนอย่างมีสติ ด้วยความเอาใจใส่ ประณีต และเชี่ยวชาญ ถ้าท่านยังไม่พอใจกับการวางนั้น ท่านก็ขยับมันไปมาด้านนั้นนิดด้านนี้หน่อย จนกว่าจะปรากฏรอยยิ้มแห่งความพึงพอใจนั้นแหละ ท่านจึงจะเลือกใบไม้ใบใหม่ที่มีรูปร่างและสีสันตรงใจท่าน วางลงในที่ๆ เหมาะสมในสวนต่อไป ความเอาใจใส่ในรายละเอียดของท่านนั้นยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน ความเชี่ยวชาญในการจัดสีและรูปลักษณ์ของท่าน

นั่นเยี่ยมยอด ความเข้าถึงความงามของธรรมชาติของท่านสูงส่งนัก เมืองานของท่านเสร็จสิ้นลง สวณนั้นก็งามเลิศ

แล้วพระอาวุโสก็ได้ก้าวเข้าไปในสวนด้วยรอยยิ้มจนเห็นฟันหักๆ ของท่าน ท่านแสดงความยินดีกับพระหนุ่มว่า “ยอดเยี่ยมยอดเยี่ยมจริงๆ น่าประทับใจมาก ผมเฝ้าสังเกตคุณมาตลอดเข้าความขยันของคุณคู่ควรแก่การยกย่องสูงสุด และสวนของคุณก็... เอ้อ... สวนของคุณก็เกือบจะสมบูรณ์แบบ”

หน้าของพระหนุ่มซีดขาวลงทันที ร่างกายของท่านเกร็งขึ้นมาราวกับโดนแมงป่องต่อย รอยยิ้มแห่งความทะนงตนวูบหายไป ในประเทศญี่ปุ่น ผู้ใดจะประมาทพระราชาผู้มีใบหน้าเปลี่ยนไปด้วยรอยยิ้มแห่งความเมตตาไม่ได้เป็นอันขาด

ด้วยความวิตกกังวล พระหนุ่มตะกุกตะกักถามว่า “ท่านหะ...หมายความว่าอย่างไรครับ? ที่ว่าเกือบ... เกือบจะสมบูรณ์แบบนะ ท่าน หะ.... หมายความว่าอย่างไร?” แล้วท่านก็หมอบราบลงแทบเท้าพระอาวุโส “ท่านผู้รู้ ท่านอาจารย์ขอรับ โปรดเมตตากระผมเถิด พระพุทธองค์คงส่งท่านมาแน่ๆ เพื่อจะชี้แนะกระผมให้ตกแต่งสวนนี้ให้งดงามสมบูรณ์แบบที่สุด โปรดสั่งสอนผมด้วย ท่านผู้มีปัญญา โปรดแสดงให้เห็นผดู่ด้วยเถิด”

พระอาวุโสถามว่า “ท่านต้องการให้ผมแสดงให้ดูจริงๆ รึ?” ร็วรอยบนใบหน้าราชาของท่านบอกว่า ท่านพร้อมจะให้บทเรียนที่ไม่ธรรมดา “ขอรับๆ ท่านผู้รู้ โปรดแสดงเถิดขอรับ”

ดังนั้นพระอาวุโสจึงก้าวฉับๆ เข้าไปตรงกลางสวน ลำแขนเหี่ยวๆ แต่ยังแข็งแรงของท่านโอบรอบต้นพลัมใบดกนั้น แล้วด้วย

เสียงหัวเราะเยิงงันกบฏ ท่านเขย่าต้นไม้ที่นำสงสารนั้นราวกับจะเหวี่ยงปีศาจออกมาจากมัน ใบไม้ กิ่งไม้ และเปลือกไม้ร่วงหล่นเกลื่อนกลาด ท่านเขย่าแล้วเขย่าอีก จนเมื่อไม่มีใบไม้จะร่วงอีกแล้วนั้นแหละท่านจึงได้หยุด

พระหนุ่มตกใจ สอนสวดยถูกทำลาย งานที่ได้ทำตลอดช่วงเช้านี้สูญเปล่า ท่านโกรธจนอยากจะกำจัดพระอาวุโส แต่พระอาวุโสกลับมองไปรอบๆ ตัวด้วยอาการชื่นชมในผลงานของท่านเองอย่างบริสุทธิ์ใจ และแล้วด้วยรอยยิ้มที่สามารถละลายความโกรธของพระหนุ่มลงได้ ท่านกล่าวอย่างนุ่มนวลกับพระหนุ่มว่า “บัดนี้ส่วนของท่านงดงามสมบูรณ์แบบแล้ว”

เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว

ฤดูมรสุมในเมืองไทยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนตุลาคม ในช่วงเวลานี้พระสงฆ์จะงดเว้นการเดินทาง วางมือจากงานทั้งหลาย และอุทิศเวลาเพื่อการศึกษาและภาวนา เราเรียกช่วงเวลานี้ว่า ‘ช่วงเข้าพรรษา’

ที่ปักษ์ใต้เมื่อหลายปีก่อน ท่านเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระที่มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ท่านกำลังก่อสร้างศาลาหลังใหม่ในบริเวณวัดป่าของท่าน เมื่อถึงช่วงเข้าพรรษา ท่านก็จะรับภารก่อสร้างและส่งช่างก่อสร้างกลับบ้าน เพราะนี่เป็นเวลาของความสงบในวัดของท่าน

สองสามวันต่อมา ผู้มาเยี่ยมวัดคนหนึ่งเห็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างไว้ครึ่งๆ กลางๆ นี้ จึงกราบเรียนถามท่านว่าศาลาหลังนี้จะสร้างเสร็จเมื่อใด โดยไม่มีอาการลังเล ท่านเจ้าอาวาสตอบว่า “ศาลาหลังนี้สร้างเสร็จแล้ว”

“ศาลาหลังนี้สร้างเสร็จแล้วหรือขอรับ?” ผู้มาเยี่ยมคนนั้นถามแล้วก้าวถอยห่างออกมา เขาคิดคำนึงในใจว่า ‘ท่านหมายความว่าอย่างไรนะ หลังคาก็ยังไม่มี ประตูหน้าต่างก็ไม่มีสักรานไม้และถุ้งปูนยังกองไปทั่ว ท่านจะทิ้งไว้แบบนี้หรือ ท่านเพี้ยนหรือนี่ ท่านหมายความว่าอย่างไรแน่’ เพื่อให้แน่ใจเขากราบเรียนถามท่านอีกครั้งว่า “ศาลานี้เสร็จแล้วหรือขอรับ?”

ท่านเจ้าอาวาสผู้ชรายิ้ม และตอบอย่างอ่อนโยนว่า “เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว” แล้วท่านก็เดินจากไปเพื่อไปภาวนา

นี่เป็นวิธีการคิดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถหยุดเราจากการทำงานทั้งปวงเพื่อเข้าภาวนากรรมฐาน มิฉะนั้นแล้วงานที่เราต้องทำจะไม่มีวันเสร็จสิ้นได้เลย

ทำสวนทวนทุกข์

อาตมาเล่าเรื่อง ‘เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว’ ให้ผู้ฟังกลุ่มใหญ่เมื่อวันศุกร์หนึ่งที่เมืองเพิร์ธ วันอาทิตย์ต่อมามีผู้ปกครองคนหนึ่งมาต่อว่าอาตมาอย่างโกรธเคือง เขาได้ไปฟังอาตมาพูดพร้อมกับ

ลูกชายวัยรุ่นของเขา เย็นวันเสาร์ลูกชายต้องการที่จะออกไปเที่ยวกับเพื่อนๆ พ่อถามลูกว่า “ลูกทำการบ้านเสร็จแล้วหรือ?” ลูกชายตอบว่า “อาจารย์พรหมสอนพวกเราที่วัดเมื่อคืนใจครับพ่อ เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว ผมไปละครับ”

อาทิติย์ถัดมา อาตมาจึงเล่าเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง

ผู้คนส่วนมากในประเทศออสเตรเลียมีสวนอยู่ในบริเวณบ้าน แต่น้อยคนนักที่จะสามารถหาความสุขได้จากสวนของเขา สำหรับคนอื่นๆ สวนก็จะเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เขามีภาระจะต้องดูแล ดังนั้นอาตมาจึงสนับสนุนให้พวกที่มีสวนรู้จักแบ่งเวลาที่จะทำงานเพื่อบำรุงดูแลความสวยงามของสวน และใช้เวลาว่างสบายๆ อย่างสงบสุขในสวนของตน ชื่นชมของขวัญอันงดงามจากธรรมชาติอันเป็นการบำรุงดูแลจิตใจของตนด้วย

คนบาปปัญญาคนแรกพอใจมากกับความคิดนี้ เขาตกลงใจจะทำงานเล็กๆ น้อยๆ ทั้งหมดให้เสร็จก่อน แล้วจึงจะให้เวลาแก่ตนเองสักชั่วครู่ที่จะดื่มด่ำความสงบสุขจากสวนของเขา แต่ในที่สุดสนามหญ้าก็ต้องตัด ต้นไม้ก็ต้องได้รับการรดน้ำที่ดี ใบไม้ร่วงๆ ก็ต้องโกยทิ้ง พุ่มไม้ก็ต้องเล็ม ทางเดินก็ต้องกวาด มันแน่นอยู่แล้วที่เขากลับต้องใช้เวลาว่างทั้งหมดที่เขาใช้เพื่อจัดการกับเศษเสี้ยวของ ‘งานเล็กๆ น้อยๆ’ ทั้งหมดเหล่านั้น งานของเขาไม่มีวันเสร็จสิ้น โยมเคยสังเกตไหมว่า ในสังคมเราเนะ บุคคลที่จะได้ ‘พักผ่อนอย่างสงบ’ นั้น จะหาได้เฉพาะในสุสานเท่านั้น

คนบาปปัญญาคนที่สอง คิดว่าเขาฉลาดกว่าคนบาปปัญญาคนแรกมาก เขาเอาคราดและกระป๋องรดน้ำไปเก็บเสีย แล้วนั่งใน

สวนอ่านนิตยสารที่อาจจะมึนรูปภาพของธรรมชาติบนกระดาดขัมนั้นๆ นั้น แต่มันเป็นความเพลิดเพลินอยู่กับนิตยสาร ไม่ใช่การหาความสุขสงบจากสวนของเขา

คนเบาปัญญาคนที่สาม เก็บเครื่องมือทำสวนทั้งหมดรวมทั้งนิตยสารหนังสือพิมพ์ทุกฉบับตลอดจนวิทยุ แล้วก็นั่งลงในสวนที่สงบนั้น... เพียงแค่สักสองวินาที! เขาก็เริ่มครุ่นคิดว่า ‘ถึงเวลาต้องตัดหญ้าแล้วละ ไม่พุ่มนั้นก็จะต้องเล็มในไม่ช้านี้ นี่ถ้าเราไม่รดน้ำดอกไม้พวกนั้นสักสองสามวันมันคงตายแน่ เออ! เราเอาต้นพุทธรักษาไปลงที่มุมสวนตรงนั้นถ้าจะดี ไซ้แล้ว! ต้องวางอ่างอาบน้ำนกประดับไว้ตรงหน้าด้วย เห็นจะต้องไปซื้อที่ร้านขายต้นไม้แล้วละ....’ ทั้งหมดนั้นเป็นการเพลิดเพลินในความคิดและการวางแผนที่จะหาความสุขทางจิตใจไม่ได้เลย

คนทำสวนที่มีปัญญาพิจารณาว่า ‘เราทำงานมานานพอแล้ว บัดนี้ถึงเวลาที่เราจะได้สุขสำราญชื่นชมดอกผลจากน้ำพักน้ำแรงของเราบ้าง นั่งเฉยๆ หาความสุขสบาย แม้ว่ายังมีหญ้าที่จะต้องตัด ใบไม้ที่จะต้องโกย และอื่นๆ อีกมากมาย แต่เก็บไว้ก่อนเถิด ไม่ใช่เดี๋ยวนี้’ วิธีคิดที่ชาญฉลาดนี้ทำให้เราหาความสุขสำราญจากสวนของเราได้ แม้ว่ามันจะยังไม่สวยเลิศก็ตาม

อาจจะมีพระญี่ปุ่นเก่าๆ องค์หนึ่งซ่อนอยู่หลังพุ่มไม้พร้อมจะกระโดดออกมาเพื่อบอกเราว่า สวนเก่าๆ ที่ยังรกๆ อยู่นี้สวยงามที่สุด ถ้าเรามองงานที่เราได้ทำไปแล้วแทนที่จะเพ่งมองแต่งงานที่ยังรอให้เราทำอยู่ เราอาจจะเข้าใจได้ว่า ‘เท่าที่ทำแล้วก็เสร็จแล้ว’ แต่ถ้าเราจดจ้องเพ่งหาแต่สิ่งที่ยังบกพร่องและสิ่งที่รอให้เราแก้ไข เช่น

เดียวกับกรณีกำแพงอิฐในวัดของอาตมา เราจะไม่รู้จักความสงบสุขใจเลยในชีวิตนี้

คนทำสวนผู้มีปัญญาใช้เวลารวบสีบน้ำานาที่หาความสุขจากความสงบท่ามกลางความไม่สมบูรณ์แบบของธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบที่สุด ไม่คิด ไม่วางแผน และไม่รู้สึกผิด เราทุกคนสมควรที่จะก้าวออกมาจากสิ่งที่กำลังทำอยู่บ้างเพื่อหาความสงบสุข และคนรอบๆ ข้างเราก็สมควรที่จะได้รับความสงบสุขเช่นกันจากการที่เราหลีกเลี่ยงจากเขามา หลังจากช่วงเวลาสีบน้ำานาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการยืดชีวิตของเราด้วยการ ‘ออกจากสิ่งที่ทำ’ เราก็กลับมาทำงานทำสวนตามหน้าที่ของเราต่อไป

เมื่อเราสามารถเข้าใจวิธีการที่จะได้รับความสงบสุขสงบจากสวนของเราแล้ว เราก็ย่อมรู้จักที่จะหาความสุขสงบได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราจะรู้จักหาความสุขสงบจากสวนในใจของเรา แม้ว่าหลายๆ ครั้งเราอาจจะคิดว่ามันยังมีอะไรยุ่งๆ และมีอะไรอีกมากมายเหลือเกินที่จะต้องจัดการก็ตาม

ความรู้สึกผิดและการให้อภัย

สองสามปีที่แล้วมีหญิงสาวชาวออสเตรเลียคนหนึ่งมาพบอาตมาที่วัดในเมืองเพิร์ธ พระมักจะได้รับเกียรติให้เป็นที่พักพิงปัญหาต่างๆ ของฆราวาสเสมอ คงจะเป็นเพราะพวกเราเราไม่เคย

แพง ก็เราไม่เคยคิดเงินค่าปรึกษาเลยนี่ หญิงคนนั้นกำลังทนทุกข์ทรมานจากความรู้สึกผิด เมื่อ ๖ เดือนที่แล้วเธอทำงานอยู่ในชุมชนเมืองแร่วิ่งอยู่ห่างไกลไปทางตอนเหนือของออสเตรเลีย ตะวันตก งานหนัก เงินดี แต่แสนจะเจียบเหงาในช่วงนอกเวลาทำการ ดังนั้นในตอนบ่ายของวันอาทิตย์หนึ่ง เธอจึงชวนเพื่อนรักของเธอและแฟนหนุ่มของเพื่อนให้ออกไปขับรถเที่ยวในป่ากัน ทั้งเพื่อนรักของเธอและแฟนหนุ่มนั้นไม่มีใครอยากจะไปเลย แต่การจะไปคนเดียวย่อมไม่สนุกแน่ เธอจึงพยายามทุกวิถีทาง ชักแม่น้ำทั้งห้า ใช้ทั้งลูกล่อลูกชน จนเพื่อนทั้งสองยอมแพ้และจำใจต้องออกไปขับรถเล่นในป่ากับเธอ

และแล้วอุบัติเหตุก็เกิดขึ้น รถยนต์พลิกคว่ำบนถนนลูกรัง เพื่อนรักของเธอเสียชีวิต ส่วนเพื่อนหนุ่มนั้นพิการเป็นอัมพาต เธอผู้เป็นต้นคิดและตั้งต้นที่จะไปกลับไม่ได้รับบาดเจ็บใดๆ เลย

เธอเล่าเรื่องให้อาตมาฟังด้วยดวงตาที่มีแววของความโศกสลดรันทดใจ “ถ้าเพียงแต่ดิฉันจะไม่บีบบังคับให้พวกเขาไปกับดิฉัน เพื่อนรักของดิฉันก็จะยังคงมีชีวิตอยู่ และเขาก็คงจะไม่พิการดิฉันไม่น่าจะบีบบังคับให้เขาไปเลย ดิฉันรู้สึกแย่มากๆ รู้สึกผิดจริงๆ”

ความคิดแรกที่แวบเข้ามาในหัวของอาตมาคือ จะต้องปลอบให้เธออุ่นใจว่า มันไม่ใช่ความผิดของเธอ เธอไม่ได้คาดการณ์ว่าจะเกิดอุบัติเหตุสักหน่อย เธอไม่มีเจตนาใดๆ ที่จะทำร้ายเพื่อนของเธอ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นธรรมดา จงปล่อยวางเสีย ไม่ต้องรู้สึกผิดหรอก หากความคิดแวบต่อมาของอาตมาก็คือ ‘เชื่อ

แน่นว่าเธอคงเคยได้ฟังประโยคเหล่านี้มานับเป็นร้อยๆ ครั้งแล้ว และเห็นได้ชัดว่ามันไม่เป็นผล' อาตมาจึงหยุดนิ่งและพิจารณาสถานการณ์ของเธอให้ลึกขึ้น แล้วจึงบอกเธอว่า ที่เธอรู้สึกผิดนั้น มันเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว

สีหน้าของเธอเปลี่ยนจากโศกเศร้าเป็นประหลาดใจ และจากความประหลาดใจกลายเป็นความโล่งใจ เธอไม่เคยได้ยินใครพูดเช่นนี้มาก่อนว่าเธอสมควรจะรู้สึกผิด อาตมาเดาได้ถูกทาง เธอกำลังรู้สึกผิดเกี่ยวกับความรู้สึกผิด เธอรู้สึกผิดแต่คนรอบๆ ตัวทุกคนบอกเธอว่าเธอไม่ต้องรู้สึกเช่นนั้น เธอจึง 'รู้สึกผิดยกกำลังสอง' คือ รู้สึกผิดเรื่องอุบัติเหตุ และรู้สึกผิดที่ความรู้สึกผิดนั้นประทับอยู่ในใจ จิตใจมนุษย์ก็ซับซ้อนสับสนเช่นนั้นแล

เพียงแค่ว่าเราเข้าไปจัดการกับเจ้าความรู้สึกผิดขั้นแรก โดยยอมรับว่ามันเป็นการสมควรแล้วที่เธอจะรู้สึกผิด เราจะสามารถดำเนินการขั้นต่อไปเพื่อจะแก้ไขปัญหาของเธอได้ เราจะจัดการอย่างไรดี?

ในพุทธศาสนามีภาสิตที่เป็นประโยชน์ในเรื่องนี้ 'จงจุดเทียนไขเพื่อให้ได้แสงสว่าง แทนการบ่นคร่ำครวญว่ามันมืด'

ย่อมมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เราจะสามารถทำได้อย่างแน่นอน แทนที่จะมัวแต่ว่าวุ่นไม่สบายใจ แม้ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะเป็นเพียงการนั่งนิ่งๆ อย่างสงบสักครู่โดยไม่มีการคร่ำครวญบ่นว่าใดๆ

ความรู้สึกผิดนั้นแตกต่างเป็นอย่างมากจากความรู้สึกเสียใจในสิ่งที่ผิดพลาดไป ในสังคมเรา ความรู้สึกผิดคล้ายกับคำตัดสินของผู้พิพากษาที่ได้หุบค้อนดังไปกลบจนไม่แจ้งๆ ในศาล

แล้ว แม้จะไม่มีใครลงโทษเรา แต่เราจะหาทางลงโทษตัวเองไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ความรู้สึกผิด หมายถึง การถูกลงโทษอย่างรุนแรงลึกลงไปในจิตวิญญาณทีเดียว

ดังนั้นหญิงสาวคนนี้ย่อมต้องการข้อวัตรปฏิบัติเพื่อจะล้างความผิด เธอจึงจะสามารถปล่อยวางความรู้สึกผิดนั้นได้ การที่จะบอกเธอว่า สัมมันเสียเถอะและจงดำเนินชีวิตต่อไป ย่อมไม่ได้ผลแน่นอน อาตมาจึงแนะนำให้เธอไปเป็นอาสาสมัครทำงานในแผนกผู้ป่วยพักฟื้นในโรงพยาบาลใกล้ๆ บ้าน ประณินัฏติดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ อาตมาคิดว่าการทำงานหนักที่นั่นจะช่วยละลายความรู้สึกผิดของเธอได้ นอกจากนั้น สิ่งที่เคยเกิดขึ้นเสมอๆ ในงานอาสาสมัครก็คือ ตัวอาสาสมัครเองจะได้รับการเยียวยาช่วยเหลือเป็นอย่างมากจากบุคคลที่เธอตั้งใจจะเข้าไปช่วยนั่นเอง

ความรู้สึกผิดของอาชญากร

ก่อนที่อาตมาจะต้องรับตำแหน่งเจ้าอาวาสที่มีทั้งเกียรติและภาระนั้น อาตมาเคยไปเยี่ยมเรือนจำต่างๆ ในเมืองเพิร์ธ อาตมาบันทึกชั่วโมงการทำงานของอาตมาในคุกอย่างละเอียด เพื่อจะเป็นประโยชน์บ้างถ้าอาตมาจะโดนคำพิพากษาเข้าคุกวัน!

ครั้งแรกที่อาตมามีโอกาสไปเยี่ยมเรือนจำใหญ่แห่งหนึ่ง อาตมารู้สึกทั้งแปลกใจและประทับใจในจำนวนนักโทษที่เข้ามาฟัง

อาตมาเทศน์เรื่องสมาธิภาวนา ห้องทั้งห้องแน่นขนัด เก้าสิบห้าเปอร์เซ็นต์ของนักโทษทั้งหมดสนใจจะมาเรียนรู้เรื่องการทำสมาธิ ยิ่งอาตมาพูดนานเท่าใด ผู้ฟังของอาตมาก็ยิ่งกระสับกระส่ายมากขึ้นเท่านั้น เวลาผ่านไปเพียงแค่นาทีเท่านั้น นักโทษคนหนึ่งซึ่งเป็นหนึ่งในอาชญากรระดับหัวใจในคุกนั้นก็ขัดจังหวะการพูดของอาตมาด้วยการยกมือขึ้นถามคำถาม อาตมาอนุญาตให้เขาถามคำถามได้ เขาถามว่า “จริงหรือที่การนั่งสมาธิสามารถทำให้ตัวลอยได้?”

อาตมาจึงเข้าใจในบัดนั้นเองว่าเหตุใดบรรดานักโทษทั้งหลายจึงแห่กันมาฟังอาตมาพูด พวกเขาต้องการเรียนรู้เรื่องสมาธิภาวนาเพื่อจะสามารถทำให้ตัวลอยจนเหาะข้ามพนัก้าแพงคุกไปได้ อาตมาบอกเขาวามันเป็นไปได้ แต่ก็เฉพาะกับนักปฏิบัติบางคน que เลิศเป็นพิเศษเท่านั้น แถมยังต้องฝึกฝนเป็นเวลาหลายปีด้วย เมื่ออาตมามีโอกาสกลับไปเทศน์ที่คุคนั้นอีกครั้ง จำนวนนักโทษที่เข้ามาฟังก็เหลืออยู่เพียงสี่คนเท่านั้น

อาตมาสอนนักโทษในเรือนจำอยู่หลายปีและมีโอกาสดู้นเคยเป็นอย่างมากกับนักโทษหลายคน อาตมาได้ประจักษ์แก่ใจว่า อาชญากรทุกคนรู้สึกติดกับสิ่งที่เขาได้ทำลงไป ความรู้สึกติดนั้นยังลึกลงไปในหัวใจของเขาทั้งวันทั้งคืน เขาจะเปิดเผยความรู้สึกนี้เฉพาะกับเพื่อนสนิทที่เขาวางใจได้เท่านั้น หากเมื่ออยู่ต่อหน้าสาธารณชน เขาจะสวมหน้ากากของนักโทษที่ดูไม่ยี่หระและไม่หวั่นกลัว แต่เมื่อเราสามารถทำให้เขาไว้วางใจเราได้ และเมื่อเขายอมรับเราเป็นผู้ช่วยฟื้นฟูจิตใจของเขาสักกระยะหนึ่ง เขาจะกล้า

เปิดเผยความรู้สึกผิดที่แสนปวดร้าวของเขา อาตมาได้ช่วยเขา
หลายๆ ครั้งโดยใช้เรื่องที่จะเล่าลำดับต่อไป คือ เรื่องเกี่ยวกับเด็ก
นักเรียนห้อง ข

เด็กนักเรียนห้อง ข

เมื่อหลายปีก่อนมีการทดลองอย่างลับๆ เกี่ยวกับการศึกษา
ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ ที่โรงเรียนนี้เขาแบ่งนักเรียน
ที่อยู่ชั้นเดียวกันออกเป็นสองห้องเรียน มีการสอบประจำปีตอน
ปลายภาคการศึกษาเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับปีการศึกษาหน้า
โดยจะไม่มีการประกาศผลสอบให้ผู้ใดทราบ เฉพาะคุณครูใหญ่
และนักจิตวิทยาเท่านั้นจึงจะทราบความจริง เด็กที่สอบได้ที่หนึ่ง
ได้ถูกจัดให้อยู่ห้องเดียวกับเด็กที่สอบได้ที่สี่และห้า แปดและเก้า
สิบสองและสิบสาม ตามลำดับ ส่วนเด็กที่ได้ที่สองและสามถูกจัด
ให้อยู่ห้องเดียวกับเด็กที่สอบได้ที่หกและเจ็ด สิบและสิบเอ็ดตาม
ลำดับ สามารถกล่าวได้ว่าด้วยวิธีการแบ่งเช่นนี้ เด็กๆ ทั้งสองห้อง
มีความเท่าเทียมกันในด้านความสามารถ คุณครูผู้สอนเด็กๆ ใน
ปีการศึกษาหน้าถูกคัดเลือกอย่างพิถีพิถันเพื่อให้มีความสามารถ
ทัดเทียมกัน แม้แต่อุปกรณ์การเรียนในห้องเรียนทั้งสองก็เหมือน
กัน ทุกสิ่งทุกอย่างเท่าเทียมกันที่สุดยกเว้นสิ่งเดียว คือ ห้องเรียน
หนึ่งถูกเรียกว่า ‘ห้อง ก’ ส่วนอีกห้องหนึ่งได้ชื่อว่า ‘ห้อง ข’

ความจริงห้องเรียนทั้งสองมีนักเรียนที่มีความสามารถทัดเทียมกัน แต่ตามความรู้สึกของทุกคน นักเรียนห้อง ก เป็นเด็กฉลาด ส่วนนักเรียน ห้อง ข ก็ไม่ค่อยจะฉลาดนัก ผู้ปกครองบางคนของนักเรียนห้อง ก ทั้งประหลาดใจและพอใจที่ลูกๆ ของตนสอบได้ดีมาก เลยตอบแทนด้วยการให้รางวัลและคำชมเชยยกย่อง ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนของนักเรียนห้อง ข ดูว่าลูกของตนว่าขี้เกียจ ทำงานหนักไม่พอ แล้วตัดสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่เคยให้ลูกเสีย แม้แต่คุณครูห้อง ข ก็สอนนักเรียนห้อง ข ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากห้อง ก คือ ไม่คาดหวังอะไรนักหนาจากนักเรียนของตัวเอง ภาพผลงานนี้ถูกรักษาไว้อย่างเป็นความลับตลอดปีการศึกษา จนกระทั่งถึงการสอบปลายภาค

ผลสอบที่ปรากฏทำให้รู้สึกลึกลับได้ทีเดียว แต่ไม่น่าประหลาดใจนัก นักเรียนห้อง ก ทำสอบได้ดีกว่านักเรียนห้อง ข มาก รวบรวมว่านักเรียนห้อง ก ในปีนี้เป็นนักเรียนที่ได้คะแนนสูงครั้งแรกของชั้นเรียนในการสอบประจำปีการศึกษาที่แล้ว เขาได้กลายเป็นเด็กนักเรียนห้อง ก ไปจริงๆ ส่วนนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งนั้น แม้ว่าจะมีความสามารถทัดเทียมกับนักเรียนห้อง ก ในปีที่แล้ว บัดนี้ก็ได้กลายเป็นนักเรียนห้อง ข ไปจริงๆ ตามคำบอกย่ำตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมา ด้วยวิธีปฏิบัติที่ได้รับจากคนรอบข้าง และด้วยความเชื่อที่เขาคิดว่าเขาเป็น จึงกลายมาเป็นสิ่งที่เขาเป็นจริงๆ

เด็กน้อยในซูปเปอร์마켓

อาตมาบอก ‘สหายนักโทษคนคุก’ ของอาตมาว่า จงอย่าได้คิดว่าตัวเองเป็นอาชญากร แต่เป็นเพียงคนๆ หนึ่งที่ได้เคยก่ออาชญากรรมเท่านั้น นั่นเพราะถ้าเขาถูกย่ำว่าเขาเป็นอาชญากร ถูกปฏิบัติด้วยเยี่ยงอาชญากร และถ้าเขาเชื่อว่าเขาเป็นอาชญากร เขาก็จะกลายเป็นอาชญากรไปจริงๆ เรื่องมันเป็นอย่างนั้น

เด็กน้อยคนหนึ่งทำกล่องนมหล่นบริเวณช่องทางเดินในซูปเปอร์마켓 กล่องนมแตกและนมหกกระจายไปทั่วพื้น แม่ของเขาบอกว่า “เจ้าเด็กโง่”

ที่ช่องทางเดินถัดไป เด็กอีกคนหนึ่งก็ได้ทำกล่องน้ำผึ้งหล่นแตกจนน้ำผึ้งหกไปทั่วพื้นเช่นกัน แม่ของเขาบอกว่า “ลูกช่างทำอะไรโง่ๆ เช่นนั้นนะ”

เด็กคนแรกถูกตรวหน้ำว่าเขาเป็นคนโง่ ส่วนเด็กอีกคนหนึ่งเพียงถูกชี้ให้เห็นถึงการกระทำที่ผิดพลาดอย่างหนึ่งของเขาเท่านั้น เด็กคนแรกอาจจะกลายเป็นคนโง่ไปจริงๆ ขณะที่เด็กอีกคนจะเรียนรู้ที่จะหยุดการกระทำที่ผิดพลาดได้

อาตมาถามสหายคนคุกของอาตมาว่า เขาได้ทำอะไรอื่นๆ บ้างในวันที่เขาก่ออาชญากรรม? เขาได้ทำอะไรบ้างในวันอื่นๆ ในปีนั้น? เขาได้ทำอะไรบ้างในปีอื่นๆ ในชีวิตของเขา? แล้วอาตมาก็ได้เล่าเรื่องกำแพงอิฐของอาตมาให้เขาฟัง มีอิฐก้อนอื่นๆ ในกำแพงที่เป็นตัวแทนของชีวิตเรานอกเหนือจากส่วนที่ผิดพลาดตามความเป็นจริงแล้ว อิฐก้อนดีๆ มักจะมีมากกว่าอิฐก้อนไม่ดี

หลายเท่านี้ ดังนั้น เขาเป็นกำแพงที่น่าเกลียดจนน่าจะถูกทุบทิ้งหรือเปล่า? หรือเขาเป็นกำแพงที่ดีใช้ได้ซึ่งมีอิฐวางไม่เข้าที่เข้าทางเพียงสองก้อนเท่านั้น เช่นเดียวกับพวกเราทั้งหลายนี้แหละ?

สองสามเดือนหลังจากที่อาตมาต้องรับหน้าที่เจ้าอาวาส จนต้องหยุดการไปเยี่ยมเยียนคุุต่างๆ อาตมาได้รับโทรศัพท์จากผู้คุมนักโทษคนหนึ่ง เขาอยากให้อาตมากลับไปอีก คำชมเชยของเขาทำให้อาตมาประทับใจไม่มีวันลืม เขาบอกว่า เหล่าสหายคนๆ คุุกลูกศิษย์ทั้งหลายของอาตมานั้น เมื่อครบกำหนดการจองจำแล้วไม่เคยหวนกลับมาเข้าคุุอีกเลย

ผิดกันถ้วนหน้า

เรื่องที่แล้วอาตมาได้เล่าเกี่ยวกับลูกศิษย์ของอาตมาในคุุ แต่เนื้อหาของเรื่องสามารถประยุกต์ใช้กับใครๆ ก็ได้ที่กำลังถูกจองจำอยู่ในเรือนจำแห่งความรู้สึกผิด ความผิดที่เรารู้สึกอยู่ สิ่งอื่นๆ ที่เราได้ทำในวันนั้น ปีนั้น และในชีวิตนี้ เรามองเห็นอิฐก้อนอื่นๆ ในกำแพงหรือเปล่า? เราสามารถมองเห็นอะไรๆ นอกเหนือจากการกระทำผิดพลาดที่เป็นเหตุให้เรารู้สึกผิดนี้หรือไม่? ถ้าเรายึดมั่นอยู่กับการกระทำแบบ ‘นักเรียนห้อง ข’ นานเกินไป ในที่สุดเราก็อาจกลายเป็น ‘นักเรียนห้อง ข’ ไปจริงๆ ซึ่งจะเป็นเหตุให้เราทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าและสะสมความรู้สึกผิดมากขึ้นๆ แต่เมื่อใดที่

เราได้เห็นภาคอื่นๆ ของชีวิตเรา เห็นอิฐก้อนอื่นๆ ในกำแพง เมื่อนั้นเราจะได้มุมมองที่ตรงตามความเป็นจริง เกิดปัญญาเข้าใจซึ่งราวกับดอกไม้บานในใจ เราทุกคนควรได้รับการให้อภัย

จบปล่อยวางความรู้สึกผิดตลอดกาล

ขั้นตอนที่ยากที่สุดของการเดินทางออกจากความรู้สึกผิด คือ การที่จะทำให้ตนเองเชื่อมั่นว่า เราสมควรจะได้รับการให้อภัย เรื่องที่เล่าๆ มาทั้งหมดนั้นสามารถช่วยเราได้ แต่ขั้นตอนสุดท้ายที่จะหลุดจากเรือนจำนั้นต้องทำด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียว

เพื่อนคนหนึ่งของอาตมา เมื่อครั้งที่เขายังเล็ก กำลังเล่นอยู่กับเพื่อนที่เขาสนิทที่สุดบนสะพานยาวที่ยื่นไปในน้ำ ด้วยความคึกคะนองเขาผลักเพื่อนของเขาตกลงไปในน้ำ เพื่อนจมน้ำตาย

ตั้งแต่นั้นมาเขาก็มีชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกผิดซึ่งกัดกร่อนจิตใจเขา พ่อแม่ของเพื่อนที่จมน้ำตายอาศัยอยู่ข้างบ้าน เขาเติบโตขึ้นมาด้วยความสำนึกว่า เขาเป็นผู้พรากชีวิตลูกชายของท่านทั้งสองไป และแล้ว ทั่ววันหนึ่งเมื่อเขาได้เล่าเรื่องนี้ให้อาตมาฟัง เขาก็ได้เข้าใจว่า เขาไม่จำเป็นต้องรู้สึกผิดอีกต่อไปแล้ว เขาได้เดินออกจากเรือนจำที่เขาสร้างขึ้นมาเองไปสู่อิสรภาพอันแสนจะอบอุ่นในที่สุด

ความรักและการอุทิศตน

ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข

เมื่ออาตมาอายุราวๆ สิบสามปี พ่อพาอาตมาออกไปข้างนอก และได้พูดคุยเวิ้งว้างอย่างที่สามารถเปลี่ยนชีวิตของอาตมาทีเดียว เราสองคนอยู่กันตามลำพังบนรถคันเก่าบุโรทั่งของพ่อบนถนนสายหนึ่งในเขตชานเมืองจันทบุรี ของกรุงลอนดอน ท่านหันมาทางอาตมา แล้วพูดว่า “ลูกเอ๋ย จงรู้ไว้ล่ะว่า ไม่ว่าลูกจะทำอะไรในชีวิตของลูก ประตูป้านของพ่อจะเปิดรับลูกเสมอ”

ขณะนั้นอาตมายังเป็นเพียงวัยรุ่นเด็กๆ อยู่ อาตมาจึงไม่ค่อยเข้าใจว่าท่านหมายความว่าอย่างไร แต่อาตมารู้ว่ามันเป็นเรื่องสำคัญ อาตมาจึงจดจำไว้ อีกสามปีต่อมาพ่อของอาตมาก็ถึงแก่กรรม

เมื่ออาตมามาวชเป็นพระอยู่ทางภาคอีสานของประเทศไทย อาตมาคิดทบทวนถึงคำพูดของพ่อ จริงๆ แล้วท่านไม่ได้พูดถึงบ้านหรอก เพราะบ้านของเราในสมัยนั้น ก็เป็นแค่แฟลตเล็กๆ ของรัฐในเขตจันทบุรี ของเมืองลอนดอน ไม่ใช่อะไรนักหนา สิ่งที่ท่านตั้งใจจะบอกให้อาตมารับรู้นั้น เปรียบเสมือนเพชรพลอยอันมีค่าที่ถูกห่อหุ้มไว้ด้วยผืนผ้า มันเป็นการแสดงความรักที่แจ่มชัดมากที่สุดเท่าที่อาตมาเคยได้ยินได้ฟังมา “ลูกเอ๋ย จงรู้ไว้ล่ะว่า ไม่ว่าลูกจะทำอะไรในชีวิตของลูก ประตูใจของพ่อจะเปิดรับลูกเสมอ”

พ่อของอาตมาได้มอบความรักที่ไม่มีเงื่อนไขแก่อาตมา

อย่างไม่มีปวงร้อยรัด อาตมาเป็นลูกชายของท่าน เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว มันเป็นเรื่องที่งดงาม เป็นความรักแท้ และท่านก็รู้สึกเช่นนั้นจริงๆ

มันต้องใช้ความกล้าหาญและสติปัญญาที่จะกล้าเอ่ยเอื้อนคำพูดนี้กับใครสักคน ที่จะเปิดประตูรับผู้อื่นเข้ามาอยู่ในใจของเรา โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ บางทีเราอาจจะกลัวว่าผู้อื่นจะมาเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากเรา แต่จากประสบการณ์ของอาตมา มันไม่เป็นเช่นนั้นหรอก ถ้าเราได้รับความรักชนิดนั้นจากใครสักคน มันเปรียบเสมือนการได้รับของขวัญที่ล้ำค่าที่สุด เราจะรู้คุณค่า รักษา มันไว้ด้วยใจของเราเอง เพื่อที่จะไม่มีวันสูญเสียมันไป แม้ว่าในครั้งนั้นอาตมาเข้าใจคำพูดของพ่อได้เพียงแค่บางส่วน ถึงกระนั้นอาตมาก็ยังไม่กล้าที่จะทำร้ายคนเช่นท่าน ถ้าโยมได้เอ่ยคำพูดนี้กับคนใกล้ชิดของโยม และโยมรู้สึกอย่างที่พูดจริงๆ คำพูดเหล่านั้นออกมาจากใจของโยม คนๆ นั้นจะก้าวสูงขึ้น ไม่ใช่ต่ำลง เพื่อให้สมกับความรักที่โยมมีให้เขา

เปิดประตูใจไว้

เมื่อหลายร้อยปีก่อน มีพระเจ็ดรูปอาศัยอยู่ในถ้ำในป่าแห่งหนึ่งในทวีปเอเชีย ปฏิบัติเมตตาภาวนาให้มีความรักที่ไม่มีเงื่อนไข ดังที่อาตมาเล่าในเรื่องที่แล้ว มีพระอาจารย์เป็นประธานสงฆ์

พร้อมทั้งพระน้องชาย และพระที่เป็นเพื่อนสนิทของท่าน องค์ที่สี่ เป็นคู่อริของพระอาจารย์เพราะนิสัยใจคอเข้ากันไม่ได้เลย องค์ที่ห้า เป็นพระที่ชราภาพมากจนคาดหวังได้ว่าท่านจะมรณภาพได้ทุกเมื่อ องค์ที่หกเป็นพระที่กำลังอาพาธหนักพร้อมจะมรณภาพได้ทุกขณะ ส่วนพระองค์สุดท้ายเป็นพระที่ไม่เอาไหนเลย เวลาทำสมาธิภาวนา ท่านก็กรนเป็นประจำ ท่องบทสวดมนต์ก็ไม่ได้ แถมเวลาสวดก็ยัง สวดเสียงหลงอีกด้วย ไม่เคยสมาธิจรได้เรียบร้อย แต่พระองค์อื่นๆ ก็ไม่ได้รังเกียจท่าน แถมยังเห็นคุณค่าที่ท่านมีส่วนช่วยให้พระทุกๆ องค์ฝึกความอดทน

วันหนึ่งโจรกลุ่มหนึ่งได้ค้นพบถ้ำแห่งนี้ มันอยู่ไกลโพ้น เหมาะจะเป็นที่หลบซ่อนได้ดีมาก โจรจึงต้องการจะยึดถ้ำนี้ไว้เป็นฐานที่มั่นและตกลงใจจะฆ่าพระทั้งหมดทิ้ง เพราะหัดดีที่พระอาจารย์เป็นนักเทศน์ สามารถโน้มน้าวจิตใจคนได้เก่งมาก ท่านจึงสามารถจัดการ..... อย่างอาตมานะว่า ท่านพูดอย่างไร..... โน้มน้าวโจรให้ปล่อยพระไปเสียโดยเหลือพระไว้เพียงองค์เดียวที่โจรจะฆ่า เพื่อชมขวัญพระองค์อื่นๆ ไม่ให้เปิดเผยแหล่งถ้ำนี้ให้ผู้ใดทราบ นั่นเป็นข้อตกลงดีที่สุดเท่าที่พระอาจารย์จะสามารถต่อรองได้

โจรปล่อยให้พระอาจารย์อยู่ตามลำพังราวสองสามนาทีก่อนที่จะได้ตัดสินใจเรื่องที่แสนยากยิ่งนี้ว่า ผู้ใดสมควรจะเสียสละชีวิตเพื่อให้พระองค์อื่นๆ รอดไปได้

เวลาอาตมาเล่าเรื่องนี้ให้ผู้คนฟัง อาตมาจะหยุดถามผู้ฟังว่า “เออละ พวกโยมคิดว่าพระอาจารย์เลือกใคร เป็นการช่วยให้ผู้

พังหายจากอาการง่วงนอนขณะฟังเทศน์ และช่วยปลุกผู้ฟังที่ได้หลับไปแล้วด้วย อาตมาทบทวนให้เขาฟังว่า มีพระอาจารย์ น้องชาย เพื่อนสนิทที่สุด คู่อริ พระแก่และพระอาพาธ (ซึ่งทั้งคู่เฉียดความตายอยู่แล้ว) และพระที่ไม่เอาไหน โยมคิดว่าท่านเลือกใคร ?

บางคนเสนอว่า “คู่อริ” อาตมาตอบว่า “ไม่ใช่”

“น้องชายหรือ?”

“ผิด”

พระที่ไม่เอาไหนและไม่ใช่ประโยชน์ถูกเอ่ยนามอยู่เสมอ พวกเราช่างไร้ความเมตตาปรานีเสียจริง! เมื่ออาตมาสนุกกับการทายพอสสมควรแล้ว อาตมาจึงเฉลยคำตอบว่า พระอาจารย์ไม่สามารถเลือกใครได้

ความรักที่ท่านมีต่อน้องชายของท่าน เท่าเทียมไม่มากไม่น้อยไปกว่าความรักที่ท่านมีต่อเพื่อนสนิทที่สุดของท่าน และทัดเทียมเช่นเดียวกันกับความรักที่ท่านมีต่อคู่อริของท่าน ต่อพระแก่ พระอาพาธ และแม้แต่พระผู้ไม่เอาไหนไร้ประโยชน์องค์นั้นด้วย ท่านเป็นผู้ที่ทำให้ความหมายของคำพูดเหล่านี้สมบูรณ์จริงๆ “ประตูลิขของฉันจะเปิดรับเธอเสมอ ไม่ว่าเธอจะทำอะไร และไม่ว่าเธอจะเป็นใคร”

ประตูลิขของพระอาจารย์เปิดกว้างสำหรับทุกๆ คนโดยไม่มีเงื่อนไข ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เป็นความรักที่ไม่มีที่สิ้นสุดไม่มีประมาณและที่สุดๆ ไปเลยนั้น ความรักที่ท่านมีต่อผู้อื่นเท่าเทียมกับความรักที่ท่านมีต่อตนเอง ประตูลิขของท่านเปิดกว้างสำหรับตนเองด้วย ท่านจึงไม่สามารถเลือกกระหว่างตัวท่านเองกับพระองค์อื่นๆ ได้

อาตมาเตือนความจำเพื่อนชาวยิวชาวคริสต์ที่อยู่ในกลุ่มผู้ฟังว่า คัมภีร์ของเขากล่าวว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” ไม่มากกว่าตนเองและไม่น้อยกว่าตนเอง แต่เท่ากับตนเอง มันหมายถึงการมองผู้อื่นเหมือนกับมองตัวเอง และมองตัวเองเหมือนกับมองผู้อื่น

ทำไมผู้ฟังส่วนใหญ่ของอาตมาจึงคิดว่าพระอาจารย์น่าจะเลือกเสียสละตนเอง? ในสังคมเรานี้ทำไมคนเราจึงมักจะยอมเสียสละตนเองเพื่อผู้อื่นอยู่เสมอๆ และทำไมการกระทำเช่นนี้ได้รับการยกย่องว่าดี? ทำไมพวกเราจึงเรียกร่องวิพากษ์วิจารณ์ และทำโทษตนเองมากกว่าที่ทำต่อผู้อื่น? มันก็เพราะเหตุผลหนึ่งเดียวนี้แหละ เพราะเรายังไม่เคยเรียนรู้ที่จะรักตนเอง ถ้าโยมพบว่ามันช่างยากนักที่จะกล่าวกับผู้อื่นว่า “ประตูดใจของฉันเปิดรับคุณเสมอ ไม่ว่าคุณจะทำอะไร” ความยากที่ว่านั้นเทียบไม่ได้เลยกับความยากที่โยมจะต้องเผชิญเมื่อจะกล่าวกับตนเองว่า “ตัวฉัน ผู้ที่ฉันอยู่ใกล้ชิดที่สุดมานานแสนนานตั้งแต่จำความได้ ตัวฉันเอง ประตูดใจของฉันเปิดรับตัวฉันเองด้วย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นฉัน ไม่ว่าฉันจะเคยทำอะไรมา จงเข้ามาได้เลย”

นั่นคือการรักตนเองที่อาตมาหมายถึง มันคือการให้อภัยเป็นการปลดปล่อยตนเองออกจากเรือนจำแห่งความรู้สึกผิด มันเป็นการอยู่กับตนเองอย่างสงบสุข และถ้าโยมมีความกล้าหาญที่จะกล่าวคำเหล่านี้ต่อตนเอง อย่างซื่อสัตย์และจริงใจ มันคงภายในใจของโยมเอง เมื่อนั้นโยมจะเจริญขึ้น มิใช่เสื่อมลง เพื่อให้สมกับความรักที่สูงส่งนั้น วันใดวันหนึ่ง เราทุกคนจะต้องกล่าวคำเหล่านี้

นั้นกับตนเองหรือคำที่คล้ายๆ กัน อย่างซื่อสัตย์จริงใจ ไม่ใช่ด้วยกลเม็ดใดๆ เมื่อใดที่เราได้ทำแล้ว เราจะรู้สึกประหนึ่งว่าบางส่วนของตัวตนที่เคยถูกปฏิเสธไม่ยอมรับ กลายเป็นส่วนนอกที่หนาวเหน็บมานาน ได้กลับคืนสู่บ้านแล้ว เราจะรู้สึกถึงความสมบูรณ์พร้อม สอดคล้องกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว และความเป็นอิสระพร้อมที่จะเป็นสุข เมื่อเรารักตนเองได้เช่นนั้น เราจึงจะเข้าถึงความรักแท้ที่มีต่อผู้อื่น ไม่มากไม่น้อยไปกว่าการรักตนเอง

และโปรดอย่าลืมว่า โยมไม่จำเป็นจะต้องดีเลิศ ไร้ที่ติ ไร้ความผิดพลาดใดๆ จึงจะให้ความรักชนิดนั้นแก่ตนเองได้ ถ้าโยมรอคอยความดีสมบูรณ์แบบ โยมจะต้องคอยเก้อ เราจะต้องเปิดประตูใจของเราให้ตัวเราเอง ไม่ว่าเราได้เคยทำอะไรมาบ้าง เมื่อเราก้าวเข้ามาแล้วนั้นแหละ เราจึงจะสมบูรณ์เพียบพร้อม

ผู้คนมักจะถามอาตมาว่าเกิดอะไรขึ้นกับพระทั้งเจ็ดองค์ เมื่อพระอาจารย์บอกพวกโจรว่าท่านไม่สามารถเลือกได้

เรื่องที่อาตมาได้ฟังเมื่อหลายปีก่อนนั้นไม่ได้กล่าวถึง มันจบลงเท่าที่อาตมาได้เล่าไปแล้ว^๒ แต่อาตมารู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป อาตมาคิดเอาไว้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เมื่อพระอาจารย์อธิบายให้พวกโจรฟังถึงเหตุผลที่ท่านไม่สามารถเลือกระหว่างตัวท่านเองและพระองค์อื่นๆ ได้ อธิบายความหมายของความรักและเมตตา ตลอดจนการให้อภัย เช่นที่อาตมาเพิ่งชี้แจงให้โยมฟัง พวกโจรฟังแล้วรู้สึกประทับใจและซาบซึ้งใจมาก จนไม่เพียงแต่จะปล่อยพระทั้งหมดให้มีชีวิตอยู่ต่อไปแล้ว โจรทั้งหลายยังกลับใจ ขอบวชเป็นพระสงฆ์อีกด้วย!

การอุทิศตน

ทักษะของอาตมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการแต่งงานมีดังนี้ เมื่อคนคู่หนึ่งเริ่มคบหากัน เขาก็มีความเกี่ยวพันกันเท่านั้น เมื่อเขาหมั่นหมายกัน เขาก็ยังคงเพียงแค่เกี่ยวพันกันอยู่ ทว่าอาจจะลึกซึ้งขึ้น แต่เมื่อเขาได้ประกาศการแต่งงานของเขาต่อสาธารณชน นั้นแหละเป็นการอุทิศตนต่อกัน

สาระสำคัญของพิธีแต่งงาน คือ การอุทิศตนต่อกัน ในระหว่างการประกอบพิธีนั้น เพื่อย้ำความหมายของความแตกต่างระหว่างความเกี่ยวพันกับการอุทิศตนต่อกันให้คู่แต่งงานจดจำได้ไปตลอดชีวิต อาตมาจึงเปรียบเทียบกับความแตกต่างระหว่างเบคอนกับไข่

เมื่อถึงจุดนี้ บรรดาพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูงเริ่มตั้งใจฟัง พวกเขาเริ่มสงสัย ‘เบคอนกับไข่จะมาเกี่ยวอะไรกับการแต่งงานนะ?’ อาตมาจึงดำเนินเรื่องต่อไป

“สำหรับเบคอนกับไข่ ไข่เพียงแค่เกี่ยวพันกับไข่นั้น ส่วนหมูนั้นจะต้องอุทิศชีวิตไปเลยทีเดียว ขอให้การแต่งงานนี้เป็นการแต่งงานแบบหมูเถิด”

ไ่กับเปิด

หลวงพ่อบุชา ท่านอาจารย์ของอาตมาชอบเล่นนิทานเรื่องไ่กับเปิด อาตมาจะเล่าให้ฟังในสำนวนของอาตมานะ

สามีภรรยาชาวใหม่ปลามันคู่หนึ่งไปเดินเล่นด้วยกันในป่า ในคำคืนที่สดใสยามฤดูร้อน ทั้งคู่กำลังมีความสุขมากที่ได้ใช้เวลาอยู่ด้วยกันตามลำพัง จนกระทั่งได้ยินเสียงแว่วๆ มาแต่ไกล “แคว้ก! แคว้ก!”

ภรรยาบอกว่า “ฟังสิ ดูเหมือนจะเป็นไ่กะนะ”

สามีบอกว่า “ไม่ใช่หรอก เป็นเปิดต่างหากเล่า”

ภรรยาก็ว่า “ไม่ใช่ ฉันมั่นใจว่าเป็นไ่แน่นอน”

สามีชักจะเริ่มรำคาญ เขาบอกว่า “เป็นไปไม่ได้ ไ่ก็ต้องร้องว่า ‘เอ้กอีเอ้กเอ้ก’ ซิ เปิดถึงจะร้องว่า ‘แคว้ก! แคว้ก!’ มันเป็นเปิดจะที่รัก”

“แคว้ก! แคว้ก!” เสียงแว่วมาอีก

สามีบอกว่า “เห็นไหม! นั่นเสียงเปิด”

ภรรยายังคงยืนยันกรานว่า “ไม่ใช่ะที่รัก ฉันแน่ใจว่าเป็นไ่แน่” พร้อมกับอาการกระแทกสันรองเท้า

สามีพูดอย่างออกอาการโกรธว่า “ฟังนะจะคุณเมีย มัน...เป็น...เปิด...ปอ...อะ...ดอ...เปิด! เข้าใจไหม?”

ภรรยาก็ยังคงค้านว่า “มันเป็นไ่”

“ปัดໄ! บอกว่าเปิดก็เปิดซิ เธอ.....เธอ.....”

เสียง “แคว้ก! แคว้ก!” ดังขึ้นอีกก่อนที่สามีจะกล่าวคำอะไร

ที่ไม่สมควรออกมา

ภรรยาผู้ใกล้จะร้องไห้เต็มแก็กียังคงค้านว่า “แต่มันเป็นไก่อนะ”

สามีสังเกตเห็นน้ำตาคลอหน่วยในดวงตาภรรยาของเขา และในที่สุด เขาก็รำลึกได้ว่าเหตุใดเขาจึงแต่งงานกับเธอ สีหน้าของเขาอ่อนละมุนลง และเขาก็พูดอย่างอ่อนโยนกับเธอว่า “ขอโทษนะที่รัก ผมคิดว่าคุณถูก มันเป็นไก่จริงๆ แหละ”

“ขอบคุณค่ะที่รัก” เธอกล่าวพร้อมกับกระชับมือเธอเข้ากับมือเขา

เสียง “แคว๊ก! แคว๊ก!” ยังคงแว่วออกมาจากป่า ขณะที่เขาทั้งสองเดินคลอเคลียกันต่อไปด้วยความรัก

ประเด็นของเรื่องอยู่ตรงที่ ในที่สุดสามีก็ได้ ‘ตื่น’ ขึ้นมาตระหนักว่า จะต้องสนใจไปทำไมว่ามันเป็นไก่หรือเป็นเป็ด สิ่งที่สำคัญมากกว่า คือความกลมเกลียวปรองดองระหว่างเขาทั้งสองที่จะทำให้เขามีความสุขกับการเดินชมป่าในคำคั้นอันงดงามของฤดูร้อนนั้น อย่างไรก็ตาม มีก็ครั้งหนึ่งที่เรามั่นใจเต็มร้อยว่าเราถูก เพื่อจะพบว่าเราผิดในเวลาต่อมา ใครจะรู้ได้? มันอาจจะเป็นไก่ชนิดใหม่ที่ลายพันธุ์จนร้องเหมือนเป็ดก็ได้

(เพื่อให้เห็นแก่ความเสมอภาคทางเพศและชีวิตสงบสุขของสมณะ ทุกครั้งที่อ่านมาแล้วเรื่องนี้ อาตมามักจะสลับกันเสมอๆ ว่าใครบอกว่าไก่และใครบอกว่าเป็ด)

ขอบคุณข้อบกพร่อง

ในประเทศสิงคโปร์เมื่อสองสามปีก่อน หลังจากพิธีแต่งงาน พ่อของเจ้าสาวดึงตัวลูกเขยคนใหม่ออกมาเพื่อให้คำแนะนำในการครองชีวิตสมรสให้ยืนยาวและเป็นสุข เขาบอกพ่อหนุ่มว่า “เธอคงจะรักลูกสาวของฉันมากนะ”

“มากครับ” พ่อหนุ่มตอบ

ผู้อาวุโสกล่าวต่อว่า “แล้วเธอก็คงคิดว่าเจ้าสาวของเธอยอดเยี่ยมที่สุดในโลก”

พ่อหนุ่มกระซิบเบาๆ ว่า “เธอยอดเยี่ยมสมบูรณ์แบบในทุกๆ ด้านครับ”

ผู้อาวุโสกล่าวว่า “มันก็เป็นเช่นนี้แหละในวันที่เธอแต่งงาน แต่เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะ เธอจะเริ่มเห็นข้อบกพร่องในตัวลูกสาวของฉัน เมื่อใดที่เธอเริ่มจะสังเกตเห็นข้อบกพร่องของเมียเธอนะ ฉันอยากจะให้เธอจดจำไว้ว่า ถ้าลูกสาวของฉันไม่ได้มีข้อบกพร่องเหล่านี้มาตั้งแต่เริ่มแรกละก็... พ่อลูกเขยเอ๋ย... เขาก็คงได้ผัวดีกว่าเธอเยอะไปซะแล้วล่ะ!”

ดังนั้น เราจึงควรจะขอบคุณข้อบกพร่องต่างๆ ในตัวคู่ชีวิตของเรา เพราะถ้าเขาไม่ได้มีข้อบกพร่องเหล่านี้มาตั้งแต่ต้น เขาก็จะสามารถเลือกแต่งงานไปกับใครสักคนที่ดีกว่าเรามากเป็นแน่

เรื่องรักๆ ใคร่ๆ

เมื่อเรารักใคร่สักคน เราจะมองเห็นแต่อิฐก้อนสวยๆ ในกำแพงคูชีวิตของเรา เพราะเราอยากเห็นแค่นั้น เราจึงเห็นแค่นั้น เราไม่ยอมรับความจริง ต่อมาเมื่อเราไปหาทนายความเพื่อดำเนินเรื่องหย่าร้าง เราก็จะเห็นแต่อิฐก้อนน่าเกลียดๆ ในกำแพงคูชีวิตของเรา เรามีดบอดต่อความดีใดๆ ทั้งสิ้น เราไม่ต้องการที่จะเห็นมัน เราจึงไม่เห็นมัน เป็นการไม่ยอมรับความจริงอีกครั้ง

ทำไมความรู้สึกรักๆ ใคร่ๆ มักจะเกิดขึ้นในไนท์คลับที่มีดิสโก้ หรือระหว่างอาหารค่ำที่ได้นั่งอิงแอบกันกลางแสงเทียน หรือในคำคั่นกลางแสงจันทร์? นั่นเป็นเพราะว่าในสถานการณ์และบรรยากาศเช่นนั้น เราจะมองไม่เห็นสิบบนใบหน้าของเธอหรือเห็นพันปดของเขาคอนนั้น ท่ามกลางความสลัวของแสงเทียน จินตนาการของเราจะไร้ขอบเขตจนฝันเห็นว่าหญิงที่นั่งตรงข้ามนั้นงามราวกับนางแบบแนวหน้าหรือหนุ่มคนนี้รูปร่างงามราวกับดาราภาพยนตร์ คนเรารักที่จะเพ้อฝัน และเราก็มักจะเพ้อฝันถึงความรักอย่างน้อยเราก็ควรรู้ตัวนะว่าเรากำลังทำอะไรอยู่

พระไม่ใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรักๆ ใคร่ๆ กลางแสงเทียน แต่เป็นผู้ที่จะส่องแสงสว่างแห่งความเป็นจริงให้ปรากฏ ถ้าโยมต้องการที่จะฝัน โยมก็ยังไม่ต้องเข้าวัดหรอก ในปีแรกที่อาตมาบวชเป็นพระที่ภาคอีสานของไทย อาตมากำลังนั่งอยู่ในตอนหลังของรถคันหนึ่งกับพระฝรั่งอีกสององค์ หลวงพ่อชาท่านอาจารย์ของอาตมานั่งที่เบาะหน้า จู่ๆ หลวงพ่อก็หันหน้ามาข้างหลังและจ้องดู

พระหนุ่มชาวอเมริกันซึ่งเพิ่งบวชใหม่ๆ ที่นั่งอยู่ข้างอาตมา แล้วท่านก็พูดอะไรบางอย่างเป็นภาษาไทย พระฝรั่งองค์ที่สามที่นั่งอยู่ในรถพูดภาษาไทยได้คล่อง ท่านจึงแปลให้เราฟัง “หลวงพ่อบอกว่าคุณกำลังคิดถึงแฟนของคุณที่อยู่ที่นี่แอลเอเน่น”

พระบวชใหม่ชาวอเมริกันถึงกับอ้าปากค้างด้วยความงงงัน

หลวงพ่อรู้วาระจิตของท่าน รู้ว่าท่านกำลังคิดอะไรอยู่ แถมยังแม่นยำเสียด้วย หลวงพ่อยิ้มแล้วพูดต่อว่า “ไม่ต้องห่วง เรื่องนี้จัดการได้ ให้เขียนจดหมายไปหาเธอ ขอให้เธอส่งของส่วนตัวบางอย่างมาให้คุณ เอาสิ่งที่ใกล้ชิดกับตัวเธอมากที่สุด ที่คุณสามารถเอาออกมาชื่นชมได้เมื่อคุณคิดถึงเธอ เพื่อจะเตือนคุณให้ระลึกถึงเธอ”

พระบวชใหม่ถามด้วยความประหลาดใจว่า “โอ้ ! พระเราทำได้หรือครับ”

หลวงพ่อบอกว่า “ทำได้”

เห็นที่พระท่านก็เข้าใจเข้าใจในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ กระมัง

สิ่งที่หลวงพ่อกล่าวต่อไปนั้นต้องใช้เวลาลอยุ่หลายนาที่กว่าจะแปลออกมาได้ ล้ามของเราถึงกับต้องกลั้นหัวเราะให้อยู่และรวบรวมสมาธิเสียก่อน

“หลวงพ่อบอกว่า.....” ท่านพยายามที่จะเอ่ยคำออกมา ปาดน้ำตาที่เกิดจากการหัวเราะทิ้ง “หลวงพ่อบอกว่าคุณควรจะขอให้เธอส่งสิ่งใดมาให้คุณ แล้วเมื่อไหร่ที่คุณคิดถึงเธอ คุณจะหยิบขวดขี้ของเธอมานวดม!”

นี่โง่งของเฉพาะตัวของเธอ เมื่อเราเปล่งวาจาว่าเรารักคู่

ชีวิตของเรา เรามีได้หมายความว่าเรารักทุกสิ่งทุกอย่างในตัวเขาหรือหรือ? คำแนะนำอย่างเดียวกันนี้สามารถใช้ได้กับแม่ชีที่กำลังถวิลหาแฟนหนุ่มของเธอ

อย่างที่อาตมาบอกแล้ว ถ้าโยมยังพอใจจะพ้อฝันถึงเรื่องราวๆ ใดๆ โยมก็อยู่ห่างๆ วัดของเราไปก่อนเถอะ

รักแท้

ความยุ่งยากของเรื่องราวๆ ใดๆ นั้นก็คือ เมื่อฝันสลายความผิดหวังจะสามารถสร้างความเจ็บปวดให้กับเราได้อย่างแสนสาหัส ในความรักใคร่นั้น เราไม่ได้รักคู่ชีวิตของเราอะไรนักหนา เราเพียงแค่ว่ารักความรู้สึกที่เขาทำให้มันเกิดขึ้น เรารักเจ้าความรู้สึกซาบซ่านที่เกิดขึ้นเมื่อเขาอยู่กับเรา จึงเป็นเหตุให้เราคิดถึงเขาเมื่อเขาอยู่ห่างไกล จนต้องขอให้เขาส่งขวดบรรจ..... (ตามที่เล่าในเรื่องที่แล้ว) มาให้ เช่นเดียวกับความซาบซ่านทั้งหลาย สักระยะหนึ่งมันก็จะซาไปเอง

รักแท้คือรักที่ไม่เห็นแก่ตัว เราจะเป็นห่วงเป็นใยเขา เราจะบอกเขาว่า “ประจักษ์ใจของฉันเปิดรับเธอเสมอ ไม่ว่าเธอจะทำอะไรเป็นอย่างไร” และเราก็รู้สึกเช่นนั้นจริงๆ เราต้องการเพียงให้เขาเป็นสุข รักแท้นั้นหาได้ยากยิ่ง

พวกเราหลายคนมักคิดว่าความสัมพันธ์พิเศษที่เรามีเป็น

ความรักแท้ ไม่ใช่เพียงความรักความใคร่ที่หิวหว่า ลองทดสอบดู
สิว่าความรักที่เรามีเป็นความรักชนิดไหนกันแน่

จงคิดถึงคู่ชีวิตของเรา วาดภาพเขาไว้ในใจ ระลึกถึงวันที่เรา
พบเขาและวันเวลาอันแสนสุขที่ได้อยู่ร่วมกันตั้งแต่นั้นมา เอาละ
ทีนี้ลองวาดภาพว่าเราได้รับจดหมายฉบับหนึ่งจากคู่ชีวิตของเรา
เขาเขียนมาสารภาพว่าเขาเกิดหลงรักเพื่อนสนิทที่สุดของเราอย่าง
ลึกซึ้ง และขณะนี้คนทั้งสองกำลังหนีไปอยู่ด้วยกัน เราารู้สึก
อย่างไร?

ถ้าเป็นรักแท้ เราจะต้องรู้สึกตื่นเต้นที่คู่ชีวิตของเราได้พบคน
ที่ดีกว่าเรา และมีความสุขมากขึ้นกว่าเดิม เราจะสุขใจที่คู่ชีวิตและ
เพื่อนสนิทที่สุดของเรากำลังมีวันเวลาอันแสนสุขด้วยกัน เราจะ
ปลอบปลื้มยินดีที่เขาได้รักกัน ก็ความสุขของคนที่เรารักเป็นสิ่ง
สำคัญที่สุดในรักแท้มิใช่หรือ?

รักแท้นั้นหาได้ยากยิ่ง

มเหสีของกษัตริย์กำลังเฝ้ามองพระพุทธรูปเจ้าขณะที่พระองค์
ทรงออกบิณฑบาตอยู่ในเมือง จากบานหน้าต่างในพระราชวัง
กษัตริย์ทรงเฝ้ามองมเหสีและเกิดความริษยาในความเลื่อมใสบูชาที่
นางมีต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงปรารภว่าที่จะรู้ว่า
พระนางรักผู้ใดมากที่สุด พระพุทธรูปเจ้าหรือพระสวามี? พระนางเป็น
ศิษย์ผู้เลื่อมใสในพระพุทธรูปองค์เป็นที่สุด หากในสมัยนั้นคุณจะต้อง
ระมัดระวังมากโดยเฉพาะเมื่อมีสามีเป็นถึงกษัตริย์ เพราะหากขาด
สติยอมหัวขาดได้ พระนางดำรงสติไว้ได้ ทรงตอบพระสวามีอย่าง
จริงใจที่สุดว่า “หมอนฉันรักตัวเองมากกว่ารักท่านทั้งสองพะคะ”^๓

ความหวาดกลัวและความเจ็บปวด

อิสระจากความหวาดกลัว

ถ้าความรู้สึกผิดเป็นเหมือนการมองกำแพงอิฐที่เราก่อไว้ในอดีต และเห็นแต่ก้อนอิฐน่าเกลียดสองก้อน ความหวาดกลัวก็น่าจะเป็นการเพ่งมองกำแพงอิฐที่เราจะก่อในอนาคต โดยนึกถึงแต่ความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้ หากเรามีตบอดเพราะความกลัว เราก็จะไม่สามารถเห็นส่วนอื่นของกำแพงที่อาจจะถูกก่อขึ้นอย่างสวยงามไร้ที่ติได้ เราจะต้องเอาชนะความกลัวให้ได้ด้วยการมองเห็นกำแพงทั้งหมด อย่างเรื่องต่อไปที่อาตมาได้มาจากการไปเทศน์ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อไม่นานมานี้

ได้มีการเตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือนให้อาตมาไปเทศน์ให้สาธารณชนฟัง ๔ คืนติดต่อกัน มีการจองห้องประชุมที่ชั้นเทศฮิลล์ในสิงคโปร์ที่ทั้งใหญ่และแพงสามารถจุผู้ฟังได้ถึง ๒,๕๐๐ ที่นั่งไว้เรียบร้อยแล้ว และมีการปิดประกาศบอกตามป้ายรถเมล์ แต่แล้วก็เกิดวิกฤติการณ์เรื่องโรคซาร์ขึ้น เมื่ออาตมาเดินทางไปถึงประเทศสิงคโปร์นั้น รัฐบาลสั่งปิดโรงเรียนทุกแห่งแล้ว ผู้คนที่อาศัยอยู่ในอาคารหลายแห่งถูกกักบริเวณเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค รัฐบาลแนะนำให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการชุมนุมกัน ในขณะที่ความหวาดกลัวแผ่ขยายไปทั่วนั้น มีคนถามอาตมาว่า “เราควรจะยกเลิกไหม?”

เข้าวันนั้น ชาวพาดหัวด้วยตัวอักษรดำใหญ่บนหน้า

หนังสือพิมพ์รายวัน เตือนประชาชนว่า บัดนี้มีชาวสิงคโปร์ป่วยด้วยโรคซาร์ถึง ๙๙ คน อาตมาถามว่าปัจจุบันสิงคโปร์มีประชากรจำนวนเท่าใด คำตอบคือราวๆ ๔ ล้านคน อาตมาจึงให้ข้อสังเกตว่า “นั่นก็ย่อมหมายความว่า ยังมีชาวสิงคโปร์ถึง ๓,๙๙๙,๙๐๑ คน ที่ไม่ได้ติดโรคซาร์! เราจึงเดินหน้ากันต่อไปเถิด!”

ความหวาดกลัวถามขึ้นทันใดว่า “แล้วถ้าเผื่อมีใครติดเชื้อโรคซาร์มาล่ะ?”

ตัวปัญญา ก็ตอบว่า “แล้วถ้าเขาไม่ติดล่ะ?” และฝ่ายปัญญา ก็มีตัวเลข ‘โอกาสที่น่าจะเป็นไปได้’ สนับสนุนอยู่

ดังนั้นการเทศน์จึงได้ดำเนินต่อไป คืนแรกมีผู้มาร่วมฟัง ๑,๕๐๐ คน และจำนวนผู้ฟังก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเต็มห้องบรรยายในคืนสุดท้าย ผู้คนประมาณ ๘,๐๐๐ คนได้มาฟังเทศน์ พวกเขาได้เรียนรู้ที่จะฟันความหวาดกลัวที่ไร้เหตุผล ซึ่งทำให้ความกล้าหาญของเขามั่นคงหนักแน่นขึ้นในกายภาคนั้น เขาเพลิดเพลินกับการฟังเทศน์และพுகพาความสุขกลับไป ซึ่งย่อมจะหมายความว่าระบบภูมิคุ้มกันในตัวเขาที่จะใช้ต่อสู้กับเชื้อโรคได้รับการเสริมให้แข็งแรงขึ้น และที่อาตมาได้เน้นในตอนท้ายของการเทศน์ทุกครั้ง คือ การได้หัวเราะเมื่อฟังเรื่องสนุกๆ ที่อาตมาเล่าเป็นการออกกำลังปอด ซึ่งจะทำให้ระบบการหายใจแข็งแรงขึ้นด้วย แน่หนอว่าไม่มีผู้ฟังแม้แต่คนเดียวติดโรคซาร์

ความเป็นไปได้ต่างๆ สำหรับอนาคตนั้นไม่มีขอบเขตไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าเราเพ่งมองเฉพาะความเป็นไปได้ในทางลบ นั้นเรียกว่าความกลัว แต่ถ้าเราสามารถระลึกได้ถึงความเป็นไปได้อื่นๆ ต่างๆ

ซึ่งมักจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากกว่าเสียด้วยซ้ำ นั่นแหละจึงจะเรียกว่า ความเป็นอิสระจากความกลัว

ทำนายทายทักอนาคต

มีคนจำนวนมากที่ต้องการจะหยั่งรู้อนาคต บ้างก็ไม่สามารถจะอดทนรอจนสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นเองได้ ดังนั้นพวกเขาจึงต้องเสาะแสวงหาการบริการจากบรรดาพรานงูและหมอดูหมอดูทั้งหลาย อาตมาขอเตือนโยมเรื่องพรานงูนั้นว่า จงอย่าได้เชื่อใจหมอดูกระดูกๆ เหล่านั้นเป็นอันขาด

พระปฏิบัติมักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นหมอดูชั้นยอด แต่ท่านก็ไม่ค่อยจะให้ความร่วมมือกับใครง่ายๆ หรือ

วันหนึ่งลูกศิษย์เก่าแก่ของหลวงพ่อบุชา ได้กราบขอให้หลวงพ่อบุชาทำนายอนาคตของเขา หลวงพ่อบุชา พระที่ดีจะไม่ทำนาย โชคชะตาหรือ แต่ลูกศิษย์คนนั้นมีความมุ่งมั่นมาก เขาทบทวนให้หลวงพ่อบุชาระลึกว่ากี่ครั้งกี่หนแล้วที่เขาถวายอาหารท่าน เงินจำนวนเท่าไรละที่เขาเคยถวายวัด เขาขับรถพาหลวงพ่อบุชาไปไหนมาไหน โดยควักกระเป๋าตัวเอง แถมยังต้องทิ้งการทิ้งงานและครอบครัวไป หลวงพ่อบุชาเห็นความมุ่งมั่นของชายคนนั้นที่จะได้ฟังคำทำนาย ท่านจึงบอกเขาว่า ท่านจะยอมฝ่าฝืนกฎที่จะไม่ทำนายอนาคตใครนั้นสักครั้งหนึ่ง “เอามือมาสิ ให้อาตมาดูลายมือโยมหน่อย”

ลูกศิษย์คนนั้นตื่นตื่นมาก หลวงพ่อไม่เคยดูลายมือให้ลูกศิษย์คนไหนมาก่อนเลย นี่เป็นกรณีพิเศษจริงๆ ยิ่งไปกว่านั้น ใครๆ ก็นับถือหลวงพ่อก็คือเป็นพระอรหันต์ผู้มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ อะไรๆ ที่ท่านว่าจะเกิดขึ้นมันก็ต้องเกิด แน่แน่นอนเลยว่ามันจะต้องเป็นจริงอย่างท่านว่า หลวงพ่อใช้นิ้วชี้ของท่านไล่ไปตามลายมือบนฝ่ามือของลูกศิษย์ แล้วท่านก็พึมพำกับตัวท่านเองว่า “อู๋... น่าสนใจจริง... อือ... ... แปลกจริง...” ลูกศิษย์ผู้นาสงสารคนนั้นตื่นตื่นสุดๆ ด้วยความคาดหวัง

เมื่อหลวงพ่อสำรวจลายมือเรียบร้อยแล้ว ท่านปล่อยมือลูกศิษย์และกล่าวกับเขาว่า “อนาคตของโยมจะเป็นดังนี้ละ”

“ครับ... ครับ” ลูกศิษย์รีบสนอง

หลวงพ่อก็บอกว่า “อาตมาก็ไม่เคยทายผิดเสียด้วย”

“โยมทราบ โยมทราบดี เอ้อ! ตกลงอนาคตโยมจะเป็นอย่างไรครับหลวงพ่อ?” ลูกศิษย์ถามอย่างตื่นตื่นสุดๆ

หลวงพ่อบอกว่า “อนาคตของโยมนะรี ก็ไม่แน่นอนนะซี” และท่านก็ไม่ผิดจริงๆ เสียด้วย!

การพนัน

การจะทำให้เงินทองเพิ่มพูนขึ้นเป็นเรื่องยาก แต่การสูญเสียมันไปนั้นกลับง่าย และหนทางที่จะสูญเสียเงินทองได้ง่ายที่สุดคือ

การพนัน นักพนันทุกคนคือผู้แพ้ในที่สุด ถึงกระนั้นผู้คนก็ยังชอบที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าว่า เขาจะสามารถทำเงินได้มากมายจากการพนัน อาตมาจะเล่าเรื่องสองเรื่องเพื่อแสดงว่า มันอันตรายเพียงใดที่จะทำนายอนาคตแม้จะมีสัญญาณบอกเหตุก็ตาม

เพื่อนคนหนึ่งตื่นขึ้นมาจากความฝันที่แจ่มชัดราวกับเป็นเรื่องจริงในเช้าวันหนึ่ง เขาฝันว่านางฟ้าห้าองค์ได้มอบไห่ใบบรรจุทองคำมูลค่ามหาศาลแก่เขา เมื่อเขาลืมตาขึ้นในห้องนอนของเขาก็ไม่มีนางฟ้าสักองค์ และเฮ้อ! ไม่มีไห่บรรจุทองคำด้วย แต่มันช่างเป็นฝันที่ประหลาดแท้ๆ

เมื่อเขาเข้าไปในครัว เขาพบว่าภรรยาได้เตรียมไข่ต้มห้าฟอง และขนมปังปิ้งห้าแผ่นไว้เป็นอาหารเช้าให้เขา เขาเห็นจากหน้าหนังสือพิมพ์ฉบับเช้าว่า วันนี้เป็นวันที่ห้าเดือนพฤษภาคม (ซึ่งก็คือเดือนห้า) มันมีอะไรแปลกๆ ชอบกล เขาพลิกหนังสือพิมพ์ไปที่หน้าม้าแข่ง แล้วเขาก็ถึงกับอึ้งเมื่อเห็นว่าที่สนาม ASCOT (ห้าตัวอักษร) การแข่งรอบที่ห้า ม้าเลขที่ห้ามีชื่อว่า... นางฟ้าทั้งห้า (Five Angles)! ความฝันนั้นเป็นलगดี

เขาลางานในบ่ายวันนั้นไปถอนเงินห้าพันเหรียญแล้วไปสนามแข่งม้า เขาไปที่เจ้ามือรับแทงม้าช่องที่ห้า เพื่อแทงม้าเลขที่ห้า ในรอบที่ห้า ชื่อนางฟ้าทั้งห้า ด้วยวงเงินห้าพันเหรียญเพื่อจะชนะ ความฝันของเขาต้องไม่พลาดแน่ เลขห้านำโชคต้องไม่พลาดและความฝันของเขาก็ไม่พลาดจริงๆ ม้าตัวนั้นเข้าเส้นชัยเป็นตัวที่ห้า

เรื่องที่สองเกิดขึ้นที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อสองสามปีก่อน ชาย

ชาวออสเตรเลียแต่งงานกับหญิงชาวจีนจากสิงคโปร์ ครั้งหนึ่งเมื่อทั้งสองกลับไปเยี่ยมครอบครัวที่สิงคโปร์ บรรดาพี่เมียน้องเมียของเขา กำลังจะไปสนามแข่งม้าในตอนบ่าย จึงได้ชวนเขาไปด้วย เขาคงลัง ก่อนที่พวกเขาจะไปสนามแข่งม้า เขาต้องแวะที่วัดพุทธที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เพื่อจุดธูปบูชาและสวดมนต์อ้อนวอนขอให้โชคดี เมื่อเขาไปถึงวัดเล็กๆ นั้น เขาเห็นว่ามันสกปรกเลอะเทอะไปหมด พวกเขาจึงคว่ำไม้กวาด ไม้ถูพื้น ถังน้ำ จัดการทำความสะอาดวัดจนเรียบร้อย แล้วจึงจุดธูปบูชาสวดมนต์อ้อนวอนขอให้โชคดีเสร็จแล้วจึงตรงไปยังสนามแข่งม้า พวกเขาหมดตัวกันย่อยยับ

คืนนั้นเขยชาวออสเตรเลียฝันถึงการแข่งม้า เมื่อเขาตื่นขึ้น เขายังจำชื่อม้าที่ชนะได้แจ่มชัด เมื่อเขาอ่านหนังสือพิมพ์สเตรทไทมส์ เขาเห็นมีชื่อม้านั้นเข้าแข่งในบ่ายวันนั้น จึงโทรศัพท์แจ้งข่าวดีนี้แก่บรรดาพี่เมียน้องเมียของเขา ทุกคนปฏิเสธที่จะยอมเชื่อว่าดวงวิญญานจีนที่ดูแลรักษาวัดในสิงคโปร์จะให้ชื่อม้าตัวที่จะชนะกับคนผิวขาว พวกเขาจึงไม่สนใจใยดีกับความฝันนั้น เขยชาวออสเตรเลียได้ไปที่สนามแข่งม้า เขาแทงม้าตัวนั้นด้วยเงินก้อนโต แล้วม้าตัวนั้นก็เข้าวิน

ดวงวิญญานที่วัดจีนต้องชอบฝรั่งออสเตรเลียเป็นแน่ บรรดาพี่เมียน้องเมียของเขา รู้สึกพลุ่งพล่านด้วยความโกรธ

ความกลัวคืออะไร?

ความกลัว คือ การคิดถึงข้อผิดพลาดที่ยังไม่เกิด ถ้าเพียงแต่เราจะพึงระลึกไว้เสมอว่า อนาคตของเราเป็นสิ่งไม่แน่นอน เราจะไม่พยายามคาดเดาถึงสิ่งที่อาจจะผิดพลาดได้ ความกลัวก็สิ้นสุดลงตรงนั้นแหละ

ครั้งหนึ่งเมื่ออาตมายังเล็กๆ การไปหาหมอพันเป็นเรื่องน่าสยงสำหรับอาตมา เมื่อถึงคราวนั้น อาตมาไม่อยากจะไปเลยจริงๆ อาตมากังวลจนแทบบ้า เมื่ออาตมาไปถึงคลินิกทำฟัน เขาบอกอาตมาว่า คุณหมอขอยกเลิกนัดครั้งนี้ อาตมาจึงได้เรียนรู้ว่าเจ้าความกลัวนี้ทำให้อาตมาเสียเวลาอันมีค่าไปเปล่าๆ ปลื้

ความกลัวจะถูกลบล้างไปด้วยความไม่แน่นอนของอนาคต แต่ถ้าเราไม่รู้จักใช้ปัญญา ความกลัวจะสามารถเล่นงานเราได้ ความกลัวเกือบจะดับชื่อณรน้อยที่เพิ่งบวชใหม่ๆ ‘ท่านตักแตนน้อย’ ในหนังสือที่ขายเป็นตอๆ ทางโทรทัศน์นานมาแล้ว ปีสุดท้ายที่อาตมาเป็นครูสอนหนังสือก่อนที่จะบวชเป็นพระ อาตมาติดหนังเรื่องนี้มาก

วันหนึ่งท่านอาจารย์ตาบอดของท่านตักแตนน้อยพาลูกศิษย์คนนี้เข้าไปในห้องๆ หนึ่งที่ท้ายวัด ซึ่งปกติจะปิดล็อกไว้ ภายในห้องมีบ่อน้ำกว้างประมาณหกเมตร มีแผ่นกระดานพาดเป็นสะพานทอดจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง อาจารย์เตือนให้ท่านตักแตนน้อยอยู่ห่างๆ ขอบบ่อ เพราะของเหลวในบ่อไม่ใช่ น้ำ แต่เป็นน้ำกรดที่แรงมาก

ท่านอาจารย์บอกตักแต่น้อยว่า “ภายในเจ็ดวัน เธอจะถูกทดสอบ เธอต้องเดินข้ามบ่อน้ำกรดโดยจะต้องทรงตัวให้ติดบนแผ่นไม้นั้น แต่จะระมัดระวังให้มากนะ! เธอเห็นกระดูกเกลื่อนกลาดที่ก้นบ่อน้ำกรดนั่นมั๊ย?”

ท่านตักแต่น้อยชะงักงันอยู่ในบ่ออย่างระมัดระวัง และท่านก็เห็นกระดูกเต็มไปหมด

“กระดูกพวกนี้เป็นของเณรน้อยอย่างเธอนี้แหละ”

ท่านอาจารย์พาตักแต่น้อยออกจากห้องที่น้ำกลั่นนั้นไปสู่แสงสว่างที่ลานวัด ที่นั่นพระผู้ใหญ่ได้ตั้งไม้กระดานที่มีขนาดเดียวกันเดียวกับแผ่นที่พาดอยู่เหนือบ่อน้ำกรดไว้บนอิฐ ๒ ก้อน ตลอดเจ็ดวันถัดมา ท่านตักแต่น้อยไม่มีหน้าที่จะต้องทำอะไรอย่างอื่นนอกจากซ้อมเดินทรงตัวบนไม้กระดานแผ่นนั้น

เพราะมันง่าย เพียงสองสามวันท่านก็สามารถเดินทรงตัวข้ามไม้กระดานในลานวัดได้คล่องแคล่ว ขนาดมีผ้าผูกตาไว้ก็ไม่เป็นปัญหา และแล้วการทดสอบก็เริ่มขึ้น

ท่านอาจารย์พาตักแต่น้อยเข้าไปในห้องบ่อน้ำกรด กระดูกของบรรดาเณรน้อยที่เคยตกลงไปราวกับส่งประกายขึ้นมาจากก้นบ่อ ท่านตักแต่น้อยขึ้นไปยืนบนปลายด้านหนึ่งของไม้กระดานและหันมามองอาจารย์ ท่านสั่งว่า “เดิน”

แผ่นกระดานที่อยู่เหนือน้ำกรดช่างดูแคบกว่าแผ่นกระดานที่ลานวัดมากทั้งๆ ที่มันมีขนาดเดียวกันเป๊ะ ท่านตักแต่น้อยเริ่มเดินแต่ด้วยอย่างก้าวที่ไม่มั่นคงเอาเสียเลย ท่านเริ่มจะเสียการทรงตัว ท่านยังข้ามไปไม่ถึงครึ่งทางเสียด้วยซ้ำ ท่านก็โง่งมมาก

ขึ้นๆ ดูท่าว่าท่านกำลังจะตกลงไปในน้ำกรด และแล้วหนังก็ต้องหยุดชะงักไว้ก่อนเพราะมีโฆษณาสินค้ามาคั่นรายการ

อาตมาต้องอดทนต่อเจ้าโฆษณาที่น่าเบื่อเหล่านั้น ชณะที่เป็นห่วงว่าท่านตักแต่น้อยที่น่าสงสัยว่าจะเอาตัวรอดได้อย่างไร

พอหมดโฆษณา พวกเราก็ได้กลับเข้าไปอยู่ในห้องบ่อน้ำกรดอีกครั้งกับท่านตักแต่น้อยผู้กำลังสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง อาตมาเห็นท่านอย่างเท้าแบบไม่มั่นคงเอาเสียเลย แล้วก็โยกหน้าโยกหลัง แล้วพลัดตกตุ้มลงไปเลย!

ท่านอาจารย์ชราตาบอดหัวเราะเมื่อได้ยินเสียงตุ้มนั้น มันไม่ใช่ น้ำกรดหรอก มันก็แค่ น้ำธรรมดา กระตุกเก่าๆ เหล่านั้นถูกโยนลงไปเพื่อสร้างสเปเชียลเอฟเฟ็ค มันสามารถหลอกท่านตักแต่น้อยได้ เช่นเดียวกับที่มันหลอกอาตมาสำเร็จ

“อะไรทำให้เจ้าตกลงไป?” ท่านอาจารย์ถามอย่างเป็นทางการ “ความกลัวทำให้เจ้าตกลงไป เจ้าตักแต่น้อยเอ๊ย เพราะความกลัวแท้ๆ”

ประหม่าหน้าคน

มีคนบอกอาตมาว่าเรื่องที่น่ากลัวที่สุดเรื่องหนึ่งของมนุษย์ คือ การพูดต่อหน้าคนเยอะๆ อาตมาต้องบรรยายธรรมให้ผู้คนฟังอยู่บ่อยๆ ทั้งตามวัดต่างๆ ในการประชุม ในงานแต่งงานและงาน

ศพ ในรายการพูดคุยทางวิทยุ และแม้แต่ออกรายการสดทางโทรทัศน์ มันเป็นงานส่วนหนึ่งของอาตมา

ครั้งหนึ่ง อาตมาจำได้ว่า อีกห้านาทีก่อนที่อาตมาจะขึ้นบรรยายธรรม ความกลัวก็เข้ามาครอบงำอาตมา อาตมาไม่ได้เตรียมการบรรยายไว้ล่วงหน้า และยั้งนี้ก็ไม่ออกว่าจะพูดเรื่องอะไรดี ผู้ฟังกว่าสามร้อยคนที่นั่งรออยู่ในห้องประชุมล้วนคาดหวังว่าจะได้รับแรงบันดาลใจ พวกเขาอดสำหรับสละเวลาช่วงเย็นมาฟังอาตมาบรรยายธรรม อาตมาเริ่มคิดวุ่นวายใจว่า ‘แล้วถ้าเราคิดไม่ออกว่าจะพูดอะไรเล่า? แล้วถ้าเราพูดผิดพลาดเล่า? แล้วถ้าเราแสดงอะไรไม่เข้าท่าออกไปล่ะ?’

ความกลัวทั้งหมดเริ่มจากความคิดว่า ‘แล้วถ้า...’ ก่อนที่จะต่อยด้วยอะไรๆ ที่จะส่งผลร้าย อาตมากำลังคาดการณ์อนาคต แถมยังเป็นไปในทางลบ อาตมาช่างคิดผิดไปแท้ๆ อาตมารู้ตัวว่ากำลังคิดผิด อาตมารู้ทฤษฎีทุกอย่างแต่มั่นใจการใช้การไม่ได้ในเวลานี้ ความกลัวแล่นพล่าน อาตมากำลังตกที่นั่งลำบาก

เย็นนั้นอาตมาได้ใช้กลยุทธ์ที่พระเจ้าเรียกว่า ‘กุศโลบาย’ ทำให้อาตมาเอาชนะความกลัวได้ และใช้ได้ผลเสมอตั้งแต่นั้นมา อาตมาตกลงใจว่า มันไม่สำคัญว่าผู้ฟังจะเพลิดเพลินพอใจกับการบรรยายธรรมของอาตมาหรือไม่ ขอแต่อาตมามีความสุขในการบรรยายก็พอแล้ว อาตมาจึงตกลงใจที่จะสนุกกับมัน

เดี๋ยวนี้เมื่อใดก็ตามที่อาตมาแสดงธรรม อาตมาจะรู้สึกสนุกทุกครั้ง อาตมามีความสุขและเพลิดเพลินในการแสดงธรรม อาตมาเล่าเรื่องขบขันต่างๆ หลายๆ ครั้งที่เป็นเรื่องของอาตมาเอง

แล้วก็หัวเราะไปกับผู้ฟัง ในรายการถ่ายทอดสดทางวิทยุ อาตมาเล่าเรื่องหลวงพ่อบุญการณ์เกี่ยวกับระบบเงินตราในอนาคต (ชาวสังคีปโรมักสนใจอะไรๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจนี้แหละ)

หลวงพ่อบุญการณ์ว่า วันใดวันหนึ่งโลกจะประสบปัญหาขาดแคลนกระดาษพิมพ์ธนบัตรและโลหะผลิตเหรียญกษาปณ์มนุษย์จึงจำเป็นต้องหาอะไรอย่างอื่นมาใช้ในการซื้อๆ ขายๆ ในแต่ละวัน ท่านพยากรณ์ว่าพวกเขาจะใช้ซี่ไก่เม็ดเล็กๆ แทนเงินตรา ทุกคนต้องหอบซี่ไก่ไปไหนมาไหนเต็มกระเป่าที่เดียว ธนาคารจะเต็มไปด้วยซี่ไก่และบรรดาใจรักก็จะต้องจะขโมยซี่ไก่ด้วย คนรวยจะภูมิใจที่เขามีซี่ไก่มากมายในครอบครอง ส่วนคนจนจะฝันถึงการถูกลอตเตอรี่เพื่อจะได้ซี่ไก่เยอะๆ รัฐบาลต่างๆ จะให้ความสนใจมากเกินไปจนรบกวนสถานการณ์ซี่ไก่ในประเทศของตน และเก็บปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคมไว้พิจารณาภายหลังเมื่อมีซี่ไก่เพียงพอแล้ว

อะไรคือข้อแตกต่างสำคัญระหว่างธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และซี่ไก่?... ไม่มีเลย... อาตมาารู้สึกเป็นสุขที่ได้เล่าเรื่องนี้ในวันนั้น มันบ่งบอกอะไรบางอย่างที่น่าสลดสังเวชของสภาพสังคมเราในปัจจุบัน แล้วมันก็สนุกด้วย ถูกใจผู้ฟังชาวสังคีปโร่มาก

อาตมาคิดออกในบัดนั้นว่า ถ้าเราตกลงใจที่จะสนุกกับการแสดงธรรมให้คนฟัง เมื่อนั้นเราจะรู้สึกผ่อนคลาย มันเป็นไปไม่ได้เลยในทางจิตวิทยาที่คนเราจะทั้งกลัวและทั้งสนุกในเวลาเดียวกัน เมื่ออาตมาารู้สึกผ่อนคลาย ความคิดทั้งหลายก็ไหลเข้ามาในหัวของอาตมาโดยไม่ติดขัดขณะที่บรรยาย และคำบรรยายก็พุ่งพรูออกจากปากของอาตมาอย่างราบรื่นมีรสชาติจับใจผู้ฟัง นอกจากนั้น

ผู้ฟังทั้งหลายก็ไม่เบื่อเพราะมันสนุก

พระทิเบตองค์หนึ่งเคยอธิบายถึงความสำคัญของการทำให้ผู้ฟังหัวเราะขณะฟังเทศน์

ท่านบอกว่า “เมื่อใดก็ตามที่พวกเขาอ้าปาก เมื่อนั้นเราจะสามารถโยนเม็ดยาแห่งปัญญาใส่เข้าปากเขาได้! ”

อาตมาไม่เคยเตรียมการเทศน์ แต่อาตมาเตรียมหัวใจและจิตใจของอาตมาแทน พระสงฆ์สายวัดหนองป่าพงได้รับการฝึกอบรมไม่ให้เตรียมการเทศน์ แต่ให้เตรียมพร้อมที่จะเทศน์ได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในวันมาฆบูชาซึ่งเป็นวันสำคัญลำดับที่สองทางพุทธศาสนา อาตมาอยู่ที่วัดหนองป่าพงของหลวงพ่อบุญที่ภาคอีสาน พร้อมกับพระสงฆ์อีกกว่าสองร้อยรูปและญาติโยมหลายพันคน หลวงพ่อท่านเป็นที่นับถือของคนจำนวนมาก ปีนั้นเป็นปีที่ห้าที่อาตมาบวชเป็นพระ

หลังจากทำวัตรเย็นแล้ว ก็ถึงเวลาสำหรับการเทศน์กัณฑ์ใหญ่ ปกติหลวงพ่อบุญท่านมักจะเทศน์เองในวันสำคัญเช่นนี้ แต่นั่นก็ไม่แน่นอนไป บางครั้งท่านจะกวาดตามองที่แถวของพระสงฆ์ที่นั่งอยู่ ถ้าสายตาของท่านหยุดที่ใครสักคน องค์นั้นโดนแน่ หลวงพ่อบุญนิมนต์ให้ท่านเทศน์ แม้ว่าอาตมาจะเป็นพระที่มีพรรษาน้อยเมื่อเทียบกับองค์อื่นๆ ที่นั่งอยู่หน้าอาตมา ผู้ใดจะประมาทไม่ได้เลยในอะไรๆ ที่เกี่ยวกับหลวงพ่อบุญ

หลวงพ่อบุญกวาดตามองแถวของพระสงฆ์ สายตาของท่านมาถึงอาตมาแล้วก็ผ่านเลยไป อาตมาแอบถอนใจเบาๆ อย่างโล่งอก

และแล้วสายตาของท่านก็กวาดกลับมาอีกครั้ง โยมเดาซิว่าสายตา
ท่านหยุดที่ใคร?

“พรหมวงโส” เสียงหลวงพ่อสั่ง “นิมนต์เทศน์”

ไม่มีทางเป็นอย่างอื่น อาตมาต้องเทศน์ภาษาไทยโดยไม่
การเตรียมตัวมาก่อนเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง ต่อหน้าอาจารย์ของ
อาตมา คณะสงฆ์และญาติโยมหลายพันคน มันไม่สำคัญหรอก
ว่าการเทศน์ในคืนนั้นจะดีหรือไม่ ความสำคัญมันอยู่ที่ว่าอาตมาจะ
ได้ทำหน้าที่ที่หลวงพ่อมอบหมายให้ต่างหาก

หลวงพ่อก็ไม่เคยบอกว่าที่เราเทศน์นั้นดีหรือไม่ดี เพราะนั่น
ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ครั้งหนึ่งท่านขอให้พระฝรั่งองค์หนึ่งผู้มีความ
เชี่ยวชาญขึ้นเทศน์ให้พ่อออกแม่ออกที่มาจำศีลที่วัดในวันพระฟัง
เมื่อเทศน์ครบหนึ่งชั่วโมง พระท่านเริ่มสรุปเพื่อจะจบกัณฑ์เทศน์
ที่เป็นภาษาไทยนั้น หากหลวงพ่อขัดขึ้น และขอให้ท่านเทศน์ต่อ
อีกหนึ่งชั่วโมง มันยากอยู่นะ แต่ท่านก็เทศน์ต่อ พอท่านเตรียม
จะสรุปจบหลังจากที่อุตส่าห์กัดฟันเทศน์เป็นภาษาไทยด้วยความ
ยากลำบากในชั่วโมงที่สอง หลวงพ่อก็สั่งให้ท่านเทศน์ต่ออีกหนึ่ง
ชั่วโมง มันเป็นไปได้จริงๆ ฝรั่งที่รู้ภาษาไทยอยู่แค่นั้นอย่างท่าน
ก็ต้องลงเอยด้วยการพูดซ้ำไปซ้ำมาจนผู้ฟังเบื่อ แต่ท่านไม่มีทาง
เลือก เมื่อสิ้นชั่วโมงที่สาม คนส่วนใหญ่ได้หนีกลับไปแล้ว คนที่
เหลืออยู่ก็คุยกันเอง แม้แต่ยุ่งหรือจึ้งจกตุ๊กแกยังหลบไปนอนกัน
หมดแล้ว พระฝรั่งองค์นั้นท่านเชื้อฟังอาจารย์ ท่านเล่าว่าหลังจาก
ประสบการณ์ครั้งนั้น (ซึ่งการเทศน์จบลงเมื่อเวลาสี่ชั่วโมงผ่านไป)
ที่ท่านได้เจอและเรียนรู้ปฏิกิริยาของผู้ฟังทุกรูปแบบอย่างลึกซึ้ง

ท่านไม่เคยกลัวที่จะเทศน์ให้ชุมชนฟังอีกต่อไป

นั่นแหละเป็นวิธีการฝึกอบรมที่พวกพระเจ้าได้รับจากหลวง
พ่อชาอาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่

กลัวความเจ็บปวด

ความกลัวเป็นส่วนประกอบสำคัญของความเจ็บปวด มัน
ทำให้ความเจ็บปวดเป็นทุกข์ยิ่งขึ้น ถ้าตัดความกลัวออกเสีย ก็
เหลือแต่ความรู้สึกเจ็บจริงๆ เท่านั้น เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๐
ที่วัดป่าที่แสนจะยากจนและอยู่ห่างไกลชุมชนในภาคอีสานของ
ไทย อาตมาเกิดปวดฟันอย่างหนัก ที่นั่นไม่มีหมอฟันที่จะไปให้
รักษา ไม่มีโทรศัพท์และไม่มีไฟฟ้า ไม่มียาแอสไพริน ยาพารา หรือ
ยาแก้ปวดใดๆ ในตู้ยา พระป่าต้องอดทน

เช่นที่เกิดเสมอๆ กับอาการเจ็บไข้ได้ป่วย ในช่วงหัวค่ำ
อาการปวดฟันของอาตมาก็กำเริบหนักขึ้นเรื่อยๆ อาตมาเห็นว่า
ตนเองเป็นพระที่ค่อนข้างจะอดทนองค์หนึ่ง แต่อาการปวดฟันนี้มัน
ช่างทดสอบความเข้มแข็งของอาตมาเสียจริงๆ ปากข้างหนึ่งของ
อาตมาอัดแน่นไปด้วยความปวด มันเป็นการปวดฟันที่หนักหนา
สาหัสที่สุดเท่าที่อาตมาเคยประสบมาในชีวิต อาตมาพยายาม
จะหนีจากความเจ็บปวดด้วยการภาวนา อาตมาเคยเรียนรู้ที่จะ
กำหนดอยู่กับลมหายใจขณะที่กำลังถูกยุงรุมกัด บางครั้งอาตมา

นับได้ถึงสี่สิบตัวบนร่างของอาตมา และอาตมาก็เคยเอาชนะ
อารมณ์หนึ่งด้วยการจดจ่ออยู่ที่สิ่งอื่น แต่ความเจ็บปวดครั้งนี้มัน
เหลือเชื่อจริงๆ อาตมาสามารถจดจ่ออยู่กับลมหายใจได้เพียงสอง
สามวินาทีเท่านั้น เจ้าความปวดก็เตะประตูดิจที่อาตมาพยายาม
ปิดไว้เข้ามาอาละวาดอย่างรุนแรงทีเดียว

อาตมาลุกขึ้นออกไปพยายามเดินจงกรมข้างนอก ในไม่ช้าก็
ต้องยกเลิกการเดินจงกรมเช่นกัน อาตมาไม่ได้ ‘เดินจงกรม’ แต่
อาตมากำลัง ‘วิ่งจงกรม’ อาตมาไม่สามารถเดินช้าๆ อย่างมีสติ
เจ้าความเจ็บปวดมันบังคับอาตมาให้วิ่ง แต่ก็ไม่รู้จะวิ่งไปไหน
อาตมากำลังทุกข์ทรมานอย่างหนัก และกำลังจะเป็นบ้า

อาตมาวิ่งกลับมาที่กุฏิ นั่งลงและเริ่มสวดมนต์ ใครๆ เข่าว่า
บทสวดมนต์ของพุทธศาสนามีพลังศักดิ์สิทธิ์ สามารถนำมาซึ่ง
ความโชคดีและทรัพย์สินสมบัติ ขับไล่สัตว์ร้าย และรักษาโรคภัย
ตลอดจนความเจ็บปวด อาตมาไม่เชื่อหรอก เพราะอาตมาถูกฝึก
มาให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ คาถาเวทมนตร์เป็นเรื่องหลอกลวง
ใช้ได้กับคนที่หลงเชื่ออะไรง่าย ๆ ได้เท่านั้น แต่อาตมาตั้งต้น
สวดมนต์ด้วยความหวังเหนือเหตุผลใดๆ ว่าสิ่งนี้จะช่วยอาตมาได้
อาตมากำลังเข้าตาจน แต่ในที่สุดอาตมาก็ต้องหยุดสวดมนต์อีก
อาตมากำลังตะโกนและกรีดเสียงต่างหาก ตอนนั้นเป็นเวลาดึก
แล้ว และอาตมากลัวว่าเสียงของอาตมาจะปลุกพระองค์อื่นๆ วิธี
ตะโกนท่องบทสวดแบบนั้นจะสามารถปลุกคนทั้งหมดในบ้านที่อยู่ห่าง
ออกไปสองสามกิโลเมตรได้ที่เดียว อำนาจของความเจ็บปวดทำให้
อาตมาไม่สามารถสวดมนต์แบบปกติได้

อาตมาอยู่คนเดียวเป็นพันๆ ไมล์จากบ้านเกิดของอาตมา ในป่าที่ไกลโพ้นปราศจากเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกใดๆ อยู่กับความเจ็บปวดที่สุดจะทนทานและหนีไม่พ้น อาตมาทดลองทุกวิถีทางเท่าที่อาตมาจะนึกได้ ทุกอย่างจริงๆ อาตมาไม่ไหวแล้ว มันเป็นเช่นนั้นนะ

นาทีแห่งภาวะสิ้นหวังสุดๆ เช่นนี้กลับช่วยเปิดประตูแห่งปัญญา ประตูที่เราจะไม่เคยเห็นมาก่อนในชีวิตปกติของเรา เมื่อประตูบานนั้นเปิดอัดอั้นรับอาตมา อาตมาจึงได้ผ่านเข้าไป ขอบอกตรงๆ ว่า มันไม่มีทางเลือกอื่นจริงๆ

อาตมาจำคำสองคำสั้นๆ ได้อย่างไม่มีวันลืม ‘ปล่อยวาง’ ก่อนหน้านี้อาตมาเคยได้ยินคำๆ นี้มาหลายครั้งหลายหน อาตมาเคยตีความหมายของมันให้เพื่อนๆ ฟังเสียด้วยซ้ำ อาตมาคิดว่าเข้าใจความหมายของมัน แต่กลับเป็นความเข้าใจผิด อาตมาเต็มใจที่จะลองทุกสิ่งทุกอย่าง ฉะนั้นอาตมาจึงพยายามปล่อยวาง ปล่อยวางชนิดร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นครั้งแรกในชีวิตเลยทีเดียวที่อาตมาสามารถปล่อยวางได้โดยแท้จริง

สิ่งที่เกิดขึ้นต่อมาทำให้อาตมาถึงกับสะดุ้ง ความเจ็บปวดสุดจะทนทานนั้นอันตรธานไปในทันที มันถูกแทนที่ด้วยปิติสุดจะดื่มด่ำ ซึ่งดูบวบในกายของอาตมาระลอกแล้วระลอกเล่า จิตของอาตมาเข้าสู่ภาวะแห่งความสงบล้ำลึก หนึ่ง และเป็นสุขยิ่งนัก บัดนี้อาตมาเข้าสู่สมาธิได้ง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้ความพยายามอะไรเลย เมื่อออกจากสมาธิตอนเช้ามีด อาตมาล้มตัวลงนอนพักนอน อาตมาก็หลับสนิทอย่างสงบสุข และเมื่อตื่นขึ้นมาเพื่อทำกิจวัตร

ประจำวัน อาตมายังรู้สึกปวดฟันอยู่ แต่ไม่มีอะไรจะเทียบเท่ากับ
คำคืนที่ผ่านมาได้เลย

ปล่อยวางความเจ็บปวด

ในเรื่องที่แล้ว สิ่งที่อาตมาได้ปล่อยวาง คือ ความกลัวความ
เจ็บปวดจากการปวดฟัน เมื่ออาตมายินดีต้อนรับความเจ็บปวด
ยอมรับมัน และยินยอมให้มันอยู่โดยไม่พยายามขับไล่ไล่ส่ง นั้น
เป็นเหตุให้มันผ่านพ้นไป

เพื่อนหลายคนของอาตมาที่เคยเจ็บปวดอย่างหนักได้
ทดลองวิธีการของอาตมาและพบว่ามันไม่ได้ผล เขาจึงมาต่อว่า
และบอกว่าที่อาตมาปวดฟันนั้นนะเทียบกันไม่ได้เลยกับความเจ็บ
ปวดของเขา นั้นยอมไม่ถูกต้อง ความเจ็บปวดเป็นเรื่องเฉพาะตน
และวัดไม่ได้ อาตมาได้อธิบายให้เพื่อนฯ ฟังว่า ทำไมการปล่อย
วางจึงไม่ได้ผลสำหรับเขา โดยเล่าเรื่องลูกศิษย์สามคนของอาตมา
ให้เขาฟัง

ลูกศิษย์คนแรกกำลังเจ็บปวดมากและพยายามจะปล่อยวาง

“ปล่อยวาง” เสียงแนะนำเบาๆ และรอ

“ปล่อยวาง!” เสียงบอกซ้ำเมื่อยังไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

“ปล่อยวางแค่นั้นแหละ!”

“น่า...ปล่อยวางซะ”

“ฉันบอกให้ปล่อยวางไง!”

“ปล่อยวาง!”

เราอาจเห็นว่ามันตลก แต่นั่นแหละเป็นสิ่งที่พวกเราทุกคนทำอยู่เกือบตลอดเวลา เราปล่อยวางผิดเรื่อง เราควรที่จะปล่อยวางตัวตนที่บอกให้เรา ‘ปล่อยวาง’ ต่างหาก เราควรที่จะปล่อยวาง ‘ตัวบงการ’ ที่มันอยู่ในตัวเรา ซึ่งเราทุกคนก็รู้ว่ามันเป็นใคร การปล่อยวางหมายถึงการไม่มี ‘ตัวบงการ’

ลูกศิษย์คนที่สองกำลังเจ็บปวดรุนแรง เขาจำคำสอนของอาตมาได้และจะปล่อยวางตัวบงการนั้น เขานั่งอยู่กับความเจ็บปวด เข้าใจว่ากำลังปล่อยวาง อีกสัปดาห์ต่อมาความเจ็บปวดก็ยังคงอยู่เช่นเดิม เขาเริ่มบ่นว่าการปล่อยวางไม่ได้ผล อาตมาจึงอธิบายว่าการปล่อยวางไม่ใช่วิธีการกำจัดความเจ็บปวด มันเป็นวิธีการที่จะเป็นอิสระจากความเจ็บปวดต่างหาก ศิษย์คนที่สองนี้พยายามที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทำนองว่า “ฉันจะปล่อยวางสักสัปดาห์ที่แล้ว แก... เจ้าความเจ็บปวดจะต้องหายไป ตกลงมั้ย?”

นั่นไม่ใช่การปล่อยวางความเจ็บปวด แต่เป็นความพยายามที่จะกำจัดความเจ็บปวดต่างหาก

ลูกศิษย์คนที่สามกำลังเจ็บปวดอย่างหนัก เขาพูดกับเจ้าความเจ็บปวดประมาณว่า “เจ้าความเจ็บปวดเอ๋ย ประตูดใจของฉันเปิดรับเจ้า ไม่ว่าเจ้าจะทำฉันเจ็บปวดขนาดไหนก็ตาม จงเข้ามาเถอะ”

ลูกศิษย์คนที่สามเต็มใจยินยอมให้ความเจ็บปวดคงอยู่ต่อไปนานเท่าที่มันต้องการแม้จนตลอดชีวิตก็ตาม แม้จะต้องเจ็บยิ่ง

ขึ้นเขากียอม เขาให้อิสระแก่ความเจ็บปวด ล้มเลิกความพยายามที่จะควบคุมมัน นั่นแหละคือการปล่อยวาง บัดนี้ไม่ว่าความเจ็บปวดจะอยู่หรือไป มันก็มีค่าเท่ากันสำหรับเขา เมื่อนั้นแหละความทุกข์จากความเจ็บปวดจะหายไป

เจ็บนิดๆ ไม่นาน ดีกว่าใช้ยาชาช่วยถอนฟัน

พระองค์หนึ่งที่วัดของเรามีปัญหาเรื่องฟันมาก ท่านจะต้องถูกถอนฟันหลายซี่ แต่ท่านไม่อยากจะใช้ยาชา ในที่สุดท่านก็ได้หมอมฟันคนหนึ่งในเมืองเพิร์ธที่จะถอนฟันให้ท่านได้โดยไม่ใช้ยาชาช่วย ท่านไปหาหมอฟันหลายครั้งและพบว่ามันไม่มีปัญหาใดๆเลย

การที่จะให้หมอฟันถอนฟันสักซี่โดยไม่พึ่งยารชานั้นก็น่าประทับใจพอๆ แต่ท่านยังพัฒนาไปอีกขั้นหนึ่ง คราวนี้ท่านถอนฟันของท่านเอง โดยไม่ใช้ยาชาช่วย

เราเห็นท่านที่ด้านนอกโรงงานทำงานของวัด ยืนถือคีมธรรมดๆ คู่หนึ่งที่ยังคิบบันเปื้อนเลือดที่เพิ่งถูกถอนออกมาสดๆ ร้อนๆ สบายๆ ไม่มีปัญหา ท่านล้างคีมคู่นั้นก่อนจะนำมันกลับไปคืนที่ในโรงเก็บเครื่องมือ

อาตมาถามท่านว่าท่านสามารถทำเรื่องเช่นนี้ได้อย่างไร

สิ่งที่ท่านพูดเป็นอุทาหรณ์ว่า ทำไมความกลัวจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของความเจ็บปวด

ท่านบอกว่า “เมื่อผมตัดสินใจจะถอนฟันตัวเองเพราะการเดินทางไปหาหมอฟันนั้นมันเป็นเรื่องยุ่งยาก มันก็ยังไม่เจ็บ เมื่อผมเดินเข้าไปในโรงพยาบาล มันก็ยังไม่เจ็บ เมื่อผมหยิบคีมขึ้นมา มันก็ยังไม่เจ็บ เมื่อผมเอาคีมหนีบฟันไว้ มันก็ยังไม่เจ็บอีกนั่นแหละ เมื่อผมขยับคีมแล้วดึง นั่นแหละที่มันเจ็บ แต่ก็เพียงแค่สองสามวินาทีเท่านั้นเอง พอฟันโดนถอนออกมาแล้วนั้น มันก็ไม่ได้เจ็บอะไรนักหนา ตกลงมันก็เจ็บแค่ห้าวินาทีเท่านั้น มันก็แค่นั้นเอง”

โยมผู้อ่านอาจจะทำหน้าเหยเกเมื่ออ่านเรื่องจริงเรื่องนี้ เพราะความหวาดกลัว โยมอาจจะรู้สึกถึงความเจ็บปวดมากกว่าที่ท่านเจ็บเสียอีก ถ้าโยมจะลองทำตามอย่างท่าน โยมอาจจะรู้สึกเจ็บอย่างแรง ยิ่งไปกว่านั้นโยมอาจจะเริ่มเจ็บตั้งแต่ก่อนที่จะเดินถึงโรงพยาบาลเพื่อจะไปหยิบคีมเสียด้วยซ้ำ ความคาดหมาย-ความกลัว-เป็นส่วนประกอบสำคัญของความเจ็บปวด

ไม่มีกังวล

การปล่อยวาง ‘ตัวบงการ’ การอยู่กับปัจจุบันให้มากขึ้นและการยอมรับความไม่แน่นอนของอนาคตของเรา จะช่วยปลดปล่อยเราจากเรือนจำแห่งความกลัว เราจะสามารถสนองตอบต่อสิ่ง

ท้าทายต่างๆ ในชีวิตเราได้ด้วยสติปัญญาของเราเองซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิมและช่วยเราให้รอดพ้นอย่างปลอดภัยจากสถานการณ์ที่น่าลำบากใจหลายๆ กรณี

อาตมากำลังยืนเข้าคิวแถวหนึ่งในจำนวนหกแถวตรงด้านตรวจคนเข้าเมืองที่สนามบินเมืองเพิร์ธ ขากลับจากการเดินทางไปศรีลังกา ผ่านประเทศสิงคโปร์ คิวทั้งหลายเคลื่อนไปอย่างช้าๆ แสดงว่าเจ้าพนักงานทำการตรวจเช็คอย่างละเอียด เจ้าหน้าที่ที่สุลกการผู้หนึ่งปรากฏตัวขึ้นที่ประตูด้านข้างของลิบบบี้ มีสุนัขดมกลิ่นตัวเล็กๆ ที่ถูกฝึกให้ค้นหายาเสพติดมาด้วย ผู้เดินทางขาเข้าทั้งหลายยืนมออย่างหวาดๆ เมื่อเจ้าสุนัขเดินตรวจขึ้นลงแต่ละแถว แม้ว่าเขาทั้งหลายไม่ได้ขนยาเสพติด แต่เราจะสังเกตเห็นอาการผ่อนคลายจากความตึงเครียด หลังจากที่เจ้าหมาดมเขาแล้วก็ถูกพาไปหาผู้ติดต่อ

เมื่อเจ้าหมาตัวเล็กน่ารักนั้นมาถึงตัวอาตมาและเริ่มดม มันหยุดนิ่งฝังจมูกเล็กๆ ของมันลงในจีวรของอาตมา แล้วก็กระดิกหางอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้าง เจ้าหน้าที่สุลกการคนนั้นต้องกระตุกสายจูงดึงมันไป คนเดินทางที่อยู่เบื้องหน้าอาตมา ซึ่งก่อนหน้านี้อย่างดูเป็นมิตรกับอาตมาดี บัดนี้ได้เขยิบห่างจากอาตมาออกไป และอาตมาก็ยังแน่ใจด้วยว่า คนคู่ที่อยู่เบื้องหลังก็ได้ถอยหลังให้ห่างอาตมาออกไปด้วย

หลังจากนั้นห้านาที อาตมาเขยิบเข้าใกล้เคาน์เตอร์มากขึ้น เมื่อเจ้าหน้าที่นำหมาออกมาดมกลิ่นอีกรอบ เจ้าหมานั้นเดินขึ้นลงตลอดทุกแถว ดมคนเดินทางทุกคนคนละนิดแล้วก็เคลื่อนต่อไป

เมื่อมาถึงอาตมามันก็หยุดอีก แล้วมันก็มุดหัวของมันเข้ามาในจิรว
 อาตมา ส่วนหางก็กวัดไกวน่าดู เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องออกแรงดึง
 มันออกไปอีก อาตมารู้สึกว่าทุกๆ สายตาจับจ้องที่อาตมา ณ จุดนี้
 แม้ว่าหลาย ๆ คนอาจจะเริ่มเป็นกังวล แต่อาตมานะรู้สึกผ่อนคลาย
 เต็มที่ ถ้าอาตมาจะต้องเข้าคุกละก็...อืม! อาตมามีเพื่อนอยู่ในนั้น
 ตั้งหลายคนและอาหารในคุกก็ดี อุดมสมบูรณ์กว่าที่วัดมากเสีย
 ด้วย!

เมื่ออาตมาไปถึงจุดตรวจของศุลกากร เขาตรวจอาตมา
 อย่างละเอียด อาตมาไม่มียาเสพติด พระเราไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มี
 แอลกอฮอล์เสียด้วยซ้ำ เขาไม่ถึงกับให้อาตมาถอดผ้าเพื่อจะตรวจ
 หรอก อาตมาคิดว่านั้นคงเป็นเพราะอาตมาไม่ได้แสดงอาการ
 หวาดกลัวแต่อย่างใด เขาเพียงแต่ถามอาตมาว่า อาตมาคิดว่า
 ทำไมเจ้าหมาดมกลืนตัวนั้นจึงจำเพาะเจาะจงหยุดที่อาตมา
 อาตมาบอกว่า พวกพระเรามีความเมตตาสูงต่อสัตว์ทั้งหลายและ
 นั้นอาจจะเป็สิ่งทีเจ้าหมาน้อยสุดดม หรือเจ้าหมานั้นอาจจะเคย
 เป็นพระในอดีตชาติของมันก็ได้ แล้วเขาก็ปล่อยตัวอาตมาไป

ครั้งหนึ่งอาตมาหูดวิดจะโดนชาวออสเตรเลียรังใหญ่
 ซึ่งกำลังโกรธและใกล้จะมาต่อขย การปราศจากความกลัวช่วยให้
 อาตมารอดตัวไปได้ในวันนั้น และช่วยปกป้องจมูกของอาตมาไว้ด้วย

เราเพิ่งไปเปิดศูนย์ใหม่ทีในเมือง ค่อนไปทางตอนเหนือของ
 เพิร์ธและกำลังจะมีพิธีฉลองศูนย์ใหม่ เราทั้งประหลาดใจและยินดี
 ที่ท่านผู้ว่าการประจำออสเตรเลียตะวันตก ท่านเซอร์กอร์ดอน ริด
 และภรรยา ตอบรับเชิญจะมาร่วมงาน อาตมาได้รับมอบหมายให้

จัดตั้งกระโจมที่ลานหน้าศูนย์ และเตรียมเก้าอี้สำหรับแขกทั้งหมด รวมทั้งวีไอพีด้วย เฮอร์มูนิสสมาคมพุทธขอให้อาตมาจัดให้ดีที่สุด เราอยากให้ภาพออกมาดีมากๆ

หลังจากใช้เวลาค้นหาสักเล็กน้อย อาตมาก็ได้ซื้อบริษัทให้เช่าที่แพงมากซึ่งตั้งอยู่ในย่านเศรษฐกิจที่ชานเมืองด้านตะวันตกของเบิร์ธ มีกระโจมสำหรับจัดงานในสวนของบรรดามหาเศรษฐีให้เช่า อาตมาอธิบายกับเขาว่าอาตมาต้องการเช่าอะไรบ้าง และเหตุผลที่จะต้องใช้ของที่ดีที่สุด ผู้หญิงคนที่อาตมาพูดด้วยบอกว่าเธอเข้าใจ อาตมาจึงตกลงสิ่งของที่ต้องการ

เมื่อกระโจมและเก้าอี้มาถึงในตอนบ่ายวันศุกร์ซึ่งช้ากว่าเวลานัดหมาย อาตมากำลังช่วยงานอยู่ที่หลังศูนย์ รถบรรทุกและคนส่งของได้หายตัวไปแล้วเมื่ออาตมาออกมาตรวจของ อาตมาไม่อยากเชื่อเลยเมื่อเห็นสภาพของกระโจมที่เขาส่งมา มันเลอะเทอะไปด้วยฝุ่นสีแดง อาตมารู้สึกผิดหวัง แต่ปัญหานี้แก้ได้ พวกเราเริ่มฉีดน้ำล้างกระโจม แล้วอาตมาก็ตรวจดูเก้าอี้สำหรับแขก มันสกปรกพอๆ กัน บรรดาอาสาสมัครชั้นยอดของอาตมาขนผ้าสีขาวออกมาแล้วเริ่มลงมือทำความสะอาดเก้าอี้ทุกๆ ตัว ทำยที่สุด อาตมาก็เห็นเก้าอี้พิเศษสำหรับแขกวีไอพี มันช่างพิเศษจริงๆ ไม่มีตัวไหนที่มีขาเก้าอี้ยาวเท่ากันเลย! ทุกๆ ตัวล้วนแต่โยกเยกมากๆ

มันเหลือเชื่อจริงๆ และมันก็มากเกินไปแล้ว อาตมารู้เข้าหาโทรศัพท์ทันที โทรหาบริษัทให้เช่า และทันได้ตัวผู้หญิงคนนั้น ก่อนที่เธอจะออกจากที่ทำงานเพื่อหยุดสุดสัปดาห์ อาตมาอธิบายสถานการณ์ให้เธอฟัง ย้ำด้วยว่าเราไม่สามารถให้ท่านผู้ว่าการรัฐ

นั่งโยกอยู่บนเก้าอี้ขาไม่เท่ากันแบบนี้ในระหว่างพิธีหรอกนะ แล้วอะไรจะเกิดขึ้นถ้าท่านตกเก้าอี้ ผู้หญิงคนนั้นเข้าใจ ขอโทษ และรับรองกับอาตมาว่า เธอจะจัดการเปลี่ยนเก้าอี้ให้ภายในหนึ่งชั่วโมง

คราวนี้อาตมาตั้งใจรอรถส่งของเลยที่เดียว อาตมาเห็นมันเลี้ยวเข้ามาบนถนนของเรา สักครู่ครึ่งทางประมาณหกสิบเมตรจากศูนย์ ขณะที่รถบรรทุกกำลังวิ่งอยู่ค่อนข้างเร็วชายคนหนึ่งกระโดดลงมา และวิ่งแนวมาหาอาตมาด้วยแววตาคมมิ่งทั้ง และกำปั้นที่กำไว้แน่น

เขาตะโกนว่า “หัวหน้าอยู่ไหน? อ้าวต้องการพบเจ้าหมอนั่น!” อาตมาได้ทราบภายหลังว่า ของที่ส่งมาให้เราชุดแรกนั้นเป็นชุดสุดท้ายที่เขาส่งในวันนั้น หลังจากส่งของให้เราแล้ว คนงานพวกนี้ก็แต่งเนื้อแต่งตัวใหม่ แล้วออกไปโรงเหล้าเพื่อฉลองวันหยุดสุดสัปดาห์ เขาคงกำลังเริ่มมีความสุขกับการดื่มฉลองวันหยุดเมื่อผู้จัดการเข้ามาตามถึงในโรงเหล้า แล้วออกคำสั่งให้กลับไปทำงานต่อ พวกชาวพุทธต้องการให้เปลี่ยนเก้าอี้

อาตมาเดินเข้าไปใกล้ชายผู้นั้นแล้วพูดอย่างอ่อนโยนว่า “อาตมาเป็นหัวหน้าเองแหละ อาตมาจะช่วยอะไรได้บ้าง?”

เขาชะงักงันเข้ามาใกล้อาตมามากขึ้นจนเกือบจะโดนจุมูก อาตมาที่เดียว มือขวาของเขายังกำแน่น สายตาราวกับจะแผดเผาอาตมาด้วยความโกรธ อาตมาได้กลืนเบียร์อย่างแรงจากปากของเขาซึ่งอยู่ห่างไปเพียงไม่กี่นิ้ว อาตมาไม่รู้สึกลัวหรือหึงยโส อาตมารู้สึกผ่อนคลายสบายๆ

ผู้ที่เรียกตนว่าเป็นเพื่อนของอาตมาทั้งหลายหยุดทำความ

สะอาดเกินไปเพื่อเหตุการณ์ แต่ไม่ยักมีใครเข้ามาช่วยอาตมาเลย
ขอบคุณมากครับสหาย!

การเผชิญหน้ากันดำเนินอยู่สักนาที อาตมากำลังคิดว่า
เกิดอะไรขึ้นนี้ คนงานผู้ซึ่งโกรธเย็นจ้องกับปฏิกิริยาของอาตมา
สภาวะของเขานั้นคุ้นเคยเฉพาะการเห็นความกลัวหรือการโต้ตอบ
อย่างก้าวร้าว หัวสมองของเขาไม่รู้จักรวธีการตอบสนองผู้ที่ยังรู้สึก
ผ่อนคลายอยู่ได้ ขณะที่กำปั้นของเขาแทบจะเสยเข้าไปในรูจมูก
ของคนๆ นั้นอยู่แล้ว อาตมารู้ว่าเขาไม่อาจจะต่อยอาตมา หรือ
ยกกำปั้นห่างออกไปได้ การปราศจากความกลัวนั้นทำเอาเขาง
ไปเลย

ในช่วงเวลาไม่กี่นาทีนั้น รถบรรทุกได้เข้ามาจอดและนาย
ของเขาก็เดินเข้ามาหาเรา เขายกมือขึ้นจับบ่าคนงานที่ยังคงยืน
แข็งอยู่แล้วพูดว่า “มาเถอะ ช่วยกันขนเก้าอี้ลงหน่อย” นั้นเป็นการ
เปิดทางตัน ช่วยให้เราไม่มีทางออก

อาตมาบอกว่า “อาตมาจะช่วยขนด้วย” แล้วเราก็ตกเก้าอี้
ลงร่วมกัน

ความโกรธกับการให้อภัย

ความโกรธ

ความโกรธไม่ได้เป็นการตอบสนองที่ฉลาด ผู้มีปัญญาเป็นผู้มีความสุข และคนที่มีความสุขย่อมไม่โกรธ ประการแรก ความโกรธเป็นเรื่องไร้เหตุผล

วันหนึ่งรถของวัดจอดติดไฟแดงอยู่ข้างๆ รถยนต์คันหนึ่งอาตมาสังเกตเห็นว่าคนขับรถคันนั้นกำลังกริ้วกราดสัญญาณจราจร “ไอ้ไฟบ้า! แกรู้แหละว่าฉันมีนัดสำคัญ แกรู้ว่าฉันกำลังจะไปสาย แกยังดันปล่อยให้รถคันอื่นๆ ไปก่อนฉันอยู่ได้ ไอ้สารเลว! แล้วนี่ก็ไม่ใช่ครั้งแรกนะที่ ...”

เขากล่าวโทษไฟจราจร รวากับว่ามันมีทางเลือกอย่างนั้นแหละ เขาคิดว่าเจ้าไฟจราจรแกล้งเขา “อะฮ้า! นายคนนี้มาแล้วฉันรู้ว่าเขากำลังสาย ฉันจะให้รถคันอื่นแล่นไปก่อน แล้วพอถึงเขา...ไฟแดง!...หยุด!... เสรีจฉัน!” ไฟจราจรอาจจะดูเหมือนมีเจตนาร้าย แต่มันก็เป็นแค่ไฟจราจร แค่นั้นเอง เราจะคาดหวังอะไรกับไฟจราจรล่ะ?

อาตมาคาดการณ์ว่าเขาจะกลับถึงบ้านช้า และเมียของเขา ก็จะกริ้วกราดใส่เขา “ผัวเฮงชวย! เธอก็รู้แหละว่าเรามีนัดสำคัญ รู้ว่าจะสายไม่ได้ เธอเห็นเรื่องอื่นสำคัญกว่าฉันรึ เจ้าผัวสารเลว! แล้วนี่ก็ไม่ใช่ครั้งแรกนะที่...”

เธอกล่าวโทษสามีรวากับว่าเขามีทางเลือกมากนัก เธอคิด

ว่าสามีของเธอแก๊งเธอ “อะฮ้า! ฉันมีนัดกับเมียฉัน ฉันจะไปให้สายเลยละ ฉันจะไปพบคนอื่นก่อน เอาให้สายเลย เสร็จฉัน!” อาจดูเหมือนว่าสามีมีเจตนาร้าย แต่เขาก็เป็นเพียงแค่สามี ก็แค่นั้น เราจะคาดหวังอะไรเล่าจากสามีของเรา?

ตัวละครในเรื่องนี้อาจจะเปลี่ยนเป็นอะไรก็ได้ให้เหมาะสมกับทุกๆ เหตุการณ์ของความโกรธที่เกิดขึ้น

การพิจารณาคดี

เพื่อที่จะแสดงความโกรธ เราจะต้องพยายามหาเหตุผลอันสมควรที่จะโกรธให้กับตัวเองก่อน เราจะต้องทำให้ตัวเองเชื่อว่าความโกรธนั้นสมควร เหมาะสม และถูกต้อง ในขบวนการของจิตใจเพื่อจะไปสู่ความโกรธนั้น มันเป็นเสมือนว่ามี การพิจารณาคดีเกิดขึ้นในใจของเรา

ผู้ต้องหายืนอยู่ในคอกจำเลยในศาลในใจของเรา เราเป็นอัยการ เรารู้อยู่แล้วว่าจำเลยผิด แต่เพื่อความยุติธรรม เราจะต้องพิสูจน์ความผิดนั้นต่อหน้าผู้พิพากษา ซึ่งก็คือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของเราก่อน เราเริ่มดำเนินเรื่องด้วยการสร้างภาพความผิดต่างๆ ที่เขากระทำต่อเรา พยายามชี้ให้เห็นเจตนาร้ายต่างๆ นานา การตีสองหน้า แผนการอันโหดร้ายทารุณเบื้องหลังการกระทำของผู้ต้องหา เราขุดคุ้ยเรื่องราวร้ายๆ ต่างๆ ที่เขาทำต่อเราในอดีตขึ้น

มา เพื่อจะทำให้มนธรรมของเรานั้นใจว่า ผู้ต้องหาของเราไม่สมควรจะได้รับความเมตตาใดๆ

ในศาลสถิตยุติธรรมของจริงนั้น ผู้ต้องหาจะมีทนายมาช่วยพูดแก้ต่างให้ แต่ในศาลใจของเราเนี่ย เรากำลังแสดงเหตุผลอันสมควรแก่ความโกรธของเรา เราไม่ต้องการได้ยินคำแก้ตัวที่ฟังไม่ขึ้น คำชี้แจงอันเหลือเชื่อ หรือคำวิงวอนขออภัย ทนายความฝ่ายจำเลยไม่ได้รับอนุญาตให้พูด ในการให้เหตุผลฝ่ายเดียวนี้ เราสามารถพิสูจน์ว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เพียงแค่นี้ก็ใช้ได้แล้ว มโนธรรมของเราทบทวนและตัดสินใจว่า จำเลยผิด บัดนี้เรารู้สึก ‘โอเค’ ที่เราโกรธเคืองเขา

หลายๆ ปีก่อน อาตมาก็เคยเห็นกระบวนการในใจของอาตมาในเวลาทีอาตมาโกรธ มันดูไม่ยุติธรรมเลย ดังนั้นครั้งต่อไปที่อาตมาต้องการที่จะโกรธใครสักคน อาตมาก็หยุดเพื่อเปิดโอกาสให้ทนายฝ่ายจำเลยได้พูดบ้าง แล้วอาตมาก็ค้นพบคำแก้ตัวที่ดีมีเหตุผล คำอธิบายที่อาจเป็นไปได้ของพฤติกรรมของเขา อาตมาให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งของการให้อภัย อาตมาพบว่ามโนธรรมความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของอาตมาไม่ยินยอมให้มีการตัดสินใครว่าผิดอีกต่อไป มันเป็นไปได้เลยที่จะตัดสินพฤติกรรมของผู้อื่น ความโกรธไม่สามารถหาเหตุผลมาสนับสนุนได้ มันจึงขาดอาหารและตายในที่สุด

งานปฏิบัติธรรม

แรงกระตุ้นสำคัญของความโกรธของเรา คือ การคาดหวังที่ไม่ได้ตั้งใจ บางครั้งเราลงทุนลงแรงมากเกินไปในโครงการหนึ่ง แล้วมันไม่ได้เป็นอย่างที่มันควรจะเป็น เราก็ฉุนเฉียว คำว่า ‘ควร’ บ่งบอกถึงการคาดหวังเสมอ ซึ่งหมายถึงการทำนายอนาคต บัดนี้ เราทุกคนควรจะเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งแล้วว่า อนาคตเป็นเรื่องไม่แน่นอน คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ การเชื่อมั่นในความคาดหวังเรื่องของอนาคตมากเกินไป การมีคำว่า ‘ควร’ ย่อมนำไปสู่ปัญหา

ชาวตะวันตกที่นับถือพุทธศาสนาคนหนึ่งที่มาจำพรรษาหลายปี ได้บวชเป็นพระในตะวันออกไกล ท่านได้เข้าไปอยู่ในสำนักสงฆ์ที่เน้นการปฏิบัติอย่างเข้มข้นบนภูเขาห่างไกลชุมชน ทุกๆ ปีจะมีการปฏิบัติเข้มเป็นเวลาหกสิบวัน ทั้งยากลำบาก ทั้งเข้มงวด ไม่เหมาะสำหรับผู้ที่มีจิตอ่อนแอ

ท่านต้องตื่นแต่ตีสาม และเวลาตีสามสิบนาที่ท่านต้องเริ่มนั่งขัดสมาธิเพื่อเข้าภาวนา กิจวัตรประจำวันคือนั่งสมาธิ ๕๐ นาที เดินจงกรม ๑๐ นาที นั่งสมาธิอีก ๕๐ นาที เดินจงกรมอีก ๑๐ นาที เช่นนี้ไปเรื่อยๆ ท่านฉันอาหารในศาลาปฏิบัติธรรมโดยนั่งขัดสมาธิตรงที่ที่ท่านนั่งภาวนา ไม่อนุญาตให้มีการพูด เวลาที่ห่มท่านสามารถล้มตัวลงนอนได้ แต่ก็ต้องนอนในศาลาปฏิบัติธรรมตรงจุดที่ท่านนั่งภาวนานั้นแหละ การตื่นตีสามนั้นเป็นสิ่งที่ท่านเลือกได้ ท่านสามารถตื่นเร็วขึ้นก็ได้ถ้าท่านต้องการ แต่ไม่ช้ากว่านั้น

แน่นอน! การหยุดพักมีเพียงเพื่อให้ท่านอาจารย์ที่นาเกรงขามสอบ
อารมณ์ในแต่ละวัน และเพื่อไปเข้าห้องน้ำโดยใช้เวลาสั้นๆ เท่านั้น
เพียงแค่วันสามวัน ขาและหลังของพระองค์นั้นก็ทั้งเจ็บ
ทั้งปวด ท่านไม่เคยชินกับการนั่งนานๆ ในท่าที่แสนจะไม่สบาย
เอาเสียเลยสำหรับชาวตะวันตก ยิ่งไปกว่านั้น ท่านจะต้องนั่งอย่างนี้
ไปอีกตั้งแปดอาทิตย์ ท่านเริ่มสงสัยอย่างหนักว่า ท่านจะสามารถ
อดทนปฏิบัติไปได้นานขนาดนั้นเสียหรือ

อาทิตย์แรกผ่านพ้นไป ยังไม่มีอะไรดีขึ้นสักอย่าง ป่อยครั้ง
ที่ท่านรู้สึกทนทุกข์ทรมานกับการนั่งเช่นนั้น ชั่วโม่งแล้วชั่วโม่งเล่า
ผู้ที่เคยผ่านการปฏิบัติธรรมสิบวันย่อมจะรู้ซึ่งว่าท่านจะสามารถเจ็บ
ปวดได้ขนาดไหน ท่านจะต้องเผชิญกับมันอีกตั้งเจ็ดอาทิตย์ครึ่ง

พระองค์นี้มีใจเด็ดเดี่ยว ท่านรวบรวมความตั้งใจมั่น และ
กัดฟันอดทน วินาทีต่อวินาที สิ้นสองอาทิตย์แรก ท่านว่ามัน
เกินพอแล้ว ความเจ็บปวดมันมากเกินไป ร่างกายชาวตะวันตก
เช่นท่านไม่ได้เกิดมาเพื่อรับการปฏิบัติแบบนี้ นี่ไม่ใช่พุทธศาสนา
ไม่ใช่ทางสายกลาง แล้วท่านก็หันไปมองพระชาวเอเชียที่อยู่รอบๆ
เห็นท่านกำลังขบฟันแน่นเช่นกัน แล้วเจ้าความทะนงตนก็ผลัดัน
ให้ท่านผ่านพ้นไปได้อีกสองอาทิตย์ ตลอดเวลาเหล่านี้ ท่านรู้สึก
เหมือนร่างกายกำลังถูกไฟแห่งความเจ็บปวดเผาผลาญอยู่
สิ่งเดียวที่ช่วยบรรเทาความทุกข์ของท่านคือเสียงฆ้องบอกเวลาสี่
ทุ่ม ที่ท่านจะได้เหยียดร่างกายที่โดนทรมานนั้นให้ได้รับการผ่อนคลาย
แต่มันดูเหมือนว่า ทันทีทันใดที่ท่านหลับนั้น เสียงฆ้องบอก
เวลาตีสามก็ดังขึ้น ปลุกท่านขึ้นมารับวันใหม่แห่งความเจ็บปวด

สิ้นสุดของวันที่สามสิบ ความหวังเริ่มส่องแสงริบหรี่ๆ อยู่ห่างไกล ท่านผ่านมาได้ครึ่งทางแล้ว ท่านกำลังจะเข้าสู่หลักชัย ท่านพยายามทำให้ตัวเองเชื่อมั่นว่า ‘ใกล้จะจบแล้ว’ วันแต่ละวันดูยาวนานขึ้น และความเจ็บปวดที่เข้าและหลังก็ทวีคูณขึ้น หลายๆ ครั้งที่ท่านคิดอยากร้องไห้ แต่ถึงกระนั้นท่านก็กัดฟันทน เหลืออีกสองอาทิตย์ เหลืออีกหนึ่งอาทิตย์ ในอาทิตย์สุดท้ายนี้ เวลาเคลื่อนไหวไปอย่างช้ามากราวกับมดติดแห้งๆ อยู่ในน้ำเชื่อม แม้ว่าบัดนี้ท่านจะเคยชินกับการอดทนต่อความเจ็บปวด แต่มันก็ไม่มีอะไรง่ายเลย ท่านคิดว่า ถ้าจะยอมแพ้ตอนนี้ ก็จะเป็นการทรมานต่อความอดทนทั้งหมดที่ท่านได้กระทำมา ท่านจะต้องทำให้สำเร็จ แม้ว่าความเจ็บปวดจะถึงกับฆ่าท่านได้ทีเดียว

ท่านตื่นขึ้นเมื่อเสียงฆ้องบอกเวลาตีสามของวันที่หกสิบ ท่านเกือบจะถึงจุดหมายปลายทางแล้ว ความเจ็บปวดในวันสุดท้ายนี้เหลือเชื่อจริงๆ ราวกับว่าความเจ็บปวดที่ผ่านๆ มาจนถึงบัดนี้ มันแค่หยอกล้อท่านเล่นเท่านั้น แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ยังหมัดอีกต่อไป แม้ว่าจะเหลือเวลาอีกเพียงไม่กี่ชั่วโมง ท่านยังสงสัยว่าท่านจะทำได้สำเร็จหรือไม่ และแล้วก็เหลือเวลาห้าสิบนาทีสุดท้าย ท่านเริ่มวาดภาพทุกๆ สิ่งที่ท่านจะทำนับจากหนึ่งชั่วโมงข้างหน้าถึงการปฏิบัติธรรมจะยุติลง แชน้ำร้อนในอ่างนานๆ ฉันทานอาหาร พุดคุย พักผ่อนหย่อนอารมณ์ตามสบาย แล้วเจ้าความเจ็บปวดก็ขัดจังหวะการวางแผนของท่าน ครอบครองจิตใจทั้งหมดของท่าน ท่านแอบลืมหาดูนาฬิกาหลายครั้งในช่วงสุดท้ายนี้ ท่านไม่อยากจะเชื่อเลยว่า เวลามันช่างผ่านไปอย่างช้าแสนช้า อาจจะต้องถึงเวลาต้องเปลี่ยน

แบตเตอร์นาฬิกา อาจจะเป็นไปได้ว่า นาฬิกาจะหยุดเดินเมื่อเข็ม นาฬิกาบอกเวลาอีกห้านาทีที่จะถึงเวลาสิ้นสุดการปฏิบัติธรรม ช่วงเวลาห้าสิบนาทีสุดท้ายราวกับเป็นช่วงห้าสิบนาทีที่ขั้วนิรันดร์ แต่ความเป็นนิรันดร์นั้นย่อมถึงจุดจบลงสักวัน แล้วมันก็จะจบลง เสียข้อมงยุติการปฏิบัติธรรมช่างไพเราะเหลือเกิน

กระแสดลื่นแห่งความยินดีแล่นพล่านทั่วร่างกายท่าน ขับเคลื่อนเจ้าความเจ็บปวดให้หายวับเข้าหลังฉากไปเลย ท่านทำสำเร็จ ท่านจะต้องฉลองให้ตัวเองแล้วละ เอาอ่างอาบนํ้ามาเลย!

ท่านอาจารย์ดีซ้องอีกครั้งเรียกความสนใจของทุกคน ท่านมีเรื่องจะประกาศ ท่านพูดว่า “ครั้งนี้เป็นการปฏิบัติธรรมที่ยอดเยี่ยมมาก พระหลายๆ องค์ก้าวหน้ามาก และในระหว่างการสวดอารมณ์ หลายๆ ท่านได้เสนอขอให้ขยายเวลาปฏิบัติธรรมต่อไป อีกสองอาทิตย์ ผมคิดว่ามันเป็นความคิดที่วิเศษมาก ฉะนั้นการปฏิบัติธรรมจะดำเนินต่อไป เชิญนั่งต่อเลย”

พระทุกๆ องค์พิบชาของท่านอีกครั้ง และนั่งสมาธิหนึ่งเพื่อการเริ่มต้นต่ออีกสองอาทิตย์ พระฝรั่งท่านแล้วว่า ท่านไม่รู้ลึกถึงความเจ็บปวดในร่างกายของท่านอีกต่อไป ท่านกำลังพยายามจะคิดให้ออกว่า พระทุเรศองค์ไหนเป็นผู้เสนอให้ต่อเวลา และคิดว่าเมื่อท่านรู้ว่าเป็นใคร ท่านจะไปทำอะไรพวกท่านเหล่านั้นดี! ท่านวางแผนร้ายๆ ที่ไม่เหมาะกับสมณะ เตรียมจะจัดการบรรดาพระที่ไม่คิดถึงจิตใจผู้อื่น ความโกรธของท่านกลบความเจ็บปวดเสียจมมิต ท่านลุกแก้โทสะ ท่านโหดเหี้ยม ท่านไม่เคยรู้สึกโกรธมากขนาดนี้มาก่อนเลย และแล้วเสียงซ้องก็ดังขึ้นอีกครั้ง มันเป็นเวลาสิบห้า

นาที่ที่ผ่านไปเร็วที่สุดในชีวิตของท่านทีเดียว

ท่านอาจารย์พูดว่า “การปฏิบัติธรรมเสร็จสิ้นลงแล้ว มีน้ำปानะเตรียมไว้ให้ท่านที่โรงฉัน เชิญตามสบาย เชิญท่านพูดกันได้แล้ว”

พระฝรั่งเบลอป็เลยด้วยความสับสน “ผมคิดว่าเราจะต้องภาวนาต่อไปอีกสองอาทิตย์ แล้วเกิดอะไรขึ้นล่ะนี่?” พระผู้ใหญ่ท่านหนึ่งที่พูดภาษาอังกฤษได้เห็นพระฝรั่ง จึงเดินเข้ามาหาด้วยรอยยิ้ม ท่านบอกพระฝรั่งว่า “อย่ากังวลไปเลย ท่านอาจารย์ทำเช่นนั้นทุกปีแหละ!”

ปีศาจกินความโกรธ

ปัญหาของความโกรธอยู่ที่ว่า พวกเรามักพอใจที่จะโกรธมันมีความเพลิดเพลินยินดีที่น่าหลงติดและมีอำนาจเกี่ยวข้องกับการแสดงอาการโกรธ แล้วเราก็ไม่อยากจะละสิ่งที่เราชอบนั้น อย่างไรก็ตามความโกรธก็มีโทษด้วยเช่นกัน และผลที่ตามมาจะมีน้ำหนักมากกว่าความพอใจใดๆ เพียงถ้าเราตระหนักถึงผลพวงของความโกรธ ระวังได้ถึงผลต่อเนื่องจากความโกรธ เมื่อนั้นแหละเราจะรู้สึกเต็มใจที่จะละความโกรธเสีย

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วในอาณาจักรแห่งหนึ่ง มีปีศาจตนหนึ่งเดินเข้ามาในวังขณะที่พระราชินีไม่อยู่ ปีศาจตนนี้น่าเกลียดมาก

แถมยังเหม็นอย่างร้ายกาจ สิ่งที่มีนํ้าสรอออกมาก็น่าขยะแขยง จนทหารยามและเจ้าหน้าที่ในวังทุกคนตัวแข็งทื่อด้วยความหวาดกลัว นั่นทำให้ปีศาจเดินผ่านห้องต่างๆ ด้านนอกจนเข้าไปถึงห้องพระโรงชั้นในได้อย่างสบายๆ แถมยังนั่งลงบนบัลลังก์ของพระราชาก็ด้วย ทหารยามและคนอื่นๆ พลันได้สติ เมื่อเห็นปีศาจบนบัลลังก์พระราช

เขาตะโกนว่า “ออกไปจากที่นี่ซะ นี่ไม่ใช่ที่ของเจ้านะ! ถ้าเจ้าไม่ย้ายกันของเจ้าออกไปเดี๋ยวนี้ละก็ เราจะแล่เจ้าเป็นชิ้นๆ ด้วยดาบของเรา”

ด้วยคำพูดอย่างโกรธๆ ไม่กี่คำนี้ ตัวเจ้าปีศาจก็โตขึ้นอีกสองสามนิ้ว หน้าตาก็น่าเกลียดขึ้น กลิ่นเหม็นๆ ก็รุนแรงขึ้น และคำพูดก็ลามกยิ่งขึ้น

ดาบถูกชักออกกวัดแกว่งไปมา กริชถูกดึงออกมา พร้อมกับเสียงข่มขู่ต่างๆ ทุกๆ คำพูดที่ออกอาการโกรธ ทุกๆ การกระทำด้วยความโกรธ แม้แต่ทุกๆ ความคิดโกรธ ตัวเจ้าปีศาจก็โตขึ้นทีละนิ้วๆ น่าเกลียดยิ่งขึ้น เหม็นยิ่งขึ้น และใช้ภาษาสกปรกยิ่งขึ้น

การเผชิญหน้ากันยังคงดำเนินต่อไปสักพักจนกระทั่งพระราชากลับมาถึงวัง ท่านเห็นเจ้าปีศาจร่างยักษ์บนบัลลังก์ของท่าน ท่านไม่เคยเห็นอะไรที่น่าเกลียดสุดๆ อย่างนี้มาก่อนเลย แม้แต่ในหนังภาพยนตร์ก็เถอะ กลิ่นเหม็นฉุนที่ออกมาจากกายเจ้าปีศาจนั้น แม้แต่หนอนก็อาจจะคลีนได้ ภาษาก็ใช้ก็น่าเกลียดเสียยิ่งกว่าที่จะได้ยินได้ฟังจากบาร์เถื่อนๆ กลางเมืองที่เต็มไปด้วยคนเมาในคืนวันเสาร์

พระราชาทรงใช้สติปัญญา ก็ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงเป็นถึงพระราช ท่านทรงทราบว่าท่านจะจัดการอย่างไร

ท่านกล่าวอย่างอบอุ่นว่า “ยินดีต้อนรับท่าน ยินดีต้อนรับผู้วังของข้าพเจ้า มีผู้ใดนำเครื่องดื่มและอาหารมาให้ท่านหรือยัง?”

ด้วยกิริยาท่าทางที่สุภาพเช่นนี้ ตัวของเจ้าปีศาจก็หดเล็กลง สักสองสามนิ้ว น้ำเกลียดน้อยลง เหม็นน้อยลง และน่ารังเกียจน้อยลง

เจ้าหน้าที่ประจำวังเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว คนหนึ่งถามปีศาจว่าอยากจะดื่มชาสักถ้วยไหม “เรามีชาดาร์จีลิง อิงลิชเบรกฟาสต์ หรือเอิร์ลเกรย์ หรือท่านจะชอบชาเปิปเปอร์มินท์ที่แสนอร่อยและมีผลดีต่อสุขภาพ” อีกคนโทรศัพท์สั่งพิชชาขนาดครอบครัวซึ่งเหมาะสำหรับปีศาจร่างยักษ์เช่นนี้ ขณะที่อีกคนนวดเกล็ดที่คอของมัน เจ้าปีศาจคิดในใจว่า “อืม! สบายจัง”

ทุกๆ คำพูดที่สุภาพ การกระทำที่เอื้อเฟื้อ ตลอดจนความคิดที่ดี ตัวเจ้าปีศาจก็ค่อยๆ หดลงๆ น้ำเกลียดน้อยลง เหม็นน้อยลง และน่ารังเกียจน้อยลง ก่อนที่เด็กส่งพิชชาจะมาถึง ร่างของเจ้าปีศาจก็หดลงจนมีขนาดเท่ากับตอนที่มันนั่งลงบนบัลลังก์ในครั้งแรก แต่เขาก็กังไม่หยุดที่จะทำดีต่อมัน ในไม่ช้าเจ้าปีศาจก็เล็กลงๆ จนเกือบจะมองไม่เห็นอยู่แล้ว และหลังจากการแสดงน้ำใจอีกเพียงครั้งเดียว เจ้าปีศาจก็หายวับไปเลย

เราเรียกเจ้าสัตว์ประหลาดนี้ว่า ‘ปีศาจกินความโกรธ’^๔

บางเวลาคู่ชีวิตของเราอาจจะเป็น ‘ปีศาจกินความโกรธ’ ได้ ถ้าเราโกรธเขา เขาก็จะเลวลง น้ำเกลียดขึ้น เหม็นขึ้น พุดจน่า

รำคาญยิ่งขึ้น ปัญหาก็บานปลายขึ้น ทุกครั้งที่เราโกรธเขา แม้แต่คิดโกรธในใจก็เถอะ บางทีตอนนี้เราจะได้เห็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเรา และรู้เสียทีว่าเราจะทำอะไรต่อไป

ความเจ็บปวดเป็น ‘ปีศาจกินความโกรธ’ ตัวหนึ่ง เมื่อเราคิดโกรธ ‘เจ้าความเจ็บปวด! จงไปให้พ้น! ที่นี้ไม่ใช่ที่ของเจ้า!’ มันกลับจะรุนแรงขึ้น และเลวร้ายลงในหลายๆ ด้าน มันยากนักที่จะใจดีต่อสิ่งที่ทั้งน่าเกลียดและน่ารังเกียจเช่นเจ้าความเจ็บปวดนี้ แต่หลายๆ ครั้งในชีวิตที่เราไม่มีทางเลือกอื่นใด อย่างเรื่องปวดฟันของอาตมา เมื่อเราสามารถทำใจยอมรับความเจ็บปวดอย่างจริงจัง มันกลับจะเจ็บน้อยลง ก่อปัญหาน้อยลง และบางครั้งก็หายวับไปเลย

มะเร็งบางชนิดก็เป็น ‘ปีศาจกินความโกรธ’ เป็นตัวร้ายที่ทั้งน่าเกลียดน่ากลัวอยู่ในตัวเรา บน ‘บัลลังก์’ ของเรา มันเป็นเรื่องธรรมดาที่เราอยากจะสั่งมันว่า “เจ้าจงออกไปให้พ้น! ที่นี้ไม่ใช่ที่ของเจ้า!” เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างล้มเหลวแล้วหรืออาจจะก่อนหน้านั้นก็ได้ เราอาจจะบอกมันว่า “ยินดีต้อนรับ” มะเร็งบางตัวได้รับการบำรุงเลี้ยงดูจากความเครียด ดังนั้นเราจึงเรียกมันว่า ‘ปีศาจกินความโกรธ’ มะเร็งพวกนั้นตอบสนองเป็นอย่างดีต่อ ‘พระราชเจ้าของวัง’ ที่จะกล่าวกับมันอย่างกล้าหาญว่า “เจ้ามะเร็งเอ๋ย! ประตูดอกใจของฉันทันเปิดรับเจ้าอย่างเต็มที่ ไม่ว่าเจ้าจะทำอะไรฉันก็ตาม เจ้าจงเข้ามาเถอะ!”

ไม่ไหวแล้ว! พอกันที! ฉันไม่อยู่แล้ว!

ผลที่ตามมาอีกอย่างหนึ่งของความโกรธที่เราควรจำใส่ใจไว้ก็คือ มันจะทำลายความสัมพันธ์ของเรา และแยกเราออกจากมิตรของเรา ทำไมเราจึงเลิกคบกับเพื่อนของเราไปเลย ทั้งๆ ที่เราเคยคบกับเขาอย่างมีความสุขยิ่งมาเป็นเวลาหลายๆ ปี เมื่อเขาทำผิดอะไรสักอย่างหนึ่งที่ทำให้เรารู้สึกเจ็บใจ วันเวลาที่เยือกเย็นทั้งหมดที่เคยมีร่วมกันมา (อิสฎีก่อนสวย ๙๙๘ ก่อน) กลับไม่มีความหมายใดๆ เรามองเห็นแต่เจ้าความผิดที่ดูมหันต์นั้น (อิสฎีก่อนหน้าเกลียดเพียง ๒ ก่อน) และทำลายทุกสิ่งทุกอย่างให้สิ้นไป มันดูไม่ค่อยจะยุติธรรมเท่าไร ถ้าโยมอยากที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวละก็จงเพาะเลี้ยงความโกรธเอาไว้เถอะ

สามีภรรยาหนุ่มสาวชาวแคนาดาที่อาตมารู้จักคู่หนึ่งกำลังจะหมดสัญญาการทำงานที่เมืองเพิร์ธ ขณะกำลังวางแผนการเดินทางกลับบ้านเกิดที่โตรอนโต เขาเกิดความคิดเฉียบแหลมที่จะล่องเรือกลับประเทศแคนาดา เขาจึงวางแผนที่จะซื้อเรือยอชท์ลำไม่ใหญ่นัก และแล่นเรือข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกไปสู่เมืองแวนคูเวอร์ โดยช่วยกันกับสามีภรรยาหนุ่มสาวอีกคู่หนึ่ง เมื่อถึงเมืองแวนคูเวอร์พวกเขา ก็จะขายเรือยอชท์ ได้เงินลงทุนคืน แถมยังเหลือเป็นค่ามัดจำบ้านหลังใหม่ของเขาอีกด้วย นี่ไม่ใช่เพียงแค่การลงทุนที่คุ้มค่าเท่านั้น แต่ยังเป็นการผจญภัยที่น่าตื่นเต้นในชีวิตของหนุ่มสาวทั้งสองคู่ทีเดียว

เมื่อพวกเขาเดินทางถึงแคนาดาโดยสวัสดิภาพแล้ว เขาได้

ส่งจดหมายมาที่วัดของอาตมา พรรณนาถึงการเดินทางที่แสนวิเศษนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขาได้เล่าถึงเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า คนเราจะสามารถโง่เขลาได้ขนาดไหนเมื่อเราโกรธ และเหตุผลที่เราสมควรจะแก้ปัญหาเรื่องความโกรธของเรา

ในช่วงกลางๆ ของการเดินทางของพวกเขาสักแห่งในมหาสมุทรแปซิฟิก แผ่นดินที่ใกล้ที่สุดห่างออกไปหลายกิโลเมตร เครื่องยนต์เรือยอชท์ของเขาเกิดเสีย หนุ่มทั้งสองคนเปลี่ยนเสื้อผ้าไปใส่ชุดช่าง ลงไปที่ห้องเครื่องเล็กๆ พยายามที่จะแก้ ภรรยาสาวทั้งสองคนนั่งอยู่บนดาดฟ้าเรือ มีความสุขกับการอ่านหนังสือ นิตยสารกลางแสงแดดอันอบอุ่น

ห้องเครื่องนั้นทั้งร้อนและทั้งแคบ สองหนุ่มรู้สึกราวกับว่า เจ้าเครื่องยนต์นั้นมันพยายมาก และไม่ยินดีรับการซ่อมแซมใดๆ น็อตเหล็กตัวโตก็ไม่ยอมเข้าล็อกกับประแจเลื่อน ตะปูควงตัวเล็กแต่สำคัญก็ดันลื่นตกลงไปอยู่ในซอกเล็กๆ เหนียวๆ ที่เข้าไม่ถึงอะไรๆ ที่รั่วอยู่ดูจะไม่ยอมหยุดรั่ว ความหงุดหงิดนำไปสู่ความขุ่นเคืองรำคาญ เริ่มที่เครื่องยนต์ก่อนแล้วก็มีมาสู่กันและกัน ความขุ่นเคืองรำคาญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วไปสู่ความโกรธ แล้วความโกรธก็ระเบิดเป็นความบ้าคลั่งด้วยแรงโทสะ หนึ่งในนั้นรับไม่ไหวอีกต่อไป เขาเหวี่ยงกุญแจปากตายทิ้ง ปากก็ตะโกนว่า “ไม่ไหวแล้ว! พอกันที! ฉันไม่อยู่แล้ว”

ด้วยอาการสติแตกเพราะความโกรธ เขากลับไปที่ห้องเคบินของเขา ล้างมือล้างไม้เปลี่ยนเสื้อผ้า เก็บของลงกระเป๋ แล้วก็ขึ้นไปบนดาดฟ้าเรือ โดยใส่เสื้อแจ็กเก็ตตัวที่ดีที่สุด พร้อมกระเป๋าดิน

ทางในมือทั้งสองของเขาด้วยอาการควั่นออกหู หญิงสาวทั้งสองเล่าว่า พวกเธอหัวเราะจนเกือบจะหงายหลังตกเรือไปที่เดียว ชายผู้น่าสงสารเหลียวมองไปรอบตัวเห็นแต่มหาสมุทรจรดขอบฟ้า ไม่ว่าจะมองไปทางไหน มันไม่มีที่ไหนที่จะให้เขาไปเลยจริงๆ

ชายหนุ่มนั้นรู้สึกว่าเขากลายเป็นตัวตลกไปเสียแล้ว เขาหน้าแดงด้วยความอับอาย หมุนตัวกลับไปเคบิน เอาของออกจากกระเป๋าดูทาง เปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่ แล้วก็กลับลงไปที่ห้องเครื่องเพื่อช่วยเพื่อน เขาต้องทำเพราะไม่รู้จะไปไหนได้แล้วในตอนนั้น

วิธีการที่จะระงับการต่อต้านการปกครอง

เมื่อเราตระหนักว่าไม่มีที่ไหนให้ไปอีกแล้ว เราก็จะหันหน้ามาเผชิญกับปัญหาแทนที่จะวิ่งหนีมัน ปัญหาส่วนมากมักมีทางออกที่เราไม่สามารถจะมองเห็นได้หากเรากำลังวิ่งไปในทิศทางอื่นในเรื่องที่แล้ว เครื่องยนต์ของเรือยอชท์ได้รับการแก้ไขจนสำเร็จ ชายทั้งสองยังคงเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดต่อกัน แล้วเขาก็ได้ใช้เวลาที่เหลือกับการล่องเรืออย่างวิเศษสุดด้วยกัน

เมื่อมนุษย์ในโลกของเรานี้ต้องอยู่ใกล้กันกับผู้อื่นเข้าไปทุกทีๆ เราจึงจำเป็นจะต้องหาวิธีแก้ปัญหให้กับปัญหาต่างๆ ของเรา เพราะไม่มีที่ที่จะให้เราหนีปัญหาไปได้ พุดง่ายๆ เราไม่สามารถ

รับความขัดแย้งหนักๆ ได้อีกต่อไป

เมื่อเกือบสามสิบปีก่อน อาตมามีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับวิธีการที่รัฐบาลของประเทศหนึ่งใช้เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตการณ์สำคัญที่คุกคามระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของชาติ

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๔ ประเทศเวียดนามใต้ ลาว และเขมร ตกเป็นของคอมมิวนิสต์ภายในเวลาห่างกันไม่กี่วัน มหาอำนาจตะวันตกคาดการณ์ตาม ‘ทฤษฎีโดมิโน’ ว่าไทยคงต้องตกเป็นของคอมมิวนิสต์ด้วยในไม่ช้า ในช่วงเวลานั้น อาตมายังเป็นพระผู้น้อยอยู่ทางภาคอีสานของไทย วัดที่อาตมาอาศัยอยู่เป็นประจำอยู่ใกล้เมืองฮานอยมากกว่าใกล้กรุงเทพฯ สักสองเท่าได้ พวกเราได้รับแจ้งให้ลงทะเบียนชื่อไว้ที่สถานทูตของเรา และแผนการอพยพก็ได้รับการตระเตรียม รัฐบาลตะวันตกส่วนใหญ่รู้สึกประหลาดใจที่ประเทศไทยไม่ได้ถูกโค่นลงไปด้วย

หลวงพ่อบุญมาในขณะนั้นเป็นพระที่มีชื่อเสียง บรรดานายทหารระดับสูง ตลอดจนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของรัฐบาลพากันเดินทางมากราบท่านที่วัดเพื่อขอกำลังใจและคำแนะนำจากท่านภาษาไทยของอาตมาตอนนั้นคล่องแล้ว แถมภาษาลาวก็พอไหว อาตมาจึงได้รับทราบข้อมูลลงไปถึงความร้ายแรงของสถานการณ์ทหารและฝ่ายปกครองไม่ได้วิตกกังวลเรื่องกองทัพแดงนอกเขตชายแดนเท่ากับที่วิตกกังวลเรื่องนักเคลื่อนไหวและผู้ฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ภายในประเทศ

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชาวไทยที่ฉลาดปราดเปรื่องหลายคน ได้หนีเข้าไปอยู่ในป่าทางภาคอีสานของไทย เพื่อให้การ

สนับสนุนกองโจรคอมมิวนิสต์ไทยภายในประเทศ อาวุธยุทโธปกรณ์ ถูกจัดส่งเข้ามาจากนอกชายแดนรวมถึงการฝึกอบรมด้วย อีกทั้ง บรรดาหมู่บ้านในเขต ‘สี่ชมพู’ ในภูมิภาคนั้น ก็ยังยินดีจัดส่ง อาหารตลอดจนถึงจำเป็นอื่นๆ ให้ พวกเขาได้รับการสนับสนุนจาก คนท้องถิ่น นับเป็นการคุกคามที่ดูน่าวิตกกัง

ทั้งทหารและฝ่ายปกครองหาทางแก้ไขปัญหโดยใช้กลยุทธ์ ๓ อย่างดังต่อไปนี้

๑. การอดกลั้น

ฝ่ายทหารไม่ได้โจมตีฐานที่มั่นของพวกคอมมิวนิสต์ แม้ว่าทหารทุกคนจะรู้ว่ามันตั้งอยู่ที่ไหนบ้าง ขณะที่ อาตมากำลังใช้ชีวิตเป็นพระพุทฺธงค์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ แสวงหาที่วิเวกตามภูเขาและป่าเพื่อ ปฏิบัติภาวนา อาตมาได้พบหน่วยลาดตระเวนของกอง ทักษิไทยโดยบังเอิญ พวกเขาได้ให้คำแนะนำอาตมา เขา ชี้ไปที่ภูเขาลูกหนึ่งแล้วบอกอาตมาว่า จงอย่าได้ไปที่นั่น มีพวกคอมมิวนิสต์อยู่ตรงนั้น แล้วเขาก็ชี้ไปที่ภูเขาอีก ลูกหนึ่งและบอกอาตมาว่า บริเวณนั้นน่าจะเป็นที่ที่เหมาะสม สำหรับการภาวนา ไม่มีคอมมิวนิสต์อยู่ที่นั่น อาตมา ต้องสนใจฟังคำแนะนำของพวกเขาเพราะได้ยินมาว่า ในปีนั้นพวกคอมมิวนิสต์ได้จับพระพุทฺธงค์ที่กำลังปฏิบัติ ภาวนาอยู่ในป่าทรมานแล้วก็ฆ่าเสียหลายองค์

๒. การให้อภัย

ได้มีการนิรโทษกรรมอย่างไม่มีเงื่อนไขตลอดช่วงเวลา
อันตรายนี้นี้ เมื่อใดก็ตามที่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์คน
ใดคนหนึ่งต้องการกลับใจ เขาก็สามารถปลดอาวุธของ
เขาแล้วกลับเข้าไปในหมู่บ้าน หรือในมหาวิทยาลัยได้
สบายๆ เขาอาจจะต้องถูกควบคุมดูแลบ้าง แต่จะไม่ได้
รับการลงโทษใดๆ เลย อาตมาไปถึงหมู่บ้านหนึ่งใน
เขตตำบลเขาวง เพียงสองสามเดือนหลังจากที่พวก
คอมมิวนิสต์ได้ชุ่มใจมิตรจิตปีคันใหญ่ที่นอกหมู่บ้าน
และฆ่าทหารไทยที่นั่งมาเต็มคันรถทิ้ง พวกหนุ่มๆ ใน
หมู่บ้านส่วนใหญ่รู้เห็นเป็นใจกับทหารคอมมิวนิสต์ เพียง
แต่ไม่ได้ลงมือกระทำการต่อสู้เท่านั้น เขาบอกอาตมาว่า
เขาเพียงแค่นอนข่มขู่และรบกวน แต่ก็ได้รับอนุญาตให้ไป
ไหนมาไหนได้โดยเสรี

๓. การแก้ที่รากเหง้าของปัญหา

ในช่วงปีเหล่านี้ อาตมาเห็นการตัดถนนสายใหม่ๆ ใน
ภูมิภาคนี้ และถนนสายเก่าก็ได้รับการลาดยางซ่อมบำรุง
ชาวบ้านสามารถนำผลผลิตเข้าไปขายในเมือง พระเจ้า
แผ่นดินไทยทรงให้คำแนะนำ และทรงใช้พระราชทรัพย์
ส่วนพระองค์สร้างอ่างเก็บน้ำรองรับระบบชลประทาน
หลายร้อยแห่ง เพื่อให้ชาวนายากจนในภาคอีสาน
สามารถปลูกข้าวได้สองครั้งในแต่ละปี ไฟฟ้าเข้าถึงหมู่

บ้านเล็กๆ ที่อยู่ห่างไกลที่สุดพร้อมด้วยโรงเรียนและ
สถานีนามัย ภูมิภาคที่ยากจนที่สุดในประเทศไทยได้รับ
การเอาใจใส่ดูแลจากรัฐบาลในกรุงเทพฯ และชาวนบพ
ทั้งหลายก็อยู่ดีกินดีขึ้นกว่าแต่ก่อน

ครั้งหนึ่งทหารพรานของรัฐบาลไทยที่ลาดตระเวนในป่าบอก
อาตมาว่า

“เราไม่มีความจำเป็นต้องยิงพวกคอมมิวนิสต์หรอก พวก
เขาก็เป็นคนไทยด้วยกันนี่แหละ เวลาเราเจอเขาลงมาจากภูเขา
หรือเข้าไปในหมู่บ้าน เพื่อจะไปเอาของกินของใช้ แล้วเราทุกคนก็รู้
ว่าเขาเป็นใคร ผมก็แค่อดนาฬิกาข้อมือใหม่ หรือไม่ก็ให้เขาฟัง
เพลงไทยจากวิทยุใหม่ของผม เพียงแค่นั้นเขาก็เลิกเป็นคอมมิวนิสต์
แล้วละ”

นั่นเป็นประสบการณ์ของเขา และเพื่อนๆ ทหารของเขาด้วย
พวกคอมมิวนิสต์ไทยเริ่มต้นด้านการปกครองด้วยความ
โกรธเคืองรัฐบาลไทย ถึงขนาดที่พร้อมจะสละชีวิตที่ยังเยาว์วัยของ
เขา แต่ความอดทนอดกลั้นของฝ่ายรัฐบาลได้ช่วยป้องกันไม่ให้
ความโกรธของเขาหนักหนาสาหัสขึ้น การให้อภัยด้วยการนิรโทษ-
กรรมทำให้เขามีทางออกที่ทั้งปลอดภัยและไม่เสียศักดิ์ศรี การ
แก้ไขปัญหาด้วยการพัฒนาต่างๆ ทำให้ชาวนบพผู้ยากจนกินดี
อยู่ดีขึ้น ชาวนบพไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุน
พวกคอมมิวนิสต์อีกต่อไป พวกเขาพอใจในรัฐบาลที่มีอยู่ และพวก
คอมมิวนิสต์เองก็ชักจะเริ่มลังเลสงสัยว่า พวกเขามาดกระกำ
ลำบากอยู่ในป่าที่บนภูเขากันทำไม

คนแล้วคนเล่าที่ทิ้งอาวุธปืนแล้วกลับไปหาครอบครัว บ้างกลับเข้าหมู่บ้าน บ้างกลับเข้ามหาวิทยาลัย ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้นมา แทบจะไม่มีผู้ต่อต้านการปกครองเหลืออยู่ เมื่อนั้นบรรดานายพลของกองทหารในป่าซึ่งเป็นผู้นำคอมมิวนิสต์จึงยอมแพ้ อาตมายังจำได้ว่าเคยเห็นบทความสารคดีในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เรื่องนักธุรกิจหัวใสคนหนึ่งพานักท่องเที่ยวชาวไทยเข้าไปในป่าเพื่อเยี่ยมชมถ้ำร้างต่างๆ ที่ครั้งหนึ่งพวกคอมมิวนิสต์เคยอาศัยในระหว่างคุกคามชาติบ้านเมืองของตน

เกิดอะไรขึ้นกับเหล่าหัวหน้าผู้ก่อการต่อต้านการปกครองพวกนั้น? มีการใช้มาตรการนิรโทษกรรมอย่างไม่มีเงื่อนไขกับพวกเขาหรือไม่? ไม่ใช่เพียงเท่านั้นหรอก พวกเขาไม่ได้ถูกลงโทษหรือถูกเนรเทศ หากยังได้รับข้อเสนอให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในราชการที่ต้องมีความรับผิดชอบ เป็นการยอมรับคุณสมบัตินในการเป็นผู้นำของเขา ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติการกิจที่ยากลำบาก และความห่วงใยใส่ใจที่เขามีต่อผู้คนที่ทั้งหลาย ช่างเป็นการกระทำที่ฉลาดหลักแหลมอะไรเช่นนั้น เรื่องอะไรจะไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่กล้าหาญและอุทิศตนเช่นหนุ่มๆ เหล่านั้นเล่า

นี่เป็นเรื่องจริงที่อาตมาได้ยินโดยตรงจากเหล่าทหารและชาวบ้านที่ภาคอีสานของไทยในเวลานั้น แล้วยังได้พบเห็นด้วยตาของอาตมาเอง น่าเศร้าที่แทบจะไม่ได้มีการบอกเล่าเรื่องเหล่านี้ให้คนทั่วไปทราบ

ขณะที่อาตมากำลังเขียนหนังสือเล่มนี้ อดีตผู้นำคอมมิวนิสต์

ในครั้งกระโน้นสองคนกำลังรับใช้ชาติอยู่ ด้วยการเป็นรัฐมนตรีใน
คณะรัฐบาลไทยชุดปัจจุบัน

สงบลงด้วยการให้อภัย

เมื่อใครคนหนึ่งทำร้ายเรา เราไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่จะ
ลงโทษเขา ถ้าเราเป็นชาวคริสต์ มุสลิม หรือยิว เราน่าจะเชื่อว่า
พระเจ้าเป็นเจ้าของจะลงโทษเขาอย่างสาสม? ถ้าเราเป็นชาวพุทธ ฮินดู
หรือซิกข์ เราย่อมเชื่อว่าผู้ที่ทำร้ายเราจะโดนกรรมที่เขาก่อไว้สนอง
เอง และถ้าคุณเป็นพวกลัทธิสมัยใหม่ประเภทนิยมการบำบัดทาง
จิต คุณก็เชื่อว่าผู้ที่ทำร้ายคุณจะต้องเข้ารับการบำบัดทางจิตที่แสน
จะแพงเป็นเวลาหลายปีด้วยความรู้สึกลึกซึ้ง! ดังนั้น ทำไมเราจึงจะ
ต้องเป็นผู้ ‘ให้บทเรียน’ แก่เขา? หากพิจารณาด้วยปัญญาแล้ว เรา
ก็พบว่า เราไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ลงมือสำเร็จโทษเขา เรายังคงทำ
หน้าที่ต่อสังคมของเราได้เมื่อเราปล่อยวางความโกรธและสงบลง
ด้วยการให้อภัย

พระฝรั่งเพื่อนอาตมาสององค์ กำลังมีเรื่องโต้เถียงกัน
พระองค์หนึ่งท่านเป็นอดีตนาวิกโยธินอเมริกันที่เคยผ่านการรบแนว
หน้าในสงครามเวียดนาม และเคยบาดเจ็บอย่างหนัก ส่วนอีกองค์
ท่านเคยเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จสูง ทำเงินมหาศาล จน
สามารถ ‘ปลดเกษียณ’ ตัวเองได้เมื่ออายุเพียงยี่สิบกว่าปี ทั้งสอง

ท่านฉลาด เข้มแข็งและแกร่งสุดๆ

พระเราไม่สมควรจะได้เถียงกัน แต่ท่านก็กำลังทำอยู่ พระไม่สมควรจะดวลหมัดกัน แต่ท่านก็เกือบๆ อยู่รอมร่อ ท่านกำลังถ่มมึงตาใส่กัน จมูกเกือบจะชนจมูก และพ่นความโกรธใส่กัน ขณะที่กำลังเจรจาโต้ตอบกันด้วยถ้อยคำเผ็ดร้อนสุดขีด จู่ๆ อดีตนาวิกโยธินก็คุกเข่าลงกราบอย่างงดงามต่อหน้าพระอดีตนักธุรกิจผู้ที่กำลังตกใจสุดขีด ท่านแหงนหน้าขึ้น และกล่าวว่า “ผมเสียใจให้อภัยผมด้วยเถิด”

มันเป็นการกระทำออกมาจากใจที่พิเศษ และหาได้ยาก ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเองจากแรงบันดาลใจมากกว่าจะเกิดจากการวางแผน มันเป็นเรื่องที่รับรู้ได้เพราะอยู่ๆ มันก็เกิดขึ้นอย่างที่ไม่ทันจะหักห้ามใจหรือต่อต้านได้

พระอดีตนักธุรกิจถึงกับน้ำตาซึม

ไม่กี่นาทีต่อมา ผู้คนก็ได้เห็นท่านเดินไปด้วยกันฉันเพื่อน นั่นแหละคือสิ่งที่พระเราสมควรจะกระทำ

การให้อภัยเชิงสร้างสรรค์

อาตมาได้ยินโยมพูดกันว่า การให้อภัยจะได้ผลก็แต่ในวัดเท่านั้น ในชีวิตจริงหากเราให้อภัยกันแบบนั้น เราก็มืดจะโดนเอาเปรียบ คนอื่นๆ จะกระแทกเรา พวกเขาจะคิดแต่ว่าเราน่ะอ่อนแอ

อาตมาเห็นด้วย การให้อภัยเช่นนั้นยากที่จะได้ผล ดังคำกล่าวที่ว่า ‘ผู้ที่หันแก้มอีกข้าง (ให้เขาตบ*)’ จะต้องลงเอยด้วยการไปหาหมอฟันถึงสองครั้งแทนที่จะไปแค่ครั้งเดียว!’

ในเรื่องที่แล้ว รัฐบาลไทยทำมากกว่าการให้อภัยด้วยการนิรโทษกรรมโดยไม่มีเงื่อนไข โดยได้แก้ไขที่รากเหง้าของปัญหา คือ ความยากจน และได้รับมือกับมันอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นเป็นเหตุให้การนิรโทษกรรมได้ผล

อาตมาเรียกการให้อภัยเช่นนั้นว่า ‘การให้อภัยเชิงสร้างสรรค์’ ‘สร้างสรรค์’ หมายถึงการเสริมสร้างสิ่งที่ดีงามที่เราต้องการให้มีให้เป็น ‘การให้อภัย’ หมายถึงการละสิ่งไม่ดีที่เป็นส่วนของปัญหาทิ้งไปเสีย ไม่ยึดมั่นไว้ แล้วก้าวต่อไป ยกตัวอย่างเรื่องในสวน การรดน้ำเฉพาะวัชพืชเปรียบเสมือนการเพาะเลี้ยงปัญหาให้เจริญเติบโต การไม่รดน้ำเลย เปรียบเสมือนการให้อภัยเฉยๆ ส่วนการรดน้ำเฉพาะดอกไม้โดยไม่รดน้ำวัชพืช เป็นสัญลักษณ์ของ ‘การให้อภัยเชิงสร้างสรรค์’

เมื่อประมาณสิบปีที่แล้ว หลังจากที่อาตมาเทศน์จบลงในคืนวันศุกร์หนึ่งที่เมืองเพิร์ธ ผู้หญิงคนหนึ่งเข้ามาคุยกับอาตมา เธอผู้นี้มาฟังอาตมาเทศน์ประจำอาทิตย์อย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานานมากเท่าที่อาตมาจะสามารถจำได้ แต่นี่เป็นครั้งแรกที่เธอเข้ามาพูดกับอาตมา เธอบอกว่า เธอต้องการจะขอบคุณอย่างมากๆ ไม่เฉพาะแต่อาตมาเท่านั้น แต่กับพระทุกๆ องค์ที่เคยเทศน์ที่ศูนย์ของ

* คำอธิบายเพิ่มเติมของผู้แปล

เรา แล้วเธอก็อธิบายว่าเพราะเหตุใด เธอเริ่มมาที่ศูนย์ของเราเมื่อเจ็ดปีที่แล้ว เธอสารภาพว่า ในตอนนั้นเธอไม่ได้สนใจอะไรนักในพระพุทธรศาสนา หรือแม้แต่การปฏิบัติภาวนา เหตุผลสำคัญที่เธอเข้ามาพร้อมกับเรานั้น เพียงเพื่อใช้เป็นข้ออ้างที่เธอจะได้ออกจากบ้านเท่านั้น

สามีของเธอชอบใช้กำลังรุนแรง และเธอก็ตกเป็นเหยื่อการประทุษร้ายภายในครอบครัวที่นั่น ในสมัยนั้นยังไม่มีองค์กรใดๆ ที่จะให้ความช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ ในสภาวะเช่นกาต้มน้ำที่กำลังเดือดพล่านไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก เธอไม่สามารถจะเห็นชัดพอที่จะเดินออกไปจากสภาพที่เป็นอยู่ตลอดเวลา เธอจึงได้แต่มาที่ศูนย์พุทธของเราด้วยความคิดแค่ว่า เวลาสองชั่วโมงที่ศูนย์นี้ คือ เวลาสองชั่วโมงที่เธอจะรอดพ้นจากการถูกทุบตี

สิ่งที่เธอได้ฟังจากศูนย์ของเราได้เปลี่ยนชีวิตของเธอ เธอฟังพระท่านบรรยายเรื่องการให้อภัยเชิงสร้างสรรค์ เธอจึงตัดสินใจที่จะทดลองกับสามีของเธอ เธอเล่าให้อาตมาฟังว่า ทุกๆ ครั้งที่เขาตีเธอ เธอได้ให้อภัยเขาและปล่อยวาง เธอทำเช่นนั้นได้อย่างไร มีแต่เธอเองเท่านั้นที่จะรู้ และเมื่อใดที่สามีของเธอทำอะไรหรือพูดอะไรที่แสดงน้ำใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยแค่ไหนก็ตาม เธอจะกอดเขาหรือจูบเขา หรือแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เขาได้รู้ว่าความมีน้ำใจนั้นมีความหมายต่อเธอมากเพียงใด เธอสำนึกในคุณค่าของมันเสมอ

เธอถอนใจแล้วจึงเล่าต่อ เธอต้องใช้เวลายาวนานถึงเจ็ดปีเมื่อพูดถึงตรงนี้ ดวงตาของเธอก็เปียกชุ่มไปด้วยน้ำตา เช่นเดียว

กับดวงตาของอาตมา เธอบอกว่า “เจ็ดปีที่แสนยาวนาน บัดนี้ท่านจะจำชายคนนั้นไม่ได้เลย เขาได้เปลี่ยนไปแล้วจริงๆ เดี่ยวนี้เรามีความรักความผูกพันที่มีค่ายิ่งต่อกัน และมีลูกที่น่ารักมากสองคน” สีหน้าของเธอแวววาวด้วยประกายสดใสของผู้มีใจบริสุทธิ์ อาตมารู้สึกอยากจะคุกเข่าคารวะเธอ เธอหยุดอาตมาไว้ด้วยการพูดต่อว่า “ท่านเห็นม้านั่งตัวนั้นไหมคะ? อาทิตย์นี้เขาต่อเก้าอี้ไม้ตัวนั้นไว้ให้ดิฉันใช้นั่งสมาธิเพื่อจะ ‘เซอร์ไพรซ์’ ดิฉัน นี่ถ้าเป็นเมื่อเจ็ดปีก่อนล่ะก็ เขาก็คงได้แต่ใช้มันหุ้มใส่ดิฉันเท่านั้นเอง” ก่อนจะฮั่นในลำคอของอาตมาถูกกลืนหายไปเมื่ออาตมาหัวเราะไปกับเธอผู้นั้น

อาตมาชื่นชมผู้หญิงคนนั้น เธอหาความสุขได้ด้วยตัวเอง ซึ่งอาตมาสามารถบอกได้จากความสดใสบนใบหน้าของเธอว่าความสุขนั้นมากมายทีเดียว และเธอก็ได้เปลี่ยนคนร้ายๆ ที่น่ากลัวมาเป็นชายที่มีไม่ตรีจิต เธอได้ช่วยคนๆ หนึ่งด้วยความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง

นี่เป็นตัวอย่างสุดโต่งเรื่องหนึ่งของการให้อภัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งขอแนะนำเฉพาะผู้ที่จะมีมุ่งหน้าสู่ความเป็นอรหันต์ อย่างไรก็ตาม มันแสดงให้เห็นถึงผลที่จะได้รับจากการให้อภัยที่ทำพร้อมกับการให้กำลังใจในความถูกต้องดีงาม

สร้างความสุข

การยกย่องชมเชยพาเราไปได้ทุกแห่ง

พวกเราทุกคนชอบที่จะได้รับการยกย่องสรรเสริญ แต่มักจะโชคไม่ค่อยดีนักที่ส่วนใหญ่แล้ว เราจะได้ยินได้ฟังแต่เรื่องข้อบกพร่องของเรา อาตมาคิดว่ามันก็ยุติธรรมดี เพราะส่วนใหญ่แล้วเราเองก็มักจะพูดถึงแต่ข้อบกพร่องของผู้อื่น ยากนักที่เราจะกล่าวยกย่องสรรเสริญผู้ใด โยมลองฟังตัวเองพูดดูซิ

เมื่อไม่ได้รับการยกย่องชมเชย และเมื่อไม่มีแรงเสริมด้านบวกให้กับนิสัยที่ต้งามทั้งหลาย นิสัยดีๆ เหล่านั้นก็จะเหี่ยวเฉาและสลายไปในที่สุด หากการยกย่องชมเชยแค่เพียงเล็กน้อยจะสามารถเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ได้ เราทุกคนต้องการที่จะได้ยินคนยกย่องสรรเสริญเรา เราแค่ต้องการที่จะรู้ให้แน่ชัดว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อจะได้ยินคำยกย่องนั้น

อาตมาเคยอ่านพบในนิตยสารฉบับหนึ่ง เกี่ยวกับกลุ่มจิตบำบัดที่ใช้แรงเสริมด้านบวกกับเด็กๆ ที่มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับการกินยาก เมื่อใดก็ตามที่เด็กพวกนี้กินอาหารแข็งๆ เขาจะอาเจียนออกมาแทบจะทันทีทันใด เพียงแค่เด็กคนใดคนหนึ่งสามารถกลืนอาหารได้สักคำ สักหนึ่งนาทึ หรือนานกว่านั้นโดยไม่อาเจียน พวกเขา ก็ถึงกับจัดปาร์ตี้ให้ทีเดียว บรรดาพ่อแม่จะสวมหมวกกระดาษย่นบนเก้าอี้ ภูริ่ง และตบมือ นางพยาบาลจะเต้นระบำและโบกสายสีๆ ให้ปลิวสะบัด ใครสักคนจะเล่นดนตรีเพลง

โปรดของเด็กๆ เป็นการจัดงานฉลองครั้งใหญ่ให้ทันที โดยให้เด็กที่กินอาหารได้คนนั้นเป็นพระเอกนางเอกของการฉลองนั้น

เด็กๆ เริ่มที่จะกินอาหารได้มากขึ้นๆ ความดีอกดีใจอย่างแท้จริงที่ตัวเองเป็นต้นเหตุให้เกิดความสุขเช่นนั้น ทำให้การทำงานของระบบประสาทของเขาเปลี่ยนแปลงไป เด็กๆ เหล่านั้นต้องการการยกย่องชมเชยมากขนาดนั้น พวกเราก็เช่นเดียวกัน

ใครก็ตามที่พูดว่า ‘การยกย่องชมเชยไม่สามารถพาเราไปไหนได้’ เป็นคน..... แต่อาตมาคิดว่าเราสมควรจะยกโทษให้เขานะ สหายทั้งหลาย การยกย่องชมเชยพาเราไปได้ทุกหนทุกแห่ง เชียวแหละ!

วีไอพี เป็นได้อย่างไร

อาตมาต้องเรียนรู้เรื่องการก่อสร้างในปีแรกที่วัดของเราก่อสร้างขึ้นสำคัญขึ้นแรก คือ บ่อบำบัดน้ำเสียของห้องส้วม หกห้อง และห้องอาบน้ำหกห้อง อาตมาจึงต้องหาความรู้เรื่องงานประปา วิธีการเรียนรู้ของอาตมา คือ การหลบไปที่ร้านขายวัสดุอุปกรณ์การประปา กางแปลนบนเคาน์เตอร์แล้วบอกเขาว่า “ช่วยด้วย!”

เราต้องสั่งซื้อของเยอะ ฉะนั้น เฟรด คนขายที่เคาน์เตอร์ จึงไม่อดอดดีที่จะให้เวลากับอาตมามากกว่าปกติสักเล็กน้อยเพื่อจะ

อธิบายว่าต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง ทำไมจึงต้องใช้อุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้ และจะประกอบมันเข้าด้วยกันอย่างไร ในที่สุด ด้วยความอดทนเพียรพยายาม ด้วยสามัญสำนึก และด้วยคำแนะนำจากเฟรด ระบบบำบัดน้ำเสียของอาตมาจึงเสร็จสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่อนามัยประจำเขตมาตรวจอย่างละเอียด และเราก็สอบผ่าน ทำให้อาตมาตื่นเต้นทีเดียว

สองสามวันถัดมา เราก็ได้รับบิลเรียกเก็บเงินค่าชิ้นส่วนงานประปาต่างๆ อาตมาขอเช็คจากเหรียญกัณฑ์ และส่งไปรษณีย์ไปพร้อมจดหมายขอบคุณ โดยขอบคุณเฟรดเป็นพิเศษที่ได้ช่วยให้เราเริ่มการสร้างวัดของเราด้วยดี

ในเวลานั้น อาตมาไม่ได้รู้ว่าบริษัทขายอุปกรณ์ประปาใหญ่ๆ เช่นบริษัทนี้ ซึ่งมีสาขามากมายรอบๆ เมืองเพิร์ธ มีแผนกบัญชีแยกต่างหาก เมื่อเสมียนในแผนกบัญชีเปิดจดหมายของอาตมาอ่าน เขาถึงกับวิ่งไปเลยที่ได้รับจดหมายชมเชยจากลูกค้า เขาจึงรีบนำจดหมายไปให้ผู้จัดการแผนกบัญชี เป็นเรื่องปกติที่เมื่อฝ่ายบัญชีได้รับจดหมายแนบมากับเช็ค มันมักจะเป็นเรื่องต่อว่าเสมอ ผู้จัดการแผนกบัญชีเกิดอาการประหลาดใจเช่นกัน เขารีบนำจดหมายของอาตมาไปให้กรรมการผู้จัดการใหญ่ของบริษัท เมื่อกรรมการผู้จัดการใหญ่ได้อ่านจดหมาย เขาก็ปลื้มมากถึงขนาดยกหูโทรศัพท์บนโต๊ะทำงานต่อหาเฟรดที่เคาน์เตอร์ขายที่สาขาหนึ่งในจำนวนมากมายของบริษัท เพื่อบอกเฟรดเรื่องจดหมายจากอาตมาที่ขณะนี้อยู่บนโต๊ะทำงานไม้มะฮอกกานีของเขา

“นี่คือสิ่งที่เราต้องการจะให้เกิดขึ้นในบริษัทของเราเชียวนะ

เฟรด ลูกค้าสัมพันธ์! มันเป็นหนทางที่เราจะมุ่งหน้าไปสู่”

“ครับท่าน”

“คุณทำงานได้ยอดเยี่ยมมากนะเฟรด”

“ครับท่าน”

“ผมหวังว่าเราจะมีพนักงานอย่างคุณให้มากๆ”

“ครับท่าน”

“ตอนนี้เงินเดือนคุณเท่าไรนะ เราอาจทำให้มันดีขึ้น”

“ครับ ท่าน!”

“ยอดเยี่ยมมาก เฟรด”

“ขอบคุณครับท่าน”

หลังจากเรื่องนี้เกิดขึ้นแล้วประมาณสองสามชั่วโมง อาตมา ได้เดินเข้าไปในร้าน เพื่อจะขอเปลี่ยนอะไหล่ชิ้นหนึ่งสำหรับงานอีกงานหนึ่ง ตอนนั้นมีช่างประปาร่างใหญ่ชาวออสซี่สองคนที่ปากกว้าง ยังกัดถึงเซปติคียนรอรับการบริการอยู่ก่อนหน้าอาตมา แต่เฟรดก็มองเห็นอาตมา

“ท่านพรหม!” เขาพูดพร้อมยิ้มกว้าง “เชิญมาทางนี้”

อาตมาได้รับการบริการเยี่ยงวีไอพี เขาพาอาตมาไปที่หลังร้าน ซึ่งไม่ใช่ที่ๆ ลูกค้าจะเข้าไปได้ เพื่อให้อาตมาเลือกชิ้นส่วนที่อาตมาต้องการ ผู้ร่วมงานของเฟรดที่เคาน์เตอร์เล่าให้อาตมาฟังเรื่องโหดพิสดาร ร้อนๆ จากกรรมการผู้จัดการ

อาตมาได้ชิ้นส่วนที่ต้องการแล้ว มันใหญ่และแพงกว่าชิ้นส่วนที่นำมาแลก

อาตมาถามว่า “ต้องจ่ายเพิ่มอีกเท่าไร?”

ด้วยรอยยิ้มกว้างจากหูถึงหู เฟรดตอบว่า “ท่านพรหม สำหรับท่าน ไม่ต้องจ่ายเพิ่มหรอกครับ!”

ฉะนั้นการยกย่องชมเชยก็ให้ผลดีในด้านการเงินอีกด้วยนะ

สองนิ้วช่วยยิ้ม

การยกย่องชมเชยสามารถช่วยประหยัดเงินให้เรา กระชับสัมพันธ์ไมตรี และช่วยสร้างความสุข เป็นสิ่งที่เราจำเป็นต้องทำให้มาก ๆ และแผ่ขยายให้กว้างขวางไปโดยรอบ

ผู้ที่เรารู้สึกว่ายากที่สุดที่จะยกย่องสรรเสริญ ก็คือตัวเราเอง นั่นแหละ อาตมาได้รับการอบรมสั่งสอนมาให้เชื่อว่า คนที่ยกย่องสรรเสริญตัวเองนั้นเป็นคนอวดตาสูง มันไม่ใช่เช่นนั้นหรอก คนพวกนั้นนะเป็นคนที่ไม่กว้างต่างหาก การยกย่องชมเชยคุณลักษณะที่ดีงามของตัวเอง เป็นแรงเสริมด้านบวกให้คุณลักษณะเหล่านั้นแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

เมื่อครั้งที่อาตมายังเป็นนักเรียน ครูผู้สอนเรื่องการปฏิบัติภาวนาคนแรกของอาตมา ให้คำแนะนำที่ใช้ได้ดีมาก ท่านเริ่มด้วยการถามอาตมาถึงสิ่งแรกที่อาตมาทำหลังจากตื่นขึ้นในตอนเช้า

อาตมาบอกว่า “ผมก็เข้าห้องน้ำ”

ครูถามว่า “แล้วในห้องน้ำมีกระจกเงาไหม?”

“ก็ต้องมีสิครับ”

ท่านพูดว่า “ดี ต่อไปนี้ ทุกๆ เช้านะ เอาตั้งแต่ก่อนเธอแปรงฟันเลย ครูอยากให้เธอมองกระจกเงานั้น และจงยิ้มให้ตัวเอง”

อาตมาคัดค้านทันที “คุณครูครับ! ผมเป็นนักเรียนนะครับ บางคืนกว่าผมจะเข้านอน ก็ตึกมาก ๆ แล้ว และเมื่อผมตื่นนอนในตอนเช้า ผมก็ไม่ได้รู้สึกดีอะไรขนาดนั้น บางเช้าผมยังกลัวที่จะมองตัวเองในกระจกเลย สัมเรื่องยิ้มไปได้เลยครับ!”

ท่านหัวเราะหึๆ จ้องเข้าไปในดวงตาของอาตมา แล้วบอกว่า “ถ้าเธอไม่สามารถจะจัดการให้ตัวเองยิ้มได้โดยธรรมชาติละก็ เธอก็เอานิ้วชี้ทั้งสองนิ้วของเธอจิ้มเข้าไปที่มุมปากของเธอแต่ละมุม แล้วออกแรงจิกมันเสียหน่อย อย่างนี้นะ!” แล้วท่านก็ทำให้อาตมาดู

ท่าทางท่านดูตลก จนอาตมาถึงกับหัวเราะก๊ิก ท่านสั่งให้ทดลองทำดู อาตมาก็ทำ

เช้าวันรุ่งขึ้น อาตมาลากสังขารลุกจากเตียง เดินโซเซไปเข้าห้องน้ำ อาตมามองตัวเองในกระจก ‘เอ๊ย!’ มันไม่ใช่ภาพที่น่าดูเลย ยิ้มอย่างธรรมชาติเกิดขึ้นไม่ได้แน่ อาตมาจึงเอานิ้วชี้ทั้งสองสอดเข้าไปที่มุมปากแต่ละด้านแล้วจิกมันออก อาตมาก็ได้เห็นเด็กนักเรียนอายุน้อยที่ดูโง่ๆ กำลังทำหน้าต๋มๆ อยู่ในกระจก แล้วอาตมาก็อดที่จะยิ้มจนเห็นไรฟันไม่ได้ เมื่อรอยยิ้มอย่างธรรมชาติปรากฏขึ้น อาตมามองเห็นเด็กนักเรียนในกระจกเงายิ้มให้อาตมานั่นทำให้อาตมายิ้มกว้างขึ้นอีก คนในกระจกเองก็ยิ่งยิ้มกว้างขึ้นภายในสองสามวินาที มันก็จบลงด้วยการที่เราหัวเราะให้กันและกัน

อาตมาปฏิบัติเช่นนั้นทุกเช้าอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาสองปี ทุกเช้าเมื่ออาตมาลุกจากเตียง ไม่ว่าอาตมาจะรู้สึกอย่างไร ใน

ไม่ช้าอาตมาก็จะได้หัวเราะกับตัวเองในกระจกเงา มักจะด้วยการช่วยเหลือจากนิ้วทั้งสองของอาตมา ถึงเวลานี้ผู้คนเขาพูดกันว่า อาตมาน่ะยิ้มอยู่ตลอดเวลา กล้ามเนื้อรอบๆ ปากของอาตมามัน อาจจะค้างอยู่ที่ทำนั้นแล้วก็ได้นะ

เราสามารถพยายามใช้กล้ามเนื้อสองนิ้วได้ทุกเมื่อ มันจะมีประโยชน์เป็นพิเศษเมื่อเรารู้สึกป่วย เบื่อรำคาญสุดทน หรือ ซึมเศร้าสุดขีด การหัวเราะได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มันช่วยให้ร่างกายปลดปล่อยสารเอ็นดอร์ฟินเข้าสู่ระบบหมุนเวียนของเลือด ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างระบบภูมิคุ้มกันของเรา และทำให้เรารู้สึกมีความสุข

มันช่วยเราให้มองเห็นอิฐก้อนสวยๆ ๙๙๙ ก้อนในกำแพงของเรา ไม่ใช่เห็นเฉพาะแต่ก้อนไม่สวยสองก้อนนั้น นอกจากนี้ การหัวเราะก็ทำให้เราดูงดงามด้วย

นี่เป็นเหตุให้ในบางครั้งบางคราว อาตมาเรียกวัดพุทธของเราที่เมืองเพิร์ธว่า ‘สถานเสริมสวยของอาจารย์พรหม’

คำสอนที่ล้ำค่า

มีคนเล่าให้อาตมาฟังว่าอาการเหงาหงอยซึมเศร้าส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุขนาดหลายพันล้านดอลลาร์ ฟังแล้วรู้สึกหดหู่จริงๆ! มันช่างไม่ถูกต้องเอาเสียเลยที่ใครจะร่ำรวยขึ้นมาจากความ

ทุกขัทรมานของเพื่อนมนุษย์ ตามข้อวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดของเรา พระไม่ได้รับอนุญาตให้รับเงิน และเราก็ไม่เคยคิดเงินสำหรับการเทศน์ การให้คำแนะนำ ตลอดจนการบริการอื่นใดทั้งสิ้น

หญิงชาวอเมริกันคนหนึ่งโทรศัพท์มาถึงพระองค์หนึ่งซึ่งเป็นอาจารย์สอนสมาธิที่มีชื่อเสียง เพื่อจะได้ถามเรื่องการฝึกสมาธิ

เธอถามเสียงถามมาตามสายว่า “ดิฉันทราบของท่านสอนสมาธิ”

ท่านตอบอย่างสุภาพว่า “ใช่แล้วโยม”

เธอก็ถามตรงๆ ว่า “ท่านคิดค่าสอนเท่าไร?”

“ไม่คิดหรรอกโยม”

“ถ้าอย่างนั้นท่านก็สอนไม่เก่งนะซี!” เธอกล่าวแล้วก็วางหูโทรศัพท์ไปเลย

อาตมาเองก็เคยได้รับโทรศัพท์คล้ายๆ กันเมื่อสองสามปีก่อนจากผู้หญิงลูกครึ่งโปลิซ-ฮอสเตรเลียน

เธอกถามว่า “คินนี้จะมีเทศน์ที่ศูนย์ของท่านหรือเปล่า?”

อาตมาตอบ “มีซิโยม เริ่มเวลา ๒ ทุ่มนะ”

เธอกถามต่อว่า “แล้วจะต้องจ่ายเงินเท่าไรคะ?”

เมื่ออาตมาตอบว่า “ไม่ต้องเสียหรรอกโยม ไม่มีการคิดเงินใดๆ ทั้งสิ้น” รู้สึกได้ว่าอีกฝ่ายหยุดชะงักชั่วขณะ

“ท่านไม่เข้าใจที่ดิฉันพูด” เธอกล่าวเสียงเข้มๆ “ดิฉันจะต้องเสียค่าเข้าไปฟังท่านเทศน์เท่าไรคะ?”

“โยมไม่ต้องเสียเงินใดๆ ทั้งสิ้น มันฟรีนะโยม” อาตมาบอกด้วยลุ่มเสียงที่นุ่มนวลเท่าที่จะสามารถทำได้ เธอกลับตะโกนใส่

อาตมามาตามสาย “กีดอลลาร์ ก็เซนต์ เท่าไหวกันแน่ที่ฉันจะต้องจ่ายเพื่อจะได้เข้าไปฟัง?”

“โยม โยมไม่ต้องจ่ายอะไรทั้งสิ้น โยมเพียงแต่เดินเข้ามานั่งทางด้านหลัง แล้วจะลุกออกไปเมื่อไหร่ก็ได้ที่โยมพอใจ จะไม่มีใครถามชื่อที่อยู่ของโยม หรือส่งใบปลิวตามไปให้โยม และไม่มีการขอให้บริจาคเงินที่หน้าประตูด้วย มันฟรีจริงๆ”

คราวนี้มีอาการหยุดชะงักพักใหญ่

แล้วเธอก็ถามขึ้นด้วยความอยากรู้อย่างจริงจังว่า “ถ้าอย่างนั้นพวกท่านได้อะไรจากการนี้ล่ะ?”

“ความสุขใจใจละโยม” อาตมาตอบ “ความสุข”

เดี๋ยวนี้เวลาใครถามว่าเราคิดเงินค่าสอนเท่าไหว อาตมาไม่เคยตอบว่าฟรีอีกแล้ว อาตมาบอกว่ามันล้ำค่าจนไม่สามารถประเมินเป็นราคาได้

แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน

หนึ่งในบรรดาคำสอนล้ำค่าที่จะช่วยอาการซึมเศร้าได้ เป็นคำสอนที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา ทว่าคำสอนที่ดูเหมือนง่ายนี้อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่ายๆ ด้วย เฉพาะเมื่อเราอยู่ในภาวะที่ปราศจากอาการซึมเศร้าอย่างแท้จริง เราจึงจะสามารถยืนยันได้ว่าเราเข้าใจเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้จริงๆ

นักโทษคนใหม่กำลังรู้สึกกลัวและซีมีเศร้าอย่างหนัก กำแพงหินในห้องขังดูดซับความอบอุ่นทั้งหมดไปสิ้น ลูกกรงเหล็กแข็งๆ กางกั้นความเห็นอกเห็นใจทั้งหมดออกไป เสี่ยงกระแทกของเหล็กเมื่อประตูหลายๆ บานปิดลง ปิดกั้นความหวังให้ไกลเกินเอื้อม ใจของเขาจมดิ่งลงลึกเท่ากับโทษจำคุกที่ยาวนาน บนกำแพงใกล้ๆ หัวเตียง เขาเห็นรอยชูดบนหินเป็นคำต่อไปนี้ **แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน**

คำเหล่านี้ทำให้เขาผ่านพ้นไปได้ เช่นเดียวกับที่มันคงได้ช่วยคำจูนนักโทษคนก่อนหน้าเขา ไม่ว่ามันจะยากเย็นแสนเข็ญอย่างไร เขาจะมองดูคำจารึกนั้นและจดจำไว้ ‘แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ วันที่เขาได้รับการปล่อยตัว เขาตระหนักถึงสัจธรรมของคำเหล่านี้ เวลาจองจำของเขาสิ้นสุดลงแล้ว คุณได้ผ่านพ้นไปแล้วเช่นกัน

เมื่อเขาได้ชีวิตคืนกลับมา เขายังพิจารณาตรึกตรองถึงข้อความนั้นอยู่เสมอ เขียนมันไว้บนเศษกระดาษต่างๆ ทั้งไว้ข้างเตียง ในรถ และที่ทำงาน แม้ในเวลาย่ำแย่ เขาก็ไม่เคยท้อแท้ เขาเพียงแค่ระลึกว่า ‘แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ แล้วยืนหยัดสู้ต่อไป ช่วงเวลาที่ย่ำแย่เหล่านั้นไม่เคยที่จะยาวนานเกินทน และแล้วเมื่อเวลาดีๆ มาถึง เขาจะมีความสุขกับมัน แต่ไม่เคยประมาทเกินไป เขายังคงระลึกอยู่เสมอว่า ‘แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ เขาดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท ดูเหมือนว่าช่วงเวลาดีๆ ของเขาจะยาวนานเป็นพิเศษ

แม้เมื่อเขาเป็นมะเร็ง ข้อความ ‘แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ ให้ความหวังแก่เขา ความหวังก่อให้เกิดความเข้มแข็ง

และทัศนคติที่ดีงาม ซึ่งสามารถเอาชนะโรคได้ วันหนึ่งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญยืนยันว่า เจ้ามะเร็งได้ผ่านพ้นไปแล้วเช่นกัน

วันสุดท้ายในชีวิตของเขา บนเตียงที่เขา กำลังจะตาย เขากะซิบบอกทุกๆ คนที่เขาเรียกว่า “แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน” แล้วเขาก็จากไปอย่างสงบ คำพูดของเขาเป็นของขวัญแทนความรักชิ้นสุดท้ายที่เขาได้มอบให้แก่ครอบครัวและเพื่อนๆ ของเขาทุกๆ คนได้เรียนรู้จากเขาว่า ‘แล้วความเศร้าโศกจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ ^๕

ความซึมเศร้าเป็นเงื่อนไขที่พวกเราหลายๆ คนจะต้องผ่านเข้าไป ‘แล้วมันจะผ่านพ้นไปเช่นกัน’ จะช่วยให้เราผ่านพ้นมันไปได้ นอกจากนี้มันยังช่วยให้เราหลีกเลี่ยงสาเหตุสำคัญของการซึมเศร้าที่เกิดจากความประมาทในช่วงดีๆ ของชีวิตอีกด้วย

การเสียสละเยี่ยงวีรบุรุษ

เมื่อครั้งที่อาตมาเป็นครูในโรงเรียน อาตมารู้สึกเป็นห่วงนักเรียนคนหนึ่งในชั้นที่สอบได้ที่โหล่ตอนปลายปี อาตมาเห็นเขาซึมเศร้ากับผลสอบ อาตมาจึงดึงตัวเขามาข้างๆ

อาตมาบอกเขาว่า “ใครสักคนจะต้องได้ที่สามสิบในชั้นเรียนที่มีนักเรียนสามสิบคน ปีนี้ถึงคราวเธอที่จะเป็นผู้เสียสละเยี่ยงวีรบุรุษ ที่ได้ช่วยให้เพื่อนเธอคนอื่นๆ ไม่ต้องอับอายในการเป็นที่

ไหล่ของชั้น เธอใจดีมากและมีเมตตาด้วย เธอสมควรได้รับเหรียญรางวัลเชียวนะ”

เราทั้งสองต่างรู้ว่าที่อาตมาพูดนั้นมันตลกน่าหัวเราะ แต่เขาก็ยิ้มกว้าง และเลิกทำราวกับว่าโลกกำลังจะแตกดับอีกต่อไป

ปีต่อมาเขาสอบได้ดีขึ้นมาก ถึงคราวที่ใครคนอื่นจะต้องเสียสละเตียงวีรบุรุษบ้างแล้ว

ชีว์วเต็มคันรถบรรทุก

สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเช่นการเป็นที่ไหล่ของชั้น เกิดขึ้นได้ในชีวิต มันเกิดขึ้นได้กับทุกคน ความแตกต่างเพียงอย่างเดียวระหว่างผู้มีความสุขกับผู้ที่ชอบดื่มเศร้าอยู่ที่ว่าเขาตอบสนองต่อสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นในชีวิตอย่างไร

ลองนึกวาดภาพสิว่า เราเพิ่งสนุกสนานกับเพื่อนที่ชายหาดในบ่ายวันหนึ่ง เมื่อกลับถึงบ้าน เราพบชีว์วกองมหิมาเต็มคันรถบรรทุกถูกเทไว้ตรงหน้าบ้านของเรา ที่ต้องรู้สามอย่างเกี่ยวกับชีว์วกองมหิมานี้คือ

๑. เราไม่ได้สั่งซื้อชีว์ว มันไม่ใช่เรื่องผิดพลาดของเราแน่
๒. ชีว์วกองนี้เป็นเรื่องของเราแล้ว ไม่มีใครเห็นว่าใครเอาชีว์วมาทิ้งไว้ที่นี่ เราไม่สามารถจะไปเรียกใครมารับผิดชอบเก็บมันไปทิ้งได้

๓. มันสกปรกและน่ารังเกียจ กลิ่นเหม็นโชยของมันกระจาย
เข้าไปทั่วบ้าน แทบจะทนไม่ไหวเอาทีเดียว

อุปมาอุปไมยชี้ว่ากองมเหสีหน้าบ้านของเรานี้ กับ
ประสบการณ์อันแสนเจ็บปวดที่เข้ามาในชีวิต และเช่นเดียวกับชีวิต
เต็มคันทรบริบททุกกองนั้น สามเรื่องที่เราต้องรู้เกี่ยวกับโศกนาฏกรรม
ในชีวิตของเราคือ

๑. เราไม่ได้เรียกหามัน เรามักจะว่า “ทำไมต้องเป็นฉัน?”
๒. มันเป็นเรื่องของเรา ไม่มีใครสักคนแม้แต่เพื่อนรักที่สุด
ของเราก็สามารถเอามันไปจากเราได้ (แม้ว่าพวกเขา
อาจจะพยายามก็ตาม)
๓. มันน่ากลัวมาก มันทำลายความสุขของเรา และความ
ปวดร้าวใจนั้นฝังลึกเข้าไปในชีวิตของเราทั้งชีวิต มัน
แทบจะทนไม่ไหวเอาทีเดียว

การตอบสนองต่อเรื่องชีวิตนี้มีอยู่สองทางด้วยกัน ทางแรก
คือการหนีชีวิตไปไหนมาไหนกับเรา เราเอาชีวิตบางส่วนใส่ไว้ใน
กระเป๋าบ้าง ใส่ไว้ในถุงบ้าง และใส่ไว้ในเสื้อบ้าง เรายังเอาชีวิตใส่
ไว้ในกางเกงของเราด้วย เมื่อเราหนีชีวิตไปไหนมาไหนกับเรา
เราพบว่า เราเสียเพื่อนไปมากมายทีเดียว แม้แต่เพื่อนที่สนิทกับเรา
มากที่สุดยังหายหน้าหายตาไปจากเรา ไม่ได้พบกันบ่อยเหมือนเคย

การหนีชีวิตไปไหนต่อไหนกับเรา อุปมาเปรียบเทียบได้
กับการจมอยู่ในความซึมเศร้า การมองในเชิงลบ และโทษะ มัน
เป็นการตอบสนองต่อความโชคร้ายที่แสนจะธรรมดาและย่อมเป็น
ที่เข้าใจได้ แต่เราต้องสูญเสียเพื่อนไปเยอะทีเดียว เพราะมันก็เป็น

เรื่องธรรมดาและเข้าใจได้เช่นกันว่า เพื่อนๆ ของเราย่อมไม่ชอบที่จะอยู่ใกล้ๆ เราขณะที่เราซึมเศร้าเช่นนั้น ยิ่งไปกว่านั้น กองขี้วัวไม่ได้ลดขนาดลงแต่กลิ่นของมันนานวันเข้ากลับยิ่งเหม็นขึ้นเรื่อยๆ

โชคยังดีที่มีทางที่สอง เมื่อเราโดนขี้วัวเต็มคันรถบรรทุกทุกทีใส่ เราก็ถอนใจสักเฮือกและเริ่มลงมือทำงาน เราขนรถเข็น ล้อม่งามและพลั่วออกมา เราโกยขี้วัวใส่รถเข็น เข็นรถไปหลังบ้าน ผังมันไว้ในสวน มันเป็นงานที่แสนยากและน่าเหน็ดเหนื่อย แต่เรารู้ว่ามันไม่มีทางเลือกอื่นใด บางครั้งบางคราว เท่าที่เราสามารถจัดการได้ในวันๆ หนึ่งอาจจะเพียงแค่ครึ่งรถเข็นเท่านั้น เรากำลังจัดการอะไรสักอย่างกับปัญหาแทนที่จะเอาแต่บ่นว่าจนนำไปสู่ความซึมเศร้าวันแล้ววันเล่าที่เราโกยขี้วัว วันแล้ววันเล่าที่กองขี้วัวเล็กลงๆ บางครั้งอาจจะกินเวลาหลายปีทีเดียว แต่เข้าวันหนึ่งจะมาถึง เมื่อเราพบว่าขี้วัวหน้าบ้านเราได้หายไปหมดแล้ว ยิ่งไปกว่านั้น ปาฏิหาริย์ได้เกิดขึ้นที่อีกด้านหนึ่งของบ้าน ดอกไม้ในสวนบานสะพรั่งสวยงาม สีสดใสไปทั้งสวน กลิ่นหอมของดอกไม้โชยไปถึงถนน ทำให้เพื่อนบ้านและแม้แต่ผู้คนที่เดินผ่านไปมามีความสุขใจ ต้นผลไม้ที่มุมสวนเกือบจะโค่นลงอยู่แล้วด้วยความหนักของผลไม้แล้วผลไม้ก็หวานอร่อยชนิดที่เราจะหาซื้อที่ไหนไม่ได้ แกรมมันยังมากมายเหลือเฟือ จนเราสามารถแบ่งปันให้แก่เพื่อนบ้าน หรือแม้แต่ผู้คนที่เดินผ่านมาก็ได้ลิ้มรสอันแสนอร่อยของเจ้าผลไม้ที่น่าพิศวงนี้ด้วย

การโกยขี้ววนี้อุปมาได้กับการยินดีต้อนรับโศกนาฏกรรมให้เป็นปุ๋ยสำหรับชีวิต เรื่องมันมีอยู่ว่า เราต้องทำด้วยตนเองเท่านั้น

ไม่มีใครช่วยเราได้ในเรื่องนี้ แต่หากเราหมั่นโกยมันทุกวันๆ ไปลงในสวนแห่งใจของเรา เจ้ากองความทุกข์ทรมานจะเล็กลงๆ สำหรับคนบางคนอาจกินเวลาหลายปี แต่เข้าวันหนึ่งจะมาถึง เมื่อเราพบว่าไม่มีความเจ็บปวดรวดร้าวใดๆ เหลืออยู่แล้วในชีวิต และสิ่งมหัศจรรย์ก็ได้เกิดขึ้นในใจของเราด้วย ดอกไม้แห่งความเมตตา กรุณาเบ่งบานไปทั่ว กลิ่นหอมของความรักอวลไปถึงท้องถนน ถึงเพื่อนบ้าน ถึงญาติพี่น้อง และถึงแม้กระทั่งคนที่ผ่านไปผ่านมาในชีวิตของเรา จากนั้นต้นไม้แห่งปัญญาก็นุ่มลงมาสู่เรา เต็มไปด้วยรสหวานแห่งความเข้าใจอันลึกซึ้งในธรรมชาติของชีวิต ให้เราได้แบ่งปันผลที่แสนอร่อยโดยเสรี แม้แต่กับคนที่เพียงแค่ผ่านมาโดยเราไม่ทันได้วางแผนไว้ด้วยซ้ำ

เมื่อเราได้รู้จักความเจ็บปวดที่น่าเศร้านี้ ได้เรียนรู้บทเรียนจากมัน และได้บำรุงสวนของเราให้เจริญงอกงาม เมื่อนั้นเราจะสามารถโอบอุ้มผู้ที่กำลังจมดิ่งอยู่ในความทุกข์มหันต์ไว้ในวงแขนของเรา และกล่าวอย่างนุ่มนวลว่า “เราเข้าใจ” เขาเหล่านั้นจะตระหนักว่าเราเข้าใจเขาจริงๆ ความกรุณาอยากช่วยให้เขาพ้นทุกข์จะเกิดขึ้น เราจะชี้แนะรถเข็น ส้อมง่ามและพลั่วแก่เขา พร้อมทั้งให้กำลังใจอย่างไม่มีขีดจำกัด ถ้าเราไม่ได้บำรุงสวนของเราให้เจริญงอกงามแล้วไซ้ เราย่อมไม่สามารถจะทำเช่นนี้ได้

อาตมารู้จักพระหลายรูปที่เชี่ยวชาญในการทำสมาธิภาวนา ท่านเป็นสุข สงบ และสำรวมได้ในเวลาเคราะหฺห้ามยามร้าย แต่น้อยองค์นักที่จะเป็นอาจารย์ผู้สอนที่เก่งมาก อาตมามักจะสงสัยอยู่บ่อยๆ ว่าทำไม

บัดนี้อาตมาเข้าใจแล้วว่าบรรดาพระผู้ที่ค่อนข้างจะผ่านสิ่งต่างๆ มาอย่างสะดวกสบายไร้กังวล ผู้ที่มีชีวิตให้ต้องไถ่เกียมน้อยกว่าองค์อื่นๆ มักจะไม่ได้เป็นพระนักสอน แต่พระผู้ที่เคยผ่านความยากลำบากนานาประการ ค่อยๆ ไถ่เกีย และบำรุงจนกระทั่งสวนของท่านอุดมสมบูรณ์ ท่านมักจะได้เป็นพระนักสอนที่ได้รับความนิยมนับถือมาก พระปฏิบัติทุกๆ องค์มีทั้งปัญญา ความสงบ และเมตตากรุณา หากองค์ที่มีชีวิตมากกว่าให้ต้องไถ่เกีย มักมีอะไรที่จะแบ่งปันให้โลกมากกว่าด้วย หลวงพ่อชา ท่านอาจารย์ของอาตมา ผู้ซึ่งสำหรับอาตมาแล้ว เป็นอาจารย์ผู้สอนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ท่านคงจะต้องมีรถบรรทุกขนชีวิตเต็มคันเป็นขบวนเข้าคิวอยู่หน้าประตูในช่วงต้นๆ ของชีวิตท่านเป็นแน่

นิทานเรื่องนี้สอนว่า ถ้าท่านต้องการที่จะให้บริการกับโลก ถ้าท่านปรารถนาที่จะปฏิบัติเมตตาภาวนาแล้วไซ้ ครั้นหน้าเมื่อเกิดเรื่องร้ายๆ ในชีวิตของท่าน ท่านจงกล่าวว่า “ไชโย! ได้บุญสำหรับสวนของฉันอีกแล้ว!!”

มากเกินไปที่จะหวัง

มันมากเกินไปนะที่จะปรารถนาชีวิตที่ไร้ความเจ็บปวด
มันไม่ถูกต้องหรอกนะที่จะคาดหวังชีวิตที่ไร้ความเจ็บปวด
เพราะความเจ็บปวดเป็นสัญญาณเตือนภัยของร่างกาย

ไม่ว่าเราจะไม่ชอบมันขนาดไหนก็ตาม
ไม่มีใครชอบความเจ็บปวด
ความเจ็บปวดมันมีความสำคัญ
และ
เราควรจะขอบคุณความเจ็บปวดนั้น!

เราจะรู้ได้ด้วยวิธีอื่นได้อีกเล่า
ที่จะเอามือเราออกจากไฟ?
ที่จะเอานิ้วเราออกจากใบมีด?
ที่จะเอาเท้าเราออกจากหนามแหลม?
ดังนั้นความเจ็บปวดจึงสำคัญนัก
และเราควรจะขอบคุณความเจ็บปวดนั้น!

อย่างไรก็ตาม
ยังมีความเจ็บปวดชนิดหนึ่งที่ได้รับประโยชน์ใดๆ
มันคือความเจ็บปวดเรื้อรัง
มันไม่ได้เป็นไปเพื่อการเตือนภัย
มันเป็นหน่วยจุใจมทำลายล้าง
เป็นตัวโจมตีจากภายใน
เป็นตัวทำลายความสุขส่วนตัว
เป็นตัวทำลายความสามารถส่วนตัวอย่างรุนแรง
เป็นตัวรุกรานความสุขสงบส่วนตัวอย่างไม่หยุดหย่อน
และเป็นตัวรังควานชีวิตอย่างต่อเนื่อง!

ความเจ็บปวดเรื้อรังเป็นสิ่งที่ขัดขวางที่ยากที่สุด
ที่เราจะต้องกระโดดข้าม
บางครั้งมันเกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะกระโดด
ถึงกระนั้น เราก็จะต้องพยายาม

และพยายาม

และพยายาม

เพราะถ้าเราไม่พยายาม มันจะทำลายเรา

และ

ความสำเร็จนี้จะนำมาซึ่งสิ่งที่ดี
ความพึงพอใจที่สามารถเอาชนะความเจ็บปวดได้
การได้มาซึ่งความสุข ความสงบของชีวิต
แม้ความเจ็บปวดจะยังคงอยู่
นับได้ว่าเป็นความสำเร็จพอสมควร
ความสำเร็จที่แสนพิเศษและเฉพาะตัวมากๆ
ความรู้สึกเข้มแข็ง
ของความเข้มแข็งแห่งจิตใจ
ซึ่งจำเป็นต้องผ่านประสบการณ์เสียก่อนจึงจะเข้าใจได้

ดังนั้นเราทุกคนต้องยอมรับความเจ็บปวด
แม้กระทั่งความเจ็บปวดที่เป็นอันตรายในบางครั้ง
ด้วยว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ
เมื่อจิตสามารถจัดการมันได้

จิตจะเข้มแข็งขึ้นควรแก่การปฏิบัติ

โจนาธาน วิลสัน - ฟูลเลอร์

เหตุผลที่ได้นำคำประพันธ์นี้มารวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ โดยผู้ประพันธ์ได้เมตตาอนุญาตแล้ว ก็เพราะว่า คุณโจนาธานได้เขียนคำประพันธ์นี้เมื่ออายุเพียงเก้าขวบเท่านั้น! ๖

ถึงขยะกันร้ว

งานส่วนหนึ่งของอาตมาคือการรับฟังปัญหาของเพื่อนมนุษย์ บริการของพระมักจะคุ้มค่าคุ้มราคาเสมอ เพราะพระไม่เคยคิดค่าบริการใดๆ บ่อยครั้งเมื่ออาตมาได้ฟังเรื่องราวความสับสนวุ่นวายที่สลับซับซ้อนและน่าลำบากใจที่มีผลต่อคนเราบางคน ความสงสารและเห็นใจที่อาตมามีให้พวกเขาพลอยทำให้อาตมาเศร้าหมองไปด้วย การช่วยดึงคนออกจากหลุมนั้น บางครั้งอาตมาก็จำต้องลงไปในหลุมด้วยตนเองเพื่อจะไปให้ถึงมือเขา แต่อาตมาจะไม่ลืมหินก้อนใดไปด้วยเสมอ เมื่อการให้ความช่วยเหลือเสร็จสิ้นลง อาตมาจะสดใสร่าเริงเช่นเดิม งานให้คำแนะนำของอาตมาไม่เคยทิ้งเสียงสะท้อนใดๆ ไว้เลย ทั้งนี้เพราะอาตมาได้รับการฝึกฝนมาเช่นนั้น

หลวงพ่อบุชา ท่านอาจารย์ของอาตมาในเมืองไทย สอนไว้ว่า พระเราต้องทำตนเป็นถึงขยะ พระสงฆ์โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่ จำเป็นต้องนั่งอยู่ในวัดของท่าน รับฟังปัญหานานาประการของโยม และยอมรับขยะทั้งหมดของเขา ปัญหาการแต่งงาน ความยุ่งยากของเด็กวัยรุ่น เรื่องทะเลาะกับเครือญาติ ปัญหาการเงิน เราฟังมาเยอะ อาตมาก็ไม่รู้ว่าทำไม พระผู้ประพฤติพรหมจรรย์จะไปรู้อะไรเกี่ยวกับชีวิตคู่? เราละจากโลกฆราวาสเพื่อจะออกจากขยะพวกนั้น แต่ด้วยความเมตตา เราได้นั่งฟัง แบ่งปันความสงบสุขของเรา และรับขยะทั้งหมดมา

ยังมีคำแนะนำเพิ่มเติมที่จะขาดเสียมิได้ที่หลวงพ่อบุชาได้สอนไว้ ท่านบอกให้เราทำตนเป็นถึงขยะที่มีรูอยู่ที่ก้นถึง! เราจะรับขยะทั้งหมดไว้ได้ แต่เราจะไม่เก็บมันไว้เลย

ดังนั้นเพื่อนหรือผู้ให้คำปรึกษาแนะนำที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นเช่นถึงขยะกันรั่วที่ไม่เคยเต็ม พร้อมจะรับฟังปัญหาอื่นๆต่อไปเสมอ

มันอาจจะยุติธรรมก็ได้!

บ่อยครั้งเวลาเศร้าซึมหรือมีปัญหา เรามักคิดว่า ‘มันไม่ยุติธรรมเลย! ทำไมต้องเป็นฉันด้วย?’ ความยุ่งยากจะผ่อนคลายลงสักหน่อย ถ้าชีวิตมันจะเป็นธรรมกว่านี้

นักโทษวัยกลางคนคนหนึ่งในกลุ่มฝึกสมาธิภาวนาของ
อาตมาในเรือนจำขอพบอาตมาหลังเวลาเลิก เขาเข้ามาร่วมกลุ่ม
เป็นเวลาหลายเดือนแล้ว และอาตมาก็รู้จักคุ้นเคยกับเขาค่อนข้าง
ดี

เขาพูดว่า “ท่านพรหม ผมอยากจะเรียนท่านว่า ผมไม่ได้ก่อ
เรื่องที่ทำให้ผมต้องติดคุกนี้หรอกนะครับ ผมเป็นผู้บริสุทธิ์ ผมรู้ว่า
นักโทษหลายๆ คนคงพูดเหมือนผม และเขาโกหก แต่ผมพูดจริง
นะครับ ผมไม่โกหกท่านหรอก ท่านพรหม ไม่กับท่านแน่ๆ” อาตมา
เชื่อเขา พฤติกรรมและลักษณะท่าทางของเขาทำให้อาตมามั่นใจ
ว่าเขาพูดความจริง อาตมาเริ่มคิดว่ามันช่างไม่ยุติธรรมเลย และ
สงสัยว่าอาตมาจะช่วยแก้ไขความอยุติธรรมที่แย่มากๆ นี้ได้
อย่างไร แต่เขาได้ขัดจังหวะความคิดของอาตมา

ด้วยรอยยิ้มกว้างที่ดูกวนๆ เขากล่าวต่อว่า “แต่ท่านพรหม
ครับ ผมได้เคยก่ออาชญากรรมอีกหลายครั้งหลายหนที่ผมไม่เคย
ถูกจับได้ ผมจึงเชื่อว่ามันก็ยุติธรรมดีแล้วล่ะ!”

อาตมาเลยต้องหัวเราะออกมาดังๆ อันธพาลเก่าๆ คนนี้
เข้าใจกฎแห่งกรรมดี อาจจะดีกว่าพระบางองค์ที่อาตมารู้จักเสีย
ด้วยซ้ำ

บ่อยครั้งแค่ไหนที่เราเคยก่อ ‘อาชญากรรม’ การกระทำที่
ก่อให้เกิดความเจ็บปวดโดยมีเจตนาร้าย และเราก็ไม่เคยได้รับผล
จากการกระทำนั้นๆ เคยหรือไม่ว่าเราจะพูดว่า “มันช่างไม่ยุติธรรม
เลย ทำไมฉันถึงไม่โดนจับนะ?”

เมื่อเราต้องทนทุกข์โดยไม่มีเหตุผลชัดเจน เราจะคร่ำครวญ

ว่า “มันไม่ยุติธรรมเลย! ทำไมต้องเป็นฉันด้วย?” บางทีมันอาจจะยุติธรรมก็ได้ เช่นเดียวกับนักโทษในเรือนจำของอาตมา บางทีมันอาจจะมี ‘อาชญากรรม’ อื่นๆ อีกหลายเรื่องที่เราได้ก่อไว้และไม่เคยถูกจับได้ ที่ทำให้ชีวิตยุติธรรมในที่สุด

ปัญหาวิกฤติ และการแก้ไขด้วยเมตตา

กฎแห่งกรรม

ชาวตะวันตกส่วนใหญ่เข้าใจผิดในเรื่องกฎแห่งกรรม เขาเข้าใจผิดว่ามันเป็นเรื่องของพรหมลิขิตที่คนจะถูกกำหนดให้ทนทุกข์ทรมานด้วยความผิดซึ่งเขาไม่รู้จากอดีตชาติที่เขาลืมไปแล้ว มันไม่ใช่เช่นนั้นทีเดียวหรอก ดังเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้

หญิงสองคนต่างกำลังทำขนมเค้ก

หญิงคนแรกมีส่วนผสมที่แย่มากๆ แป้งสาลีเก่าๆ ที่ต้องเก็บเศษเชื้อราเขียวๆ ออกเสียก่อน เนยที่อุดมไปด้วยไขมันเกือบๆ จะเหม็นหืน เธอต้องหยิบก้อนๆ สีนํ้าตาลออกจากนํ้าตาลทรายขาว (เพราะใครบางคนเคยเอาช้อนเปียกๆ เปื้อนกาแฟลงไปตักมาแล้ว) ผลไม้อย่างเดียวกันที่มีคือองุ่นเก่าๆ ที่แข่งราวกับแร่ยูเรเนียม แถมครัวของเธอยังเป็นรุ่นที่เราเรียกว่า ‘ก่อนสงครามโลก’ แต่จะเป็นสงครามโลกไหนเป็นเรื่องที่จะต้องถกเถียงกัน

หญิงคนที่สองมีส่วนผสมคุณภาพเยี่ยม แป้งสาลีโฮลวีทปลอดสารเคมีได้รับการรับรองว่าปราศจากการตัดแต่งพันธุกรรม เธอมีเนยมาร์การีนไร้ไขมัน นํ้าตาลดิบ และผลไม้สดจําจากสวนของเธอเอง และครัวของเธอที่สวยราวกับงานศิลปะก็เต็มไปด้วยอุปกรณ์ทันสมัยครบครัน

หญิงคนไหนจะทำขนมเค้กได้อร่อยกว่ากัน

บ่อยครั้งนักที่คนที่พร้อมด้วยส่วนผสมชั้นยอดกลับไม่ใช่คนที่ทำขนมเค้กได้อร่อยกว่าคนอื่น มันมีอะไรมากกว่านั้นในการทำขนมเค้ก ไม่ใช่แค่ส่วนผสมเท่านั้น บางครั้งคนที่มีส่วนผสมแย่ๆ นั้นได้ทุ่มเทความพยายาม ความเอาใจใส่ และความรัก ลงไปในการทำขนมเค้ก ทำให้ขนมเค้กของเขาอร่อยมากที่สุดใบบรรดาเค้กทั้งหมด วิธีการที่เราทำกับส่วนผสมต่างๆ นั้นแหละที่มีคุณค่า

อาตมามีเพื่อนบางคนที่มีส่วนผสมแย่ๆ ที่จะใช้การได้ในชีวิตนี้ พวกเขาเกิดมาจน อาจจะโดนทารุณเมื่อเขายังเป็นเด็ก ไม่ค่อยฉลาดในการเรียน อาจจะพิการ ไม่สามารถเล่นกีฬาได้ แต่คุณภาพอันน้อยนิดที่เขามีนั้น เขาได้เอามันมารวมกันไว้อย่างดี มากจนเขาสามารถทำขนมเค้กออกมาได้ยอดเยี่ยม น่าประทับใจ อาตมาชื่นชมพวกเขาเป็นที่สุด โยมเคยรู้จักคนเช่นนั้นบ้างไหม?

และอาตมาก็มีเพื่อนอีกประเภทหนึ่ง ที่มีส่วนผสมยอดเยี่ยม ที่จะใช้การได้ในชีวิต ครอบครัวของเขา ร่ำรวยและให้ความรักแก่เขา เขาเรียนหนังสือเก่ง มีพรสวรรค์ด้านกีฬา หน้าตาดี และป๊อบปูล่า แต่พวกเขากลับทำชีวิตหนุ่มสาวของเขาให้สูญเปล่าด้วยยาเสพติดและแอลกอฮอล์ โยมเคยรู้จักคนเช่นนั้นบ้างหรือไม่?

ครึ่งหนึ่งของกรรมคือส่วนผสมที่เราມีอยู่ที่จะใช้การได้ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญยิ่ง คือ การเอาส่วนผสมเหล่านั้นไปทำอะไรในชีวิต

ดื่มชาเมื่อไม่มีทางออก

มักจะมื่ออะไรให้เราทำเสมอกับส่วนผสมต่างๆ ในแต่ละวันของเรา แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นเพียงการนั่งลง มีความสุขกับชาถ้วยสุดท้ายของเรา เรื่องต่อไปนี้อาตมาได้มาจากเพื่อนครูที่โรงเรียนที่เคยเป็นทหารอยู่ในกองทัพอังกฤษเมื่อสงครามโลกครั้งที่สอง

ขณะกำลังลาดตระเวนอยู่ในป่าที่บขของพม่า เขายังหนุ่มอยู่ไกลจากบ้านเกิดเมืองนอน และกำลังขวัญเสีย ทหารพรวนจากหน่วยลาดตระเวนกลับมาแจ้งข่าวร้ายแก่ผู้บัญชาการ หน่วยลาดตระเวนเล็กๆ นี้ได้พบกองทหารญี่ปุ่นมากมายหลายกองโดยบังเอิญ ทหารญี่ปุ่นมีจำนวนเยอะกว่ามากและโอบล้อมไว้ทุกสารทิศ นายทหารอังกฤษหนุ่มผู้นี้เตรียมตัวที่จะตาย

เขาเชื่อว่าหัวหน้าของเขาจะต้องออกคำสั่งให้สู้เพื่อตีฝ่าออกไป นั่นเป็นสิ่งที่ลูกผู้ชายจะต้องทำ บางทีบางคนอาจจะรอด แต่ถ้าไม่รอด เขาก็จะได้ปลิดชีวิตข้าศึกบางคนให้ตายไปกับเขาด้วย นั่นเป็นสิ่งที่ทหารควรจะทำ

แต่ไม่ใช่ นายทหารผู้บังคับบัญชาของเขา เขากลับสั่งให้ทหารอยู่เฉยๆ นั่งลง และชงชา ก็เป็นกองทัพอังกฤษนี่!

ทหารหนุ่มคิดว่าผู้บัญชาการของเขาน่าจะบ้าไปแล้ว ใครจะสามารถนึกถึงชาสักถ้วยในขณะที่กำลังถูกศัตรูล้อมอยู่โดยไม่มีทางออกและใกล้จะต้องตาย ในกองทัพ โดยเฉพาะเวลาสงคราม ทหารจะต้องทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด ทหารทุกคนจึงชงชาที่พวกเขาคิดว่าคงจะเป็นชาถ้วยสุดท้ายในชีวิต ก่อนที่จะดื่ม

ชาเสร็จ ทหารพรานก็กลับมาและกระซิบกับผู้บัญชาการ จากนั้นผู้บัญชาการจึงประกาศกับทุกคนว่า “เข้าศึกได้เคลื่อนย้ายไปแล้ว ตอนนี้เรามีทางออกแล้ว จงเก็บของโดยเร็วอย่างเจียบๆ ไปกันเถอะ!”

ทุกคนรอดกลับออกมาโดยปลอดภัย นั่นเป็นเหตุให้เขาสามารถเล่าเรื่องนี้ให้อาตมาฟังเมื่อหลายปีต่อมา เขابอกอาตมาว่าเขาเป็นหนี้ชีวิตแก่สติปัญญาของผู้บัญชาการคนนั้น ไม่ใช่เฉพาะในสงครามที่พม่าเท่านั้น แต่อีกหลายๆ ครั้งนับแต่นั้นมาหลายครั้งหลายคราวในชีวิตของเขา เสมือนกับว่าเขาตกอยู่ในวงล้อมของศัตรูที่มีจำนวนมากมายนัก เขาไม่มีทางออกและกำลังจะตาย ศัตรูที่เขาหมายถึงคือ การเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างหนัก อุปสรรคที่น่ากลัว และความวิบัติ ท่ามกลางสิ่งเหล่านั้น ดูเหมือนว่ามันไม่มีทางออกจริงๆ ถ้าเขาไม่เคยผ่านประสบการณ์ที่พม่า เขาคงต้องพยายามต่อสู้เพื่อหาทางออกจากปัญหาเหล่านั้น แล้วไม่ต้องสงสัยเลยว่า มันจะทำให้ทุกอย่างเลวร้ายลง แต่แทนที่จะทำเช่นนั้น เมื่อความตายหรือปัญหาปางตายรุมล้อมตัวเขาในทุกๆ ด้าน เขาจะแค่นั่งลงและดื่มชา

โลกเราเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับครรลองของชีวิต เขาดื่มชา ประหยัดพลังของเขาไว้ และรอเวลาซึ่งย่อมจะมาถึงเสมอ เวลาที่เขาสามารถจะทำอะไรสักอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การหนีให้รอด

สำหรับผู้ที่ไม่ชอบดื่มชา โปรดจำคำกล่าวนี้ไว้ ‘เมื่อใดที่ไม่ทำอะไรให้ทำ เมื่อนั้นก็ไม่ต้องทำอะไร’

อาจจะเป็นที่รู้ๆ กันอยู่ แต่มันอาจจะถึงกับช่วยรักษาชีวิต
เราไว้ได้ด้วย

ไปตามกระแส

พระผู้ทรงปัญญาท่านหนึ่งที่อาตมารู้จักมาหลายปีกำลังเดิน
ติดคอกับเพื่อนเก่าของท่านในป่าที่ออสเตรเลีย ตอนบ่ายแก่ๆ
ที่แสนจะอบอ้าววันหนึ่ง ท่านเดินไปถึงชายหาดที่สวยงามยาว
เหยียดและโดดเดี่ยวห่างไกล แม้มันจะเป็นการฝ่าอันตรายของพระ
ที่จะว่ายน้ำเพื่อความสนุกสนาน น้ำทะเลสีฟ้าช่างดึงดูดใจนัก และ
ท่านจำเป็นจะต้องคลายร้อนจากการเดินทางไกลนั้น ท่านจึงลง
ว่ายน้ำ

เมื่อครั้งที่ท่านยังเป็นฆราวาสตอนหนุ่มๆ ท่านว่ายน้ำแข่ง
มาก แต่บัดนี้เมื่อได้บวชเป็นพระมานาน ครึ่งสุดท้ายที่ท่านได้ว่าย
น้ำก็เมื่อหลายปีมาแล้ว ดังนั้นหลังจากการได้คลื่นเพียงสองสาม
นาที ท่านก็ถูกดูดเข้าไปในกระแสน้ำที่เริ่มพัดพาท่านออกไปสู่ท้อง
ทะเลด้านนอก มีคนบอกท่านภายหลังว่า ชายหาดนี้อันตรายยิ่งนัก
เพราะกระแสน้ำดูร้ายมาก

ในตอนแรกท่านพยายามจะว่ายทวนกระแสน้ำ ในไม่ช้า
ท่านก็พบว่าแรงของกระแสน้ำเชี่ยวเกินกำลังของท่านมาก การ
ปฏิบัติของท่านช่วยท่านได้ในเวลานั้น ท่านผ่อนคลาย ปล่อยวาง

และปล่อยกายไปตามกระแสน้ำ

มันเป็นการกระทำที่กล้าหาญมากที่จะสามารถผ่อนคลายได้ ในสถานการณ์เช่นนั้น เมื่อท่านเห็นแนวฝั่งอยู่ไกลออกไปๆ ท่านถูกพัดออกไปห่างจากฝั่งหลายร้อยเมตรกว่ากระแสน้ำจะอ่อนแรงลง เมื่อนั้นท่านจึงได้เริ่มว่ายน้ำพ้นจากกระแสน้ำ และกลับเข้าฝั่ง

ท่านบอกอาตมาว่าการว่ายน้ำกลับเข้าฝั่งนั้น ท่านต้องใช้พลังงานที่สะสมไว้จนหยาดหยดสุดท้ายเลยทีเดียว เมื่อถึงฝั่งท่านก็หมดกำลังอย่างสิ้นเชิง ท่านแน่ใจว่าถ้าท่านได้พยายามฝืนสู้กระแสน้ำ มันต้องชนะท่านอย่างแน่นอน ท่านคงต้องถูกพัดไกลออกไปสู่ทะเลด้านนอกเช่นกัน แต่ก็คงหมดเรี่ยวหมดแรงจนไม่สามารถว่ายน้ำกลับเข้าฝั่งได้ ถ้าท่านไม่ได้ปล่อยวางและลอยไปตามกระแส ท่านเชื่อว่าท่านต้องจมน้ำอย่างแน่นอน

เรื่องเล่านี้พิสูจน์คำกล่าวที่ว่า ‘เมื่อใดที่ไม่มีอะไรให้ทำ เมื่อนั้นก็ไม่ต้องทำอะไร’ มันไม่ใช่ทฤษฎีเพื่อฝัน ในทางตรงข้าม มันอาจจะเป็นสุภาษิตเพื่อการรักษาชีวิต เมื่อใดก็ตามที่กระแสน้ำกำลังรุนแรงเกินกำลังของเรามากนัก เมื่อนั้นเป็นเวลาที่เราต้องไปตามกระแส เมื่อใดที่เราสามารถทำอะไรให้เกิดผล เมื่อนั้นเป็นเวลาที่เราจะผลักดันความพยายามของเรา

ติดกับระหว่างเสือและงู

มีตำนานพุทธเก่าแก่คล้ายๆ กับเรื่องก่อนที่แสดงว่าคนเราจะทำอะไรเมื่อประสบวิกฤตการณ์ที่เกี่ยวกับความเป็นความตายของชีวิต

ชายคนหนึ่งกำลังถูกเสือวิ่งไล่อยู่ในป่า เสือนะวิ่งเร็วกว่าคนมากนัก แถมยังกินคนอีกด้วย เสือกำลังหิว และชายคนนั้นกำลังตกที่นั่งลำบาก

เมื่อเสือจวนเจียนจะถึงตัว ชายคนนั้นเหลือบเห็นหลุมลึกอยู่ข้างทาง ในภาวะสิ้นหวังเขากระโจนลงไปในหลุม ทันใดนั้นเขาก็รู้ตัวว่าเขาทำผิดมหันต์ หลุมนั้นแห้งและเขาเห็นงูดำตัวใหญ่ยักษ์ขดอยู่ที่ก้นหลุม

ด้วยสัญชาตญาณ แขนของเขาสัมผัสด้านข้างของบ่อและมือเกาะรากต้นไม้ไว้ได้ รากไม้นั้นช่วยไม่ให้เขาร่วงลงไป เมื่อรวบรวมสติได้ เขาก็มองไปมองด้านล่าง เห็นเจ้างูดำตัวนั้นชูหัวขึ้นมาเต็มทีพยายามจะฉกเขาที่เท้า แต่เท้าของเขาอยู่สูงเกินไปสักกระเบียดเดียว เขาแหงนหน้าขึ้นไปมองข้างบน เห็นเจ้าเสือตัวนั้นกำลังชะโงกลงมาในบ่อพยายามจะตะปบเขาจากเบื้องบน แต่มือของเขาที่ยึดรากไม้ไว้อยู่ต่ำลงมาแค่กระเบียดเดียว ขณะที่เขากำลังพิจารณาสถานการณ์ที่สุดแสนจะอันตรายนี้ เขาเห็นหนูสองตัว ตัวหนึ่งสีขาว ตัวหนึ่งสีดำ ไผ่ล่อออกมาจากรูเล็กๆ แล้วเริ่มต้นเตะรากไม้นั้น

ขณะที่เสือพยายามจะตะปบชายคนนั้น ลำตัวของมันไป

เสียดสีต้นไม้เล็กๆ ต้นหนึ่งจนมันสะเทือน มีรังผึ้งติดอยู่บนกิ่งไม้ซึ่ง
โน้มอยู่เหนือปากหลุม น้ำผึ้งเริ่มหยดลงมาในหลุม ชายผู้นั้นแลบ
ลิ้นออกมารองรับน้ำผึ้งไว้

“อืม! อร่อยจัง” เขากล่าวกับตัวเองแล้วก็ยิ้ม

นิทานเรื่องนี้เท่าที่เล่ากันมาแต่ดั้งเดิมก็จบลงตรงนี้ มันจึง
เหมือนเรื่องจริงในชีวิต ชีวิตก็เป็นเช่นเดียวกับละครทีวีเรื่องยาวๆ ที่
ไม่เคยจบลงอย่างสมบูรณ์ ชีวิตมีแต่จะอยู่ในกระบวนการดำเนินไป
สู่การสิ้นสุดเสมอ แต่ยังไม่สิ้นสุดสักที

ยิ่งไปกว่านั้น บ่อยครั้งที่ชีวิตของเราดูประหนึ่งว่ากำลังติด
กับอยู่ระหว่างเสือหัวกับงูดำตัวยักษ์ ระหว่างความตายและอะไร
ที่เลวร้ายยิ่งกว่า โดยมีวันและคืน (เจ้าหนูสองตัว) คอยกัดกิน
เครื่องยึดเหนี่ยวของชีวิตที่ปราศจากความมั่นคงใดๆ แม้จะอยู่ใน
สถานการณ์ลำบากแสนสาหัส มันก็ยอมจะมีน้ำผึ้งหยดลงมาจาก
ไหนสักแห่งเสมอ ถ้าเรามีปัญญา เราจะแลบลิ้นออกมาลิ้มรสน้ำผึ้ง
อันโอชะ ทำไมจะไม่ล่ะ? เมื่อใดที่ไม่มีอะไรให้ทำ เมื่อนั้นก็ไม่ต้อง
ทำอะไร และจงมีความสุขกับน้ำผึ้งในชีวิตเท่าที่มี

อย่างที่อาตมาบอก นิทานเรื่องนี้จบลงตรงนั้นเอง อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม เพื่อให้เห็นชัดเจน อาตมามักจะเล่าตอนจบจริงๆ ให้ผู้ฟัง
ของอาตมาได้รู้ไว้

ขณะที่ชายผู้นั้นกำลังลิ้มรสน้ำผึ้งอย่างมีความสุข หนูก็ทะ
รอกต้นไม้จนมันกร่อนลงๆ เจ้างูดำตัวใหญ่ก็ยึดลำตัวไถลเท้าของ
ชายผู้นั้นเข้าไปทุกที ส่วนเจ้าเสือเล่อก็โน้มตัวลงมาจนอุ้งตีนของ
มันเกือบจะถึงมือชายคนนี้อยู่แล้ว และแล้วมันก็จะโงกลงมามาก

เกินไป มันเลยตกลงไปในหลุม เสียดยายผู้นั้นไป หล่นลงไปทับเจ้า
งูตาย และตัวมันเองก็ตายด้วยเช่นกัน

มันสามารถเกิดขึ้นได้! และอะไรๆ ที่ไม่ได้คาดไว้ก็มักจะเกิด
ขึ้นได้ นั่นแหละชีวิตของเราละ ฉะนั้นทำไมเราจึงจะยอมสูญเสีย
เวลาที่จะลิ้มรสน้ำผึ้งไปเสียเล่า แม้ในยามที่ย่ำแย่และเกือบจะไม่มี
ความหวังใดๆ เหลือแล้ว อนาคตเป็นเรื่องไม่แน่นอน เราไม่เคยจะ
มั่นใจได้หรือกว่าเรื่องอะไรกำลังจะเกิดขึ้นต่อไป

คำแนะนำเพื่อชีวิต

ในเรื่องที่แล้วเมื่อทั้งเสือและงูตาย ก็ถึงเวลาที่ชายผู้นั้นจะ
ทำอะไรได้แล้ว เขาหยุดลิ้มรสน้ำผึ้ง และพยายามปีนขึ้นจากบ่อ
แล้วเดินออกจากป่าไปสู่ที่ปลอดภัย ชีวิตไม่ใช่เพียงแค่ไม่ทำอะไร
นอกเหนือจากการลิ้มรสน้ำผึ้ง

ชายหนุ่มผู้หนึ่งจากเมืองชิตนี้อยู่เล่าให้อาตมาฟังว่า เขาเคย
พบหลวงพ่อบุชชาท่านอาจารย์ของอาตมาในเมืองไทยครั้งหนึ่ง และ
ได้รับคำแนะนำที่ดีที่สุดในชีวิตจากท่าน

หนุ่มสาวชาวตะวันตกหลายคนสนใจพระพุทธศาสนา
ได้ยินชื่อเสียงหลวงพ่อบุชชาเมื่อยี่สิบกว่าปีมาแล้ว พ่อหนุ่มคนนี้
ตัดสินใจเดินทางไกลมาเมืองไทยด้วยเหตุผลเพียงเพื่อจะไปพบ
พระผู้มีชื่อเสียงองค์นี้เพื่อถามปัญหา

นับเป็นการเดินทางไกลซึ่งใช้เวลาถึงแปดชั่วโมงจากชิตนีย์เมื่อถึงเมืองไทยแล้ว เขาจับรถไฟเที่ยวค่ำ ใช้เวลาเดินทางอีกสิบชั่วโมงจึงถึงอุบลราชธานี ที่สถานีรถไฟอุบลเขาต่อรองราคาให้แท็กซี่พาเขาไปวัดหนองป่าพงซึ่งเป็นวัดของหลวงพ่อบุชา ในที่สุดเขาก็มาถึงกุฏิของหลวงพ่อบุชาด้วยความเหน็ดเหนื่อยและตื่นเต้น

หลวงพ่อบุชามีผู้คนนับถือมาก ท่านนั่งอยู่ใต้ถุนกุฏิของท่านแวดล้อมด้วยคนหมู่ใหญ่ทั้งพระและฆราวาส ขาวนายากจนและพ่อค้าร่ำรวย หญิงชาวบ้านแต่งตัวปอนๆ และหญิงชาวกรุงแต่งตัวฟูฟ่า ทั้งหมดล้วนนั่งอยู่เคียงข้างกัน ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะที่ได้ฤกษ์กุฏิหลวงพ่อบุช

หนุ่มออสเตรเลียนนั่งลงตรงริมๆ ฝูงชนกลุ่มใหญ่นั้น สองชั่วโมงผ่านไปแล้วหลวงพ่อบุชาก็ยังไม่สังเกตเห็นเขา ยังมีคนอีกมากมายอยู่ก่อนหน้าเขา เขาลุกขึ้นแล้วเดินออกไปอย่างสิ้นหวัง

ขณะที่เดินผ่านวัดเพื่อจะไปที่ประตูใหญ่ เขาเห็นพระกำลังกวาดใบไม้อยู่แถวๆ หอระฆัง ยังเหลือเวลาอีกหนึ่งชั่วโมงกว่าแท็กซี่จะกลับมารับเขาที่ประตูใหญ่ตามที่นัดกันไว้ เขาจึงหยิบไม้กวาดขึ้นมา คิดว่าจะสร้างกรรมดีซักหน่อย

ประมาณสามสิบนาทีถัดมา ขณะที่เขากำลังง่วนอยู่กับการกวาด เขารู้สึกว่ามีใครสักคนวางมือลงบนบ่าของเขา เขาหันกลับมามอง ทั้งช็อกและยินดียิ่งที่พบว่ามือนั้นเป็นมือของหลวงพ่อบุชากำลังยืนยิ้มอยู่ตรงหน้าเขา หลวงพ่อบุชเห็นหนุ่มชาวตะวันตกคนนี้แต่ไม่มีโอกาสจะพูดกับเขา ท่านกำลังจะออกไปธุระนอกวัด ท่านจึงหยุดแหวะที่ชายาหนุ่มจากชิตนีย์เพื่อจะให้อะไรแก่เขา หลวงพ่อบุช

กล่าวอะไรบางอย่างเร็วๆ เป็นภาษาไทยแล้วเดินจากไป

พระผู้เป็นล่ำมบอกเขาว่า “หลวงพ่อบอกว่า ถ้าคุณจะกวาด จงทำมันให้ถึงที่สุด” แล้วล่ำมก็ตามหลวงพ่อกไป

พ่อบุ๋มครุ่นคิดถึงคำสอนสั้นๆ นั้นระหว่างการเดินทางที่แสนไกลกลับออสเตรเลีย แนนอนว่าเขาตระหนักดีว่าหลวงพ่อบอกได้สอนเขามากกว่าเรื่องการกวาดใบไม้สัก ความหมายของท่านกระจ่างชัดแก่เขา

‘ไม่ว่าเราจะทำอะไร จงทำมันให้ถึงที่สุด’

เขาเล่าให้อาตมาฟังที่ออสเตรเลียหลังจากนั้นหลายปีว่า ‘คำแนะนำเพื่อชีวิต’ นี้คุ้มค่ามากๆ แม้จะต้องเดินทางไกลเช่นนั้น เป็นร้อยครั้งก็ตาม มันเป็นหลักชีวิตของเขา และมันได้นำมาซึ่งความสุขและความสำเร็จแก่เขา เมื่อเขาทำงาน เขาก็ทำให้ถึงที่สุด เมื่อเขาพักผ่อน เขาก็ทำให้ถึงที่สุด เมื่อเขาเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เขาก็ทำให้ถึงที่สุดเช่นกัน มันเป็นสูตรแห่งความสำเร็จ และเมื่อเขาไม่ได้ทำอะไร เขาก็ไม่ทำอะไรให้ถึงที่สุดด้วยเช่นกัน

มีปัญหารึ?

นักปรัชญาและนักคณิตศาสตร์ชาวฝรั่งเศส เบลส์ พาสเคิล (พ.ศ. ๒๑๖๖-๒๒๐๕) กล่าวไว้ว่า “ความยุ่งยากของมนุษย์เกิดจากการที่เขาไม่รู้จักรว่าการนั่งนิ่งๆ เป็นอย่างไร”

อาตมาอยากจะได้เห็นว่า “และไม่รู้จักว่าเมื่อใดควรจะนั่งนิ่งๆ”

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ อิสราเอลกำลังทำสงครามกับอียิปต์ ซีเรีย และจอร์แดน ระหว่างช่วงเวลาที่เราเรียกกันภายหลังว่าสงครามหกวัน ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งได้สัมภาษณ์อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ฮาโรลด์ แมคมิลแลนว่า เขาคิดอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาในตะวันออกกลาง

โดยไม่มีการรีรอ ท่านรัฐบุรุษอาวุโสตอบว่า “ไม่เห็นมีปัญหาอะไรในตะวันออกกลางเลยนี่” ผู้สื่อข่าวคนนั้นถึงกับงงไปเลย

ผู้สื่อข่าวต้องการที่จะขอทราบความเห็นของท่าน “ท่านหมายความว่าอย่างไรครับว่าไม่มีปัญหาในตะวันออกกลาง ท่านไม่ทราบหรือครับว่า ขณะที่เรากำลังพูดกันอยู่นี้ ลูกกระเบิดกำลังร่วงจากท้องฟ้า รถถังกำลังยิงใส่กันอยู่ ทหารกำลังถูกเจาะจนพุนหลายคนกำลังจะตายหรือบาดเจ็บ ท่านหมายความว่าอย่างไรครับที่ว่า ไม่มีปัญหาในตะวันออกกลาง?”

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสผู้มากด้วยประสบการณ์ชี้แจงอย่างอดทนว่า “นี่คุณ! ปัญหานั้นมันคืออะไรที่จะต้องมีการแก้ ก็เพราะมันไม่มีทางแก้ในเรื่องตะวันออกกลาง มันก็เลยไม่ใช่ปัญหานั้นละสิ”

พวกเราเสียเวลาในชีวิตของเราไปสักเท่าไรกับการกังวลถึงสิ่งที่เวลานั้นไม่ถือว่าเป็นปัญหา เพราะมันไม่มีทางแก้ ใช่หรือไม่?

การตัดสินใจ

ปัญหาที่มีทางแก้ย่อมต้องอาศัยการตัดสินใจ แต่เราจะตัดสินใจเรื่องสำคัญในชีวิตได้อย่างไร?

โดยปกติแล้วเราพยายามที่จะฟังคนอื่นให้ตัดสินใจเรื่องยากๆ แทนเรา ด้วยวิธีนั้นหากมีสิ่งใดผิดพลาดไป เราจะสามารถกล่าวโทษผู้อื่นได้ เพื่อนของอาตมาบางคน พยายามจะหลอกล่ออาตมาให้ตัดสินใจแทนพวกเขา แต่อาตมาไม่หลงกลหรอก เท่าที่อาตมาจะทำก็เพียงชี้แนะวิธีที่พวกเขาจะสามารถตัดสินใจอย่างฉลาดได้ด้วยตนเอง

เมื่อเรามาถึงสี่แยกและเราไม่แน่ใจว่าเราจะไปทางไหน เราก็สมควรรอที่ข้างทาง หยุดพัก และคอยรถเมล์ ปกติแล้วเมื่อเราไม่ได้คาดหวังอะไรนัก ก็มักจะมีรถเมล์ผ่านมาเสมอ ข้างหน้ารถเมล์มีป้ายเขียนด้วยอักษรตัวใหญ่เด่นชัดบอกว่ารถเมล์นี้จะวิ่งไปไหนบ้าง ถ้าจุดหมายปลายทางนั้นตรงกับที่เราจะไป เราก็ขึ้นรถเมล์คันนั้น ถ้ายังไม่ใช่ เราก็รอต่อไป มักจะมีรถเมล์คันอื่นๆ ตามหลังกามาเสมอ

กล่าวอีกนัยหนึ่ง เมื่อเราต้องตัดสินใจและเรายังไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไรดี เราจำเป็นต้องหยุดที่ข้างทาง หยุดพัก และคอย ในไม่ช้าเมื่อเราไม่ได้คาดหวังอะไรนัก คำตอบจะมาเอง คำตอบแต่ละคำตอบย่อมนำไปสู่จุดหมายปลายทางของมัน ถ้าจุดหมายปลายทางนั้นเหมาะสมกับเรา เราก็เลือกเส้นทางนั้น ถ้าไม่ใช่ เราก็คอยต่อไป มันย่อมจะมีคำตอบอื่นๆ ตามมาเสมอ

นั่นคือวิธีการที่อาตมาใช้ในการตัดสินใจ อาตมารวบรวมข้อมูลทั้งหมด และรอคอยคำตอบ คำตอบที่ดีย่อมมาถึงเสมอ ตราบที่อาตมาอดทนรอ มันมักจะมาถึงอย่างฉับพลันในขณะที่อาตมาไม่ได้คิดถึงเรื่องของมันเสียด้วยซ้ำ

การโทษผู้อื่น

เมื่อใดที่โยมพยายามตัดสินใจเรื่องสำคัญ โยมสามารถใช้กลยุทธ์ในการตัดสินใจดังที่อาตมาได้แนะนำไว้ในเรื่องที่แล้ว แต่โยมก็ไม่จำเป็นจะต้องทำตามวิธีนี้หรอก ห้ายที่สุดมันก็ต้องเป็นการตัดสินใจของโยมเอง ดังนั้นถ้ามันไม่ได้ผล อย่าโทษอาตมาก็แล้วกัน

นักศึกษามหาวิทยาลัยคนหนึ่งได้มาพบพระของเราองค์หนึ่ง เธอมีสอบสำคัญในวันรุ่งขึ้นและต้องการให้พระสวดมนต์ให้เธอเพื่อให้เธอโชคดีในการสอบ พระองค์นั้นได้เมตตาช่วยเหลือเธอโดยคิดว่ามันจะทำให้เธอมีความมั่นใจขึ้น ไม่มีการคิดคำตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น และเธอก็ไม่ได้ทำบุญด้วย

พวกเราไม่เคยเห็นหญิงสาวผู้นั้นอีกเลย แต่อาตมาได้ยินจากเพื่อนของเธอว่า เธอเที่ยวพูดไปทั่วว่าพระวัดนี้ไม่ได้เรื่อง แล้วก็รู้วิธีสวดมนต์ที่ถูกต้องด้วย เธอเลยสอบตก

เพื่อนของเธอบอกอาตมาว่าที่เธอสอบตกนั้นนะ เป็นเพราะเธอแทบจะไม่ได้ท่องหนังสือเลย เธอเป็นเด็กเที่ยว เธอหวังจะให้

พระช่วยดูแลการเรียนซึ่งเป็นภาค ‘ที่ไม่ค่อยสำคัญ’ ของชีวิตในมหาวิทยาลัยของเธอ

มันอาจจะรู้สึกดีที่จะโทษคนอื่นเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาดขึ้นในชีวิตของเรา แต่การโทษคนอื่นมักจะไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาอะไรได้

ชายคนหนึ่งรู้สึกคันที่ก้นของเขา

เขาเกาที่หัวของเขา

อาการคันจึงไม่หาย

นั่นคือวิธีที่หลวงพ่อบิณฑายเกี่ยวกับการโทษผู้อื่น มันเหมือนกับการคันที่ก้นแล้วไปเกาที่หัวนั่นแหละ

คำถามสามข้อของจักรพรรดิ

อาตมาได้รับเชิญไปเป็นองค์ปาฐกในการสัมมนาด้านการศึกษาที่เมืองเพิร์ธ อาตมาสงสัยว่าทำไม เมื่ออาตมาไปถึงสถานที่สัมมนา หญิงคนหนึ่งที่มีป้ายชื่อแสดงว่าเธอเป็นผู้จัดการสัมมนานี้เข้ามาต้อนรับอาตมา เธอถามว่า “ท่านจำดิฉันได้ไหมคะ?”

นั่นเป็นหนึ่งในคำถามที่อันตรายที่สุดที่จะตอบ อาตมาเลือกตอบชื่อๆ ว่า “จำไม่ได้”

เธอยิ้มและเล่าให้อาตมาฟังว่า เมื่อเจ็ดปีที่แล้ว อาตมาไปพูดที่โรงเรียนที่เธอเป็นครูใหญ่ เรื่องที่อาตมาเล่าในวันนั้นได้หันเหทิศทางอาชีพการงานของเธอ เธอลาออกจากตำแหน่งครูใหญ่ แล้ว

ทุ่มเททำงานอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย เพื่อจัดตั้งโครงการสำหรับเด็กที่
อยู่นอกระบบ - เด็กข้างถนน โสเภณีที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เด็กติด
ยา เพื่อให้โอกาสพวกเขาอีกครั้งให้เหมาะกับสถานการณ์ของ
แต่ละคน เธอบอกว่าเรื่องที่อาตมาเล่านี้เป็นหลักพื้นฐานใน
โปรแกรมของเธอ เรื่องนี้ดัดแปลงมาจากหนังสือรวมเรื่องสั้นที่เขียน
โดย ลีโอ ตอลสตอย ซึ่งอาตมาอ่านเมื่อครั้งเป็นนักเรียน ^๓

นานมาแล้ว จักรพรรดิองค์หนึ่งทรงแสวงหาปรัชญาในการ
ดำเนินชีวิต ท่านต้องการปัญญาเพื่อใช้ในการปกครองและควบคุม
ดูแลตัวท่านเอง ศาสนาและหลักปรัชญาในสมัยนั้นยังไม่เป็นที่
พอใจของท่าน ท่านจึงแสวงหาปรัชญาจากประสบการณ์ชีวิต

ในที่สุดท่านตระหนักว่า ท่านต้องการคำตอบสำหรับปัญหา
พื้นฐานเพียงสามข้อเท่านั้น ท่านจะได้การนำทางที่ชาญฉลาด
ทั้งหมดที่ท่านต้องการจากคำตอบเหล่านั้น คำถามเหล่านั้นคือ

๑. เวลาสำคัญที่สุดคือเวลาใด?
๒. บุคคลสำคัญที่สุดคือใคร?
๓. สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องทำคืออะไร?

หลังจากการค้นหายาวนาน ซึ่งถ้าจะให้เล่าต้องใช้เวลา
นานมาก ท่านได้คำตอบทั้งสามเมื่อท่านไปเยี่ยมญาติท่านหนึ่ง โยมคิด
ว่าคำตอบเหล่านั้นคืออะไร? โปรดอ่านทวนปัญหาอีกครั้ง หยุดคิด
ก่อนที่โยมจะอ่านต่อไป

เราทุกคนรู้คำตอบของปัญหาแรก แต่เรามักจะลืมเสมอ
แน่นอนว่าเวลาสำคัญที่สุดก็คือ “ปัจจุบัน” มันเป็นเวลาเดียวจริงๆ
ที่เราได้อยู่ ดังนั้นถ้าเราอยากจะบอกพ่อแม่ว่าเรารักท่านเพียงใด

เราซึ่งใจเพียงใดที่ได้เป็นลูกของท่าน ก็จงทำเสียบัดนี้ ไม่ใช่พรุ่งนี้ ไม่ใช่อีกห้าวันที่ข้างหน้า แต่เดี๋ยวนี้ มันอาจจะสายเกินไปก็ได้ในอีกห้าวันที่ข้างหน้า ถ้าโยมอยากจะทำขอโทษคู่ชีวิตของโยม ก็ไม่ต้องเริ่มคิดหาเหตุผลร้อยแปดว่าไม่น่าจะต้องทำหรอกระนะ จงทำเสียเดี๋ยวนี้เลย โอกาสมันอาจจะไม่หวนกลับมาอีกแล้วก็ได้ จงคว้ามันไว้เสียเดี๋ยวนี้

คำตอบสำหรับคำถามที่สองนี้ลึกซึ้งยิ่ง น้อยคนนักที่จะเดาคำตอบถูก อาตมาได้อ่านคำตอบนี้เมื่อยังเป็นนักเรียน มันทำเอาอาตมาตื่นไปหลายวัน เพราะมันลึกซึ้งเกินกว่าที่อาตมาจะคาดคิด คำตอบเป็นดังนี้ บุคคลสำคัญที่สุด คือ บุคคลที่เรากำลังอยู่ด้วย

อาตมาหวนคิดถึงครั้งที่เคยถามคำถามโปรเฟสเซอร์ที่มหาวิทยาลัย แต่ท่านไม่ตั้งใจฟังเต็มที่ ดูจากภายนอกก็เหมือนท่านฟังเราอยู่ แต่ภายในใจท่านกลับอยากให้เราไปๆ ะที่ ท่านมีอะไรที่สำคัญกว่าจะต้องทำ นั่นเป็นสิ่งที่อาตมารู้สึก มันเป็นความรู้สึกที่ไม่ดีเลย และอาตมาก็ยังจำได้ถึงครั้งที่ได้รวบรวมความกล้าเข้าไปหาองค์ปาฐกผู้มีชื่อเสียงมากเพื่อจะถามคำถามเป็นการส่วนตัว แล้วอาตมารู้สึกแปลกใจและปลื้มมากที่ท่านตั้งใจฟังอาตมาอย่างเต็มที่ มีโปรเฟสเซอร์คนอื่นๆ รอที่จะพูดกับท่านอยู่ อาตมาเป็นเพียงนักศึกษาธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น แต่ท่านทำให้อาตมารู้สึกว่าอาตมามีความสำคัญ มันแตกต่างกันอย่างมหาศาลทีเดียว

การสื่อสารและความรักจะสามารถแบ่งปันกันได้เมื่อคนที่เรายู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโลกสำหรับเรา ณ เวลานั้น เขาจะรู้สึกได้ เขาจะเข้าใจได้ และเขาจะตอบสนองเรา

สามีภรรยา มักบ่นว่าคู่ครองของเขาไม่เคยฟังเขาเลย เขาตั้งใจจะบอกว่าคู่ครองของเขาไม่ได้ทำให้เขารู้สึกว่าเขายังมีความหมายใดๆ เหลืออยู่ ทนายจัดการเรื่องหย่าร้างคงจะต้องหางานใหม่แน่ ถ้าทุกๆ คนที่มีความสัมพันธ์ต่างระลึกได้ถึงคำตอบของคำถามข้อที่สองของจักรพรรดิและนำมาปฏิบัติ เพื่อที่ว่าแม้เราจะเหนื่อยและยุ่งเพียงใดก็ตาม เมื่อเราอยู่กับคู่ครอง เราจะทำให้เขารู้สึกว่ากับว่า เขาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในโลก

ในทางธุรกิจ เมื่อบุคคลที่เราอยู่ด้วยในขณะนั้นเป็นผู้ที่มีโอกาสจะเป็นลูกค้าของเรา ถ้าเราปฏิบัติต่อเขาราวกับว่าเขาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดสำหรับเราในขณะนั้น ยอดขายของเราจะพุ่งขึ้นเช่นเดียวกับเงินเดือนของเรา

จักรพรรดิในเรื่องเล่าดั้งเดิมรอดพ้นจากการถูกลอบสังหาร เพราะพระองค์ทรงตั้งใจฟังคำแนะนำของเด็กผู้ชายเล็กๆ ระหว่างทางที่พระองค์เสด็จไปเยี่ยมญาติ เมื่อจักรพรรดิผู้ทรงอำนาจอยู่กับเด็กเล็กๆ คนนั้น เด็กชายคนนั้นเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโลกสำหรับพระองค์ และเขาได้ช่วยชีวิตพระองค์ไว้ เมื่อญาติโยมมาหาอาตมาหลังจากที่อาตมาเหนื่อยมาทั้งวันแล้วเพื่อจะเล่าปัญหาต่างๆ ของเขาให้อาตมาฟัง อาตมาก็ระลึกถึงคำตอบของปัญหาข้อที่สองของจักรพรรดิ แล้วให้ความสำคัญกับเขาอย่างเต็มที่ มันเป็นความไม่เห็นแก่ตัว ความเมตตาเสริมสร้างพลังงาน และมันก็ได้ผลดีเสียด้วย

หญิงผู้จัดสัมมนาทางการศึกษาได้ใช้หลัก ‘บุคคลสำคัญที่สุดคือบุคคลที่เราอยู่ด้วย’ ปฏิบัติกับเด็กๆ กลุ่มแรกที่เธอไป

สัมภาระเพื่อจะหาทางช่วยเหลือ สำหรับเด็กหลายๆ คนในกลุ่มนั้น มันเป็นครั้งแรกที่เขาารู้สึกว่าเขามีความสำคัญ โดยเฉพาะกับผู้ใหญ่ผู้มีอิทธิพลต่อเขา ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อให้ความสำคัญกับพวกเด็กๆ เธอจึงตั้งใจฟังพวกเขาอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ตัดสินตามอำเภอใจ เมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของเด็กๆ จึงมีการจัดโปรแกรมการช่วยเหลืออย่างสอดคล้องเหมาะสม เด็กๆ รู้สึกว่าได้รับความเอาใจใส่ และมันก็ได้ผล การเทศน์ของอาตมาในวันนั้นไม่น่าจะถือว่าเป็นเรื่องเอก เด็กคนหนึ่งได้ขึ้นพูดต่อจากอาตมา เขาเล่าถึงปัญหาครอบครัว ยาเสพติด และอาชญากรรม เล่าว่าโปรแกรมการช่วยเหลือนี้ได้คืนความหวังในชีวิตให้แก่เขาอย่างไร และเขาจะได้เข้ามหาวิทยาลัยในไม่ช้านี้ได้อย่างไร ในตอนท้ายนั้นอาตมาถึงกับน้ำตาไหลเลยทีเดียว นั่นแหละคือการบรรยายสำคัญของงานนี้

เรามักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตอยู่กับตัวเอง ดังนั้นบุคคลที่สำคัญมากที่สุด บุคคลที่เราอยู่ด้วย ก็คือตัวเรานั้นเอง มีเวลามากมายล้นเหลือที่จะให้ความสำคัญแก่ตัวเราเอง ใครเป็นคนแรกที่เราารู้สึกถึงเมื่อเราตื่นนอนในตอนเช้า เรานั้นเอง โยมเคยพูดมัยว่า “อรุณสวัสดิ์ตัวฉันเอง ขอให้มีความสุขในวันนี้ละ” อาตมาทำเช่นนั้น ใครเป็นคนสุดท้ายที่เราารู้สึกถึงก่อนเราเข้านอน ก็ตัวเราเองอีกนั่นแหละ อาตมาบอกราตรีสวัสดิ์กับตัวเอง อาตมาให้ความสำคัญกับตัวเองในช่วงเวลาส่วนตัวในแต่ละวัน และมันก็ได้ผลดี

คำตอบของคำถามข้อที่สามของจักรพรรดิ ที่ว่า “สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องทำคืออะไร?” คือการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความเมตตา กรุณา (to care) ในภาษาอังกฤษคำว่า ‘to care’ เป็น

ที่รวมของคำอีกสองคำคือ ‘careful’ ซึ่งมีความหมายทางด้านสติ และการระมัดระวัง กับ ‘caring’ ซึ่งมีความหมายทางด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำตอบนี้แสดงว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ สิ่งที่อยู่ภายในจิตใจเรา ก่อนที่จะขยายความด้วยการเล่านิทานหลายเรื่อง อาตมาขอสรุปคำถามสามข้อของจักรพรรดิพร้อมคำตอบอีกครั้ง

๑. เวลาสำคัญที่สุดคือเวลาใด? : ปัจจุบัน
๒. บุคคลสำคัญที่สุดคือใคร? : ผู้ที่เราอยู่ด้วย
๓. สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องทำคืออะไร? : to care

ว้าวรองให้

อาตมาไปถึงเรือนจำลพบุรีที่การรักษาความปลอดภัยไม่ค่อยเข้มงวดนักก่อนเวลาที่จะสอนสมาธิสักพัก นักโทษที่อาตมาไม่เคยพบมาก่อน รอที่จะคุยกับอาตมาอยู่ เขาเป็นชายร่างยักษ์ ทั้งผมทั้งหนวดเคราดกหนา และมีรอยสักที่แขน รอยแผลเป็นบนใบหน้าบ่งบอกว่าเขาผ่านการต่อสู้ที่ดุเดือดมาโชกโชน เขาดูน่ากลัวจนอาตมาสงสัยว่าทำไมเขาจึงจะมาฝึกสมาธิ มันไม่น่าจะเข้ากับคนแบบเขา และแน่นอนว่าอาตมาคิดผิด

เขาเล่าให้อาตมาฟังว่ามีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นเมื่อสองสามวันก่อน มันทำให้เขาตกใจสุดๆ พอเขาเริ่มพูด อาตมาก็รู้ว่า

ลำเนียงของเขาเป็นลำเนียงไอร์แลนด์เหนือ เพื่อให้อาดมาารู้
ภูมิหลังของเขา เขาเล่าว่าเขาเติบโตมาในย่านดุเดือดอันตรายใน
เมืองเบลฟาสต์ โดนแทงครั้งแรกตั้งแต่อายุเพียงเจ็ดขวบ นักเรียน
รุ่นพี่ที่เป็นอันธพาลในโรงเรียนไถเงินค่าอาหารกลางวันของเขา เขา
ไม่ให้ เด็กชายที่แก่กว่าคนนั้นจึงดิ่งมีดเล่มยาวออกมาและขู่ว่าเงิน
จากเขานี้ อีกครั้ง เขาคิดว่าอันธพาลคนนั้นกำลังขู่เขาเล่นๆ จึง
ปฏิเสธอีกครั้ง คราวนี้เจ้าอันธพาลนั้นไม่ถามเขาเป็นครั้งที่สามแล้ว
มันเสียบมีดเข้าที่แขนของเด็กน้อยวัยเจ็ดขวบนี้ ดิ่งมีดออก แล้วก็
เดินจากไปเฉยๆ

เขาเล่าว่าด้วยความตกใจสุดขีด เขาวิ่งจากสนามของ
โรงเรียนกลับไปบ้านพ่อของเขาที่อยู่ใกล้ๆ เลือดไหลอาบแขน พ่อที่
กำลังตักงานอยู่ดูบาดแผลของเขาแวบหนึ่ง แล้วดิ่งลูกชายเข้าไป
ในครัว แต่ไม่ใช่เพื่อจะทำแผล พ่อเปิดลิ้นชักหยิบมีดทำครัวเล่ม
ใหญ่ออกมาส่งให้ลูกชาย แล้วสั่งให้เขากลับไปที่โรงเรียน ไปหา
เจ้าเด็กคนนั้นคืน นั่นเป็นวิธีที่เขาได้รับการเลี้ยงดูมา ถ้าเขาไม่ได้
โตขึ้นแข็งแรงและร่างใหญ่เช่นนี้ เขาคงตายไปนานแล้ว

เรือนจำนี้เป็นเรือนจำฟาร์มเพาะปลูกสำหรับนักโทษที่ถูกจำ
คุกระยะสั้น หรือนักโทษที่โดนจองจำเป็นเวลานานแต่ใกล้กำหนด
จะได้รับการปลดปล่อย พวกเขาจะได้เตรียมรับชีวิตนอกคุก บ้าง
ก็ได้เรียนรู้เรื่องการค้าในอุตสาหกรรมการเพาะปลูก ยิ่งไปกว่านั้น
ผลผลิตจากเรือนจำนี้ถูกจัดส่งไปยังเรือนจำต่างๆ รอบเมืองเพิร์ธ
เพราะเป็นอาหารที่ไม่แพง เนื่องจากต้นทุนต่ำ ฟาร์มในออสเตรเลีย
มักเลี้ยงวัว แกะ และหมู นอกเหนือจากการปลูกข้าวสาลีและผัก

เรือนจำเพาะปลูกแห่งนี้ก็เช่นเดียวกัน ที่ไม่เหมือนฟาร์มอื่นๆ ก็คือ เรือนจำเพาะปลูกนี้มีโรงฆ่าสัตว์ของตนเองอยู่ในบริเวณเรือนจำด้วย

นักโทษทุกๆ คนมีงานทำในเรือนจำเพาะปลูกนี้ อาตมาได้ รับการบอกเล่าจากนักโทษในคุกหลายคนว่า งานที่ชาวคุกอยาก ทำมากที่สุดก็คืองานในโรงฆ่าสัตว์นี้แหละ งานเหล่านี้เป็นที่นิยม ของบรรดานักโทษคดีอุกฉกรรจ์เป็นพิเศษ และหน้าที่สุดฮิตจนคน คุกจะต้องสู้กันเพื่อจะได้ทำก็คือหน้าที่นักรีดนมตัวเอง ชายชาวไอริช ร่างยักษ์ท่าทางน่ากลัวคนนั้นเป็นนักรีด

เขาบรรยายถึงโรงฆ่าสัตว์ให้อาตมาฟัง ราวสเดนเลสที่แข็งแกร่งเป็นพิเศษเปิดกว้างตรงทางเข้าและแคบลงจนเหลือช่องทาง เดียวในบริเวณอาคาร กว้างพอแค่สัตว์จะเดินผ่านเข้าไปที่ละตัว เท่านั้น ถัดจากช่องทางแคบๆ นั้นเป็นแท่นที่ยกขึ้นมาซึ่งเขาจะยืน ถีอปืนไฟฟ้าคอยอยู่ วัว หมู หรือแกะจะถูกหมาและคนช่วยกันดัน เข้ากรวยสเดนเลสนั้น เขาเล่าว่าสัตว์เหล่านั้นจะต้องกรีดร้องเสมอ เสียงแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของสัตว์ และทุกตัวพยายาม ตะเกียกตะกายจะหนี มันคงได้กลิ่นความตาย ได้ยินเสียงความ ตาย และรู้สึกได้ถึงความตาย เมื่อสัตว์แต่ละตัวเข้าใกล้แท่นที่เขา ยืนอยู่ มันจะดิ้นรนกระเสือกกระสนและร้องโหยหวนสุดเสียง แม้ว่าปืนของเขาจะสามารถล้มวัวตัวผู้ตัวใหญ่ยักษ์ได้โดยการจี้ ด้วยไฟฟ้าแรงสูงเพียงครั้งเดียว แต่สัตว์มันจะไม่ยุบนิ่งให้เขาเล็งได้ ตรงเป้าเลยสักครั้ง ดังนั้นเขาจึงต้องยิงครั้งแรกให้มันหมดสติ และ ครั้งต่อไปเพื่อฆ่า ครั้งแรกให้สลบและครั้งต่อไปเพื่อฆ่า สัตว์ตัวแล้ว ตัวเล่า วันแล้ววันเล่า

ชายชาวไอริชเริ่มออกอาการตื่นเต้นเมื่อเขาเริ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่กี่วันก่อนหน้านี้ ซึ่งมีผลให้เขาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เขาเริ่มสบถซ้ำๆ ว่า “ให้ฟ้าผ่าตายเถอะ มันเรื่องจริงนะๆ” เขากลัวว่าอาตมาจะไม่เชื่อ

วันนั้นเรือนจํารอบๆ เมืองเพิร์ธ ต้องการเนื้อวัว พวกเขาจึงกำลังล้มวัวอยู่ ยิ่งครั้งแรกให้มันหมดสติ ยิ่งครั้งต่อไปให้มันตาย เขากำลังทำหน้าที่ฆ่าอยู่ตามปรกติเมื่อวัวตัวหนึ่งเข้ามาถึงในรูปแบบที่เขาไม่เคยเห็นมาก่อนเลย เจ้าวัวตัวนี้สงบเงียบ ไม่มีแม้กระทั่งเสียงคราง หัวของมันก้มต่ำลงขณะที่มันเดินช้าๆ อย่างมาดมัน รวากับสมาธิเข้าสู่แทนประหาร มันไม่ได้ตื่นตระหนกกระสอกระสัน หรือพยายามที่จะหนี

เมื่อเข้าที่แล้ว เจ้าวัวตัวนั้นก็ยกหัวขึ้นจ้องมองเพศผุสชาติของมัน มันสงบนิ่งสุดๆ

ชายชาวไอริชไม่เคยเห็นอะไรที่แม้แต่จะใกล้เคียงอาการเช่นนี้มาก่อนเลย เขารู้สึกสับสนจนหาไปหมด เขาไม่สามารถยกปิ่นขึ้นหรือแม้แต่จะถอนสายตาดูจากสายตาของเจ้าวัวตัวนั้น วัวตัวนั้นจ้องมองลึกเข้าไปถึงใจของเขาทีเดียว

เขาหลุดเข้าไปสู่ช่องว่างแห่งกาลเวลา ซึ่งไม่สามารถบอกอาตมาได้ว่ามันเป็นเวลานานเท่าใด แต่ขณะที่เจ้าวัวตรึงเขาไว้ด้วยการประสานสายตา เขาสังเกตเห็นอะไรบางอย่างที่สั่นสะเทือนเขามากยิ่งขึ้น วัวมีตาที่โตมาก ที่ตาซ้ายของเจ้าวัวตัวนั้นเหนือหนังตาล่างเริ่มจะมีน้ำคอลลอยอยู่ จำนวนของน้ำเพิ่มขึ้นๆ จนสุดท้ายหนังตาจะรองรับไหว มันจึงค่อยๆ ไหลรินลงสู่แก้ม เป็นสายน้ำตาพร่างพราว

ประตู่หัวใจที่ถูกปิดมาช้านานของเขาค่อยๆ เปิดออก ขณะที่เขามองอย่างไม่เชื่อนัก ที่หน้าต่างล่างขวาของเจ้าวัวตัวนั้น เขาเห็นน้ำคลอคลออยู่ และค่อยๆ เอ่อขึ้นๆ จนหน้าต่างรับไม่ไหว สายน้ำที่สองจึงไหลรินลงอาบใบหน้าของวัว ทำให้ชายผู้นั้นสติแตกไปเลย วัวตัวนั้นกำลังร้องไห้

เขาเล่าว่าเขาโยนปืนทิ้ง สบถสาบานสุดฤทธิ์สุดเดชกับเจ้าหน้าที่เรือนจำว่า พวกเขาจะฆ่าจะแกง หรือจะทำอะไรเขาได้ทั้งนั้น “แต่วัวตัวนี้ต้องไม่ตาย”

เขาจบเรื่องเล่าด้วยการบอกอาตมาว่า เดียวนี้เขาเป็นมังสวิรัตแล้ว

เรื่องนั้นเป็นเรื่องจริง นักโทษคนอื่นในเรือนจำเพาะปลูกล้วนยืนยันกับอาตมา วัวที่ร้องไห้ตัวนั้นได้สอนชายที่ดูร้ายมากที่สุดคนหนึ่งให้เข้าใจความหมายของคำว่า ‘care’

เด็กหญิงเล็กๆ กับเพื่อนของเธอ

อาตมาเล่าเรื่องวัวร้องไห้ให้ผู้สูงอายุกลุ่มหนึ่งในเมืองชนบทแถบตะวันตกเฉียงใต้ของออสเตรเลียตะวันตกฟัง ท่านผู้เฒ่าท่านหนึ่งบอกอาตมาว่ามีเรื่องคล้ายๆ กัน สมัยท่านยังเด็กในช่วงต้นศตวรรษที่แล้ว

ลูกสาวของเพื่อนท่านอายุราวๆ สี่หรือห้าขวบ เข้าวันหนึ่ง

เธอขอมใส่จานรองถ้วยจากแม่ของเธอ แม่ซึ่งกำลังยุ่งอยู่ดีใจที่ลูกสาวอยากดีมนม เลยไม่ได้คิดอะไรมากกว่าทำไมลูกสาวจึงอยากใส่นมในจานรองถ้วยแทนที่จะใส่ในแก้ว

วันรุ่งขึ้นในช่วงเวลาเดิม เด็กหญิงเล็กๆ คนนั้นก็มาขอมใส่จานรองถ้วยอีก แม่ก็ยอมทำให้ด้วยความดีใจ เด็กๆ มักจะชอบเล่นเกมส์เกี่ยวกับอาหารของเขา แม่จึงเพียงแต่ดีใจที่ลูกสาวอยากดีมอะไรที่มีประโยชน์

เหตุการณ์เช่นเดิมเกิดขึ้นในเวลาเดิมตลอดสองสามวันถัดมา ผู้เป็นแม่ไม่เคยเห็นลูกสาวดีมนมจากจานรองถ้วยจริงๆ สักที ดังนั้นเธอจึงเริ่มสงสัยว่าเด็กน้อยทำอะไรกันแน่ เธอตัดสินใจแอบติดตามดูเด็กน้อย

ในสมัยนั้น บ้านเกือบทุกหลังยกพื้นสูงจากดิน เด็กหญิงตัวน้อยเดินออกไปนอกบ้าน คูกเข่าลงที่ข้างๆ บ้าน วางจานใส่นมลง แล้วส่งเสียงร้องเรียกเบาๆ เข้าไปในใต้ถุนบ้านมีดๆ นั้น ไม่ช้าไม่นานงูเสียดำตัวใหญ่ยักษ์ก็เลื้อยออกมา มันเริ่มเลียนนม โดยมีเด็กน้อยนั่งยิ้มอยู่ห่างออกไปไม่กี่นิ้ว คนเป็นแม่ไม่สามารถทำอะไรได้ ลูกของเธออยู่ใกล้ๆ เสียเหลือเกิน ด้วยความสงสัยของขวัญ เธอเฝ้าดูอยู่จนกระทั่งเจ้างูนั้นเลียนนมจนหมดแล้วเลื้อยกลับเข้าใต้ถุนบ้านไปเย็นวันนั้นเมื่อสามี่เธอกลับจากงาน เธอได้เล่าเรื่องให้เขาฟัง เขาบอกภรรยาให้เอานมใส่จานรองถ้วยแก่ลูกสาวเช่นเดิมในวันรุ่งขึ้นแล้วเขาจะจัดการทุกอย่างเอง

รุ่งขึ้นเวลาเดิม เด็กน้อยขอมใส่จานรองถ้วยจากแม่เช่นเคย เอนำมันออกไปนอกบ้าน วางมันไว้ข้างบ้าน และร้องเรียก

เพื่อนของเธอ ในไม่ช้าเจ้าเงาะตัวใหญ่ก็ไถลออกมาจากความมืด และแล้วเสียงปืนก็ระเบิดขึ้นใกล้ๆ ความแรงของลูกปืนทำเอาเจ้าเงาะตัวนั้นกระเด็นไปปะทะเสาบ้าน หัวกระจุยต่อหน้าต่อตาเด็กหญิง พ่อของเธอลุกขึ้นจากหลังพุ่มไม้หนึ่งแล้วนำปืนไปเก็บ

ตั้งแต่นั้นมาเด็กหญิงเล็กๆ คนนั้นปฏิเสธที่จะกินอาหาร ชายชราเล่าว่า “เธอเริ่มซูบลงๆ” ไม่มีหนทางใดที่พ่อแม่จะทำให้เธอกินอาหารได้ เขาพาเธอไปโรงพยาบาลประจำตำบล ไม่มีใครช่วยเธอได้เช่นกัน ในที่สุดเด็กหญิงเล็กๆ ก็ตาย

เมื่อพ่อของเด็กน้อยกระเปิดเพื่อนของเธอจนตายต่อหน้าต่อตาเธอ คงเหมือนกับว่าเขาได้ยิงลูกสาวของเขาเองไปด้วย

อาตมาถามชายชราที่เล่าเรื่องให้อาตมาฟังว่า เขาคิดว่าเงาะตัวนั้นจะทำร้ายเด็กหญิงเล็กๆ คนนั้นหรือไม่

เขาตอบว่า “งูมันไม่ชั่วขนาดนั้นหรอก”

อาตมาเห็นด้วย แต่คงไม่ใช่ด้วยคำพูดแบบนั้นนะ

งู นายกเทศมนตรี และพระ

อาตมาใช้ชีวิตเป็นพระในเมืองไทยนานกว่าแปดปี และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในวัดป่า อาศัยอยู่ท่ามกลางงูทั้งหลาย เมื่ออาตมามาถึงเมืองไทยใน พ.ศ. ๒๕๑๗ มีคนแกล้งพูดให้อาตมาฟังว่า มีงูในเมืองไทยราวร้อยชนิด แก้วสิบเก้าชนิดมีพิษ มันกัดเราถึง

ตาย และอีกชนิดหนึ่งนั้นจะรัดเราจนตาย!

ช่วงเวลาเหล่านั้นอาตมาเจอทุเกือบทุกวัน ครั้งหนึ่งอาตมาเหยียบลงไปบนทุที่ยาวสักหกฟุตในกุฏิของอาตมา เราต่างกระโดดโหยง เคราะห์ดีที่ไปคนละทิศคนละทาง อาตมาเคยฉีรดงตัวหนึ่งตอนเช้าตรู่วันหนึ่งเสียด้วยซ้ำ คิดว่ามันเป็นกิ่งไม้ แน่นอนว่าอาตมาได้ขอโทษมัน (บางทีอาจจะคิดว่าอาตมากำลังรดน้ำมนต์ให้มันก็เป็นได้) และครั้งหนึ่งขณะที่อาตมากำลังสวดปาฏิโมกข์ ดงตัวหนึ่งได้เลื้อยขึ้นหลังพระองค์หนึ่งด้วย จนเมื่อมันเลื้อยถึงบ่าท่านแล้วนั้นแหละ ท่านจึงได้หันมามอง และงูก็ได้หันมามองท่านเช่นกัน อาตมาจึงหยุดสวด ในช่วงสองสามวินาทีพิกลๆ นั้นทั้งพระและงูต่างก็จ้องตากันไปมา พระท่านค่อยๆ สะบัดผ้าสังฆาของท่าน งูจึงลื่นหลุดไป จากนั้นพวกเราก็สวดมนต์ต่อ

เราได้รับการฝึกฝนให้เป็นพระป่าผู้มีความรักความเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย โดยเฉพาะงู เราปรารถนาให้มันอยู่ดีมีสุข นั่นเป็นเหตุให้ไม่มีพระองค์ไหนโดนงูกัดเลยในสมัยนั้น

ขณะอยู่ที่เมืองไทย อาตมาเคยเห็นงูขนาดยักษ์สองตัว ตัวแรกเป็นงูหลามยาวอย่างน้อยเจ็ดเมตร และลำตัวล่ำขนาดขาอ่อนของอาตมา ถ้าเราเห็นอะไรใหญ่ปานนั้นเราจะหยุดดูอย่างไม่เชื่อสายตา แต่มันเป็นของจริงเลยละ อาตมาได้เห็นมันอีกครั้งสองสามปีให้หลัง และพระหลายๆ องค์ในวัดนั้นก็ได้เห็นมันด้วย คนบอกอาตมาว่าตอนนี้มันตายเสียแล้ว ส่วนงูยักษ์อีกตัวเป็นงูจงอาง มันเป็นหนึ่งในสามครั้งที่อาตมาอาศัยอยู่ในป่าในเมืองไทยที่อาตมารู้สึกว่าบรรยากาศโดยรอบมีประจุไฟฟ้า ขนที่คอของอาตมาลุกชัน

และประสาธน์สัมผัสทั้งห้ากระตุกโดยไม่สามารถอธิบายได้ อาตมาเดินเลี้ยวหักมุมบนทางเดินในป่า และได้พบงูดำตัวหนาปึกขวางทางเดินที่กว้างประมาณเมตรครึ่งอยู่ อาตมาไม่สามารถเห็นทั้งหัวและหางของมันเพราะทั้งสองอย่างนี้อยู่ในพุ่มไม้ งูกำลังเลื้อยอยู่ อาตมาตามดูการเลื้อยของมันและคะเนความยาวของงูตัวนั้นจากความกว้างของทางเดิน นับได้สัก ๗ ครั้งกว่าจะเห็นหางของมัน งูตัวนั้นยาวมากกว่า ๑๐ เมตร! อาตมาได้เห็นมันแล้วเล่าให้ชาวบ้านฟัง เขาบอกว่ามันเป็นงูจงอางยักษ์

พระไทยลูกศิษย์หลวงพ่อชาองค์หนึ่งซึ่งขณะนี้ เป็นอาจารย์ที่มีคนนับถือมาก ท่านปฏิบัติภาวนาอยู่ในป่ากับพระอีกจำนวนหนึ่ง เสียงของสัตว์ชนิดหนึ่งที่โกล้งเข้ามาๆ ทำให้พระทุกองค์ต้องลืมตาขึ้น และเห็นงูจงอางกำลังเลื้อยเข้ามาทางพวกท่าน บางภาคของประเทศไทยให้สมญานามงูจงอางว่า ‘งูก้าวเดียว’ เพราะหากมันฉกใคร คนๆ นั้นจะมีโอกาสเหลือแค่เพียงก้าวเดียวก่อนจะขาดใจตาย งูจงอางตัวนั้นตรงมาที่พระผู้ใหญ่ ชูหัวขึ้นในระดับเดียวกับศีรษะของท่าน แผ่แม่เบี้ยแล้วเริ่มต้นพ่นน้ำลาย “ฟู่! ฟู่!”

ถ้าเป็นโยม โยมจะอย่างไร? ไม่ต้องไปวิ่งให้เสียเวลาเปล่าหรอก เพราะงูใหญ่นั้นสามารถไปเร็วกว่าโยมแน่

สิ่งที่พระไทยองค์นั้นทำคือ ยิ้ม แล้วค่อยๆ ยกมือขวาของท่านขึ้นตบเบาๆ ที่หัวของเจ้างูจงอางตัวนั้นพร้อมกับกล่าวว่า “ขอบใจมากนะที่เจ้าอุตส่าห์มาเยี่ยมอาตมา” พระทุกองค์เห็นเหตุการณ์นั้น

ท่านเป็นพระผู้มีเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่ง งูจงอางหยุดส่ง

เสียง ฟู่ๆ ฟู่ๆ หุบแม่เบี้ย ลดหัวลงมาระดับพื้น แล้วก็เลื้อยไปหา พระอิกองค์หนึ่ง “ฟู่! ฟู่!”

พระองค์นั้นมาเล่าภายหลังว่าท่านไม่มีวันที่จะพยายามตบเบาๆ ที่หัวจงอาจเด็ดขาด! ท่านแข็งเป็นหินไปเลย ท่านกลัวมาก หวังอยู่ในใจว่าเจ้าจงอาจจะไปจากท่านเสียเร็วๆ และไปเยี่ยม พระองค์อื่นแทน

พระองค์ที่ตบหัวจงอาจเบาๆ นั้น ท่านเคยมาพักที่วัดของเราในออสเตรเลียเป็นเวลาหลายเดือน เรากำลังสร้างศาลาใหญ่ และยังมีแผนก่อสร้างอีกหลายโครงการที่รอใบอนุญาตจากเทศบาลอยู่ นายกเทศมนตรีได้มาเยี่ยมวัดเราเพื่อจะดูว่าเรากำลังทำอะไรกันอยู่

แน่นอนว่านายกเทศมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในมณฑลนั้น ท่านเติบโตมาในถิ่นนี้ และเป็นเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ แล้วท่านก็เป็นเพื่อนบ้านของเราด้วย ท่านมาในชุดสากลก็เหมาะสมกับตำแหน่งนายกเทศมนตรี กระดุมเสื้อนอกไม่ได้ติด เปิดให้เห็นฟุ้งไส้ออสเตรเลียนขนาดใหญ่มากซึ่งรั้งกระดุมเสื้อขัดและยื่นออกมาเหนือกางเกงตัวที่ดีที่สุดของท่าน พระไทยองค์นี้ท่านพูดภาษาอังกฤษไม่ได้เลย แต่พอเห็นฟุ้งของนายกเทศมนตรี ก่อนที่อาตมาจะทันห้าม ท่านก็ตรงเข้าไปหานายกเทศมนตรี และเริ่มต้นตบเบาๆ ที่ฟุ้งนั้น อาตมาคิดในใจว่า ‘อู๋ย... แอ่แล้ว เราจะไปตบฟุ้งท่านนายกเทศมนตรีแบบนั้นไม่ได้ คราวนี้การขออนุญาตก่อสร้างทั้งหลายต้องไม่ได้รับอนุญาตแน่ เสรีจกัน! วัดเราจบเห่ซะแล้ว’

ยิ่งพระไทยตบเบาๆ และลูบฟุ้งโตๆ ของท่านนายกเทศมนตรี

ด้วยรอยยิ้มที่อ่อนโยนมากขึ้นเท่าใด ท่านนายกเทศมนตรีก็ยิ้มและหัวเราะร่วนมากขึ้นเท่านั้น ในไม่กี่วินาที ท่านนายกเทศมนตรีผู้ทรงเกียรติก็ส่งเสียงหัวเราะเอิ๊กเอิ๊ก รวากับเด็กทารก เห็นชัดว่าท่านรักทุกๆ วินาทีที่ฟังของท่านได้รับการตบและลูบเบาๆ จากพระไทยที่ไม่ธรรมดาองค์นี้

แผนการก่อสร้างทั้งหมดได้รับการอนุมัติ และท่านนายกเทศมนตรีก็ได้กลายมาเป็นเพื่อนและผู้ช่วยที่ยอดเยี่ยมที่สุดของเรา

สาระสำคัญของการแสดงความเมตตาการุณาอยู่ที่ภูมิธรรมของผู้กระทำ พระไทยองค์นั้นทำด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ขนาดสามารถตบเบาๆ ที่หัวของจูจางและที่ฟุงของนายกเทศมนตรีได้ แล้วทั้งสองก็ชอบมากด้วย อาตมาไม่แนะนำให้โยมทำตามหรอกนะ นอกจากนี้ว่าภูมิธรรมของโยมจะอยู่ในระดับเดียวกันกับภูมิธรรมของท่าน

งูตัวร้าย

เรื่องเล่าเกี่ยวกับงูเรื่องสุดท้ายนี้ได้รับการดัดแปลงมาจากนิทานชาดกเก่าแก่ มันแสดงให้เห็นว่า การอนุเคราะห์นั้น ไม่ได้หมายถึงการที่จะต้องโอนอ่อนผ่อนตาม ไม่จุน และไม่ปฏิบัติยาได้ตอบใดๆ อยู่ตลอดเวลา

มีงูตัวร้ายอาศัยอยู่ในป่านอกหมู่บ้าน มันมีพิษภัย มุ่งร้าย

และเห็นแก่ตัว มันกัดคนแค่เพราะนึกสนุกและเพื่อความเพลินเพลิน เมื่อเจ้ารู้อย่างนี้อายุมากขึ้นๆ ตามอายุขัยของงู มันเริ่มสงสัยว่างูตายแล้วไปไหน ตลอดชีวิตที่ขู่ฟ่อๆ ของมัน มันดูถูกเหยียดหยามศาสนา และบรรดาผู้ที่ในความเห็นของมันงมงายหลงเชื่อเรื่องไร้สาระเช่นศาสนา แต่บัดนี้มันเองก็ชักจะสนใจขึ้นมาแล้ว

บนยอดเขาไม่ไกลจากหลุมที่พักของเจ้ารู้อย่าง เป็นที่อาศัยของงูศักดิ์สิทธิ์ ผู้ถือศีลภาวนามักอาศัยอยู่บนยอดเนินเขาหรือภูเขา แม้แต่นักบวชก็เช่นเดียวกัน มันเป็นธรรมเนียมะ ยังไม่เคยมีใครได้ยินว่าผู้ถือศีลภาวนาอาศัยอยู่ในปลักตมนี้ะ

วันหนึ่ง เจ้ารู้อย่างตัดสินใจจะไปเยี่ยมงูศักดิ์สิทธิ์ มันใส่เสื้อฝน แวนตาดำ และหมวกเพื่อพรางตัวไม่ให้เพื่อนจำมันได้ แล้วมันก็เลื้อยขึ้นเขาไปที่วัดของงูศักดิ์สิทธิ์ มันไปถึงขณะที่งูบาอาจารย์กำลังสั่งสอนอยู่ ท่านขดอยู่บนก้อนหิน และงูอีกหลายร้อยตัวกำลังฟังอยู่อย่างใจจดใจจ่อ เจ้ารู้อย่างเลื้อยเข้าไปบริเวณริมๆ กลุ่มงูที่ชุมนุมกันอยู่ใกล้กับทางออกและเริ่มฟังบ้าง

ยิ่งฟังมากขึ้นเท่าใด มันก็ยิ่งรู้สึกว่สมเหตุสมผลมากขึ้นเท่านั้น มันเริ่มเชื่อ และเกิดแรงบันดาลใจ ในที่สุดก็เปลี่ยนความเชื่อที่เคยมี เมื่อการบรรยายเสร็จสิ้นลง มันเข้าไปหางูศักดิ์สิทธิ์ด้วยน้ำตา สารภาพบาปทั้งหมดที่เคยทำมาในชีวิต และสัญญาว่าจากนี้ไปมันจะเป็นงูตัวใหม่ มันสาบานต่อหน้างูศักดิ์สิทธิ์ว่า มันจะไม่กัดมนุษย์อีกต่อไป มันจะเมตตาภรรณา และมีความรักความห่วงใย มันจะสอนงูอื่นๆ ให้เป็นงูที่ดี แกมมันยังบริจาคเงินลงในกล่องตรงทางออกอีกด้วย (แน่นอนว่าเมื่องูทุกๆ ตัวกำลังมองอยู่)

แม้ว่าลุงสามารถพูดกับลุงได้ แต่มันก็จะออกมาเป็นเสียงอย่างเดียวกันเหมือนเสียงซู่ฟือที่มันทำกับมนุษย์เรา เจ้ารู๊รายหรืออดีตเจ้ารู๊รายไม่สามารถจะสื่อสารให้มนุษย์รู้ได้ว่า บัดนี้มันเป็นลุงที่รักสันติแล้ว ชาวบ้านทั้งหลายยังหลบหลีกมัน แม้ว่าพวกเขาจะเริ่มแปลกใจที่มันติดเหรียญนิรโทษกรรมสากลไว้อย่างเด่นชัดบนอกของมัน แล้ววันหนึ่งเมื่อชาวบ้านคนหนึ่งที่กำลังตั้งใจฟังเพลงจากเครื่องวอล์คแมน เดินร่ำผ่านเจ้ารู๊ตัวรายนั้น เขาจึงได้เห็นว่า เจ้ารู๊รายไม่ได้ฉกกัดเขา แถมยังยิ้มอย่างผู้ปฏิบัติธรรมเสียด้วย

ตั้งแต่นั้นมา ชาวบ้านทั้งหลายก็ได้ประจักษ์ว่า เจ้ารู๊รายตัวนั้นไม่น่ากลัวอีกต่อไป พวกเขาสามารถเดินผ่านมันไปมา ขณะที่มันขดสมาธิอยู่นอกหลุมของมัน แล้ววันหนึ่งเด็กเกเรกลุ่มหนึ่งจากในหมู่บ้านก็ได้มาแหย่มัน

“เฮ้ย! ไข่ตัวเลื้อยดีๆ!” พวกเขาส่งเสียงเยาะเย้ยมาจากระยะที่ปลอดภัย “ถ้าแกยังมีเขี้ยวอยู่สะก้อ โข่ว! ให้เราดูหน่อยซิโว้ย ไข่หนอนอ้วน แกมันก็ไข่ซี่ฉลาด ตู๊ดซี่ เสื่อมเสียสายพันธุ์หมด!”

มันไม่ชอบที่จะถูกเรียกว่าไข่ตัวเลื้อยดีๆ แม้ว่ามันจะเป็นความจริงอยู่บ้างหากจะต้องบรรยายลักษณะของมัน และมันก็ไม่ชอบถูกเรียกว่าไข่หนอนอ้วนด้วย แต่มันจะป้องกันตัวเองได้อย่างไร? มันได้สาบานไปแล้วว่ามันจะไม่กัดใคร

เมื่อเห็นว่าเจ้ารู๊ตัวนั้นไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบใดๆ พวกเด็กๆ ก็ยิ่งเหิมเกริมขึ้น ถึงกับปาก่อนหินก้อนดินใส่แล้วหัวเราะชอบใจเมื่อปาถูก เจ้ารู๊รู้ว่ามันเร็วพอที่จะฉกกัดเจ้าเด็กคนใดคนหนึ่ง ก่อนที่ใครสักคนจะเอ่ยคำว่า “กองทุนเพื่อสัตว์ป่าโลก” จบเสียด้วยซ้ำ

แต่คำสาบานห้ามมันไว้ ดังนั้นเด็กๆ จึงเข้ามาใกล้ขึ้นๆ และเริ่มเอาไม้ตีมันที่หลัง เจ้าภูที่นำสงสารยอมรับการตีที่เจ็บปวดนั้น แต่มันเริ่มตระหนักรู้ว่า ในโลกแห่งความเป็นจริง เราจะต้องมีความร้ายกาจบ้าง เราจึงจะสามารถปกป้องตนเองได้ ศาสนาเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระในที่สุด ดังนั้นมันจึงเลื้อยขึ้นไปบนเขาด้วยความเจ็บปวดเพื่อไปหาภูนักดัดมดุนตัวนั้น และเพื่อจะไปถอนคำสาบานของมันด้วย

ภูศักดิ์สิทธิ์เห็นมันขึ้นมาอย่างสะบักสะบอมและฟกช้ำไปทั่วตัว จึงถามว่า “เกิดอะไรขึ้นนี่?”

เจ้าภูร้ายคร่ำครวญด้วยความขมขื่นว่า “ทั้งหมดเป็นความผิดของท่านแท้ๆ”

ภูศักดิ์สิทธิ์ค้ำว่า “เจ้าหมายความว่าอย่างไร ทั้งหมดเป็นความผิดของข้างั้นรึ?”

“ก็ท่านบอกว่าไม่ให้ผมกัดใคร ดูซิว่าเกิดอะไรขึ้นกับผมล่ะ! ศาสนานะใช้ได้แต่ในวัดเท่านั้นหรอก แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงนะ..”

“เจ้างูโง่เอ๋ย!” ภูศักดิ์สิทธิ์ขัดขึ้น “เจ้าช่างเป็นงูที่เง้านัก! ถูกต้องแล้วที่ข้าสอนไม่ให้เจ้ากัดใคร แต่ข้าไม่เคยห้ามเจ้าไม่ให้ขู่ฟ่อๆ นะ ใช่มั้ยเล่า?”

บางครั้งในชีวิตแม้แต่ผู้มีใจบริสุทธิ์ก็ต้องแสดงท่าขู่ให้เกรงใจ แต่ไม่ต้องกัด

ปัญญาและความสงบภายใน

ปัญญา นำ น้ำใจตาม

หากความเมตตากรุณาเปรียบได้กับนกเขาที่สวองาม สติปัญญาจะเปรียบได้ดังปีกของนก ความเมตตากรุณาที่ขาดปัญญา ย่อมไม่สามารถจะไปได้ด้วยดี

ลูกเสือคนหนึ่งกำลังทำหน้าที่พลเมืองดีในวันหนึ่ง ด้วยการพาหญิงชราข้ามถนนที่มีรถพลุกพล่าน ความยุ่งยากอยู่ที่ว่าเธอไม่ได้อยากจะข้ามถนน แต่เธอรู้สึกเกรงใจเกินกว่าจะบอกหนุ่มน้อยผู้นั้น

น่าเสียใจว่าเรื่องนี้แสดงได้ชัดเจนถึงสิ่งที่เรียกว่าความกรุณาในโลกเรานี้ เรามักจะทักท้ออยู่บ่อยๆ ว่าเรารู้และเข้าใจว่าคนอื่นต้องการอะไร

ชายหนุ่มผู้หนึ่งหนุ่มงามแต่กำเนิด พ่อแม่พาเขาไปหาหมอเพื่อตรวจร่างกายตามปกติ หมอได้เล่าให้พ่อแม่ฟังอย่างตื่นเต้นถึงขบวนการรักษาแผนใหม่ที่หมอเพิ่งอ่านพบในนิตยสารการแพทย์ รวาลิบเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่เกิดมาหนุ่มงามมีโอกาสจะได้ยืนเต็มร้อยด้วยการผ่าตัดที่ไม่ยากและไม่แพง หมอถามพ่อแม่ว่าอยากจะให้ลูกชายได้รับการผ่าตัดหรือไม่ พ่อแม่รีบตกลงทันที

พ่อหนุ่มคนนั้นเป็นหนึ่งในสิบเปอร์เซ็นต์ที่การผ่าตัดได้ผล และบัดนี้เขาสามารถได้ยืนชัดเจน แต่เขากลับโกรธและไม่พอใจทั้งพ่อแม่และหมอ เขาไม่ได้ยินที่พ่อแม่ของเขาปรึกษากับหมอในวันตรวจร่างกาย ไม่มีใครสักคนถามเขาว่าเขาต้องการจะได้ยินหรือไม่ บัดนี้เขาคว่าควรวญว่าเขาต้องอดทนต่อเสียงที่รบกวนเขาอยู่ตลอดเวลา

เวลา ซึ่งสำหรับเขา มันแทบจะไม่มีความหมายใดๆ เลย เขาไม่เคย
อยากจะได้ยินมาตั้งแต่ต้นแล้ว

ทั้งพ่อแม่ หมอ และตัวอาตมาเอง ก่อนที่จะอ่านเรื่องนี้ล้วน
ทักท้วงว่า ทุกๆ คนย่อมอยากที่จะได้ยิน เราได้ดีที่สุด ความกรุณาที่
ตั้งอยู่บนสมมติฐานเช่นนั้นเป็นเรื่องโง่เขลาและอันตราย มันก่อให้เกิด
เกิดความทุกข์ทรมานเป็นอย่างมากในโลกเรา

ความหวังใยต่อลูกชาย

ปัญหาของพ่อแม่มีอยู่ว่า พวกเขาติดอยู่เสมอว่าเขารู้ดีที่สุด
ว่าลูกๆ ของเขาต้องการอะไร และบ่อยครั้งที่มันไม่ใช่อย่างที่เขาคิด
บางครั้งเขาก็เข้าใจได้ถูกต้อง ดังเช่นที่กวีชาวจีน ชู ตง โฟ (พ.ศ.
๑๕๗๙-๑๖๔๔) ได้ประพันธ์ร้อยกรองไว้เมื่อเกือบพันปีมาแล้ว

เมื่อลูกเกิด

ครอบครัwmักหวังให้ฉลาดเฉลียว

ส่วนฉันผู้ทำลายชีวิตตนเองด้วยความเฉลียวฉลาด

กลับหวังให้ลูกเง่าเบาปัญญา

เขาจะได้มีชีวิตที่สงบ

และจบลงด้วยการเป็นเสนาบดีในที่สุด

เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษา อาตมาใช้เวลาส่วนใหญ่ตอนปิดภาคฤดูร้อนไปเดินและตั้งแคมป์บริเวณภูเขาในสก๊อตแลนด์ อาตมามีความสุขกับความสันโดษ ความงาม และความสงบของภูเขาในสก๊อตแลนด์

ในบ่ายที่น้ำจืดจำวันหนึ่ง อาตมากำลังเดินทอดน่องบนถนนแคบๆ สายหนึ่งริมมหาสมุทร ซึ่งคดเคี้ยวไปตามหัวแหลมและอ่าวเล็กเหนือสุดของสก๊อตแลนด์ พระอาทิตย์อบอุ่นเจิดจ้าราวกับสปอตไลท์ส่องความงามที่แสนพิเศษรอบๆ ตัวอาตมา หญ้าสีเขียวสดใสมายมฤดูไบไม้ผลิในทุ่งโล่งกว้างดูอ่อนนุ่มราวกับกำมะหยี่พลั่วไหวไปมาสุดลูกหูลูกตา หน้าผาถูกแกะสลักเหมือนโบสถ์ที่งดงามสูงตระหง่านอยู่เหนือท้องทะเลที่หมุนวน มหาสมุทรเป็นสีฟ้าในยามเย็น สองประกายระยิบระยับ เกาะหินสีน้ำตาลและเขียว เกาะเล็กเกาะน้อยราวกับกำลังไต่คลื่นอยู่จนสุดขอบฟ้า แม้แต่นกนางนวลก็ร่อนถลาบินฉวัดเฉวียนไปมาอย่างมีความสุขสุดๆ อาตมาแน่ใจเช่นนั้น มันเป็นธรรมชาติที่งดงามที่สุดในภูมิประเทศส่วนที่สวยงามยิ่งของโลกในวันที่แดดเป็นใจยิ่ง

อาตมากำลังเดินอย่างสบายอารมณ์ แม้ว่าเป้ที่สะพายหลังไว้จะหนักอึ้ง อาตมากำลังมีความสุขสนุกสนานไร้กังวลใดๆ เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจจากธรรมชาติรอบตัว เบื้องหน้าอาตมามีภยันต์เล็กๆ คันหนึ่งจอดอยู่ข้างทางใกล้ๆ หน้าผา อาตมาวาดภาพในใจโดยทันทีว่าคนขับรถคันนั้นคงต้องมนต์เสน่ห์ความงามที่นี่ และคงหยุดรถเพื่อจะดื่มด่ำความวิเศษนี้ แต่เมื่ออาตมาเข้าไปใกล้ภยันต์

คนนั้นพอที่จะเห็นได้ผ่านกระจกหลัง อาตมาก็รู้สึกผิดหวัง ผู้ที่นั่งอยู่ในรถเพียงคนเดียวนั้นเป็นชายกลางคน เขากำลังอ่านหนังสือพิมพ์

ขนาดของหนังสือพิมพ์นั้นใหญ่มาก มันจึงบดบังทิวทัศน์ทั้งโลกรอบตัวเขา แทนที่เขาจะเห็นมหาสมุทร หน้าผา เกาะ และทุ่งหญ้า เขากลับเห็นแต่สงคราม การเมือง เรื่องอื้อฉาว และกีฬา หนังสือพิมพ์นั้นกว้างมากแต่ก็บางมาก ๆ ด้วย เพียงแค่ไม่กี่มิลลิเมตรอีกด้านหนึ่งของกระดาษหนังสือพิมพ์ที่หน้าเปื้อนนั้น มีความงามบริสุทธิ์ของธรรมชาติสวยงามดังสีของสายรุ้ง อาตมาคิดอยากจะดึงกรรไกรออกมาจากเป้ จะได้เจาะรูเล็กๆ บนหนังสือพิมพ์ของเขา เพื่อเขาจะได้เห็นว่ามีอะไรบ้างที่อีกด้านหนึ่งของบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เขากำลังอ่านอยู่ แต่เขาเป็นชายชาวสก๊อตร่างใหญ่ขนดก ส่วนอาตมาก็เป็นเพียงนักศึกษาตัวผอมแห้งที่กินอาหารไม่เพียงพอ อาตมาจึงทิ้งเขาไว้กับการอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับโลก ในขณะที่อาตมาก้าวอยู่ในโลกที่เป็นจริงอย่างมีชีวิตชีวา

จิตของพวกเราส่วนใหญ่แล้วถูกครอบครองด้วยสิ่งต่างๆ ประเภทที่อยู่ในหนังสือพิมพ์ การปะทะต่อสู้กันระหว่างญาติมิตร การเมืองภายในครอบครัวและที่ทำงาน เรื่องอื้อฉาวส่วนตัวที่ทำให้เรารู้สึกสนใจ และความสนุกสนานเพลิดเพลินที่เต็มไปด้วยกามตัณหา ถ้าเราไม่รู้จักวิธีที่จะปล่อยวาง ‘หนังสือพิมพ์ในจิตใจของเรา’ ลงเป็นครั้งเป็นคราว ถ้ามันเป็นสิ่งที่เราหมกมุ่น และถ้ามันเป็นทั้งหมดที่เรารู้จักคุ้นเคย เมื่อนั้นเราจะไม่มีวันได้ประสบกับความปิติเบิกบานใจที่ไร้มลพิษ และความสงบสุขของธรรมชาติที่สวยงามที่สุด เราจะไม่มีความรู้จัก ‘ปัญญา’

กินอย่างฉลาด

ลูกศิษย์ของอาตมาบางคนชอบออกไปกินอาหารนอกบ้าน บางคำคั้นเขาพากันออกไปที่ร้านอาหารที่หรูและแพงมากๆ ที่ที่เขาพร้อมจะจ่ายเงินก้อนใหญ่เพื่ออาหารที่วิจิตรประณีต อย่างไรก็ตาม พวกเขามักจะทำให้ประสบการณ์นั้นเสียเปล่า เพราะเขาจะเลयरรสชาติของอาหารแพงๆ นั้นโดยจดจ่ออยู่กับการสนทนากับเพื่อนร่วมโต๊ะของเขา

ใครเล่าจะพูดคุยระหว่างฟังคอนเสิร์ตจากวงออเคสตราชั้นเยี่ยม? การพูดคุยไร้สาระย่อมเป็นอุปสรรคต่อความเพลิดเพลินในเสียงดนตรีที่ไพเราะ และอาจเป็นเหตุให้ถูกโยนออกไปข้างนอกอีกด้วย แม้เวลาดูหนังเรื่องดีๆ เราย่อมไม่พอใจเมื่อมีเสียงรบกวน ดังนั้นทำไมคนเราจึงชอบพูดคุยซุบซิบนินทาเวลาออกไปกินข้าวนอกบ้าน?

ถ้าร้านอาหารนั้นไม่อร่อย มันอาจจะเป็นความคิดเข้าทำที่จะเริ่มพูดคุยกันเพื่อไม่ต้องใส่ใจอาหารที่ไร้รสชาติ แต่เมื่ออาหารนั้นอร่อยมากๆ แล้วยังแพงมากอีกด้วย การที่เราจะบอกเพื่อนร่วมโต๊ะให้หยุดพูด เพื่อเราจะได้ลิ้มรสความอร่อยให้คุ้มค่าเงินของเรา นั้น ถือได้ว่าเป็นการกินที่ชาญฉลาด

แม้ขณะที่เรากินอยู่ในความสงบ เรายังมักจะพลาดการ

ลิ้มรสในขณะหนึ่งๆ ขณะที่เรากำลังเคี้ยวอาหารชิ้นหนึ่งอยู่ การพิจารณารสชาติของเราอาจจะวอกแวกไป เมื่อเรามองดูจานอาหารของเราเพื่อเลือกว่าจะเอาส้อมจิ้มชิ้นไหนต่อไป บางคนอาจจะคิดเลยไปถึงชิ้นที่สองและสามข้างหน้าด้วยซ้ำ หนึ่งคำในปาก อีกหนึ่งคำส้อมจิ้มรอไว้แล้ว และอีกหนึ่งคำกองรออยู่บนจาน ขณะที่จิตของเรามุ่งไปสู่อาหารที่ส้อมจะจิ้มเป็นลำดับที่สามแล้ว

เพื่อจะได้รู้สึกเอร็ดอร่อยในรสชาติอาหารของเรา และเข้าใจชีวิตอย่างสมบูรณ์ เราต้องรู้จักการอยู่ในปัจจุบัน ในการกินอาหาร เราก็รู้อยู่กับรสของอาหารที่ละคำๆ ในชีวิตประจำวัน เรารู้จักรสชาติของปัจจุบันทีละขณะๆ เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจึงจะได้ใช้เงินอย่างคุ้มค่าทุกบาททุกสตางค์ในภัตตาคารห้าดาวที่เรียกว่า ชีวิต

การแก้ปัญหา

ในฐานะพระสงฆ์ในพุทธศาสนา อาตมามักจะต้องไปพูดออกรายการสดทางวิทยุ อาตมาน่าจะรอบคอบกว่านี้ในการที่จะตอบรับเชิญไปพูดที่สถานีวิทยุหนึ่ง ในคืนวันหนึ่งเมื่อเร็วๆ นี้ หลังจากที่อาตมาเข้าไปในสตูดิโอ เจ้าหน้าที่บอกอาตมาว่า รายการนี้เป็นรายการของผู้ใหญ่ และอาตมาจะถูกถามสดๆ พร้อมกับผู้เชี่ยวชาญมีอาชีพด้านพฤติกรรมทางเพศที่มีชื่อเสียงลือลั่น!

เมื่อเราได้แก้ปัญหาเรื่องการออกเสียงชื่อของอาตมาทาง

วิทยุแล้ว (เรตกลกกันว่า อาตมาจะถูกเรียกว่ามิสเตอร์ มังค์) การตอบคำถามของอาตมาผ่านไปได้อย่างดี ในฐานะพระผู้ประพาศิพรหมจรรย์ อาตมารู้รายละเอียดของความสัมพันธ์ทางเพศน้อยมาก แต่ปัญหาพื้นฐานที่คนโทรเข้ามาถามนั้น อาตมาเข้าใจได้ง่ายๆ ในไม่ช้าทุกคำถามที่มีคนโทรเข้ามาก็ถูกส่งมาให้อาตมา แล้วมันก็ลงเอยด้วยการที่อาตมาต้องทำงานเกือบทั้งหมดตลอดเวลาออกอากาศสองชั่วโมง แต่คนที่รับเช็คเป็นจำนวนเงินก้อนโตกลับเป็นผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพด้านพฤติกรรมทางเพศคนนั้น ส่วนอาตมาผู้เป็นพระซึ่งไม่สามารถรับเงินได้ จึงได้รับเพียงแค่ช็อกโกแลตแท่งเดียวเท่านั้น ปัญญาแนวพุทธแก้ปัญหาพื้นฐานได้อีกครั้ง เรากินเช็คไม่ได้ และช็อกโกแลตแท่งนั้นก็อร่อยเสียด้วย หมดปัญหา อืม!

ในรายการถามตอบทางวิทยุอีกรายการหนึ่ง มีคนโทรเข้ามาถามอาตมาดังนี้ “ผมแต่งงานแล้ว แต่ผมกำลังมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอีกคนหนึ่ง เมียของผมไม่รู้เรื่องนี้ มันถูกต้องไหม?”

โยมจะตอบว่าอย่างไรล่ะ?

อาตมาตอบว่า “ถ้ามันถูกต้องแล้วละก็ โยมก็คงจะไม่โทรมาถามอาตมาหรอก”

คนจำนวนมากชอบถามคำถามเช่นนี้ทั้งๆ ที่รู้ว่า สิ่งที่เขา กำลังทำอยู่นั้นไม่ถูกต้อง แต่โทรมาด้วยความหวังว่า จะมี ‘ผู้เชี่ยวชาญ’ บางคนทำให้เขาเชื่อได้ว่ามันถูกต้อง ลึกเข้าไปภายในคนส่วนมากจะรู้ว่าอะไรถูกต้องอะไรผิด เพียงแต่คนบางคนจะไม่ยอมรับเท่านั้น

โทรศัพท์ดังขึ้นในเย็นวันหนึ่งที่ศูนย์ข่าวพุทธของเรา
 “อาจารย์พรหมอยู่ไหม?” คนที่โทรมาถามเสียงเครียด
 หญิงชาวเอเชียผู้นอบน้อมซึ่งเป็นคนรับโทรศัพท์ตอบว่า
 “เสียใจค่ะ ท่านกำลังพักผ่อนอยู่ในห้อง กรุณาโทรกลับมาอีกครั้ง
 ในสามสิบนาทีนะคะ”

คนโทรมาคำรามก่อนที่จะวางหูไปว่า “ฮีย! เขาจะตาย
 ภายในสามสิบนาทีนี้แหละ!”

ยี่สิบนาทีต่อมา เมื่ออาตมาออกมาจากห้อง หญิงสูงวัย
 ชาวเอเชียคนนั้นยังคงนั่งสั่นอยู่ด้วยความกลัวและไบหน้าที่
 ซีดเผือด คนอื่นๆ กำลังล้อมเธออยู่ พยายามที่จะหาสาเหตุว่ามี
 อะไรผิดพลาดเกิดขึ้น แต่เธอก็ตกใจเกินกว่าจะพูดอะไรออกมาได้
 เมื่ออาตมาไปลอบไยเธอ เธอจึงโผล่ออกมาว่า “มีคนกำลังจะมา
 มาท่าน!”

อาตมาเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่หนุ่มชาวออสเตรเลีย
 คนหนึ่งตั้งแต่เขาเพิ่งทราบว่าเขาเป็นเอชไอวีบวก อาตมาสอนให้
 เขานั่งสมาธิและสอนกุศโลบายที่จะช่วยให้เขารับมือกับโรคภัยได้
 ขณะนี้เขากำลังจะตาย อาตมาไปเยี่ยมเขาเมื่อวานขึ้นและคาดว่า
 จะได้รับโทรศัพท์จากคู่ขาของเขาเมื่อใดก็ได้ อาตมาจึงเดาได้ว่า
 โทรศัพท์นั้นความจริงหมายถึงใคร มันไม่ใช่อาตมาที่จะตายภายใน
 สามสิบนาที หากแต่เป็นชายหนุ่มผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ต่างหาก

อาตมารีบไปที่บ้านเขาและทันพบเขาก่อนตาย เพราะหัตถ์ที่
 อาตมาได้อธิบายเรื่องความเข้าใจผิดนี้ให้หญิงชาวเอเชียที่กำลัง

ตกใจกลัวได้รู้ก่อนที่เธอจะตายไปด้วยจากการช็อก!

บ่อยครั้งเพียงใดที่สิ่งที่คนพูดกับสิ่งที่เราฟังไม่ตรงกัน?

ไม่ใช่ปัญญา

เมื่อสองสามปีที่แล้วปรากฏเรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับพระไทยในหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ พระมีข้อวัตรปฏิบัติที่จะต้องรักษาพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัด ในฝ่ายเถรวาท เพื่อให้พระอยู่เหนือข้อสงสัยใดๆ ทั้งสิ้นเกี่ยวกับการประพฤติพรหมจรรย์ พระจะมีการสัมผัสทางกายกับผู้หญิงไม่ได้เลยไม่ว่าในกรณีใด เช่นเดียวกับแม่ชี ซึ่งจะสัมผัสทางกายกับผู้ชายไม่ได้เช่นกัน ในเรื่องอื้อฉาวที่ถูกตีพิมพ์พระบางรูปไม่ปฏิบัติตามพระวินัย ทำตัวเหลวไหล และนักข่าวก็รู้ดีว่า ความเรียบร้อยของพระดีๆ น่าเบื่อเมื่อเทียบกับเรื่องอื้อฉาวของพระเหลวไหล

ในช่วงที่เรื่องเหล่านี้เกิดขึ้น อาตมาคิดว่าเป็นโอกาสอันดีที่อาตมาจะสารภาพเรื่องของอาตมา ดังนั้นเย็นวันศุกร์หนึ่ง ที่วัดของเราในเมืองเพิร์ธ ต้อนรับผู้ฟังราวๆ สามร้อยคน หลายนๆ คนเป็นโยมอุปัฏฐากมานาน อาตมารวบรวมความกล้าที่จะสารภาพความจริง อาตมาเริ่มว่า “อาตมามีเรื่องจะสารภาพ มันไม่ถนัดนักหรอกเมื่อหลายปีมาแล้ว...” อาตมารีรอสักพัก

แล้วอาตมาจึงพูดต่อ “เมื่อหลายปีมาแล้ว อาตมาใช้เวลา

ช่วงที่มีความสุขที่สุดในชีวิต...” แล้วอาตมาก็หยุดชะงักอีกครั้ง

ในที่สุดอาตมาก็สารภาพออกมาว่า “อาตมาใช้เวลาช่วงที่มีความสุขที่สุดในชีวิต... ในอ้อมแขนที่อุ่นด้วยไอรักของภรรยาชายอื่น”

“เราโอบกอดกัน เราจูบได้กัน เราจูบกัน” อาตมากล่าวจบพร้อมอาการคอดก และตาก็ม่อ่มองพรหมเบ้องล่าง

อาตมาสามารถได้ยินเสียงตระหนกตกใจจากญาติโยมบางคนยกมือปิดปากที่อ้าค้างด้วยความช็อค อาตมาได้ยินเสียงกระซิบว่า “โอ๊ย..ย..! ท่านอาจารย์พรหมก็เอาจับเค้าด้วยเรอะ” อาตมามองเห็นภาพบรรดาโยมที่อุปัฏฐากวัดมานานพากันเดินออกจากประตูไปโดยที่จะไม่หวนกลับมาอีก แม้แต่ฆราวาสก็ไม่สมควรทำกับภรรยาของชายอื่น มันเป็นการผิดลูกผิดเมียเขา อาตมาตั้งศีรษะขึ้นตรง มองไปยังผู้ฟังอย่างมั่นใจและยิ้ม

“ผู้หญิงคนนั้น” อาตมารีบอธิบายก่อนที่ใครสักคนจะเดินออกจากประตูไป “ผู้หญิงคนนั้นคือแม่ของอาตมาเอง และเมื่อครั้งที่อาตมายังเป็นเบปีนะนะ” บรรดาผู้ฟังของอาตมาระเบิดหัวเราะออกมาอย่างโล่งใจ

“นี่เรื่องจริงนะ” อาตมาพูดดั่งๆ ใส่ไมโครโฟนสู้กับเสียงหัวเราะนั้น “เธอเป็นเมียของชายอื่น พ่อของอาตมาเอง เรากอดเราจูบได้ เราจูบกัน มันเป็นเวลาทีอาตมามีความสุขที่สุดในชีวิตช่วงหนึ่งที่เดียวเชียวละ”

เมื่อบรรดาผู้ฟังปาดน้ำตาทิ้งและหยุดหัวเราะ อาตมาได้ชี้ประเด็นว่า พวกเขาเกือบทุกคนได้ตัดสินใจตัดสินอาตมาอย่างผิดพลาดไปแล้ว แม้ว่าพวกเขาจะได้ฟังเรื่องราวจากปากของอาตมาเอง และความ

หมายของข้อความเหล่านั้นชัดเจนมาก แต่พวกเขายังสามารถโดดไปสู่วาทะที่ผิดพลาดได้ โชคดีโดยแท้ ที่ครั้งนี้เป็นแค่เรื่องที่อาตมาตั้งใจล้อเล่น อาตมาจึงสามารถชี้ให้เห็นถึงความคิดเห็นที่ผิดของพวกเขาได้ อาตมาถามขึ้นว่า “ก็ครั้งก็หนแล้วที่เราไม่ได้โชคดีเช่นนี้ และได้ด่วนสรุปจากหลักฐานที่ดูเหมือนว่าแน่นอนนัก เพื่อจะได้พบว่ามันผิด ผิดอย่างมหันต์และให้ผลร้ายเสียด้วย?”

การตัดสินใจเพียงลงไปว่า “สิ่งนี้ถูก สิ่งอื่นผิดหมด” ไม่ใช่ปัญญา

โอษฐ์กุญ

การเปิดใจกว้างเป็นเรื่องที่ดี นักการเมืองเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีชื่อเสียงเรื่องการเปิดกว้าง เสียตายแต่ว่า ส่วนที่เขาเปิดกว้างนั้นไม่ได้อยู่บริเวณทรวงอก แต่เป็นบริเวณช่วงระหว่างจมูกและคางของเขา มากกว่า มันเป็นเช่นนั้นมาหลายร้อยปีแล้ว ดังเช่นที่แสดงไว้ในนิทานชาดกหลายเรื่อง

เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว พระราชาองค์หนึ่งทรงรำคาญเสนาบดีคนหนึ่งของพระองค์ เพราะไม่ว่าใครจะยกเรื่องอะไรขึ้นมาพิจารณาในราชสำนัก เสนาบดีคนนี้จะต้องขัดจังหวะขึ้น แล้วเริ่มยึดครองการพูดอยู่คนเดียวโดยไม่มีที่ท่าว่าจะหยุดเลย ไม่มีใครสักคนแม้แต่พระราชาที่จะมีโอกาสพูดบ้าง ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่เสนาบดีคนนั้นพูดก็น่าเบื่อสุดๆ มันกลวงเสียยิ่งกว่าข้างในของลูกปิงปองเสียอีก

หลังจากการประชุมอีกครั้งหนึ่งที่ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร พระราชาได้เข้าไปหาความสงบในสวนของพระองค์ ห่างไกลจากความวุ่นวายสับสนของการเมืองในราชสำนัก ในสวนด้านที่เปิดให้ราษฎรเข้ามาเที่ยวเล่นได้ พระองค์ทรงเห็นเด็กกลุ่มเล็กๆ กำลังหัวเราะกันอย่างสนุกสนานตื่นเต้น ขณะที่พวกเขาถูกล้อมชายพิการวัยกลางคนที่นั่งอยู่บนพื้น เด็กๆ ให้เงินชายผู้นั้นสองสามเหรียญ แล้วขึ้นไปต้นไม้ใบดกต้นเล็กๆ และบอกว่าอยากได้ไก่ตัวหนึ่ง ชายคนนั้นดึงถุงซึ่งเต็มไปด้วยกวอดก้อนเล็กๆ และหลอดเปาเมล็ดถั่วออกมา แล้วเริ่มยิงกวอดใส่ต้นไม้ นั่น เขาปลิดใบไม้ให้ร่วงลงใบแล้วใบเล่าด้วยการยิงอย่างรวดเร็วจากหลอดเปาเมล็ดถั่วนั้น ในเวลาอันสั้นจนไม่น่าเชื่อ และด้วยการยิงที่แม่นยำไม่พลาดเป้า เขาได้ตกแต่งต้นไม้ให้เป็นรูปไก่ตัวผู้ เด็กๆ ให้เงินเขาเพิ่ม แล้วขึ้นไปที่พุ่มไม้ใหญ่พร้อมกับขอช้างสักตัว นักเปาพิการก็สามารถจัดการตกแต่งพุ่มไม้นั้นให้มีรูปลักษณะเป็นช้างได้ด้วยหลอดเปาเมล็ดถั่วของเขา ขณะที่เด็กๆ กำลังปรบมือให้ชายผู้นั้น พระราชาก็เกิดไอเดียปั้งขึ้นมา

พระราชาเข้าไปหาชายพิการนั้น และบอกว่าจะทำให้เขาร่ำรวยเกินกว่าเขาจะนึกฝัน ถ้าเขาสามารถช่วยแก้ปัญหาเล็กๆ ที่ทำให้พระองค์รำคาญใจได้ พระองค์กระซิบบออะไรบ้างอย่างที่เขา ชายผู้นั้นพยักหน้าตกลง ทำให้พระราชายิ้มออกเป็นครั้งแรกในรอบหลายสัปดาห์ที่ผ่านมา

เช้าวันรุ่งขึ้น การประชุมในราชสำนักเริ่มขึ้นตามปกติ ไม่มีใครสังเกตเห็นนักกับผ้าม่านใหม่บนกำแพงด้านหนึ่ง คณะ

เสนาบดีจะต้องพิจารณาเรื่องการขึ้นภาซี พระราชาแทบจะยังประกาศวาระการประชุมไม่จบเสียด้วยซ้ำ เสนาบดีผู้บ้ำน้ำลายสุดๆ ก็เริ่มการพูดที่เย็นเยือกของเขาทันที เมื่อเขาอ้าปาก เขารู้สึกว่ามีอะไรเล็กๆ นุ่มๆ ปะทะเข้าที่คอ และร่วงหล่นลงไปในกระเพาะของเขา เขาพูดต่อ แต่แล้วในอีกสองวินาทีถัดมา อะไรที่เล็กๆ นุ่มๆ ก็เข้าปากเขาอีก เขากะเดือกมันลงไประหว่างประโยค แล้วก็พูดต่อ ครึ่งแล้วครึ่งเล่าที่เขาต้องกลืนอะไรที่ร่วงไปขณะที่เขาพูด แต่สิ่งกวนใจเพียงแค่นั้นไม่สามารถทำให้เขาหยุดพูดสิ่งที่เขาต้องพูดได้หรอก หลังจากการสาธยายอย่างเมามันสักครึ่งชั่วโมง กระเดือกอะไรก็ไม่รู้ลงไปทุกๆ สองสามวินาที เขารู้สึกอยากจะอาเจียนเต็มแก้ว แต่ด้วยความบ้ำน้ำลายสุดๆ เช่นกัน เขาก็ยังไม่ยอมหยุดพูดเพียงสองสามนาทีหลังจากนั้น หน้าของเขาก็ซีดเผือดราวกับคนป่วย ท้องของเข่าปั่นป่วนด้วยความคลื่นไส้ และในที่สุดเขาจำใจต้องหยุดพูด มือข้างหนึ่งกุมท้องที่ปั่นป่วน ส่วนอีกมือหนึ่งตะปบปากไว้แน่น เพื่อปิดไม่ให้อะไรๆ ที่น่าขยะแขยงหลุดออกมา เขารีบวิ่งจืดไปเข้าห้องน้ำที่ใกล้ที่สุดอย่างสิ้นหวังเต็มที่

พระราชาผู้กำลังยินดีปรีดา เดินไปที่ผ้าມ่านและรูดมันออก เผยให้เห็นชายพิการที่ซ่อนตัวอยู่หลังผ้าມ่านพร้อมด้วยหลอดเป่าถั่วของเขากับถุงใส่กระสุน แล้วพระราชาก็ต้องหัวเราะจนตัวสั่นอย่างหยุดไม่ได้เลย เมื่อเห็นถุงกระสุนขนาดใหญ่มาก ซึ่งบัดนี้เกือบจะว่างเปล่า ถุงใส่เม็ดขี้ไก่ ซึ่งถูกเป่าลงคอหอยของเสนาบดีผู้นำสงสารอย่างแม่นยำตรงเป้าที่สุด!

เสนาบดีคนนั้นไม่ได้กลับมาประชุมในราชสำนักอีกเป็น

เวลาหลายสัปดาห์ เห็นได้ชัดเลยว่าการทำงานต่างๆ สำเร็จเสร็จสิ้นลงมากขนาดไหนเมื่อเขาไป เมื่อเขากลับมา เขาแทบจะไม่พูดอะไรเลย และเมื่อเขาพูด เขาจะต้องยกมือขวาของเขาป้องปากไว้เสมอ ~

บางทีในรัฐสภาของเราในปัจจุบัน การมีนักเป่ามือฉมังอย่างนั้นสักคน คงจะช่วยให้การทำงานเดินรุดหน้ามากขึ้นเป็นแน่!

เต่าพูดมาก

อาจจะเป็นได้ว่า ถ้าคนเราได้เรียนรู้ความสงบในช่วงต้นๆ ของชีวิต มันคงจะช่วยให้เราหลีกเลี่ยงปัญหาได้มากมายในเวลาต่อมา อาตมาเล่าเรื่องต่อไปนี้ ซึ่งเกี่ยวกับความสำคัญเยี่ยงชีวิตของการปิดปากเงียบให้พวกเด็กๆ ที่มาเยี่ยมฟัง

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในทะเลสาบบนเทือกเขาแห่งหนึ่ง มีเต่าพูดมากตัวหนึ่งอาศัยอยู่ เมื่อใดก็ตามที่มันเจอสัตว์ตัวอื่นๆ ที่อาศัยร่วมน้ำเดียวกัน มันจะพูดๆๆๆ โดยไม่มีเว้นวรรค จนผู้ฟังทั้งหลายเบื่อและหน่ายแถมยังรำคาญสุดๆ พวกมันมักจะสงสัยว่าทำไมเจ้าเต่าพูดมากสามารถพูดได้ยาวนานมากโดยไม่มีการหยุดหายใจเลย เจ้าเต่าคงหายใจผ่านรูหูกระมัง เพราะไม่เคยเห็นใช้หูฟังใคร มันเป็นเต่าที่น่าเบื่อสุดๆ ชนิดที่กระต่ายจะรีบมุดเข้ารู นกจะรีบบินขึ้นยอดไม้ และปลาจะต้องรีบหลบเข้าซอกหินในทันทีที่

เห็นเจ้าเต๋ากำลังจะเข้ามาใกล้ พวกมันรู้ว่าจะต้องโดนตีตแหม็ก อยู่หลายชั่วโมงแน่ ถ้าเจ้าเต๋ายุ่งมากเริ่มต้นพูด

ฉะนั้นจริงๆ แล้วเจ้าเต๋ายุ่งมากรู้สึกเหงาและเดียวดาย

ในช่วงฤดูร้อนของทุกปี หงส์ขาวที่ส่งางามคู่หนึ่งจะมาพักผ่อนที่ทะเลสาบในภูเขานี้เป็นประจำ มันใจดี เพราะมันปล่อยให้เจ้าเต๋ายุ่งมากพูดไปเรื่อยตามสบาย หรืออาจจะเป็นเพราะมันคิดว่ามันมาอยู่แค่สองสามเดือนเท่านั้นก็ได้ เจ้าเต๋ายุ่งมากขึ้นชมพอกับการได้เป็นเพื่อนกับหงส์มาก มันจะพูดกับหงส์ใจดีคู่ นั้นจนกระทั่งดวงดาวหมดประกายแสงระยิบระยับแล้วดับฟ้าไป หงส์ใจดีอดทนฟังมันพูดเสมอ

เมื่อฤดูร้อนกำลังจะผ่านพ้นไป และความหนาวเย็นเริ่มมาเยือน หงส์คู่ นั้นเตรียมตัวกลับบ้าน และเจ้าเต๋ายุ่งมากก็เริ่มร้องให้ มันเกลียดความหนาวและการสูญเสียเพื่อน

มันพูดเสียงละห้อยว่า “ถ้าฉันไปกับเธอได้คงจะพิเศษแสบางทีเวลาหิมะปกคลุมเนินเขา และน้ำในทะเลสาบกลายเป็นน้ำแข็ง ฉันหนาวแล้วก็เหงามาก พวกเต่าเราณะบินไม่ได้ และถ้าจะต้องเดิน แค่เดินไปได้นิดเดียวก็ถึงเวลาที่จะต้องเดินกลับแล้ว เพราะพวกเต่าเราณะเดินช้า”

หงส์ผู้มีใจเมตตากรุณาเห็นเต่าเศร้านักก็รู้สึกสงสารมัน ใจเจ็บเลยยื่นข้อเสนอกับเจ้าเต๋ายุ่งมากว่า

“เจ้าเต่าที่รัก อย่าร้องให้ไปเลย เราจะพาเธอไปกับเราด้วย ถ้าเธอสามารถรักษาสัญญาข้อหนึ่งได้”

“ได้! ได้! ฉันสัญญา!” เจ้าเต๋ายุ่งมากกล่าวอย่างตื่นเต้น

แม้ว่ามันจะยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่ามันต้องสัญญาอะไร “พวกเต่าเรานะ รักษาสัญญาของเราเสมอ ความจริงฉันจำได้ว่าฉันสัญญากับกระต่ายว่า จะพยายามปิดปากเงียบเมื่อสองสามวันก่อน หลังจากที่ได้ฉันได้อธิบายให้พวกเขาฟังถึงกระดองเต่าชนิดต่างๆ และ....”

หนึ่งชั่วโมงผ่านไป เมื่อเต่าพูดมากหยุดการสาธยาย และหงส์ก็ได้โอกาสพูดอีกครั้ง มันพูดว่า “เต่าเอ๋ย เธอต้องสัญญาว่า เธอจะปิดปากของเธอนะ”

เจ้าเต่าก็ว่า “หมู่มาก! ความจริงนะ พวกเต่าเรานะมีชื่อเสียงปิดปากเงียบนะ พวกเราไม่ค่อยจะพูดหรอก ฉันเพิ่งอธิบายเรื่องนี้ให้ปลาฟังเมื่อไม่กี่วัน”

กว่ามันจะพูดจบ อีกหนึ่งชั่วโมงก็ได้ผ่านไปแล้ว หงส์บอกให้เจ้าเต่าพูดมากคาบตรงกลางของไม้ด้ามยาว และกำชับให้มันปิดปากนิ่ง

แล้วหงส์ตัวหนึ่งก็คาบปลายไม้ด้านหนึ่งไว้ในจอยปาก ส่วนหงส์อีกตัวก็คาบปลายไม้อีกด้านหนึ่ง มันกระพือปีกของมัน แต่... ไม่มีอะไรเกิดขึ้น! เจ้าเต่าพูดมากตัวหนักเกินไป คนที่พูดมากมักจะกินจุ และเจ้าเต่าพูดมากก็อ้วนเสียจนกระทั่งบางครั้งมันยังไม่สามารถจะหดตัวลงไปในกระดองของมันเองได้ด้วยซ้ำ

หงส์เลยต้องหาท่อนไม้ที่มีน้ำหนักเบาลง แล้วหงส์ทั้งคู่ก็คาบปลายแต่ละด้าน โดยให้เจ้าเต่าคาบอยู่ตรงกลาง หงส์ทั้งสองกระพือปีกอย่างสุดแรง ยิ่งกว่าที่หงส์ตัวไหนๆ จะเคยกระพือมาก่อน และทะยานขึ้นฟ้าโดยคาบไม้ไว้ และมีเจ้าเต่าติดไปกับไม้นั้นด้วย

นี่เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์โลกที่เต่าบินได้

ยิ่งบินสูงขึ้นไปๆ ทะเลสาบของเจ้าเต่าพุตมากก็เริ่มเล็กลงๆ แม้แต่ภูเขาสูงใหญ่ บัดนี้ยังดูเล็กกระจิดิ๊ด ด้วยระยะทางที่ห่างไกล เจ้าเต่าเห็นภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจอย่างที่เต่าตัวอื่นๆ ไม่เคยได้เห็นมาก่อน มันพยายามอย่างยิ่งที่จะจดจำภาพทั้งหมดไว้ เพื่อจะได้กลับไปเล่าให้เพื่อนๆ ของมันฟัง แน่نونว่า เมื่อมันถึงบ้านแล้ว

พวกมันบินข้ามภูเขาไปยังพื้นที่ราบ ทุกอย่างผ่านไปด้วยดี จนกระทั่งเวลาประมาณบ่ายสามโมงครึ่ง พวกมันบินอยู่เหนือโรงเรียน ซึ่งนักเรียนกำลังเดินออกมา เด็กผู้ชายตัวเล็กๆ คนหนึ่ง บังเอิญแหงนหน้าขึ้นมามอง โยมคิดว่าเขาเห็นอะไร? ก็เห็นเต่าบิน ได้นะซี!

เขาตะโกนบอกเพื่อนๆ ว่า “เฮ้! เฮ้! ดูไ้เต่าโง่ นั้นซี มันบินได้!”

เจ้าเต่าไม่สามารถจะห้ามตัวเองได้

“เธอเรียกใครว่า.... อู๊ปส์! งะ งะ ... โง่!”

‘แพรวด์’ เสียงดังขึ้นเมื่อร่างเจ้าเต่าพุตมากกระทบพื้น และนั่นเป็นเสียงสุดท้ายจากมัน “

เต่าพุตมากตาย เพราะมันไม่สามารถปิดปากของมันได้ แม้ในยามที่จำเป็นจริงๆ

ดังนั้น ถ้าเราไม่เคยฝึกที่จะหยุดพูดในเวลาที่เหมาะสมหยุดเมื่อถึงคราวจำเป็นจริงๆ เราย่อมไม่สามารถปิดปากของเราได้ เราอาจจะต้องพบจุดจบแบบแบนแต่็ดแต่ เหมือนเจ้าเต่าพุตมากเข้าสักวัน

อาตมาแปลกใจที่ภาษายังเป็นของฟรีอยู่ได้ในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ทุกอย่างล้วนแต่เป็นเงินเป็นทองไปหมด คงอีกไม่นานที่รัฐบาลผิดเงินชุดใดชุดหนึ่ง จะประกาศให้คำพูดเป็นสินค้าอีกชนิดหนึ่ง และจัดเก็บภาษีจากการพูด

หากพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว มันอาจจะเป็นความคิดที่ไม่เลวนัก ความเจียบสงบจะกลับมาเป็นสิ่งสำคัญอีกครั้ง พวกวัยรุ่นจะไม่สามารถยึดครองสายโทรศัพท์ได้นานๆ และคิวตรงเคาน์เตอร์คิดเงินในซูเปอร์มาเก็ตก็จะสั้นไหลเร็วขึ้น ชีวิตคู่จะยืนยาวขึ้น เพราะคู่สมรสหมาดๆ ไม่มีเงินพอจะจ่ายค่าได้แรงแ้งกันได้ แล้วมันก็เป็นเรื่องดีที่คนที่เรารู้จักบางคนจะได้จ่ายภาษีมากพอที่รัฐบาลจะสามารถแจกเครื่องช่วยในการได้ยินให้แก่คนที่หูหนวกมานานปี มันจะเป็นการเปลี่ยนภาระในการจ่ายภาษี จากผู้ทำงานหนักมาเป็นผู้ที่พูดมากแทน และแน่นอนว่าในระบบภาษีที่น่าชื่นชมนี้ ผู้ที่เสียภาษีมากๆ ในอันดับต้นๆ จะเป็นพวกนักการเมืองนั่นเอง ยิ่งเขาเถียงกันในสภามากเท่าใด ยอดภาษีที่จะมีไว้ใช้จ่ายเพื่อการรักษาพยาบาลและการศึกษาก็ยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น ความคิดข้างดีเสียนี้กระไร

ประการสุดท้าย สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับระบบภาษีนี้ ใครละจะมีสตาจ์พอที่จะได้แรงแ้งอย่างเอาเป็นเอาตายได้?

จิตกับสัจธรรม

หมอมณี

เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องจริงเกี่ยวกับความมหัศจรรย์ในประเทศไทย ความมหัศจรรย์แห่งปัญญาของหลวงพ่ocha

ผู้ใหญ่บ้านและลูกน้องเดินอย่างรีบร้อนมาหาหลวงพ่ochaที่กุฏิซึ่งท่านใช้รับแขก ผู้หญิงในหมู่บ้านคนหนึ่งถูกวิญญาณดุและชั่วร้ายเข้าสิงเมื่อคืนวาน เขาช่วยเธอไม่ได้ จึงพาเธอมาหาพระผู้ใหญ่ ขณะที่กำลังพูดกับหลวงพ่ocha ได้ยินเสียงหวีดร้องโกล้งเข้ามา

หลวงพ่ochaสั่งให้สามเณรสององค์ติดไฟต้มน้ำทันที แล้วสั่งให้สามเณรอีกสององค์ชุดหลุมใหญ่ๆ โกล้งๆ กุฏิของท่าน ไม่มีสามเณรองค์ใดรู้ว่าท่านให้ทำไปเพื่ออะไร

ชายชาวบ้านร่างกำยำสี่คนซึ่งล้วนแต่เป็นชาวนาอีสานที่ทรหด พาผู้หญิงที่กำลังตื่นเร่าๆ เข้ามาอย่างยากเย็น ขณะที่เขาลากเธอเข้ามาในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เธอตะโกนร้องถ้อยคำลามกต่างๆ

หลวงพ่ochaเห็นผู้หญิงคนนั้นแล้ว ท่านตะโกนสั่งลูกศิษย์ว่า “ชุดเร็วๆ เข้า! ต้มน้ำให้มันเดือดเร็วๆ! ชุดหลุมใหญ่ๆ เต็มน้ำเยอะๆ” ทั้งพระและชาวบ้านที่อยู่ได้ถุนกุฏิหลวงพ่ochaไม่สามารถคาดเดาได้ว่าท่านกำลังจะทำอะไร

ขณะที่เขาชุดหญิงที่กำลังกรีดร้องคนนั้นเข้ามาที่ได้ถุนกุฏิ น้ำลายเธอก็พุ่งปากแล้ว ตาแดงกำรากับเลือดเบ่งโผลงด้วย

ความบ้า หน้าตาบิดเบี้ยวขณะที่เธอพนาคำลามกหยาบคายใส่ หลวงพ่อ ผู้ชายอีกหลายคนต้องเข้าไปช่วยจับเธอไว้

“หลุมขุดเสร็จหรือยัง? เร็วๆ เข้า น้ำเดือดหรือยัง เเร่งไฟ หน่อย!” หลวงพ่อตะโกนกลบเสียงแผดร้องของหญิงคนนั้น

“เราจะจับตัวโยนลงหลุม เอน้ำร้อนนราด แล้วฝังไว้เลย เรา จึ่งจะไล่ผีมันได้”

“เอ้า! ขุดเร็วๆ ต้มน้ำอีก!”

พวกเราเคยเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า ไม่มีใครจะแน่ใจได้ หรือกว่า หลวงพ่อจะทำอะไร ท่านเป็นพระที่ยึดหลักความไม่แน่นอน แน่แน่นอนว่าชาวบ้านต้องคิดว่าหลวงพ่อยินหญิงที่ถูกผีสิงลงในหลุม เทน้ำเดือดจนท่วมร่างเธอ และฝังเธอเสีย แล้วเขาก็ยอมให้ท่านทำ เสียด้วย ตัวเธอเองคงคิดเช่นเดียวกัน เพราะเธอเริ่มสงบลง ก่อนที่ หลุมจะขุดเสร็จและน้ำจะเดือด เธอก็นั่งสำรวมอยู่ในความสงบอย่าง หอมเร็วแรงตรงหน้าหลวงพ่อ หมอบรับพรอย่างสงบเรียบร้อย ก่อนที่เขาจะค่อยๆ พาเธอกลับบ้าน ช่างหลักแหลมเสียจริงๆ

หลวงพ่อบอกว่า ไม่ว่าจะเป็นคนที่ถูกอะไรครอบงำ หรือ คนบ้า ล้วนแต่มีพลังภายในตัวเองที่เราเรียกว่า พลังแห่งการรักษา ตัวรอด อยู่ด้วยกันทั้งสิ้น อาศัยฝีมือและการเล่นละครที่ดูสมจริง ท่านก็สามารถกดปุ่มในตัวผู้หญิงคนนั้น ให้ความรักตัวกลัวตาย และการกลัวความเจ็บของเธอเอง ชับไล่เจ้าผีร้ายที่เข้าสิงเธอออกไปได้

นี่คือปัญญา การหยั่งรู้โดยไม่ต้องคิดล่วงหน้า ไม่มีการ วางแผน รู้เฉพาะกาล

อะไรใหญ่ที่สุดในโลก

ลูกสาวของเพื่อนสมัยอาตมาเป็นนักศึกษาเรียนอยู่ชั้นประถมหนึ่ง ครูถามเด็กนักเรียนในชั้นซึ่งอายุประมาณห้าขวบว่า “อะไรใหญ่ที่สุดในโลก?”

เด็กหญิงเล็กๆ คนหนึ่งตอบว่า “คุณพ่อของหนูค่ะ”

เด็กชายคนหนึ่งที่เพิ่งไปเที่ยวสวนสัตว์มาเมื่อไม่นานนี้ ตอบว่า “ช้าง”

เด็กอีกคนบอกว่า “ภูเขาค่ะ”

ลูกสาวของเพื่อนอาตมาตอบว่า “ตาของหนูใหญ่ที่สุดในโลกค่ะ”

ทั้งชั้นเงิบกริบ พยายามที่จะทำความเข้าใจกับคำตอบของเธอ ครูซึ่งกึ่งงอแง กับเด็กคนอื่นๆ ถามว่า “หนูหมายความว่าอย่างไรค่ะ?”

“ก็อย่างนั้นค่ะ” นักปรัชญารุ่นจิวเริ่มอธิบาย “ตาของหนูเห็นพ่อของเพื่อน เห็นช้าง เห็นภูเขา แล้วก็เห็นอะไรๆ อีกตั้งเยอะ ก็ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างมาอยู่ในตาของหนูได้ ตาของหนูก็ต้องใหญ่ที่สุดในโลกสิคะ”

ปัญญาไม่ใช่การเรียนรู้ แต่เป็นการรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอนกันไม่ได้

ลูกสาวเพื่อนตอบได้ดีมาก แต่อาตมาจะขอเสริมว่า จิตของเราใหญ่กว่าดวงตาเสียอีก ฉะนั้นสิ่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก คือ จิต

จิตสามารถเห็นทุกสิ่งที่ดวงตาเราได้เห็น แล้วยังเห็นมากไป

กว่านั้นอีกโดยอาศัยจินตนาการของเรา มันสามารถรับรู้เสียงซึ่งดวงตาเราไม่เคยได้เห็น และรับรู้สัมผัสทั้งของจริงและสิ่งที่ฝันถึง นอกจากนี้จิตยังสามารถรับรู้สิ่งที่อยู่นอกเหนือสัมผัสทั้งห้า เพราะเหตุว่าจิตสามารถรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะรู้จะเห็นได้ จิตจึงเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก จิตของเราครอบคลุมทุกสิ่ง

การค้นหาจิต

นักวิทยาศาสตร์หลายคน และบรรดาผู้สนับสนุนเขาเหล่านั้น ยืนยันว่า จิต เป็นผลข้างเคียงของการทำงานของสมอง ดังนั้นในช่วงเวลาถามตอบหลังการเทศน์ มักจะมีคนถามอาตมาเสมอว่า “จิตนี้มีจริงหรือ? ถ้ามี มันอยู่ตรงไหน? ในร่างกายเรา? หรือว่านอกกร่างกายเรา? หรือมันอยู่ทุกหนทุกแห่งทั่วไปหมด? จิตอยู่ตรงไหน?”

ในการตอบคำถามเหล่านี้ อาตมาแสดงให้เห็นอย่างง่าย ๆ

อาตมาถามผู้ฟังว่า “ถ้าใครกำลังมีความสุข โปรดยกมือขวาขึ้น แต่ถ้าใครมีความทุกข์ แม้จะเล็กน้อยก็ตาม โปรดยกมือซ้ายขึ้น” คนส่วนใหญ่ยกมือขวาขึ้น บางคนก็คงสุขจริง บางคนก็ยกเพราะกลัวเสียหน้า

อาตมาพูดต่อว่า “เอาละทีนี้ ผู้ที่กำลังมีความสุข กรุณาชี้ความสุขของโยมด้วยนิ้วชี้มือขวา ส่วนคนที่มีความทุกข์ โปรด

ใช้นิ้วชี้มือซ้าย ชี้ไปที่ตัวความทุกข์ ชี้ให้อาตมาดูหน่อย ว่ามันอยู่ตรงไหน”

ผู้ฟังของอาตมาเริ่มจะชี้นิ้วสะเปะสะปะขึ้นๆ ลงๆ แล้วก็เริ่มหันไปหันมาเพื่อดูคนข้างๆ ซึ่งก็ล้วนแต่สับสนพอๆ กัน เมื่อเขาเข้าใจสิ่งที่อาตมาต้องการจะสื่อให้เขารู้แล้ว ก็พากันหัวเราะ

ความสุขนั้นมีจริง และความทุกข์ก็มีจริงด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย ทว่าเราไม่สามารถระบุได้ว่าสิ่งที่มีจริงๆ เหล่านี้อยู่ตรงไหน ในร่างกายของเรา หรืออยู่ตรงไหนนอกร่างกายเรา หรือแม้แต่ที่ไหนๆ ก็ตาม

นั่นเป็นเพราะความสุขและความทุกข์เป็นเรื่องของจิตโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับที่ดอกไม้และวัชพืชเป็นสิ่งที่อยู่ในสวน ความจริงที่ว่าดอกไม้และวัชพืชมีอยู่ แสดงว่าสวนมีอยู่ ในทำนองเดียวกัน การปรากฏของความสุขความทุกข์ย่อมพิสูจน์ว่า จิตมีอยู่จริง

การค้นพบว่าเราไม่สามารถชี้ว่าความสุขและความทุกข์อยู่ตรงไหน ก็แสดงว่าเราไม่สามารถชี้ได้ว่าจิตอยู่ตรงไหนในอวกาศสามมิตินี้ จำได้ใช่ไหมว่า จิตเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้นจิตจึงไม่สามารถจะอยู่ในอวกาศสามมิติได้ แต่อวกาศสามมิตินั้นแหละที่อยู่ในจิต จิตเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก มันครอบคลุมทั้งจักรวาลเลยทีเดียว

วิทยาศาสตร์

ก่อนที่จะมาเป็นพระ อาตมาเคยเป็นนักวิทยาศาสตร์ อาตมาศึกษาโลกแห่งฟิสิกส์ภาคทฤษฎีที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ในประเทศอังกฤษ อาตมาพบว่าวิทยาศาสตร์และศาสนามีอะไรเหมือนกัน กันหลายอย่าง เช่นการยึดมั่นถือมั่นในคำสอน มีคำพูดที่คมคาย ซึ่งอาตมาจำได้ตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษา “ความยิ่งใหญ่ของนักวิทยาศาสตร์ วัดได้จากช่วงเวลาที่เขาหรือเธอผู้นั้นสามารถชะลอการยอมรับทฤษฎีใหม่ที่จะลบล้างทฤษฎีของตนได้”

เมื่อเร็วๆ นี้มีการอภิปรายที่ประเทศออสเตรเลีย เรื่อง วิทยาศาสตร์และศาสนา ซึ่งอาตมาเป็นวิทยากรคนหนึ่งด้วย หญิงคาธอลิกผู้เคร่งศาสนาคนหนึ่งกล่าวอย่างน่าคิดว่า

“เมื่อดิฉันมองผ่านกล้องส่องทางไกลเพื่อดูความงามของดวงดาว ดิฉันมักจะรู้สึกว่คำสอนในศาสนาของดิฉันถูกคุกคาม”

อาตมาตอบเธอว่า “ถ้านักวิทยาศาสตร์ยอมดูตัวเอง ผู้ดูดาว เสมือนมองจากปลายกล้องส่องทางไกลด้านใหญ่ไปสู่ด้านเล็ก เมื่อนั้น เขาจะรู้สึกว่ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ก็ถูกคุกคามเช่นกัน!”

ศาสตร์แห่งความสงบ

บางทีอะไรๆ มันจะดีขึ้นถ้าทุกคนหยุดโต้เถียงกัน สุภาสิต
ตะวันออกที่โด่งดังกล่าวว่า

ผู้ที่รู้ ไม่พูด
ผู้ที่พูด ไม่รู้

มันอาจจะฟังลึกซึ้งจนกว่าเราจะคิดได้ว่า ถ้าใช่ ผู้กล่าว
ย่อมเป็นผู้หนึ่งที่ไม่รู้

ความเชื่ออันงมกาย

เมื่อเราเริ่มเฒ่าชะแรแก่ชรา สายตาเริ่มมัว หูเริ่มตึง ผมร่วง
ต้องใส่ฟันปลอม ขาหมดเรี่ยวแรง มือสั่นเป็นครั้งคราว แต่มีส่วน
หนึ่งในร่างกายของเราที่ดูจะแข็งแรงยิ่งขึ้นทุกๆ ปีที่ผ่านไป นั่นก็คือ
ปากที่แสนจะช่างพูดของเรา ดังนั้น พลเมืองน้ำท่วมทุ่งทั้งหลายจะมี
คุณสมบัติเช่นนักการเมืองเมื่ออายุมากขึ้น

หลายศตวรรษมาแล้ว พระราชาองค์หนึ่งประสบปัญหา
เรื่องคณะเสนาบดี ที่ชอบเถียงกันมากเสียจนไม่สามารถหาข้อสรุป
อะไรได้เลย พวกเขายึดถือธรรมเนียมการเมืองเก่าแก่มากที่สุดที่

แต่แต่ละคนจะยืนยันว่า เขาเท่านั้นที่ถูก ขณะที่คนอื่นๆ ผิดหมด อย่างไรก็ตาม เมื่อพระราชผู้เจ้าความคิดจัดงานเฉลิมฉลองในโอกาสพิเศษขึ้น เสนาบดีทุกคนก็พร้อมใจกันหยุดงานเพื่อไปร่วมงานฉลองนั้น

งานเฉลิมฉลองนี้จัดขึ้นอย่างน่าตื่นตาตื่นใจในสนามกีฬาใหญ่ มีทั้งการร้องรำทำเพลง เต้นระบำรำฟ้อน กายกรรม ตัวตลก ดนตรีและอื่นๆ อีกมากมาย ในฉากสุดท้าย ต่อบหน้าฝูงชนจำนวนมาก และแน่นอนว่าบรรดาเสนาบดีทั้งหลายย่อมจับจองที่นั่งที่ดีที่สุด องค์พระราชเองพาช้างหลวงเข้ามาตรงกลางสนาม ตามมาด้วยชายตาบอดเจ็ดคน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั้งเมืองว่า ตาบอดมาแต่กำเนิด และไม่รู้ว่ช้างคืออะไร

พระราชจับมือชายตาบอดคนแรก ช่วยให้เราสัมผัสสังวช้างและบอกเขาว่านี่คือช้าง แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยชายคนที่สองให้ได้สัมผัสงาช้าง คนที่สามสัมผัสที่หู คนที่สี่สัมผัสหาง คนที่ห้าสัมผัสลำตัว คนที่หกสัมผัสขาและคนที่เจ็ดสัมผัสหาง โดยบอกทุกคนว่านี่คือช้าง หลังจากนั้นพระองค์ก็กลับมาที่ชายตาบอดคนแรก และขอให้เขาเล่าดังๆ ว่า ช้างคืออะไร

ชายตาบอดคนแรกผู้ที่ได้สัมผัสสังวช้างกล่าวว่า “ผมได้ไต่รตรองอย่างรอบคอบแล้ว ผมมั่นใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า ‘ช้าง’ เป็นชื่อของงูเหลือมพันธุ์โคพันธุ์หนึ่ง”

“เหลวไหลสิ้นดี” ชายตาบอดคนที่สองที่ได้สัมผัสงาช้างร้องอุทานขึ้น “ช้างนะแข็งเกินกว่าจะเป็นงูได้ ความจริงนะ แล้วผมก็ไม่เคยผิดพลาดด้วย มันเป็นคันทูของชาวนา”

“อย่าบ๊องน่า!” ชายตาบอดคนที่สามที่ได้สัมผัสหูช้างส่งเสียงเย้ยขึ้นทันที “ช้างเป็นสัตว์ที่ทำจากใบตาลต่างหาก”

ชายตาบอดคนที่สี่ที่ได้สัมผัสส่วนหัว หัวเราะเยาะขึ้นมา แล้วกล่าวว่า “เจ้าพวกปัญญาอ่อนไร้ความสามารถเอ๋ย! มันชัดๆ อยู่แล้วว่า ช้างนั้นคือตุ่มน้ำใหญ่ๆ ต่างหาก”

“อิมพอสสิเบิล! เป็นไปไม่ได้เด็ดขาด!” ชายตาบอดคนที่ห้าที่ได้สัมผัสลำตัวส่งเสียงเกรี้ยวออกมาบ้าง “ช้างนั้นคือหินก้อนเบ้อเริ่มเทiem”

“ปิดโธ่เอ๊ย!” ชายตาบอดคนที่หกที่ได้สัมผัสส่วนขา ตะโกนขึ้นมาบ้าง “ช้างนั้นคือลำต้นไม้ต่างหาก”

“นี่เจ้าพวกไม่ได้สติทั้งหลาย” ชายตาบอดคนสุดท้ายที่ได้สัมผัสส่วนหางส่งเสียงเหยียดหยามออกมา “เราจะบอกพวกเจ้าให้ว่า ช้างนั้นะ จริงๆ แล้วมันคืออะไร มันก็คือไส้ปัดแมลงธรรมดาๆ นี่เอง ฉันรู้ ฉันสัมผัสโดยตรงเลยล่ะ!”

“เหลวไหล! มันเป็นงู” “ไม่ใช่! มันเป็นตุ่ม” “ไม่มีทาง! มันเป็น....” แล้วบรรดาชายตาบอดเหล่านั้นก็เริ่มต้นถกเถียงกันอย่างเผ็ดร้อน จนกลายเป็นการตะโกนแผดเสียงที่ทั้งดังและไม่จบสิ้น เขาพนันคำสบประมาทต่างๆ ใส่กันเท่านั้นยังไม่พอ ยังแถมรื้อเก่าปั้นใส่กันอีกด้วย แม้ว่าชายตาบอดเหล่านั้นจะไม่ค่อยแน่ใจนักว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ แต่มันก็ไม่สำคัญหรอก ในสภาวะการทะเลาะเบาะแว้งอย่างดุเดือดนั้น เขากำลังต่อสู้เพื่อหลักการ เพื่อความถูกต้อง และเพื่อบูชาความจริง เพียงแต่ว่ามันเป็นความจริงของแต่ละบุคคลเท่านั้น

ขณะที่ทหารของพระราชากำลังแยกผู้วิเวทตามอดที่ฟักข้าดำเขียวไปหมดออกจากกัน ผุ่งชนที่อยู่ในสนามกีฬาต่างพากันหัวเราะเยาะบรรดาเสนาบดีซึ่งบัดนี้เจียบกริบและมีสีหน้าอับอายทุกคนในที่นั้นเข้าใจเป็นอย่างดีว่า พระราชาต้องการที่จะสอนบทเรียนอะไร °°

พวกเราแต่ละคนอาจจะรู้แต่เพียงบางส่วนของเรื่องทั้งหมดที่ประกอบกันเป็นเรื่องจริง หากเรายึดมั่นถือมั่นในความรู้อันจำกัดของเราว่าเป็นความจริงอันสมบูรณ์ เราก็จะเหมือนกับชายตาบอดที่ได้สัมผัสแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของช้าง แล้วด่วนสรุปว่าประสบการณ์เพียงแค่นี้ของเขานั้น เป็นความจริงอันสมบูรณ์ ส่วนคนอื่นๆ นอกจากเขาแล้วล้วนผิดหมด

แทนการเชื่ออย่างมืดบอดนั้น เราน่าจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ลองนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นหากชายตาบอดทั้งเจ็ดคน แทนที่จะคัดค้านไม่เห็นด้วยกับข้อมูลของผู้อื่น กลับเชื่อมประสบการณ์ของเขาเข้าด้วยกัน เขาก็คงจะสรุปได้ว่า “ช้าง” คืออะไรบางอย่างที่มีลักษณะเหมือนหินก้อนใหญ่ ตั้งอยู่บนลำต้นไม้ที่มันคงและแข็งแรงสีดำน มีเส้นปัดแมลงอยู่ที่ด้านหลัง ส่วนด้านหน้าเป็นเหมือนตุ่มน้ำขนาดใหญ่ ที่ด้านข้างทั้งสองมีพัดใบตาล มีคันไถอยู่สองด้ามชี้ลงเบื้องล่าง และมีงูหลามตัวยาวอยู่ตรงกลาง! นับได้ว่าเป็นการบรรยายถึงช้างสักตัวที่ไม่เลวนักสำหรับผู้ที่ยังง่ๆ ก็จะไม่มีโอกาสได้เห็นช้างตัวจริง

คุณค่าและการปฏิบัติธรรม

เสียงที่ไพเราะที่สุด

ชายชราชาวบ้านคนหนึ่งเดินทางเข้ามาในเมืองใหญ่เป็นครั้งแรกในชีวิต เขาเติบโตในหมู่บ้านบนภูเขาไกลโพ้น ทำงานหนักตลอดชีวิตเลี้ยงครอบครัว บัดนี้เขากำลังมีความสุขกับการเดินทางมาเยี่ยมบ้านอันทันสมัยของลูกๆ เป็นครั้งแรก

วันหนึ่งขณะที่ลูกๆ พาเขาไปเที่ยวรอบเมือง ชายชราได้ยินเสียงๆ หนึ่งซึ่งสะดุดหู เขาไม่เคยได้ยินเสียงอะไรที่บาดหูขนาดนี้มาก่อนเลยในหมู่บ้านอันแสนสงบบนภูเขา และเขาก็ยืนกรานที่จะรู้ให้ได้ว่าเสียงนั้นเกิดจากอะไร เขาเดินตามเสียงที่สับสนนั้นมาจนถึงต้นตอ เขาเข้ามาถึงห้องหลังบ้านที่เด็กผู้ชายเล็กๆ คนหนึ่งกำลังฝึกซ้อมไวโอลิน

“อ้อแอ้ อ้อแอ้” เสียงควรวูจรวงจากไวโอลินที่เพี้ยนๆ จากตัวโน้ต เมื่อลูกชายบอกเขาว่า สิ่งนั้นเรียกว่า “ไวโอลิน” เขาคิดในใจว่า เขาจะไม่มีวันอยากฟังไวโอลินที่แสนจะแย่นี้อีกแน่นอน

วันรุ่งขึ้นที่อีกด้านหนึ่งของเมือง ชายชราได้ยินเสียงๆ หนึ่งที่ฟังแล้วแสนจะรื่นหูอันชราภาพของเขา เขาไม่เคยได้ยินได้ฟังท่วงทำนองที่ไพเราะมีเสน่ห์เช่นนี้มาก่อนเลยที่หมู่บ้านบนภูเขา เขาจึงต้องการที่จะหาที่มาของเสียง เขาติดตามเสียงที่ให้ความสุขใจนั้นไปจนถึงต้นตอของมัน เขาเข้าไปในห้องที่อยู่ด้านหลังของบ้านแล้วพบสุภาพสตรีชราผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นนักดนตรีผู้เชี่ยวชาญกำลัง

สี่ไวโอลินเพลงโซนาต้าอยู่

ทันใดนั้น ชายชราได้ตระหนักถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเขา เสียงแยๆ ที่เขาได้ยินเมื่อวานไม่ได้เป็นความผิดของไวโอลินหรือแม้กระทั่งเด็กผู้ชายคนนั้น มันก็แค่ว่า หนุ่มน้อยคนนั้นจะต้องเรียนรู้ที่จะใช้เครื่องมือของเขาให้ชำนาญขึ้นเท่านั้น

ด้วยปัญญาของชาวบ้านผู้ใช้ชีวิตเรียบง่าย ชายชราพิจารณาว่าเรื่องของศาสนาก็เป็นเช่นเดียวกันนี้แหละ เมื่อเราได้เจอเจอผู้มีศรัทธาในศาสนาที่มีความคิดขัดแย้งเพราะความเชื่อของเขา มันย่อมเป็นการไม่ถูกต้องที่จะกล่าวโทษศาสนา มันก็แค่ว่าเขาผู้นั้นยังจะต้องเรียนรู้ศาสนาให้เข้าใจถ่องแท้ยิ่งขึ้น และเมื่อเราได้พบผู้มีจิตใจสูงและแตกฉานในศาสนา เราจะรู้สีกว่ามันเป็นประสบการณ์อันแสนพิเศษที่สามารถจรรโลงใจเราไปได้อีกหลายปีไม่ว่าความเชื่อเหล่านั้นจะเป็นอะไรก็ตาม

แต่เรื่องยังไม่ได้จบเพียงเท่านั้นะ

ในวันที่สาม ณ อีกด้านหนึ่งของเมือง ชายชราก็ได้ยินเสียงที่ไพเราะจับใจเสียยิ่งกว่าเสียงดนตรีจากนักไวโอลินเอก โยมคิดว่าเสียงนั้นคืออะไร?

มันเป็นเสียงที่ไพเราะยิ่งกว่าเสียงธารน้ำตกในฤดูใบไม้ผลิ ยิ่งกว่าเสียงลมหวิวผ่านปาละเมะในฤดูใบไม้ร่วง หรือยิ่งกว่าเสียงนกยูงเขาร้องเพลงหลังฝนตกหนัก มันเพราะยิ่งกว่าเสียงแห่งความสงบในหุบเขาในคำคินฤดูหนาวที่นิ่งสนิท เสียงที่ปลุกดันหัวใจของชายชราอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน นั่นคือเสียงอะไร?

มันคือเสียงดนตรีที่วงออเคสตร้าวงใหญ่กำลังบรรเลงอยู่

เหตุปัจจัยที่เสี่ยงนั้นเป็นเสี่ยงที่โพละที่สุดในโลกที่ชายชรา เคยได้ยินได้ฟังมานั้น เป็นเพราะประการแรก นักดนตรีทุกคนใน วงออเคสตร้ามีความแตกฉานในเครื่องดนตรีที่ตนเล่น และประการ ที่สอง เขาได้เรียนรู้และฝึกซ้อมที่จะร่วมกันบรรเลงให้ผสมผสาน และกลมกลืนกันที่สุด

‘ขอให้มันเป็นเช่นเดียวกับเรื่องศาสนาเถอะ!’ ชายชราคิด ‘ขอให้พวกเราแต่ละคนได้เรียนรู้จากบทเรียนแห่งชีวิต ให้มีความ เชื่อและจิตใจที่อ่อนโยน ขอให้เราแต่ละคนเป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วย เมตตาและความรักตามคำสั่งสอนในศาสนาของตน และเมื่อได้ ศึกษาศาสนาของตนให้ถ่องแท้แล้ว ก็ขอให้เราทุกคนจงพัฒนา ตนเองและเรียนรู้เช่นเดียวกับสมาชิกของวงออเคสตร้า ที่จะดำเนิน ชีวิตร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาอื่นๆ ได้อย่างลงรอยและกลมกลืนกัน ในที่สุด!’

อำนาจปรัมมิต

ในฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๑๒ หลังวันเกิดอายุ ๑๘ ปีของอาตมา อาตมากำลังมีความสุขกับประสบการณ์ครั้งแรกในการท่องเที่ยวใน เขตร้อนชื้น อาตมากำลังเดินทางอยู่ในบริเวณแหลมมูคาเทน ใน กัวเตมาลา มุ่งหน้าสู่ปรัมมิตเก่าแก่ที่เพิ่งถูกค้นพบได้ไม่นานนัก ปรัมมิตสมัยอารยธรรมมายันที่สูญสิ้นไปนานแล้ว

ในสมัยนั้น การเดินทางยากลำบากมาก ต้องใช้เวลาสามถึงสี่วันที่เดียวที่จะเดินทางเพียงสองสามร้อยกิโลเมตรจากกัวเตมาลาซิตีไปยังทีกัล ซึ่งเป็นซากปรักหักพังของกลุ่มโบสถ์วิหารโบราณ อาตมาต้องนั่งเรือหาปลาที่ชุ่มโชกไปด้วยน้ำมัน ทวนแม่น้ำสายแคบๆ หลายสายในเขตป่าร้อนชื้น นั่งอยู่บนกองสัมภาระบนรถบรรทุกซึ่งชนของเก็นพิกัดจนเสียงอันตรายขณะวิ่งลงเขา บนถนนที่แสนจะคดเคี้ยวและฝุ่นคลุ้ง แล้วยังต้องนั่งรถลากที่โยกเยกและส่งเสียงเอี้ยดฮึดไปบนทางเล็กๆ ผ่านป่าดงดิบด้วย มันเป็นดินแดนที่ไกลโพ้น ยากจนข้นแค้น และเก่าแก่ยิ่ง

ในที่สุดอาตมาก็ไปถึงโบราณสถานเก่าแก่ ซึ่งเต็มไปด้วยซากปรักหักพังมากมายของวิหารและปิรามิดที่ถูกทิ้งร้างมานาน อาตมาไม่มีมัคคุเทศก์และแม้แต่หนังสือท่องเที่ยวที่จะบอกอาตมาถึงความหมายของแท่งหินชี้ขึ้นฟ้าที่ดูน่าประทับใจเหล่านั้น อาตมาจึงเริ่มปีนขึ้นไปบนปิรามิดสูงๆ นั้น

เมื่อขึ้นไปถึงยอดปิรามิด ความหมายและจุดประสงค์ทางศาสนาของปิรามิดเหล่านี้ก็ประจักษ์ชัดแก่ใจของอาตมา

สามวันที่ผ่านมานั้น อาตมาเดินทางอยู่แต่ในป่าดงดิบ ทั้งถนน ทางเดิน และลำน้ำ เหมือนอยู่ในอุโมงค์ที่ปกคลุมด้วยต้นไม้เขียวหนาทึบ แม้จะเป็นทางสัญจรใหม่ใดๆ ป่าจะสามารถแผ่ปกคลุมรวบกับเพดานอุโมงค์ได้อย่างรวดเร็ว อาตมาไม่ได้เห็นเส้นขอบฟ้าเลยเป็นเวลาหลายวัน จริงๆ แล้วอาตมาไม่ได้เห็นอะไรไกลๆ เลย ก็อาตมาอยู่ในป่าทึบนี่นะ

บนยอดปิรามิด อาตมาอยู่เหนือป่าดงดิบนั้น ไม่เพียงแต่

อาตมาจะรู้ได้ว่า อาตมาอยู่ ณ จุดใดในทัศนียภาพที่ดูราวกับเป็นแผนที่ที่กางอยู่ต่อหน้าอาตมาเท่านั้น อาตมายังสามารถมองไปจนสุดสายตาในทุกทิศทุกทาง โดยไม่มีสิ่งใดขวางกั้นอยู่แม้แต่น้อย

ยืนอยู่บนนั้นราวกับยืนอยู่เหนือโลกทั้งใบ อาตมาวาดภาพว่ามันจะเป็นเช่นไร เมื่อหนุ่มสาวชาวมายันผู้ที่เกิดในป่าดงดิบเติบโตและอาศัยอยู่ในป่าที่บดลกดชีวิตของเขา ในพิธีกรรมทางศาสนา ในวาระที่เขาข้ามพ้นจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ ท่านผู้เฒ่า ผู้ทรงศีลและทรงปัญญาจะค่อยๆ จูงเขาขึ้นไปสู่ยอดสูงสุดของปิรามิดเป็นครั้งแรกในชีวิตของเขา เมื่อพวกเขาผ่านพ้นแนวต้นไม้ขึ้นมา เขาได้เห็นโลกในป่าที่บดของเขาถูกคลี่ออกมาแล้ววางแผ่อยู่ต่อหน้า และเมื่อเขาจ้องมองออกไปนอกขอบเขตดินแดนป่าที่บดไปสู่เส้นขอบฟ้า และที่ไกลไปกว่านั้น เขาจะเห็นความว่างเปล่าที่ยิ่งใหญ่นักโอบล้อมไว้ทั้งจากเบื้องบนและโดยรอบ ยืนอยู่ ณ ยอดปิรามิด ประตู่ระหว่างสวรรค์และโลก ไม่มีบุคคล ไม่มีสิ่งของ ไม่มีคำพูดใดๆ ระหว่างกัน และไม่มีขอบเขตไม่มีที่สิ้นสุดในทุกทิศทุกทาง ความหมายที่โดดเด่นจากทัศนียภาพเบื้องหน้าก็องก้งวานในจิตใจของเขา ความจริงประจักษ์ชัดและนำไปสู่ปัญญา เขาได้เข้าใจตามความเป็นจริงถึงสถานะของเขาในโลกของเขา และคงจะมองเห็นทะลุถึงความไม่มีขอบเขต ไม่มีประมาณ ความว่างเปล่าอันเป็นอิสระ ซึ่งโอบล้อมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ เขาคงจะค้นพบความหมายแห่งชีวิตของเขาด้วย

เราทุกคนจำเป็นจะต้องใช้เวลาแก่ตัวเราเองที่จะหาความสุข ด้วยการปีนขึ้นไปสู่ยอดปิรามิดแห่งจิตวิญญาณภายในตัว

ของเราแต่ละคน เพื่อจะได้อยู่เหนือปาที่สับสนวุ่นวาย ซึ่งก็คือชีวิต
ของเรานั้นเอง แม้จะเป็นเวลาสั้นๆ ก็ยังดี เมื่อนั้นเราอาจจะได้เห็น
ด้วยตัวของเราเองถึงสถานภาพของเราท่ามกลางสรรพสิ่งทั้งหลาย
ได้พิจารณาการดำเนินชีวิตของเรา และได้เพ่งมองไปจนสุดสายตา
ในทุกทิศทางโดยไม่มีสิ่งใดขวางกั้นอยู่เลย

หินที่มีค่า

เมื่อหลายปีก่อนที่คณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในอเมริกา โปรเฟสเซอร์คนหนึ่งได้แสดงเลคเชอร์พิเศษให้แก่นักศึกษาปริญญาโทในวิชาเศรษฐศาสตร์สังคม โดยไม่มีการอธิบายว่าเขากำลังทำอะไร โปรเฟสเซอร์คนนั้นค่อยๆ วาง
โกแก้วใบหนึ่งลงบนโต๊ะ และเอาถุงที่เต็มไปด้วยก้อนหินออกมา
ค่อยๆ ใส่ก้อนหินที่ละก้อนลงในโกจนไม่สามารถจะใส่ได้อีกต่อไป
เขาถามนักศึกษาว่า “โกนี้เต็มหรือยัง?”

พวกเขาตอบว่า “เต็มแล้ว”

โปรเฟสเซอร์ยิ้ม เขาดึงถุงที่สองออกมาจากใต้โต๊ะ ถุงนี้เต็มไปด้วยกรวด เขาค่อยๆ ใส่กรวดลงไปในโก เขย่าๆ จนกรวดเล็กๆ
นั้นเข้าไปอยู่ตามซอกต่างๆ ระหว่างก้อนหินในโก เขาถามนักศึกษา
เป็นครั้งที่สองว่า “โกนี้เต็มหรือยัง?”

พวกเขาตอบว่า “ยังไม่เต็ม” ชักจะรู้ทางอาจารย์ของเขาแล้ว

แน่นอนว่าพวกเขาตอบถูก โปรเฟสเซอร์ตั้งธงซึ่งใส่ทรายละเอียดออกมา ค่อยๆ จัดการให้ทรายลงไปแทนที่ช่องว่างระหว่างก้อนหินและก้อนกรวดภายในโถ แล้วเขาก็ถามอีกครั้งว่า “โถนี้เต็มหรือยัง?”

ลูกศิษย์ตอบว่า “อาจจะยัง พวกเรารู้จักท่านอาจารย์ดี”

อาจารย์ยิ้มเมื่อได้ฟังคำตอบ แล้วเขาก็หยิบเหยือกน้ำเล็กๆ ออกมา ค่อยๆ เทน้ำลงไปในโถที่เต็มไปด้วยก้อนหิน ก้อนกรวด และเม็ดทราย เมื่อใส่น้ำลงไปจนไม่สามารถจะใส่ได้อีกต่อไป เขาก็วางเหยือกลงและมองดูลูกศิษย์

เขาถามบรรดานักศึกษาว่า “เออละ! บทเรียนนี้สอนอะไรแก่พวกเธอ?”

ลูกศิษย์คนหนึ่งตอบว่า “ไม่ว่าตารางของเราจะแน่นและยุ่งขนาดไหนก็ตาม เราก็ยังสามารถเพิ่มบางอย่างเข้าไปได้เสมอ!” นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงโด่งดังก็ต้องตอบอะไรทำนองนี้แหละ

“ไม่ใช่” โปรเฟสเซอร์บอกด้วยเสียงอันดังและแน่นหนัก “มันแสดงให้เห็นว่า ถ้าเราต้องการที่จะใส่หินก้อนใหญ่ๆ ลงไปละก็ เราจะต้องใส่มันลงไปก่อนสิ่งอื่นๆ” มันเป็นบทเรียนเรื่องการจัดลำดับความสำคัญ

ดังนั้น อะไรล่ะที่เป็น ‘หินก้อนใหญ่’ ใน ‘โถ’ ของเรา? อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต จงแน่ใจว่าเราได้ใส่ ‘หินที่มีค่า’ ลงไปในตารางชีวิตก่อน มิฉะนั้นเราอาจจะไม่ได้เข้าใกล้มัน และใส่มันลงไปในชีวิตของเราเลยก็เป็นได้

แล้วฉันจะเป็นสุข

บางทีหिनที่มีค่าที่สุดที่เราสมควรต้องใส่ลงไปใน ‘โถ’ ของเราก่อนสิ่งอื่นๆ ดังเช่นที่เล่าในเรื่องที่แล้ว คือ ความสุขภายใน หากตัวเราเองยังไม่มีความสุข เราย่อมไม่มีความสุขที่จะมอบให้แก่ผู้อื่น แล้วทำไมพวกเรามากมายจึงให้ความสำคัญกับความสุขน้อยเหลือเกิน เลื่อนมันไปจนเป็นอันดับท้ายๆ? (หรือแม้กระทั่งหลังจากอันดับท้ายสุด ดังเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้)

เมื่ออาตมาอายุ ๑๔ ปี อาตมากำลังเตรียมตัวสอบระดับ O-Level* ที่โรงเรียนมัธยมในลอนดอน พ่อ แม่ และครูของอาตมาแนะนำให้อาตมาหยุดเล่นฟุตบอลในตอนเย็นและวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อจะได้อยู่บ้านและใช้เวลากับการทำการบ้าน ท่านอธิบายความสำคัญของการสอบ O-Level และบอกว่าถ้าอาตมาสอบได้คะแนนดี อาตมาจะมีความสุข

อาตมาเชื่อฟังคำแนะนำ และอาตมาก็สอบได้ดี แต่มันไม่ได้ทำให้อาตมามีความสุข เพราะความสำเร็จนั้นมีความหมายเพียงแค่ว่า บัดนี้ อาตมาจะต้องเรียนหนักขึ้นไปอีกเป็นเวลาสองปี เพื่อเตรียมตัวสำหรับการสอบ A-Level** พ่อแม่และครูจึงแนะนำไม่ให้ออกเที่ยวยามค่ำคืนและในวันเสาร์อาทิตย์ และไม่ให้อ่านหนังสือ แต่ให้อยู่บ้านเพื่อท่องหนังสือ ท่านอธิบายความสำคัญของการ

* เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาปีที่สี่ของไทย - ผู้แปล

** เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาปีที่หกของไทย - ผู้แปล

สอบ A-Level และบอกว่าถ้าอาตมาสอบได้คะแนนดี อาตมาจะมีความสุข

ครั้งนี้เช่นกันที่อาตมาเชื่อฟังคำแนะนำ และอาตมาก็สอบได้ดี แล้วก็อีกครั้งเช่นกันที่มันไม่ได้ทำให้อาตมามีความสุขเท่าไร เพราะบัดนี้อาตมาจะต้องเรียนหนักที่สุดอีกตั้งสามปีที่แสนจะยาวนาน เพื่อจะได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัย แม่และอาจารย์ (ถึงเวลานี้พ่อของอาตมาก็ได้จากไปเสียแล้ว) แนะนำอาตมาให้อยู่ไกลๆ จากบาร์ และงานเลี้ยงต่างๆ ในมหาวิทยาลัย จะได้ให้เวลาเต็มที่กับการเรียน ท่านบอกอาตมาว่า ปริญญาจากมหาวิทยาลัย สำคัญมาก และถ้าอาตมาทำได้ดี อาตมาจะมีความสุข

มาถึงจุดนี้ อาตมาชักจะเริ่มสงสัยเสียแล้วละ

อาตมาเห็นเพื่อนรุ่นพี่บางคนที่เรียนหนักมากและได้รับปริญญาแล้ว เดียวนี้พวกเขากำลังทำงานแรกของเขอย่างหนักยิ่ง เพื่อจะได้เก็บหอมรอมริบให้ได้เงินมากพอที่จะซื้อของจำเป็น เช่น รถยนต์ เขาบอกอาตมาว่า “เมื่อพี่มีเงินมากพอที่จะซื้อรถสักคัน พี่จะมีความสุข”

แต่เมื่อเขาหาเงินได้มากพอ และได้ซื้อรถยนต์คันแรกแล้ว เขาก็ยังไม่มีสุขอยู่นั่นแหละ คราวนี้เขาทำงานหนักเพื่อจะซื้อของอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เขามีความสุข หรือไม่เขาก็กำลังร่นวายเป็นเรื่องความรัก เสาะแสวงหาคู่ชีวิต เขาบอกอาตมาว่า “ถ้าพี่ได้แต่งงานลงหลักปักฐานแล้ว พี่จะได้มีความสุขซะที”

เมื่อแต่งงานแล้ว เขาก็ยังคงไม่มีความสุข เขาต้องทำงานหนักขึ้นไปกว่าเก่า รับงานพิเศษเพิ่มขึ้น เพื่อเก็บหอมรอมริบไว้เป็น

คำมัดจำสำหรับห้องชุดหรือบ้านเล็กๆ สักหลัง เขาบอกอาตมาว่า “ถ้าเรามีบ้านของเราเองเมื่อไหร่ เราจะมีความสุข”

เป็นเรื่องที่น่าเสียใจว่า การที่ต้องผ่อนจ่ายชำระค่าบ้านเป็นรายเดือนนั้นยอมทำให้พวกเขาไม่ถึงซึ่งความสุข ยิ่งไปกว่านั้น บัดนี้เขาเริ่มตั้งครอบครัว มีลูกที่ทำให้เขาต้องตื่นกลางดึก กลั่นกินเงินทั้งหมดที่เขาเจียดไว้ เพิ่มความวิตกกังวลนานาประการแก่เขาอย่างมหาศาล คราวนี้คงจะเป็นอีกยี่สิบปีข้างหน้าหรือที่เขาจะสามารถทำอะไรอย่างที่เขาต้องการได้ เขาจึงบอกอาตมาว่า “เมื่อใดที่ลูกๆ โตพอที่จะออกจากบ้านไปตั้งตัวเองได้ เมื่อนั้นแหละเราจึงจะมีความสุข”

กว่าลูกๆ จะโตพอที่จะจากบ้านไป พ่อแม่ส่วนใหญ่ก็ใกล้ถึงเวลาที่จะปลดเกษียณ ดังนั้นเขาจึงต้องเลื่อนเวลาแห่งความสุขออกไปอีก เขาต้องทำงานหนักเพื่อจะอดออมไว้ใช้ในยามแก่ เขาบอกอาตมาว่า “เกษียณเมื่อไหร่ เราก็จะได้มีความสุขสักที”

แน่นอนว่าเมื่อเขาเกษียณแล้ว หรืออาจจะก่อนด้วยซ้ำ เขาจะเริ่มสนใจศาสนาและเริ่มไปโบสถ์ โยมเคยสังเกตใหม่ว่า มีคนแก่ๆ จำนวนเท่าไรที่ครอบครองม้านั่งในโบสถ์นั้น? อาตมาถามเขาว่า เขาไปโบสถ์กันทำไม เขาตอบว่า “เพราะว่าตายแล้วเราจะมีความสุข!”

สำหรับผู้ที่เขาเชื่อว่า ‘เมื่อฉันได้สิ่งนี้ๆ แล้ว ฉันจึงจะมีความสุข’ ความสุขของเขาจะเป็นแค่ความฝันในอนาคตเท่านั้น มันจะเป็นเหมือนสายรุ้งที่อยู่เบื้องหน้าเราเพียงไม่กี่ก้าว แต่เราไม่มีวันเอื้อมถึง เขาจะไม่มีวันเข้าถึงความสุขที่เขาต้องการไม่ว่าชาตินี้หรือชาติหน้า

ชาวประมงเม็กซิกัน

ในหมู่บ้านชาวประมงที่เงียบสงบแห่งหนึ่งในเม็กซิโก ชายชาวอเมริกันคนหนึ่งซึ่งมาพักผ่อนอยู่ที่หมู่บ้านนี้ กำลังเฝ้าดูชาวประมงคนหนึ่งชนปลาที่เขาจับได้ในเช้าวันนั้นลงจากเรือ ชายชาวอเมริกันคนนี้เป็นโปรเฟสเซอร์ที่ประสบความสำเร็จสูง เขาสอนอยู่ที่คณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากด้านนี้ ดังนั้น เขาจึงอดไม่ได้ที่จะให้คำแนะนำเล็กน้อยแก่ชาวชาวประมงเม็กซิกันโดยไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ

“นี่นาย!” ชาวอเมริกันเริ่มบทสนทนา “ทำไมนายถึงเลิกจับปลาแต่เช้าอย่างนี้เล่า?”

“เพราะผมจับปลาได้เพียงพอแล้วครับ ซินยอร์” ชาวเม็กซิกันตอบอย่างอารมณ์ดี “พอเพียงที่จะเป็นอาหารของครอบครัวแล้วยังเหลืออีกเล็กน้อยไว้ขายด้วย เดียวผมก็จะไปกินข้าวกลางวันกับเมีย แล้วจับเหี้ยสตั้กหน้อยตอนบ่าย ตื่นมาเล่นกับลูกๆ หลังอาหารเย็นผมก็จะไปร้านเหล้าดื่มเตกีล่าสตั้กหน้อย เล่นกีตาร์กับเพื่อนๆ มันพอเพียงสำหรับผมแล้วครับซินยอร์”

“นี่แน่ะ สหาย ฟังผมนะ” ท่านโปรเฟสเซอร์ด้านธุรกิจพูด “ถ้านายอยู่ในทะเลจนถึงบ่ายแก่ๆ ละก็ นายจะจับปลาได้มากขึ้น ชักสองเท่าอย่างสบายๆ นายขายปลาที่เหลือจากที่กินในครอบครัวรวบรวมเงินสักหกเดือนหรืออาจจะเก้าเดือน นายก็จะสามารถซื้อเรือที่ใหญ่กว่าและดีกว่าลำนี้ แล้วก็จ้างลูกเรือด้วย ทีนี้นายจะสามารถจับปลาได้มากขึ้นถึงสี่เท่า คิดซิว่านายจะทำเงินได้มาก

ขนาดไหน! ภายในปีหรือสองปี นายจะมีเงินลงทุนซื้อเรือหาปลา ลำที่สอง แล้วจ้างลูกเรืออีกทีม ถ้านายทำตามแผนธุรกิจนี้ละ ภายในหกหรือเจ็ดปีนายจะได้เป็นเจ้าของกองเรือประมงขนาดใหญ่ที่น่าภาคภูมิใจยิ่ง ลองวาดภาพดูซิ จากนั้นนายควรจะย้ายสำนักงานใหญ่ไปอยู่ที่เม็กซิโกที่ดี หรือจะที่แอลเอก็ยังได้ แค่นายหรือสี่ปีในแอลเอ นายเอาบริษัทของนายเข้าตลาดหุ้น ตั้งตัวนายเองเป็น ซี.อี.โอ. รับเงินเดือนพร้อมผลตอบแทนก้อนงาม หรือจะเลือกเป็นหุ้นจำนวนมากแทนก็ได้ แล้วอีกไม่กี่ปีต่อจากนั้น ฟังให้ดีนะ! นายก็เริ่มแผนการซื้อหุ้นบริษัทคืน ซึ่งจะทำให้นายกลายเป็น อภิมหาเศรษฐี! รับประกันเลยละ! ผมนะเป็นโปรเฟสเซอร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในมหาวิทยาลัยทางธุรกิจในสหรัฐนะ ผมรู้เรื่องพวกนี้ดี”

ชายชาวประมงเม็กซิกันตั้งอกตั้งใจฟังทุกอย่างที่ชาวอเมริกันพูด เมื่อโปรเฟสเซอร์พูดจบ เขาจึงถามขึ้นว่า “ซินยอร์โปรเฟสเซอร์ครับ แล้วผมจะเอาเงินหลายล้านดอลลาร์นั้นไปทำอะไรเล่าครับ?”

เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจยิ่งที่โปรเฟสเซอร์ชาวอเมริกันไม่เคยได้คิดแผนธุรกิจไกลไปถึงขนาดนั้น ดังนั้นเขาจึงเริ่มคิดสระตะอย่างรวดเร็ว่า คนๆ หนึ่งจะทำอะไรกับเงินหลายล้านดอลลาร์

“สหาย! เมื่อมีเงินมากมายขนาดนั้น นายก็เลิกทำงานนะสิ ใช่แล้ว! เลิกทำงานตลอดชีวิตเลย นายก็ซื้อวิลล่าเล็กๆ สักหลัง ในหมู่บ้านที่งามราวกับภาพวาดเช่นหมู่บ้านนี้แหละ แล้วซื้อเรือลำเล็กๆ สักลำไว้ออกไปตกปลาในตอนเช้า กลับมากินอาหารกลางวันกับเมียได้ทุกวัน จีบเย็บสตั๊ดสักหน่อยโดยไม่มีอะไรต้องกังวล ตอน

บ้ายก็ใช้เวลาอย่างมีคุณภาพกับลูกๆ ของนาย หลังอาหารเย็นก็ออกไปเล่นกีตาร์กับเพื่อนๆ ที่ร้านเหล้า ดื่มเตกีล่าเสียหน่อย ไข้แล้ว ด้วยเงินมากมายขนาดนั้น เพื่อนเอ๋ย นายก็เลิกทำงานแล้วก็ใช้ชีวิตให้สบายไปเลย”

“แต่ซินยอริโปรเฟสเซอร์ครับ ผมกำลังทำทุกอย่างที่ว่านั้น อยู่แล้วนี่ครับ”

ทำไมพวกเราจึงเชื่อกันนักกว่า เราจะต้องทำงานหนักให้ ร่ำรวยเสียก่อน แล้วจึงจะหาความพอใจได้?

พอ

สายวัดป่าเราจะไม่รับ ไม่จับ ไม่เป็นเจ้าของเงิน

เราอยู่ได้อย่างประหยัดที่สุดจากปัจจัยสี่เท่าที่ญาติโยมทำบุญกับเรา โดยที่เราไม่ได้ร้องขอ อย่งไรก็ตาม นานๆ ครั้งเราก็อาจจะได้รับของพิเศษๆ จากญาติโยม

อาตมาได้ช่วยชายไทยคนหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวของเขา ด้วยความกตัญญู เขาบอกอาตมาว่า “ท่านครับ กระผมอยากถวายของอะไรสักอย่างให้ท่านใช้ส่วนตัว กระผมมีปัจจัยห้าร้อย ท่านกรุณาบอกกระผมว่าท่านต้องการอะไร” เมื่ออาตมาไม่สามารถคิดได้ในทันทีว่าอาตมาจำเป็นต้องใช้อะไรบ้าง และเขาจำเป็นต้องรีบไป เราจึงตกลงกันว่า อาตมาจะบอกเขาในวันรุ่งขึ้น

เมื่อเขากลับมาที่วัด

ก่อนหน้าที่เรื่องนี้จะเกิดขึ้น อาตมาเป็นพระผู้น้อยที่มีความสุข บัดนี้อาตมาเริ่มได้ตรองว่า อาตมาต้องการอะไร อาตมาเขียนรายการ แล้วรายการนั้นก็เริ่มยาวขึ้น ในไม่ช้าปัจจัยห้าร้อยบาทก็ไม่เพียงพอเสียแล้ว แต่มันช่างยากเสียเหลือเกินที่จะตัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกจากรายการของที่ต้องการ ความต้องการผุดขึ้นมาจากที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่นานก็กลายเป็นความจำเป็นสุดๆ และรายการก็ยังคงยาวขึ้นๆ จนบัดนี้เงินสักห้าพันบาทก็ไม่เพียงพอซะแล้ว

เมื่อรู้ชัดว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น อาตมาจึงโยนรายการสิ่งของที่ต้องการทิ้งเสีย วันรุ่งขึ้นอาตมาบอกโยมผู้ปวารณาว่า ให้ทำบุญเงินห้าร้อยบาทนี้สำหรับการก่อสร้างของวัดหรืออะไรก็ได้ที่เป็นประโยชน์ อาตมาไม่ต้องการอะไร สิ่งที่อาตมาต้องการยิ่งกว่าสิ่งใดคือ ความสันโดษพอใจกับสิ่งที่มีอยู่ของเมื่อก่อนนี้ เมื่ออาตมาไม่มีเงินและไม่มีโอกาสที่จะได้อะไร เมื่อนั้นแหละเป็นช่วงเวลาที่มีความปรารถนาทั้งหมดของอาตมาเต็มอิม

ความต้องการย่อมไม่มีที่สิ้นสุด เงินสักพันล้านบาทหรือแม้แต่พันล้านดอลลาร์ก็ยังไม่พอ แต่การเป็นอิสระจากความต้องการนั้นมีจุดสิ้นสุด นั่นคือเมื่อเรารู้ตัวว่าเราไม่ขาดอะไรสักอย่าง เมื่อเรามีความพอใจกับสิ่งที่มีอยู่เท่านั้น เราจึงจะรู้จักคำว่า พอ

อิสรภาพและความอ่อนน้อมถ่อมตน

อิสระสองประเภท

ในโลกเรา^{นี้} เราจะพบว่ามีความเป็นอิสระอยู่สองประเภท คือ อิสระที่จะอยาก และอิสระจากความอยาก

วัฒนธรรมตะวันตกยุคใหม่นี้รู้จักแต่อิสรภาพชนิดแรก นั่นคือ อิสระที่จะอยาก และบูชาความเป็นอิสระนั้นโดยยกมันขึ้น นำหน้าที่เดียวในรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ตลอดจนกฎหมายสิทธิมนุษยชน เราสามารถพูดได้ว่า ความเชื่อพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยตะวันตกส่วนใหญ่ คือการปกป้องความเป็นอิสระของประชาชนที่จะสนองความอยากของพวกเขาให้มากเท่าที่สามารถจะทำได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนในประเทศเหล่านั้น มักรู้สึก^{ว่า} เขาไม่ค่อยจะเป็นอิสระเท่าใดนัก

ความเป็นอิสระชนิดที่สอง คือ อิสระจากความอยาก ซึ่งได้รับการยกย่องเฉพาะในกลุ่มศาสนาซึ่งให้ความสำคัญกับความพอใจในสิ่งที่มีอยู่และความสงบสุขจากความอยาก เป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่า ในชุมชนที่อยู่อย่างเรียบง่ายและประหยัดเหมือนวัดของอาตมา ผู้คนที่อยู่อาศัยรู้สึกถึงความเป็นอิสระอย่างชัดเจน

อิสระชนิดไหนละที่ท่านชอบ?

พระไทยผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสององค์ ได้รับนิมนต์ไปฉันอาหารที่บ้านโยมอุปัฏฐากในเช้าวันหนึ่ง ห้องรับแขกที่ท่านนั่งพักอยู่ตกแต่งด้วยตู้ปลาที่มีปลาหลากหลายชนิด พระองค์ที่มีอาวุโสน้อยกว่าบอกว่า การเอาปลามาเลี้ยงไว้ในตู้เช่นนี้ขัดกับหลักความกรุณาในพุทธศาสนา มันเหมือนกับการเอาปลามาขังไว้ในคุก ปลาพวกนี้ทำอะไรผิดหรือจึงโดนกักขังไว้ในคุกกำแพงกระจกเช่นนี้? มันควรจะได้อาศัยน้ำอย่างอิสระอยู่ในแม่น้ำและทะเลสาบ ไปไหนก็ได้ตามความพอใจ พระองค์ที่สองไม่เห็นด้วย ท่านยอมรับเรื่องที่ปลาเหล่านี้ไม่มีอิสระที่จะว่ายน้ำไปไหนมาไหนตามใจชอบ แต่การที่มันอยู่ในตู้ปลานี้ก็ให้อิสระมันจากภัยอันตรายนานาประการ ท่านได้แจกแจงความเป็นอิสระของปลาเหล่านั้น ดังนี้

๑. เราเคยเห็นชาวประมงหย่อนสายเบ็ดลงในตู้ปลาที่บ้านใครบ้างไหม? ไม่เคยแน่! ดังนั้นอิสระแรกของปลาในตู้ก็คืออิสระจากการไล่ล่าของชาวประมง

ลองวาดภาพดูว่ามันเป็นเช่นไรสำหรับปลาที่อยู่ตามธรรมชาติ เวลามันเห็นหนอนตัวอวบๆ หรือแมลงตัวอ้วนน่ากิน มันไม่สามารถจะแน่ใจได้เลยว่ามันปลอดภัยที่จะกินหรือไม่ ไม่ต้องสงสัยเลยว่ามันต้องเคยเห็นเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องของมันนับกินหนอนที่ดูน่าอร่อยนั้น และในทันทีทันใดนั้น ก็ถูกกระตุกวับหายไปทางเบื้องบน อ้อลาพวกมันไปตลอดกาล สำหรับปลานอกตู้ทั้งหลาย การกินนั้นย่อมเต็มไปด้วยภัยอันตราย และบ่อยครั้งที่จับลง

ด้วยโศกนาฏกรรม จะกินอาหารมื้อใหญ่เมื่อไหร่ก็ต้องคิดหนักทุกที บรรดาปลาทั้งหลายน่าจะต้องเป็นโรคกระเพาะไปตามๆ กันด้วยความเครียดในการกิน แล้วเจ้าตัวที่หวาดระแวงมากๆ คงหวาดตายแน่ๆ ขณะที่ปลาที่อยู่ตามธรรมชาติเป็นโรคจิตกันเป็นแถว ปลาในตู้กลับปลอดภัยจากภัยอันตรายเหล่านั้น

๒. ปลาในธรรมชาติยังต้องกังวลเรื่องจะโดนปลาที่ตัวโตกว่ากินมันอีกด้วย ปลาว่ายน้ำอยู่ในลำธารเล็กๆ ตอนกลางคืนอันตรายเสียยิ่งกว่ามนุษย์เดินตามตรอกเล็กๆ ในยามค่ำคืนในแหล่งเสื่อมโทรม ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ย่อมไม่มีเจ้าของตู้ปลาคนไหนใส่ปลาที่กินกันเองลงไปในตัวเดียวกัน ดังนั้นปลาที่อยู่ในตู้ย่อมเป็นอิสระ ปราศจากภัยอันตรายจากปลาที่กินปลาด้วยกัน

๓. ในวัฏจักรแห่งธรรมชาติ ปลาในธรรมชาติ บางครั้งก็ไม่สามารถหาอาหารได้ ขณะที่ปลาในตู้ นั้นเสมือนมีร้านอาหารอยู่ใกล้ๆ อาหารดีมีคุณภาพถูกจัดส่งมาถึงประตูบ้าน วันละสองมื้อ แถมยังบริกาที่ดีเสียยิ่งกว่าพืชชาติที่ส่งถึงบ้าน เพราะไม่ต้องจ่ายค่าสตางค์เดียว ดังนั้นปลาในตู้จึงเป็นอิสระจากอันตรายใดๆ ที่เกิดจากความหิว

๔. เมื่อฤดูกาลเปลี่ยนแปลง อุณหภูมิของน้ำในแม่น้ำและทะเลสาบก็เปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลด้วย มันจะหนาวมากในฤดูหนาว จนน้ำอาจจะกลายเป็นน้ำแข็ง ในฤดูร้อนน้ำก็อาจจะอุ่นเกินไปสำหรับปลา หรือถึงกับแห้งขอดไปเลย แต่ปลาในตู้ เสมือนมีเครื่องปรับอากาศวงจรสลับอัตโนมัติ อุณหภูมิของน้ำในตู้ปลาถูกปรับให้คงที่และสบายตลอดวันตลอดปี ดังนั้นปลาในตู้จึงเป็น

อิสระจากความเดือดร้อนเรื่องความร้อนความเย็น

๕. ปลาในธรรมชาตินั้น เมื่อมันป่วยก็ไม่มีใครดูแลรักษามัน ส่วนปลาในตู้รากับมีประกันสุขภาพฟรีเลยทีเดียว เจ้าของปลาจะเรียกหมอมารักษาส่งถึงบ้านทุกครั้งที่มีอาการเจ็บไข้ได้ป่วย พวกมันไม่ต้องไปหาหมอที่คลินิกเสียด้วยซ้ำ ดังนั้นปลาในตู้จึงเป็นอิสระจากภยันตรายอันเกิดจากการไม่มียารักษาโรค

พระองค์ที่สองผู้อาวุโสกว่าสรุปว่า การเป็นปลาที่อยู่ในตู้หรือในสถานเลี้ยงปลาได้เปรียบกว่าหลายประการ จริงอยู่ที่มันไม่มีอิสระที่จะทำตามความอยากของมัน โดยว่ายไปนู่นมานี่ตามใจชอบ แต่มันก็เป็นอิสระจากภยันตราย และความทุกข์นานาประการ

แล้วพระผู้อาวุโสก็อธิบายต่อไปว่า เช่นเดียวกับมนุษย์ผู้ทรงศีล จริงอยู่ที่ท่านไม่มีอิสระที่จะทำตามความอยากต่างๆ นานา และหลงระเห็จไปทางนู่นที่ทางนี้ที แต่ท่านก็เป็นอิสระจากภยันตรายและความทุกข์นานาประการ

แล้วโยมละ ต้องการความเป็นอิสระชนิดไหน?

โลกเสรี

พระองค์หนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของอาตมา ได้ไปสอนการฝึกสมาธิในเรือนจำใหม่แห่งหนึ่งใกล้เมืองเพิร์ธที่มีการควบคุมเข้มงวด

รัดกุมที่สุด เป็นเวลาหลายอาทิตย์ นักโทษกลุ่มเล็กๆ จึงได้รู้จักท่าน และเคารพท่านมาก ในตอนท้ายของการสอนวันหนึ่ง เขาเริ่มถามถึงกิจวัตรประจำวันของท่านเมื่ออยู่ในวัด

ท่านเล่าว่า “พวกเราต้องตื่นเวลาตีสี่ทุกเช้า บางทีมันก็นานมากเลย เพราะห้องเล็กๆ ของเราไม่มีเครื่องทำความร้อน เราฉันอาหารวันละมื้อเท่านั้น รวมอาหารทุกอย่างลงในบาตร เราจะไม่ฉันอะไรอีกเลยในตอนบ่ายและตอนกลางคืน และแน่นอนว่าเราไม่มีเพศสัมพันธ์ ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นอกจากนี้เรายังไม่ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรือฟังเพลงอีกด้วย เราไม่เคยดูหนังและไม่เคยเล่นกีฬา เราพูดกันน้อยมาก ทำงานหนัก และใช้เวลาว่างทั้งหมดกับการนั่งขัดสมาธิเฝ้าดูลมหายใจ เรานอนบนพื้นด้วย”

บรรดานักโทษถึงกับอึ้งไปเลย เมื่อได้ฟังเรื่องราวชีวิตในวัดอันเคร่งครัดเข้มงวดของพระ เมื่อเทียบกันแล้ว มันทำให้เรื่อนจำที่คุมเข้มสุดๆ ของเขาดูราวกับเป็นโรงแรมระดับห้าดาวเลยทีเดียว ขนาดที่ว่า นักโทษคนหนึ่งเกิดความสงสัยในสภาพความเป็นอยู่ของเพื่อนพระของเขา จนถึงกับลี้มไปเลยว่าคุณเขาเองนั้นอยู่ในที่ใด เขาเอ่ยขึ้นว่า “ทำไมชีวิตในวัดมันถึงแย่อย่างนั้นล่ะครับ? นิมนต์ท่านย้ายมาอยู่ในนี้กับเรายังจะดีชะกว่า”

พระท่านเล่าว่า ทุกๆ คนในห้องนั้นพร้อมใจกันระเบิดเสียงหัวเราะออกมา เช่นเดียวกับอาตมา เมื่อได้ฟังท่านเล่าแล้ว อาตมาก็เริ่มพิจารณาเรื่องนี้ให้ลึกซึ้งขึ้น

จริงอยู่ที่ชีวิตในวัดของเรามีข้อปฏิบัติที่ละเอียด และเข้มงวดยิ่งกว่าในเรื่อนจำที่เข้มงวดสุดๆ สำหรับขังนักโทษคดีอุกฉกรรจ์

ของสังคมมากนัก แต่หลายๆ คนก็สมัครใจที่จะเข้ามาอยู่ แล้วยังอยู่อย่างมีความสุขเสียด้วย ในขณะที่นักโทษหลายๆ คนอยากจะหนีออกจากเรือนจำที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เขาไม่มีความสุขที่จะอยู่ในนั้น นั่นเป็นเพราะอะไร?

นั่นเป็นเพราะว่า ในวัดของอาตมา พระท่านพอใจที่จะอยู่ที่นั่น ส่วนในเรือนจำ นักโทษไม่พอใจที่จะอยู่ นั่นแหละคือข้อแตกต่าง

สถานที่ใดที่เราไม่อยากจะอยู่ ไม่ว่าจะสะดวกสบายขนาดไหนก็ตาม มันก็คือเรือนจำสำหรับเรา นี่คือความหมายแท้ๆ ของคำว่า “เรือนจำ” สถานที่ใดก็ตามที่เราไม่อยากจะอยู่ ถ้าเรามีตำแหน่งหน้าที่การงานที่เราไม่ชอบ มันก็เหมือนเราอยู่ในเรือนจำ ถ้าเรามีความสัมพันธ์ใดๆ ที่เราไม่พอใจ เราก็เหมือนอยู่ในเรือนจำเช่นกัน ถ้าเรามีร่างกายที่เจ็บไข้ได้ป่วยและทนทุกข์ทรมาน ซึ่งเราไม่อยากจะให้มันเป็นเช่นนั้น ร่างกายนั้นก็เหมือนเรือนจำของเรา เรือนจำ คือ สถานที่ใดๆ ที่เราไม่อยากจะอยู่ ไม่อยากจะเป็น

ฉะนั้น เราจะหนีจากเรือนจำมากมายทั้งหลายในชีวิตของเราได้อย่างไร? ก็เพียงแค่เปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดของเราเกี่ยวกับสถานที่หรือสถานการณ์นั้นๆ ให้เป็น “ความอยากหรือความพอใจที่จะอยู่ ณ ที่นั้น” ถึงจะอยู่ในเรือนจำ หากสามารถเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ ความรู้สึกว่าถูกขังไว้จะหมดไปได้ เพียงแค่การเปลี่ยนทัศนคติของเราต่อหน้าที่การงาน ต่อความสัมพันธ์ ต่อร่างกายที่เจ็บป่วย และการยอมรับสถานการณ์แทนที่จะรังเกียจมัน เมื่อนั้นเราจะไม่รู้สึกว่าเราอยู่ในเรือนจำอีกต่อไป เมื่อเราพอใจที่จะอยู่ที่

นั่น เมื่อนั้นเราจะรู้สึกเป็นอิสระ

ความเป็นอิสระ คือ ความพอใจในที่ที่เราอยู่ เรือนจำ คือ ความอยากจะไปสู่ที่อื่นๆ โลกเสรี คือ โลกที่จะสัมผัสได้เฉพาะคน สมณะผู้มีความพอใจในสิ่งที่มีที่เป็น ความเป็นอิสระที่แท้จริง คือ การเป็นอิสระจากความอยาก ไม่ใช่อิสระที่จะอยาก

อาหารค้ำกับองค์กรนิรโทษกรรมสากล

วันหนึ่งอาตมาได้รับนิมนต์ให้ไปร่วมงานเลี้ยงรับประทานอาหารค้ำ ซึ่งองค์กรนิรโทษกรรมสากลจัดขึ้น เนื่องในโอกาสครบรอบห้าสิบปีของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

อาตมาได้ตอบจดหมายไปดังนี้

เรียน คุณจูเลีย

อาตมาได้รับจดหมายของโยม ที่นิมนต์อาตมาไปร่วมรับประทานอาหารค้ำในโอกาสครบรอบห้าสิบปีของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในวันเสาร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ศกนี้ด้วยความขอบคุณ อาตมา รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญให้ไปร่วมงานนี้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอาตมาเป็นพระสงฆ์สายเถรวาท ซึ่งเข้มงวดในเรื่องของวินัย น่าเสียดายว่าวินัยสงฆ์ห้ามพระฉัน

อาหารตั้งแต่เที่ยงวันจนกว่าพระอาทิตย์จะเริ่มฉายแสงในวันรุ่งขึ้น เป็นอันว่าการรับประทานอาหารเย็นจึงเป็นไปไม่ได้ นอกจากนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นสิ่งต้องห้าม รวมถึงไวน์ด้วย หากอาตมาตอบรับคำเชิญของโยม อาตมาก็จำเป็นต้องนั่งอยู่โดยมีแต่จานเปล่าและแก้วเปล่า ฝ้าดูคนรอบๆ ข้างรับประทานอาหารอย่างเอร็ดอร่อย ซึ่งอาตมาเชื่อแน่ว่าจะต้องมีรสชาติเป็นเลิศ มันคงจะเป็นการทรมานในรูปแบบหนึ่งสำหรับอาตมาซึ่งองค์กนิโรทษกรรมสากลของโยมคงจะไม่เห็นชอบด้วยเป็นแน่

นอกจากนั้น ในฐานะพระสงฆ์ อาตมาไม่อาจรับเงินทองหรือครอบครองเงินทองได้ อาตมาดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข แม้จะอยู่ในกลุ่มจนสุดของประเทศ ดังนั้นถึงจะฉันได้ อาตมาก็ไม่มีเงินจะจ่ายค่าอาหารค่ำมื้อนี้

จริงๆ แล้ว อาตมาสามารถจะเินต่อถึงปัญหาที่พระสงฆ์ เช่นอาตมาจะต้องประสบ เรื่องเครื่องแต่งกาย ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับงาน แต่อาตมาคิดว่าเท่าที่แ้งมานี้ก็มากเกินพอแล้ว อาตมาจึงต้องขอโทษเป็นอย่างยิ่งที่อาตมาไม่สามารถไปร่วมรับประทานอาหารค่ำด้วยได้

ด้วยความยากจนอันสุขยิ่ง

พรหม

การแต่งตัวของพระ

พระสงฆ์เรานุ่งห่มจีวรสีกรัก และนั่นคือทั้งหมดที่เรามี เมื่อสองสามปีที่แล้ว อาตมาต้องเข้าโรงพยาบาลในประเทศออสเตรเลียสองสามวัน ในวันเข้าไปรับการรักษานี้ เจ้าหน้าที่ถามอาตมาว่า เอาชุดนอนมาหรือเปล่า อาตมาตอบว่าพระไม่ใช่ชุดนอนหรอก ถ้าไม่ใช่จีวร ก็คือไม่ใช่อะไรเลย! พวกเขาจึงยอมให้อาตมาสวมจีวร

ปัญหาอยู่ที่ว่าเครื่องนุ่งห่มของพระดูคล้ายชุดกระโปรง

บ่ายวันอาทิตย์หนึ่งที่ซานเมืองเฟิร์ธ อาตมากำลังขนวัสดุก่อสร้างขึ้นรถของวัด เด็กหญิงออสเตรเลียอายุราวสิบสามปีคนหนึ่ง เดินออกมาจากบ้านแถวๆ นั้นเพื่อจะมาพูดกับอาตมา เธอไม่เคยเห็นพระในพุทธศาสนามาก่อน เธอยืนอยู่ตรงหน้าอาตมา มือทำวสะเอว มองอาตมาขึ้นๆ ลงๆ ด้วยสายตาดูหมิ่นดูแคลน แล้วเธอก็เริ่มดูว่าอาตมาด้วยสัมผัสเสียงที่เต็มไปด้วยความรังเกียจขะแขยง “คนอะไร! แต่งตัวยังกะเด็กผู้หญิง นาทูเรศ แยกค์!”

เธอทำท่าเวอร์มาก ๆ เสียจนอาตมาอดหัวเราะไม่ได้ และอาตมาก็ระลึกถึงท่านอาจารย์ของอาตมา หลวงพ่อชา ที่ได้สอนลูกศิษย์ว่าจะปฏิบัติอย่างไรเมื่อโดนคนด่าว่า “ถ้าใครเขาด่าเราว่าหมา ก็ไม่ต้องโกรธหรอก เพียงแค่นั่งไปดูที่ก้นของเราเท่านั้นแหละ ถ้าไม่เห็นหางละก็ มันก็หมายความว่า เราไม่ใช่หมานะสิ หมาดปัญหา”

บางครั้ง อาตมาก็ได้รับคำชมเชยเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มของอาตมาในที่สาธารณะ ครั้งหนึ่งอาตมาถึงกับขวยเขินไปเลย

อาตมามีธุระในเมือง คนขับรถของอาตมา (พระขับรถไม่ได้) จอดรถตู้ของวัดไว้ที่อาคารจอดรถซึ่งมีหลายชั้นด้วยกัน เขาบอกว่าเขาจำเป็นจะต้องเข้าห้องน้ำโดยด่วน เพราะเขาคิดว่าห้องน้ำในอาคารจอดรถคงจะสกปรก เขาจึงไปใช้ห้องน้ำที่โรงหนังใกล้ๆ ขณะที่คนขับรถกำลังปฏิบัติภารกิจตามความเรียกร้องของธรรมชาติ อาตมาจึงรอเขาอยู่ที่ด้านนอกของโรงหนัง ยืนอยู่ริมถนนที่จอแจในชุดเครื่องนุ่งห่มพระ

เด็กหนุ่มคนหนึ่งเดินเข้ามาหาอาตมา ยิ้มหวาน แล้วถามว่า อาตมามีเวลามั้ย? * พระเช่นอาตมาจะได้ยิงสามก่ อาตมาอาศัยอยู่ในวัดเกือบตลอดชีวิตของอาตมาเลยทีเดียว และเนื่องจากพระเราไม่สวมนาฬิกาข้อมือ อาตมาจึงกล่าวขอโทษเขาอย่างสุภาพว่า อาตมาไม่รู้เวลา เขาทำหน้ายิ้มคิ้วขมวด แล้วก็เดินจากไป

เพียงแค่เขาเดินจากไปได้ไม่กี่ก้าว อาตมาจึงถึงบางอ้อว่า ผู้ชายคนนั้นตั้งใจจะหมายถึงอะไร ‘คุณมีเวลามั้ย?’ เป็นประโยคหาบหามเก่าแก่ที่สุดในตำราที่เดียว อาตมามารู้ในภายหลังว่า ที่ที่อาตมาถูกทิ้งให้ยืนอยู่นั้นเป็นย่านนัดพบที่ป๊อบปูล่าสุดของบรรดาเกย์ในเมืองเพิร์ธเชียวละ!

เกย์คนนั้นหันกลับมามองอาตมาอีกครั้ง และพูดขึ้นด้วยเสียงเลียนแบบ มารีลิน มอนโร ว่า “อู๋ย! ใส่ชุดแบบนี้ คุณดูสวยสะเด็ดไปเลย!”

* Have you got the time? มีความหมายสองนัย คือ คุณมีเวลามั้ย หรือ คุณรู้เวลามั้ย - ผู้แปล

อาตมาขอสารภาพว่า อาตมานะเหวี่ยงแต่เกลย พอดีคนขับรถไถลออกมาจากโรงหนังมาช่วยเหลืออาตมาได้ทันการ ตั้งแต่นั้นมาเราจึงใช้แต่ห้องน้ำของอาคารจอดรถเท่านั้น

หัวเราะตัวเอง

คำแนะนำที่ดีที่สุดอันหนึ่งที่อาตมาได้รับเมื่อครั้งอาตมาเริ่มเป็นครูสอนในโรงเรียน คือ เมื่อเราทำอะไรผิด และนักเรียนของเราเริ่มจะหัวเราะ เราจึงหัวเราะไปกับเขา ด้วยวิธีการนี้ นักเรียนจะไม่เคยหัวเราะใส่เรา แต่เขาจะหัวเราะไปกับเรา

หลายปีต่อมา เมื่ออาตมาเป็นพระทำหน้าที่สอนในเมืองเพิร์ธ อาตมาได้รับนิมนต์ให้ไปเทศน์ตามโรงเรียนมัธยมต่างๆ ในวิชาพุทธศาสนา นักเรียนวัยรุ่นุ่นชาวตะวันตก มักจะชอบทดสอบอาตมาด้วยการพยายามเหยยให้อาตมาเขิน ครั้งหนึ่งเมื่ออาตมาถามชั้นเรียนว่า มีคำถามอะไรไหม หลังจากจบคำบรรยายเรื่องข้อวัตรปฏิบัติทางพุทธศาสนา เด็กนักเรียนหญิงวัยสิบสี่ปีคนหนึ่งยกมือขึ้นและถามว่า “แล้วผู้หญิงทำให้ท่านรู้สึกอะไรมั๊ย?”

โชคดีที่เด็กหญิงคนอื่นๆ ในชั้นเข้ามาช่วยอาตมาไว้ ด้วยการต่อว่าเด็กหญิงคนนั้นว่า ทำให้พวกเธอทุกคนอับอาย สำหรับอาตมานั้น อาตมาหัวเราะแล้วก็จบเรื่องนี้ไว้ในสมุดนัด เพื่อจะใช้ในการบรรยายครั้งต่อไป

การหัวเราะที่ดังสุดของหมามะกัน

ปีแรกที่อาตมาเป็นพระอยู่ในภาคอีสาน ตรงกับปีสุดท้ายของสงครามเวียดนาม มีฐานทัพอากาศของอเมริกันตั้งอยู่ใกล้ๆ วัดของหลวงพ่อบุชา ซึ่งอยู่ใกล้ๆ ตัวเมืองอุบล หลวงพ่อชอบที่จะเล่าเรื่องจริงต่อไปนี้ให้พวกเราฟัง เพื่อแสดงว่าเราควรจะทำอย่างไรเมื่อโดนคนกลั่นแกล้งหรือต่อว่า

ทหารจีไอคนหนึ่ง กำลังนั่งรถสามล้อจากค่ายเข้าเมือง เมื่อรถสามล้อวิ่งผ่านบาร์ข้างถนนแถวๆ ชานเมืองที่เพื่อนๆ ของคนขี่สามล้อกำลังนั่งดื่ม และเริ่มจะเมาได้ที่แล้ว

พวกเขาตะโกนเป็นภาษาไทยว่า “เฮ้ย! เอ็งจะพาไอ้หมาสกปรกตัวนั้นไปไหนวะ?” พุดแล้วพวกเขาก็หัวเราะกัน ซี่มือซี่ไม้มาที่ทหารอเมริกันคนนั้น

ชั่วขณะหนึ่งที่คนขี่สามล้อตกใจ ทหารอเมริกันตัวใหญ่และถ้าเขารู้ว่ามีคนเรียกเขาว่า ‘ไอ้หมาสกปรก’ ต้องเกิดเรื่องแน่ อย่างไรก็ตาม นายทหารคนนี้ยังคงนั่งเงียบๆ มองไปรอบๆ ท่าทางเพเลิดเพลิน เห็นได้ชัดว่า เขาไม่เข้าใจภาษาไทย

คนขี่สามล้อจึงตกลงใจที่จะร่วมสนุกบนความเสียหายของชาวอเมริกัน เขาจึงตะโกนกลับไปว่า “ข้ากำลังจะพาไอ้หมาสกปรกตัวนี้ไปโยนลงแม่น้ำมูล ให้ไอ้หมาพันธุ์ทางมันได้อาบน้ำชะหน่อย!”

ขณะที่คนขี่สามล้อและเพื่อนๆ ซี่เมาของเขา กำลังหัวเราะกัน นายทหารอเมริกันก็ยังคงนั่งเฉย

เมื่อพวกเขามาถึงจุดหมายปลายทาง และคนที่สามลื้อแบมือขอรับค่าจ้าง นายทหารอเมริกันก็ก้าวจากไปเงียบๆ

คนที่สามลื้อตะโกนอย่างตื่นตระหนกไล่หลังเขามาด้วยภาษาอังกฤษแบบงูๆ ปลาๆ แต่ได้ความหมายชัดเจนว่า “นี่! คุณ! จ่ายดอลลาร์ผมด้วย!”

ทหารอเมริกันร่างใหญ่หันกลับมาอย่างสงบ และพูดด้วยภาษาไทยที่ชัดถ้อยชัดคำที่สุดว่า “หมาไม่มีเงิน”

เหมีนลม

อาจารย์สอนสมาธิภาวนาที่มีประสบการณ์จะต้องรับมือกับลูกศิษย์ที่ประกาศตนว่าบรรลุธรรมแล้วอยู่บ่อยๆ วิธีการทดสอบอย่างหนึ่งที่ใช้กันมานานมานว่า คำประกาศนั้นจริงหรือไม่ คือ การดำทอลูกศิษย์อย่างรุนแรง จนลูกศิษย์ออกอาการโกรธในที่สุด นักบวชทุกรูปในพุทธศาสนาย่อมทราบดีว่า พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า ผู้ใดยังมีความโกรธ ผู้นั้นยังไม่บรรลุแน่

พระหนุ่มชาวญี่ปุ่นองค์หนึ่งมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงพระนิพพานในชาตินี้ ท่านปลื้มใจมากเพื่อภาวนาอยู่บนเกาะกลางทะเลสาบใกล้ๆ วัดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ท่านต้องการที่จะบรรลุธรรมโดยเร็วเพื่อจะได้ใช้เวลาที่เหลือในชีวิตไปทำอย่างอื่น

เมื่อผู้ดูแลวัดพายเรือลำเล็กๆ ไปหาท่านเพื่อจะส่งของ

ประจำอาทิตย์ พระหนุ่มก็เขียนโน้ตขอแผ่นหนังอย่างดี ปากกา
ขนนก และหมึกคุณภาพเยี่ยม ท่านกำลังจะครบกำหนดการปลีก
วิเวกเป็นเวลาสามปี และต้องการที่จะรายงานให้ท่านเจ้าอาวาสได้
ทราบของท่านปฏิบัติได้ผลดีไปถึงไหน

แผ่นหนัง ปากกาขนนก และหมึก มาถึงมือท่านในอาทิตย์
ถัดมา สองสามวันถัดมาหลังจากที่ท่านได้ทำสมาธิและคิดพิจารณา
ท่านได้บรรจุเขียนคำประพันธ์สั้นๆ บนแผ่นหนังคุณภาพดี ด้วย
ลายมือประณีตสวยงามที่สุดว่า

พระหนุ่มผู้ไม่ประมาท

ปฏิบัติสมาธิภาวนาตามล่ำฟั่งถึงสามปี

ไม่เคลื่อนไหวอีกแล้ว

เพราะลมทั้งสี่แห่งโลก*

ท่านมั่นใจว่า ท่านเจ้าอาวาสผู้ทรงปัญญา เมื่อได้อ่านคำ
ประพันธ์ที่เขียนด้วยลายมืออันประณีตบรรจุนี้ย่อมจะรู้ว่า บัดนี้
ลูกศิษย์ของท่านบรรลุธรรมแล้ว พระหนุ่มบรรจุม้วนแผ่นหนัง
นั้น มัดอย่างระมัดระวังด้วยริบบิ้น แล้วรอเวลาที่สารจะถึงมือท่าน
อาจารย์ วันเวลาหลังจากนั้น ท่านวาดภาพว่าท่านเจ้าอาวาสจะ

* หมายถึงโลกธรรม แต่โดยปกติแล้วฝ่ายเถรวาทถือว่า โลก
ธรรมมี ๘ คือ มีลาภ ไม่มีลาภ มียศ ไม่มียศ นิินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์
โบราณอาจารย์มักจะเทียบโลกธรรมกับลมเพราะสามารถมากระทบเรา
ได้จากทุกทิศทางและเปลี่ยนทิศอยู่เสมอ - ผู้แปล

ยินดีปรีดาเมื่ออ่านคำประพันธ์อันแสนจะอัจฉริยะที่ถูกเขียนขึ้นอย่างสุดประณีตนั้น ท่านเห็นภาพมันถูกใส่กรอบราคาแพงแขวนไว้ที่ศาลาใหญ่ของวัด ไม่ต้องสงสัยเลยว่าท่านจะต้องถูกกดดันให้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดในทันที หรือมิฉะนั้นก็อาจจะเป็นวัดมีชื่อเสียงในเมือง มันช่างเป็นความรู้สึกดีจริงๆ ที่ในที่สุดท่านก็ทำสำเร็จ!

เมื่อผู้ดูแลวัดพายเรือเล็กๆ มาถึงเกาะเพื่อส่งของใช้ประจำอาทิติย์ พระหนุ่มก็รอเขาอยู่แล้ว ผู้ดูแลวัดมอบม้วนแผ่นหนังคล้ายๆ ที่ท่านได้ส่งออกไป เพียงแค่ผู้กริบบิ้นคนละสี่ท่านนั้นให้แก่ท่าน เขาเรียนท่านสั้นๆ ว่า “จากเจ้าอาวาส”

ด้วยความตื่นเต้น พระหนุ่มแกะริบบิ้นที่ผูกออก แล้วคลี่ม้วนแผ่นหนังนั้นทันที ดวงตาท่านจดจ้องอยู่ที่แผ่นหนัง แล้วมันก็เบิกกว้างขึ้นเท่าไข่มุก และหน้าของท่านก็เผือดขาว มันเป็นแผ่นหนังของท่านเอง แต่ที่ทำยประโยคแรก ซึ่งท่านบรรจงเขียนไว้อย่างประณีตงดงามนั้น ท่านเจ้าอาวาสได้ต่อเติมคำว่า ‘ตด!’ ลงไปโดยใช้ปากกาหมึกแดงด้วยลายมือหวัดๆ อย่างซู่ๆ และหยาบที่สุดทางด้านขวาของบรรทัดที่สองก็มีรอยเปื้อนน่าเกลียดเขียนคำว่า ‘ตด!’ ด้วยหมึกแดง บรรทัดที่สาม ก็มีคำว่า ‘ตด!’ ด้วยลายมือเขียนๆ อย่างขาดความเคารพเป็นที่สุด เช่นเดียวกับบรรทัดสุดท้ายของบทประพันธ์นั้น

นี่มันมากเกินไปซะแล้ว! ไม่เพียงแต่เจ้าอาวาสผู้แก่ชราจะโง่งมไม่สามารถตระหนักได้ถึงการบรรลุลหรรณที่อยู่ตรงหน้าจุมูกอ้วนๆ ของท่านแล้ว ท่านยังสุดจะไร้มารยาทและป่าเถื่อนที่มา

ทำลายงานศิลปะด้วยการเขียนคำหยาบๆ ลงไปอีกด้วย ท่านเจ้าอาวาสช่างประพาศิตนเยี่ยงนักเลง ไม่ใช่พระ เป็นการสบประมาททั้งงานศิลปะ ขนบธรรมเนียม และความจริง

ดวงตาของพระหนุ่มหรีลงด้วยความโกรธเคือง หน้าของท่านแดงก่ำด้วยแรงมานะและโทสะ แล้วท่านก็เคঁนเสียงออกมาสั่งคนดูแลวัดว่า “พาอาตมาไปหาเจ้าอาวาส เดียวนี้!”

นี่เป็นครั้งแรกในเวลาสามปีที่พระหนุ่มได้ออกจากอาศรมบนเกาะ ด้วยความเดือดดาล ท่านบุกเข้าไปถึงห้องของท่านเจ้าอาวาส โยนม้วนแผ่นหนังโครมลงบนโต๊ะ และเรียกร้องขอคำอธิบาย

ท่านเจ้าอาวาสผู้เปี่ยมไปด้วยประสบการณ์หยิบแผ่นหนังขึ้นมาอย่างช้าๆ กระแอมกระไอให้คอโล่ง แล้วจึงอ่านบทกวีนั้น :

พระหนุ่มผู้ไม่ประมาท

ปฏิบัติสมาธิภาวนาตามล่ำพังถึงสามปี

ไม่เคลื่อนไหวอีกแล้ว

เพราะลมทั้งสี่แห่งโลก

ท่านวางม้วนแผ่นหนังลง จ้องมองพระหนุ่มแล้วกล่าวต่อว่า “อืม! แล้วไงละพ่อหนุ่ม ลมทั้งสี่แห่งโลกไม่สามารถจะเคลื่อนท่านได้อีกต่อไป แต่เพียงแค่ลมตดเล็กๆ ทั้งสี่นี้ ยังเป่าท่านกระเจิงข้ามทะเลสาบมาถึงนี้ได้!”

เมื่ออาตมาบรรลุธรรม?

ในระหว่างพรรษาที่สี่ อาตมากำลังเร่งความเพียรอยู่ในวัดป่าที่กัณดารทางภาคอีสาน กลางดึกคืนวันหนึ่งระหว่างการเดินทางจงกรมที่ยาวนาน จิตของอาตมาแจ่มใสเป็นพิเศษ ความรู้อันลึกซึ้งไหลรินเข้ามาเป็นระลอกๆ รวากับน้ำตกที่ไหลลงมาจากยอดเขา อาตมาสามารถเข้าใจสิ่งลึกลับต่างๆ ซึ่งไม่เคยเข้าถึงมาก่อน และแล้วสิ่งที่ยิ่งใหญ่ได้บังเกิดขึ้น อาตมารู้สึกอัศจรรย์ใจเกินกว่าจะพรรณนาได้ ‘ถึงแล้ว! นี่แหละความหลุดพ้น’

ความสุขที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่อาตมาไม่เคยพบพานมาก่อน ปิติสุขเกิดขึ้นอย่างมากพร้อมๆ กับความสงบวิเวก อาตมาภาวนาต่อจนดึกดื่น จำวัดเพียงนิมิตเดียว และยังตื่นก่อนระฆังเรียกเข้าศาลาตอนตีสามอีกด้วย

โดยปกติแล้ว การนั่งสมาธิตั้งแต่ตีสามในป่าซึ่งร้อนและอบอ้าวนี้ อาตมามักจะต้องต่อสู้กับความเซื่องซึมและความง่วงเหงาหาวนอน แต่ไม่ใช่วันนั้น อาตมานั่งตัวตรงโดยไม่ต้องบังคับ สติคมชัดราวกับมีดผ่าตัด และสมาธิสามารถรวมได้อย่างง่ายดาย การบรรลุธรรมนี้ช่างวิเศษเสียเหลือเกิน และช่างน่าเสียดายนักที่การบรรลุธรรมของอาตมาอยู่ได้ไม่นาน

ที่ภาคอีสานในสมัยนั้นอาหารการกิน.... เช่น ครั้งหนึ่งอาหารมื้อเดียวในวันนั้นของเรามีเพียงข้าวเหนียวหนึ่งปั้นโปะหน้าด้วยกบต้มตัวขนาดกลางๆ ไม่มีผัก ไม่มีผลไม้ มีแต่ข้าวหน้ากบแค่นั้นเองสำหรับทั้งวัน อาตมาเริ่มฉันทเนื้อตรงซาก่อนแล้วต่อด้วย

เครื่องในกบ พระที่นั่งข้างๆ อาตมาก็เริ่มจับที่อวัยวะของกบ โชคไม่ดีนักที่ท่านไปกดเข้าที่กระเพาะปัสสาวะของกบ ซึ่งยังมีน้ำอยู่ภายใน เจ้ากบมันก็เลยเยี่ยวรดข้าวของท่านไปทั่ว ท่านเลยเลิกฉัน

โดยปกติแล้ว อาหารหลักของพวกเราทุกวัน คือ แกงเผ็ดปลาร้า ซึ่งทำมาจากปลาร้า ปลาเล็กๆ ที่ถูกจับได้ในช่วงหน้าฝน จะถูกหมักไว้ในไหดิน เพื่อจะเก็บไว้กินตลอดปี อาตมาเคยพบให้อย่างนั้นครั้งหนึ่งตอนทำความสะอาดครุฑของวัด มันมีหนอนคลานย้วยเยี้ยเต็มไปหมด อาตมาก็เลยจะเอามันไปทิ้ง แต่ผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีการศึกษาและมีความประณีตที่สุดในหมู่ชาวบ้านเห็นเข้าเสียก่อน จึงห้ามอาตมาไม่ให้เอาไปปลาร้าไปโยนทิ้ง

อาตมาค้านว่า “แต่มันมีหนอนอยู่ในนั้นนะ!”

เขาตอบอาตมาว่า “ก็ยิ่งอร่อยนะซี” แล้วก็ดึงเอาไหนั้นไปจากอาตมา

วันรุ่งขึ้นพวกเราก็ได้ฉันแกงเผ็ดปลาร้าเป็นอาหารมื้อเดียวของเรา

ในวันที่อาตมาบรรลุนิกรรมนั้น อาตมาแปลกใจที่เห็นแกงถึงสองหม้อที่จะมาช่วยชูรสข้าวเหนียวของเรา หม้อหนึ่งก็เป็นแกงเผ็ดปลาร้าเหม็นๆ เช่นเคย ส่วนอีกหม้อหนึ่งเป็นแกงหมู อาตมาคิดในใจอีกว่า วันนี้แหละ อาตมาจะได้ฉันอาหารดีๆ สักมื้อ ฉลองการบรรลุนิกรรมของอาตมา

ท่านเจ้าอาวาสตักอาหารของท่านก่อนหน้าอาตมา ท่านตักแกงเผ็ดหมูที่ดูน่าอร่อยนั้นสามทัพพีใหญ่ๆ ‘ตะกละ’ อาตมานึกตำหนิตานในใจ ยังเหลืออีกเยอะสำหรับอาตมา แต่แล้ว ก่อนที่

ท่านจะส่งหม้อต่อให้อาตมา ท่านก็ยกแกงเผ็ดหมูที่ดูน่ากินจน น้ำลายไหลนี้ เทลงไปรวมในหม้อแกงเผ็ดปลาร้า แกมท่านยังคน มันเข้าด้วยกัน และพูดว่า “ยังไขมันก็เหมือนๆ กัน”

อาตมาพูดอะไรไม่ออกเลย อาตมาโกรธ ถ้าท่านคิดจริงๆ ว่า ‘ยังไขมันก็เหมือนๆ กัน’ แล้วทำไมท่านจึงตักแกงเผ็ดหมูไปเสียบสามชิ้นพูนๆ สำหรับตัวท่านเองก่อนเล่า ก่อนที่จะผสมกันนะ? ปากกับใจไม่ตรงกันนี้ ยิ่งไปกว่านั้น ท่านนะเป็นลูกชาวบ้านที่เติบโตมากับแกงเผ็ดปลาร้าเหม็นๆ แล้วท่านก็น่าจะชอบมันด้วย คนจอมปลอม! ไฉนหมู! ไฉนโก่ง!

และแล้ว อาตมาก็ถูกคิดขึ้นได้ ผู้ที่บรรลุนิพพานแล้ว ย่อมไม่เลือกอาหารว่าชอบนั้น ไม่ชอบนี้ ย่อมไม่โกรธ และไม่เรียกเจ้าอาวาสของตน แม้จะเรียกในใจก็ตามว่า หมู! อาตมานะเกิดอาการโกรธแน่ๆ และนั่นย่อมหมายความว่า... ตายแล้ว! อาตมายังไม่ได้บรรลุนิพพานจริงนะสิ

ไฟโทสะของอาตมามอดลงทันทีด้วยความเศร้าสลด เมฆหมอกหนาที่บดบังความท้อแท้หมดหวังเคลื่อนเข้าสู่ใจของอาตมา บดบังแสงอาทิตย์แห่งการบรรลุนิพพานเสียจนมืดมิด ด้วยความซึมเศร้าทุกขระทม อาตมาตักแกงเผ็ดหมูและปลาร้าเหม็นๆ สองช้อนราดลงไปบนข้าวของอาตมา อาตมาไม่สนแล้วละว่าจะกินอะไร อาตมาหมดกำลังใจจริงๆ การที่ได้รู้ว่าเรายังไม่ได้บรรลุนิพพานสักหนอยนั้นทำให้อาตมาเซ็งไปทั้งวันเลยทีเดียว

หมอหรือหมู

หมอโรคเฉพาะทางที่ร่ำรวยคนหนึ่งเพิ่งซื้อรถสปอร์ตคันใหม่ ซึ่งมีกำลังแรงและแพงมาก แน่แน่นอนว่า คนเราย่อมไม่จ่ายเงินมากมายขนาดนั้น ซื้อรถยนต์ซึ่งมีกำลังแรงสูง เพียงเพื่อจะขับซ้าๆ อยู่ในเมืองหรอก ดังนั้นในวันที่อากาศดีวันหนึ่ง คุณหมอจึงขับรถออกจากเมืองมุ่งไปยังชนบทที่มีท้องนาอันแสนสงบ เมื่อเขาขับไปถึงย่านที่ไม่มียกกล้องตรวจจับความเร็วแล้ว เขาก็เหยียบคันเร่งจนมิดเพื่อให้รู้สึกถึงกำลังของรถ เสียงเครื่องยนต์คำรามลั่น และรถสปอร์ตคันงามก็วิ่งฉิวไปตามถนนในชนบทนั้น คุณหมอยิ้มอย่างเบิกบานใจด้วยความพอใจในความเร็วสูงนั้น

ผู้ที่ไม่ค่อยจะเป็นสุนัข คือ ชาวนาผู้กรำแดดกรำฝน ผู้ที่ยืนชะเง้ออยู่เหนือประตูไร่ “หมู!” เขาตะโกนลั่นสุดเสียงเพื่อให้ดังกว่าเสียงกระหึ่มของรถสปอร์ต

คุณหมอนั้นแม้จะรู้ตัวว่ากำลังขับรถอย่างคึกคะนองโดยไม่รู้สึกรู้สมกับความสงบสุขของสภาพแวดล้อม แต่เขาก็คิดว่า ‘ใครจะยังงักงางหัวมัน! ฉันมีสิทธิ์จะหาความสุขใส่ตัวนี่’

ดังนั้นเขาจึงหันมา และแผดเสียงใส่ชาวนาว่า “นายดำใครว่าหมูอี?”

เพียงแค่อสองสามวินาทีที่เขาละสายตาไปจากถนน รถสปอร์ตของเขาก็ชนหมูตัวหนึ่งเปรี้ยงกลางถนนนั้น!

รถสปอร์ตใหม่เอี่ยมพังยับ และเพราะหมูนี้แหละ เขาต้องนอนอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลาหลายอาทิตย์ และเสียเงินมากมาย

รวมทั้งรายนต์ของเขาด้วย

หเร กฤษณะ*

ในเรื่องที่แล้ว อตตัตวตฺนของคุณหมอทำให้เขาประหม่น
เสียงร้องเตือนของชาวนาผู้ใจดีผิดไปอย่างแรง ในเรื่องที่กำลังจะ
เล่าต่อไปนี้ อตตัตวตฺนในความเป็นพระของอาตมาก็ส่งผลให้
อาตมาประหม่นคนใจดีผิดไปอย่างแรงด้วย ทำให้รู้สึกเศร้าใจ

อาตมากำลังจะกลับจากการไปเยี่ยมโยมแม่ของอาตมาที่
กรุงลอนดอน โยมแม่กำลังเดินไปส่งเพื่อจะไปช่วยซื้อตัวรถไฟให้
อาตมาที่สถานีรถไฟอีลลิงบรอดเวย์ ระหว่างทางไปสถานีบนถนน
อีลลิงไฮสตรีทที่พลุกพล่านขวักไขว่ อาตมาได้ยินใครบางคนส่ง
เสียงเย้ยหยันว่า “หเร กฤษณะ! หเร กฤษณะ!”

การเป็นพระสงฆ์ในพุทธศาสนาที่ต้องโกนศีรษะและนุ่ง
จีวรสีภักนั้น อาตมามักโดนคนเข้าใจผิดอยู่บ่อยๆ ว่าเป็น พวก
หเร กฤษณะ ตอนอยู่ออสเตรเลีย อาตมาเคยโดนกลุ่มวัยรุ่นล้อ
เลียนด้วยการร้อง ‘หเร กฤษณะ! เฮ้! หเร กฤษณะ!’ และหัวเราะ

* หเร กฤษณะ เป็นนิยายหนึ่งของศาสนาฮินดู ซึ่งหนุ่มสาว
ชาวต่างประเทศ หันมานับถือในยุคฮิปปี้ มีการร้องคำบริกรรม และ
การเรียไรในที่สาธารณะเป็นที่รังเกียจของชาวบ้าน - ผู้แปล

เยาะการแต่งตัวของอาตมา ฉะนั้นในครั้งนี้อาตมาจึงรีบมองหาชายคนที่ตะโกนว่า ‘หเร กฤษณะ!’ และตัดสินใจที่จะเข้าไปจัดการคนที่มาล้อเลียนพระสงฆ์ในพุทธศาสนาในที่สาธารณะเช่นนี้

โยมแม่ยืนอยู่ข้างหลัง เมื่ออาตมาเข้าไปพูดกับชายหนุ่มซึ่งสวมกางเกงยีนส์ เสื้อแจ็กเก็ต และใส่หมวกแก๊ป “นี่พ่อหนุ่ม! อาตมาเป็นพระในพุทธศาสนานะ ไม่ใช่สาวก หเร กฤษณะ คุณน่าจะรู้ดีกว่านี้นะ ไม่ใช่มาตะโกน หเร กฤษณะ ใส่อาตมาอย่างนี้!”

พ่อหนุ่มคนนั้นยิ้มแล้วก็เปิดหมวกแก๊ปของเขา เผยให้เห็นหางม้ายาวๆ ที่ด้านหลังของศีรษะที่โล้นเตียน “ครับ ผมรู้ครับ!” เขาตอบ “ท่านเป็นพระในพุทธศาสนา ส่วนผมก็เป็น หเร กฤษณะ หเร กฤษณะ! หเร กฤษณะ!”

เขาไม่ได้ล้อเลียนอาตมาสักหน่อย เขาเพียงแค่ทำกิจของ หเร กฤษณะเท่านั้น อาตมาหน้าแตกยับเยิน ทำไมเรื่องพรรค์นี้จำเพาะเจาะจงจะต้องมาเกิดต่อหน้าแม่ของเรานะ?

ค่อนข้างใคร?

เราทุกคนล้วนทำผิดกันได้ทั้งนั้น ชีวิต คือ การเรียนรู้ที่จะทำผิดให้น้อยลงเรื่อยๆ เพื่อจะบรรลุเป้าหมายนี้ วัดของเราจึงมีนโยบายว่า พระทำผิดได้ เมื่อพระไม่ต้องเครียดว่าจะทำความผิดไม่ได้ ท่านก็เลยไม่ค่อยจะทำอะไรผิด

ขณะที่อาตมาเดินผ่านสนามของวัดวันหนึ่ง อาตมาก็พบว่า มีค้อนอันหนึ่งวางทิ้งอยู่บนพื้นหญ้า เห็นได้ชัดว่ามันอยู่ตรงนั้นมานาน เพราะสนิมเริ่มขึ้นแล้ว อาตมาารู้สึกผิดหวังในความสะอาดของพระลูกวัดมาก ทุกๆ สิ่งที่เราใช้อยู่ในวัดตั้งแต่จีวรจนถึงเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ล้วนได้รับบริจาคมาจากญาติโยมผู้ซึ่งต้องทำงานหนัก สรรวาสชาวพุทธผู้ยากจนแต่ใญ่บุญอาจจะต้องอดออมเงินเป็นอาทิตย์ๆ เพื่อจะซื้อค้อนอันนั้นมาถวายเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติต่อของที่ญาติโยมถวายอย่างขาดความเกรงใจเช่นนี้ ดังนั้นอาตมาจึงเรียกประชุมสงฆ์

คนมักจะบอกอาตมาว่า ลักษณะนิสัยของอาตมานั้นนุ่มนวลราวกับถั่วหลายๆ แต่ในเย็นวันนั้น อาตมาเฝ้าร้อนราวกับพริกขี้หนูไทยทีเดียว อาตมาเทศน์ดูพระลูกวัดอย่างรุนแรง พวกพระจะต้องได้รับบทเรียน และเรียนรู้ที่จะดูแลรักษาสิ่งของเพียงไม่กี่อย่างที่เราครอบครอง เมื่ออาตมาเทศน์จบ พระทุกๆ องค์นั่งตัวตรงเป็นแผ่นกระดาน หน้าซีด และเงียบกริบ อาตมารออยู่สักครู่ คาดหวังว่าคนที่เป็นตัวการจะรับสารภาพ แต่ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น พระทุกองค์ตัวแข็ง เงียบสนิท และรอคอย

อาตมาารู้สึกผิดหวังมากๆ กับบรรดาพระลูกศิษย์ขณะที่อาตมาลุกขึ้นเดินออกไปจากศาลา อย่างน้อยที่สุด อาตมาก็คิดว่า พระองค์ที่ทิ้งค้อนไว้ที่สนามหญ้าจะมีความกล้าพอที่จะสารภาพและขอขมา หรือคำพูดของอาตมาจะรุนแรงเกินไป?

ขณะที่อาตมาเดินออกจากศาลา อาตมาก็ตระหนักในบัดนั้นว่า เหตุใดจึงไม่มีพระองค์ไหนยอมรับสารภาพ อาตมาหัน

หลังเดินกลับเข้าไปในศาลาทันที

“ผมรู้แล้วว่าใครเป็นคนลืมนั่นไว้ที่สนามหญ้า ตัวผมเอง!”

อาตมาลืมนิทไปเลยว่า ตัวอาตมาเองนั่นแหละที่ออกไปทำงานในสนาม และด้วยความเร่งรีบ อาตมาจึงลืมนั่นไว้ที่นั่น แม้ขณะที่กำลังเทศนาอบรมลูกศิษย์อย่างถึงพริกถึงขิง ความทรงจำก็ยิ่งสูญหายไปจากอาตมา จนเมื่อลูกศิษย์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นั่นแหละ มันจึงหวนกลับมา คนที่ทิ้งค้อนไว้นั้น คืออาตมาเอง น่าขายหน้านัก!

โชคที่ว่าวัดเราไม่ห้ามใครทำผิด รวมถึงเจ้าอาวาสด้วย

มองเป็นเรื่องตลกดีกว่า

เมื่อเราวางอดีตตัวตนของเราลง เมื่อนั้นจะไม่มีใครทำให้เราหวั่นไหวได้ ถ้ามีใครสักคนด่าเราว่าโง่ง เหตุผลเดียวที่จะทำให้เราเสียใจ คือ เราเชื่อว่าเขาอาจจะพูดถูก!

หลายปีก่อน อาตมากำลังนั่งรถอยู่บนถนนไฮเวย์ ในเมืองเพิร์ธ พวกหนุ่มๆ ในรถยนต์เก๋าๆ คันหนึ่งเห็นอาตมาเข้าก็เริ่มส่งเสียงล้อเลียนอาตมาผ่านหน้าต่างรถที่เปิดอยู่ “เฮ้ย! ไอ้หัวล้าน! ไอ้สกินเฮด!!”

ขณะที่เขาพยายามยั่วให้อาตมาโกรธ อาตมาก็หมุนกระจกมอง แล้วตะโกนกลับไปว่า “ตัดผมชะบ้างซิคุณ จะได้ไม่ดูเป็นผู้

หญิง” ความจริงอาจมาไม่น่าจะทำเช่นนั้นเลย มันเป็นการส่งเสริม
ยั่วยุคนหนุ่มๆ พวกนั้น

คนหนุ่มคือคณะองชับริบทมาเทียบข้างรถของอาตมา แล้วดึง
แมวกาซีนออกมาวาง อ้าปากกว้างแสดงท่าทางให้อาตมาดูรูปใน
แมวกาซีนนั้น มันเป็นหนึ่งในสี่อเพลย์บอย

อาตมาหัวเราะกับอารมณ์ขันที่ขาดความเคารพนับถือของ
เขา อาตมาอาจจะทำเช่นเดียวกับเขาเมื่ออาตมาอายุเท่าเขาและ
กำลังสนุกอยู่กับเพื่อนๆ เมื่อเขาเห็นอาตมาหัวเราะ เขาก็เร่งเครื่อง
ผ่านไป การหัวเราะให้กับการสบประมาทเช่นนี้เป็นทางเลือกที่ดี
กว่าการจะแสดงท่ารังเกียจและอับอาย

ไอ้โง่

หากมีใครมาเรียกเราว่า ‘ไอ้โง่’ เราก็เริ่มคิดว่า ‘เค้ามาเรียก
เราว่าไอ้โง่ได้ยังไงนะ? เขาไม่มีสิทธิจะมาเรียกเราว่า ไอ้โง่ มันช่าง
หยาบคายนักที่มาเรียกเราว่าไอ้โง่ แค่นี้ต้องชำระที่ذنมาเรียกเรา
ว่าไอ้โง่’ ทันใดนั้นเราก็สำนึกได้ว่า เราได้ปล่อยให้เขาเรียกเราว่า
ไอ้โง่ อีกตั้งสี่ครั้ง

ทุกๆ ครั้งที่เราคิดว่า เขาว่าเรา เท่ากับเราได้ปล่อยให้เขาว่า
เราว่า ไอ้โง่ ปัญหามันอยู่ตรงนี้แหละ

แต่ถ้าใครว่าเราว่าไอ้โง่ และเราปล่อยให้วางในทันใด มันก็จะ

๒๒๔ ขวนม่วนขึ้น

ไม่มีอะไรบกรวนเราได้ นี่แหละคือทางออก

เรื่องอะไรเราจะปล่อยให้คนอื่นมาบงการความสุขของเรา

ล่ะ?

ความทุกข์และการปล่อยวาง

คิดยากกว่าทำ

ทุกวันนี้คนเราคิดมากเกินไป ถ้าเราคิดให้น้อยลง ชีวิตของเราจะราบรื่นขึ้น

ที่วัดของเราในเมืองไทย ทุกวันพระ พระจะอดนอนเพื่อภาวนาตลอดคืนในศาลาใหญ่ มันเป็นข้อวัตรปฏิบัติข้อหนึ่งของพระป่า ซึ่งก็ไม่ได้หนักหนาสาหัสเกินไป เพราะเราสามารถพักผ่อนได้ในสัปดาห์รุ่งขึ้น

เช้าหนึ่งหลังวันพระ ขณะที่เรากำลังจะกลับกุฏิ ไปนอนชดเชยที่ไม่ได้นอนมาทั้งคืน ท่านเจ้าอาวาสก็เรียกพระผู้น้อยชาวออสเตรเลีย และส่งผ้ากองโตให้ท่านนำไปซัก โดยสั่งให้ท่านทำทันที ทำให้พระองค์นั้นรู้สึกท้อใจมาก มันเป็นธรรมเนียมของพระเราที่จะต้องอุปฐากดูแลท่านเจ้าอาวาส โดยซักผ้าให้ท่าน พร้อมการปรนนิบัติเล็กๆ น้อยๆ อื่นๆ

ผ้าที่จะต้องซักกองมเหิมา ยิ่งไปกว่านั้น การซักผ้าจะต้องเป็นไปตามวิธีการดั้งเดิมของพระป่า คือ จะต้องต้มน้ำขึ้นมาจากบ่อ ก่อไฟต้มน้ำ ใช้มีดพร้าฟันท่อนแกนขนุนออกเป็นแผ่นบางๆ แล้วใส่ลงไปใต้น้ำเดือด เพื่อให้ยางของมันออกมาทำหน้าที่ ‘ผงซักฟอก’ นำผ้าที่ละผืนวางลงในรางไม้ยาวๆ เทน้ำเดือดสื่อน้ำตาลลงบนผ้าให้ทั่ว และทุบด้วยมือจนกว่าจะสะอาด เสริจแล้วพระจะต้องนำจีวรไปตากกลางแจ้ง ในกรณีผ้าใหม่ก็ต้องพลิกกลับ

ไปมาเป็นระยะ เพื่อไม่ให้สับสน การซักผ้าเพียงแค่ผืนเดียวก็เป็นกระบวนการที่ยาว และแสนจะเป็นภาระอยู่แล้ว การที่จะต้องซักผ้าตั้งมากมายหลายผืนขนาดนั้น ย่อมกินเวลาหลายชั่วโมง พระหนุ่มผู้เกิดที่เมืองบรีสเบนองค์นี้ อ่อนล้าจากการไม่ได้หลับนอนมาตลอดคืน อาตมาสงสารท่านจริงๆ

อาตมาไปที่โรงย้อมเพื่อจะช่วยท่าน เมื่ออาตมาไปถึงตรงนั้น ท่านกำลังสบถสาปแช่งตามธรรมเนียมบรีสเบนมากกว่าจะเป็นธรรมเนียมพุทธ ท่านบ่นว่ามันช่างไม่ยุติธรรม และทารุณซะเหลือเกิน “ท่านเจ้าอาวาสจะรอจนถึงพรุ่งนี้ไม่ได้หรือไง? ท่านไม่รู้รึว่าผมไม่ได้นอนมาทั้งคืน? ผมไม่ได้มาบวชพระเพื่อการนี้ละ!” นี่ไม่ตรงกับที่ท่านพูดเผะหรอกนะ เอาเท่าที่พอพิมพ์ได้เท่านั้น

ตอนที่เรื่องนี้เกิดขึ้น อาตมาได้บวชเป็นพระมาหลายปีแล้ว อาตมาเข้าใจว่าท่านกำลังรู้สึกอย่างไร และรู้ทางออกสำหรับปัญหาของท่าน อาตมาบอกท่านว่า “คิดนะมันยากกว่าทำเยอะนะ”

ท่านจึงอาตมาและตกอยู่ในความเสียบชั่วคราวหนึ่ง แล้วท่านก็หันกลับไปทำงานอย่างเจียบๆ ส่วนอาตมาก็เดินกลับไปจำวัด ต่อมาในวันนั้น ท่านมาขอบคุณอาตมาที่ช่วยท่านในการซักผ้า ท่านได้พบว่า มันเป็นเรื่องจริงแท้ที่การคิดเป็นส่วนที่ยากลำบากที่สุด เมื่อท่านหยุดบ่น และจดจ่ออยู่แต่การซัก มันก็ไม่มีปัญหาใดๆ เลย

ส่วนที่ยากที่สุดของทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต คือ ความคิดนั่นเอง

ขุนเพราะชน

อาตมาเรียนรู้นับที่เรียนอันล้ำค่าว่า ‘ส่วนที่ยากที่สุดของทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต คือ ความคิด’ ในช่วงต้นๆ ของการบวชเป็นพระในภาคอีสาน หลวงพ่อชา กำลังก่อสร้างโบสถ์ใหม่ และพวกพระเราหลายองค์กำลังช่วยท่านทำงาน หลวงพ่อมักจะทดสอบพวกเราโดยกล่าวว่า พระต้องทำงานหนักทั้งวัน เพื่อเปื้อนซีเพียงขวด หรือสองขวดเท่านั้น ซึ่งถูกเสียยิ่งกว่าถูกสำหรับวัด ถ้าเทียบกับการจ้างแรงงานจากในเมือง อาตมาคิดเล่นๆ ว่าน่าจะตั้งสหภาพแรงงานพระผู้น้อย

เราสร้างโบสถ์บนเนินที่พระช่วยกันถมขึ้น เสร็จแล้วยังมีดินเหลืออยู่บนเนินอีกมาก หลวงพ่อจึงเรียกพระมาพร้อมกันเพื่อสั่งว่า ท่านต้องการให้ชนดินที่เหลือไปไว้ด้านหลัง สามวันต่อจากนั้น ตั้งแต่สิบโมงเช้าจนมืดค่ำ เราต้องตักดินจำนวนมหึมาขนใส่รถเข็นไปเทลงตรงที่ๆ หลวงพ่อกำหนด อาตมารู้สึกดีใจเมื่องานเสร็จสิ้นลง

วันรุ่งขึ้น หลวงพ่อจากไปเยี่ยมวัดอื่นสองสามวัน หลังจากที่ท่านไปแล้ว รองเจ้าอาวาสเรียกพวกพระมาพร้อมกัน และบอกว่าดินไปอยู่ผิ ดิที่ และต้องย้ายใหม่ อาตมา รู้สึกไม่พอใจแต่ก็ยังสามารถข่มระงับจิตใจที่กำลังบ่นคร่ำครวญไว้ได้ ขณะที่พวกเราทำงานอย่างหนักอีกสามวันในความร้อนอบอ้าว

หลวงพ่อกลับมาเมื่อพวกเราเพิ่งจะเสร็จสิ้นการขนย้ายกองดินมหึมารอบที่สอง ท่านเรียกพวกพระมาพร้อมกันและถามว่า “ทำไมคุณถึงย้ายดินไปที่นั่นเล่า? ผมบอกให้คุณขนมันไปไว้อีกจุด

ต่างหาก เอ้า! ไปย้ายมันกลับซะ”

อาตมาโกรธสุดๆ ‘พระผู้ใหญ่ว่าจะตกลงกันเองให้แน่ก่อนไม่ได้หรือไง? พุทธศาสนาน่าจะเป็นศาสนาที่มีระบบ แต่วัดนี้ช่างยุ่งเหยิงสับสนจนยังไม่รู้แม้แต่ว่า จะเอากองดินนี้ไปไว้ที่ไหนแน่ พวกท่านไม่น่าจะเป็นอย่างนี้กับพวกเราเลย!’

ภาพวันเวลาที่เหนื่อยยากยาวนานอีกสามวันปรากฏอยู่เบื้องหน้าอาตมา ขณะที่อาตมาขึ้นรถเข็นที่หนักอึ้ง อาตมาสับสนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อที่พระไทยจะได้ฟังไม่เข้าใจ มันเกินไปแล้วนะ ไม่รู้ว่าจะต้องทำไปถึงไหนกัน?

และแล้ว อาตมาก็เริ่มสังเกตว่า ยิ่งอาตมาโกรธมากขึ้นเท่าไร รถเข็นก็ดูจะหนักมากขึ้นเท่านั้น เพื่อนพระองค์หนึ่งเห็นอาตมาบ่นพึมพำ จึงเข้ามาหาและบอกอาตมาว่า “ปัญหาท่าน คือ คิดมาก!”

ท่านพูดถูก ทันทีที่อาตมาหยุดบ่นคร่ำครวญ อาตมาก็รู้สึกได้ว่า รถเข็นเบาลงมาก อาตมาได้บทเรียน การคิดเรื่องขนดินเป็นส่วนที่ยากและหนักหนาที่สุด การขนดินจริงๆ นะมันง่าย

มาถึงวันนี้อาตมาสงสัยว่า หลวงพ่อและผู้ช่วยของท่านวางแผนเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้นแล้วเป็นแน่

กรรมของเราหนอ บุญของเราหนอ

เมื่ออาตมาเป็นพระผู้น้อย เคยมองพระผู้ใหญ่ที่ท่านได้เปรียบ ไม่ว่าในเรื่องอาหารบิณฑบาต เสนาสนะ ตลอดจนหน้าที่การงานทั้งหลาย และมักนึกน้อยใจ ‘กรรมของเราหนอ บุญของท่านหนอ’

แต่พอเรากลายเป็นพระผู้ใหญ่เสียเอง บางทีได้รับอาหารประณีตที่แจกไม่ถึงปลายแถว มีเบาะนุ่มๆ พิงหลัง แล้วไม่ต้องทำงานกรรมกรมากเหมือนแต่ก่อน อาตมากลับรู้สึกอิจฉาพระผู้น้อยบ้าง พระผู้น้อยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยเดินทางไปแสดงธรรมในที่ต่างๆ ไม่ต้องนั่งฟังปัญหาชาวบ้านทั้งวัน และไม่ต้องเสียเวลาละหลายชั่วโมงกับงานบริหาร ท่านไม่มีภาระหน้าที่อะไรเลย ท่านมีเวลาทำกิจส่วนตัวมากโข ‘กรรมของเราหนอ บุญของท่านหนอ’

สุดท้ายอาตมาก็ฉุกคิดได้ว่าอะไรเป็นอะไร พระผู้น้อยก็ ‘ทุกข์แบบพระผู้น้อย’ ส่วนพระผู้ใหญ่ก็ ‘ทุกข์แบบพระผู้ใหญ่’ มันก็แค่การสับเปลี่ยนจากความทุกข์ในรูปแบบหนึ่ง มาเป็นความทุกข์ในอีกรูปแบบหนึ่งเท่านั้น เช่นเดียวกันกับที่คนโสดบางคนอิจฉาคนมีครอบครัว ส่วนคนมีครอบครัวบางคนก็อิจฉาคนโสด ณ บัดนี้ เราน่าจะรู้แล้วว่าเมื่อเราแต่งงาน เราก็เพียงแค่สับเปลี่ยนจาก ‘ความทุกข์แบบคนโสด’ มาเป็น ‘ความทุกข์แบบคนมีครอบครัว’ และถ้ามีการหย่าร้าง เราก็สับเปลี่ยนจาก ‘ความทุกข์แบบคนมีครอบครัว’ มาเป็น ‘ความทุกข์แบบคนโสด’ อีกครั้ง ถ้าเราไม่เข้าใจว่าความทุกข์มีรูปแบบต่างๆ เช่นนี้ เราก็มักจะอิจฉาคนอื่นอยู่ร่ำไป ‘กรรม

ของเรานอ บุญของเขานอ’

คนจนมักจะอิจฉาคนรวย ส่วนคนรวยก็มักอิจฉาคนจน ที่ไม่ต้องคอยระแวงว่า คนเขารักเราเพราะตัวเราหรือเพราะเงินของเรา กันแน่ แถมคนจนยังสบาย ไม่ต้องมีธุรกิจมากมายรัดตัวเขา คนที่ร่ำรวยขึ้นมา ก็เพียงแค่แลกเปลี่ยน ‘ความทุกข์แบบคนจน’ มาเป็น ‘ความทุกข์แบบคนรวย’ ในทำนองเดียวกัน คนปลดเกษียณและรายได้หดหาย ก็เพียงแค่แลกเปลี่ยน ‘ความทุกข์แบบคนรวย’ มาเป็น ‘ความทุกข์แบบคนจน’ เป็นเช่นนี้เรื่อยไป ‘กรรมของเรานอ บุญของเขานอ’

ความคิดที่ว่าเราจะมีความสุขหากเราเป็นอย่างนั้นอย่างนี้เป็นความเข้าใจผิดโดยแท้ เมื่อเราได้เป็นอะไรอย่างอื่น เราก็เพียงแค่แลกเปลี่ยนความทุกข์ในรูปแบบหนึ่ง เป็นความทุกข์ในอีกรูปแบบหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อใดที่เราพอใจกับสถานะที่เราเป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็พระเจ้าผู้ร่ำรวยหรือพระเจ้าผู้ยากจน คนมีครอบครัวหรือคนโสด คนรวยหรือคนจน เมื่อนั้น ความทุกข์ในความเป็นอยู่จะไม่เกิดขึ้น จะนับได้ว่าเป็น ‘บุญของเรานอ’

ไม่ปลอมก็เหมือนปลอม

ในพรรษาที่สอง อาตมาป่วยด้วยโรคไข้รากสาตใหญ่ ไข้ขึ้นสูงมากจนต้องเข้ารับการรักษาที่ตึกสงฆ์ของโรงพยาบาลในเมือง

อุบล เมื่อสามสิบปีที่แล้ว จังหวัดอุบลราชธานียังล้าหลังและยากจนมาก ขณะที่นอนอ่อนเพลียรับน้ำเกลืออยู่ อาตมาสังเกตเห็นบุรุษพยาบาลออกเวรตอนหกโมงเย็น ครึ่งชั่วโมงต่อมา ผู้ที่ควรจะมาสับเปลี่ยนก็ยังไม่ถึง อาตมาจึงถามพระบนเตียงถัดไปว่า เราควรแจ้งใครดีไหมว่า บุรุษพยาบาลผลัดกลางคืนยังไม่มา ท่านตอบทันทีว่า ไม่มาเพราะไม่เคยมี หากเราเกิดอาการทรุดตอนกลางคืนล่ะก็ ต้องถือว่าเป็นกรรมของเราเอง ลำพังการป่วยหนักก็แย่อยู่แล้ว หากบัดนี้อาตมายังมีอาการหวาดกลัวแถมเข้ามาด้วย!

ตลอดสี่อาทิตย์ถัดมา ทุกๆ เช้าและบ่าย บุรุษพยาบาลตัวล่ำปึก จะเข้ามาฉีดยาแก้ชักเสบที่สะโพกของอาตมา โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นโรงพยาบาลรัฐในต่างจังหวัด ซึ่งมีงบประมาณน้อยมาก เข็มฉีดยาจึงต้องหมุนเวียนใช้ครั้งแล้วครั้งเล่าจนทุ่แสนทุ่ บุรุษพยาบาลผู้มีแขนแข็งปึกนี้ยังต้องออกแรงอย่างหนักที่จะทิ่มเข็มลงไปเนื้อ ถึงเขาจะคิดกันว่า พระต้องอดทนเก่ง แต่สะโพกของอาตมาน่ะไม่ไหวแล้ว มันเจ็บสุดๆ เลย ในเวลานั้นอาตมารู้สึกเกลียดบุรุษพยาบาลคนนั้นจับใจ

อาตมารู้สึกทุกข์ทรมาน อ่อนเพลีย และไม่เคยรู้สึกแย່เท่านี้มาก่อนในชีวิต จนกระทั่งบ่ายวันหนึ่ง หลวงพ่อชาได้มาที่ตึกสงฆ์เพื่อมาเยี่ยมอาตมา ท่านมาเยี่ยมอาตมา! อาตมารู้สึกปลื้มและประทับใจมากจนตัวลอย อาตมารู้สึกดีมาก ๆ จนกระทั่งหลวงพ่อย่อยปากขึ้น สิ่งที่ท่านพูดนั้น ซึ่งอาตมาได้รู้ในภายหลังว่า ท่านพูดกับพระอาพาธมาหลายองค์แล้ว ท่านบอกอาตมา “ไม่หายก็ตาย” ว่าแล้วท่านก็กลับไป

ความอึดอึดใจของอาตมาแตกกระเจิง ความปีติยินดีที่ท่านมาเยี่ยมอันตรธานไปสิ้น แต่เราจะว่าท่านก็ได้ เพราะสิ่งที่ท่านพูดนั้นเป็นสัจธรรมโดยแท้ ถ้าอาตมาไม่หาย อาตมาก็ตาย ไม่ว่าจะไปทางไหน ความทุกข์ทรมานจะไม่คงอยู่ตลอดไป แปลกเหมือนกัน ที่คำพูดอย่างนี้สามารถปลอบใจเราได้ดี และอาตมาก็รู้สึกดีขึ้นๆ และสุดท้ายอาตมาก็หาย ไม่ตาย หลวงพ่อช่างเป็นครูที่ล้ำเลิศนัก

การเจ็บป่วยเป็นเรื่องผิดปกติ?

เมื่ออาตมาเทศน์ อาตมามักจะขอให้ผู้ฟังยกมือขึ้น ถ้าเขาเคยเจ็บไข้ได้ป่วย เกือบจะทุกคนยกมือ (พวกที่ไม่ได้ยก อาจจะหลับหรือไม่ก็เพลินอยู่ในจินตนาการ!) นี่พิสูจน์ว่าการเจ็บป่วยถือเป็นเรื่องปกติ จริงๆ แล้วมันจะเป็นเรื่องแปลกมาก หากเราจะไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นครั้งเป็นคราว อาตมาจึงถามว่า แล้วทำไมเวลาเราไปหาหมอ เราจึงมักจะพูดกับหมอเหมือนกับว่ามีอะไรผิดปกติเกิดขึ้นกับเรา มันน่าจะผิดปกติก็ต่อเมื่อเราไม่เคยเจ็บป่วยเลยต่างหาก ดังนั้น ผู้ที่มีเหตุผลน่าจะกล่าวว่า “เกิดเรื่องปกติขึ้นอีกแล้วครับคุณหมอ ผมป่วยอีกแล้ว!”

เมื่อใดที่เราเห็นว่า การเจ็บป่วยเป็นเรื่องผิดปกติ เราได้เติมความกดดันที่ไม่จำเป็น แม้กระทั่งความรู้สึกผิดลงบนความทุกข์

ในนวนิยายสมัยศตวรรษที่สิบเก้า เรื่อง Erewhon (เอิร์วอน) ผู้แต่งคือ Samuel Butler (แซมมวอล บัทเลอร์) ได้วาดภาพสังคมที่โรคร้ายใช้เจ็บถือเป็นอาชญากรรม และคนป่วยต้องโดนลงโทษด้วยการจำคุก ในบทความที่น่าจดจำตอนหนึ่ง ชายผู้เป็นจำเลยสูดน้ำมูกและจามในคุกจำเลย เขาโดนผู้พิพากษาดำรวากับผู้กระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เขายื่นอยู่ต่อหน้าผู้พิพากษาขณะที่เขาเป็นหวัด มันเป็นเรื่องผิดของเขาทั้งหมดที่เขาไม่รู้จักรักษาสุขภาพตัวเองให้ดี เขาจึงถูกตัดสินให้จำคุกเป็นเวลาหลายปี ในชีวิตจริงมันก็ไม่น่าเป็นเช่นนั้นหรอก แต่คนจำนวนไม่น้อยก็รู้สึกผิดเมื่อเขาเกิดอาการเจ็บไข้ได้ป่วย

พวกเราสักกี่คนที่ถูกชักนำให้รู้สึกผิดเมื่อเราไม่สบาย?

พระองค์หนึ่งอาพาธโดยไม่รู้สาเหตุอยู่หลายปี ท่านใช้เวลาวันแล้ววันเล่า อาทิตย์แล้วอาทิตย์เล่า อยู่บนเตียงตลอดเวลาอ่อนเพลียเกินกว่าจะเดินออกไปนอกห้องได้ ทางวัดพยายามช่วยเหลือท่านทุกวิถีทาง ทั้งรักษาทางการแพทย์สมัยใหม่ รักษาแบบดั้งเดิม หรือทางเลือกอื่นๆ แต่ทุกวิธีการดูจะไร้ผล ท่านรู้สึกที่ท่านค่อยยังชั่ว ออกไปเดินโซเซนอกห้องเพียงเล็กน้อย แล้วก็ทรุดหนักไปอีกหลายอาทิตย์ หลายๆ ครั้งที่เราคิดว่าท่านจะตาย

วันหนึ่งท่านเจ้าอาวาสผู้เปี่ยมไปด้วยปัญญา มองปัญหาทะลุ ท่านเดินไปหาพระอาพาธที่ห้อง พระอาพาธซึ่งนอนอยู่บนเตียงเพ่งมองท่านเจ้าอาวาสอย่างสิ้นหวังสุดๆ

ท่านเจ้าอาวาสกล่าวว่า “ผมมาที่นี่ในนามพระ และแม่ชีทุกคนในวัดนี้ และในนามอุบาสกอุบาสิกาผู้อุปัฏฐากพวกเราด้วย ใน

นามของทุกๆ คนที่รักและห่วงใยท่าน ผมมาเพื่ออนุญาตให้ท่านละ
สังขารได้ ท่านไม่ต้องพยายามที่จะหายหรือก'

ได้ฟังถ้อยคำเหล่านั้นแล้ว พระผู้อาพาธถึงกับร้องให้ ท่าน
พยายามอย่างยิ่งยวดที่จะหาย เพื่อนๆ ของท่านต้องลำบาก
นักหนาที่จะพยายามช่วยรักษาร่างกายที่เจ็บไข้ได้ป่วยของท่าน
จนท่านไม่สามารถจะทำให้พวกเขาผิดหวังได้ ท่านรู้สึกว่าคุณ
ล้มเหลว และรู้สึกผิดที่ไม่สามารถจะหายได้ เมื่อได้ฟังคำพูดของ
ท่านเจ้าอาวาส ในทันใดท่านรู้สึกเป็นอิสระที่จะเจ็บป่วย และ
แม้แต่จะตาย ท่านไม่จำเป็นต้องต่อสู้อย่างหนักเพื่อจะพยายามทำ
ให้เพื่อนๆ พอใจอีกต่อไปแล้ว ความรู้สึกว่าคุณได้รับการปลด
ปล่อย เป็นเหตุให้ท่านร้องให้

โยมคิดว่าอะไรเกิดขึ้นต่อจากนี้ล่ะ? ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา
ท่านก็เริ่มค่อยยังชั่วขึ้นเรื่อยๆ

เยี่ยมคนป่วย

พวกเราสักกี่คน เมื่อไปเยี่ยมคนที่เรารักที่โรงพยาบาล จะ
ถามคำถามว่า “วันนี้รู้สึกเป็นยังไงบ้าง?”

นับเป็นการเริ่มต้นพูดที่ไม่ฉลาดเอาเสียเลย แน่แน่นอนว่า เขา
กำลังรู้สึกแย่ ไม่เช่นนั้นเขาก็คงไม่ต้องมานอนอยู่ในโรงพยาบาล
หรือก' นอกจากนี้คำทักทายธรรมดาๆ นี้ สามารถสร้างความเครียด

ให้กับคนไข้ด้วย เขาอาจจะรู้สึกว่าการบอกความจริงว่า เขารู้สึกแย่
มากๆ จะเป็นการไม่สุภาพ และอาจจะทำให้ผู้มาเยี่ยมอึดอัดใจ
และผิดหวังได้ เขาจะบอกความจริงว่า เขารู้สึกหมดเรี่ยวแรง
เหมือนถูกซาใช้แล้วจืดชืดไร้รสชาติได้อย่างไร ในเมื่อผู้มาเยี่ยม
อุตส่าห์สละเวลามาถึงโรงพยาบาล ดังนั้นเขาอาจจะรู้สึกเหมือนถูก
บีบให้พูดปดว่า “วันนี้รู้สึกค่อยยังชั่วขึ้น” ขณะเดียวกัน เขาก็รู้สึก
ผิดที่ยังไม่สามารถทำให้ดีกว่านี้ได้ เป็นที่น่าเสียดายว่า ผู้มาเยี่ยม
จำนวนมากทำให้คนไข้รู้สึกป่วยมากขึ้น!

สามเณรีชาวออสเตรเลีย ผู้บวชอยู่ในพุทธศาสนาสาย
ทิเบต กำลังจะตายด้วยโรคมะเร็งในบ้านพักผู้ป่วยใกล้ตาย
(hospice) ในเมืองเพิร์ธ อาตมารู้จักท่านหลายปีแล้ว และมักจะไป
เยี่ยมท่านบ่อยๆ วันหนึ่งท่านโทรศัพท์มาหาอาตมาที่วัด ขอร้องให้
ไปเยี่ยมให้ได้ในวันนี้ เพราะท่านรู้สึกว่า เวลาของท่านใกล้เข้ามา
แล้ว ดังนั้นอาตมาจึงวางสิ่งที่กำลังทำอยู่ และเรียกคนให้มาช่วย
ขับรถพาอาตมาไปเยี่ยมท่าน ซึ่งอยู่ห่างออกไปเจ็ดสิบกิโลเมตร
ทันที เมื่ออาตมาไปถึงแผนกต้อนรับ นางพยาบาลบอกอาตมาด้วย
ท่าทางวางอำนาจว่า สามเณรีสั่งว่าไม่ให้ใครเยี่ยมท่านโดยเด็ดขาด
อาตมากล่าวอย่างนุ่มนวลว่า “แต่อาตมาเดินทางมาไกล
มากเพื่อจะมาเยี่ยมท่านโดยเฉพาะ”

นางพยาบาลกริ้วกว่า “เสียใจ ท่านไม่ต้องการให้คนเยี่ยม
และเราจะต้องเคารพความต้องการของท่าน”

อาตมาค้านว่า “ไม่น่าเป็นไปได้นะ ท่านเพิ่งโทรศัพท์ถึง
อาตมาเมื่อชั่วโมงครึ่งที่แล้ว ขอให้อาตมามายเยี่ยม”

นางพยาบาลอาวุโสทำหน้าถ่มทิ้ง และสั่งให้อาตมาตามเธอไป เรามาหยุดอยู่หน้าประตูห้องสามแฉรี และนางพยาบาลก็ชี้ให้ดูป้ายกระดาดแผ่นใหญ่ ติดไว้ที่ประตูที่ปิดสนิทอยู่นั้น

‘ห้ามเยี่ยมโดยเด็ดขาด!’

“เห็นมั้ยะ!” นางพยาบาลว่า

เมื่ออาตมาพิจารณาป้ายนั้น อาตมาเห็นมีคำเขียนตัวเล็กๆ อยู่ข้างใต้ ‘....ยกเว้นอาจารย์พรหม’

ดังนั้นอาตมาจึงเข้าไป

เมื่ออาตมาถามสามแฉรีว่าทำไมท่านจึงติดป้ายไว้โดยมีข้อยกเว้น ท่านอธิบายว่า เพื่อนๆ และญาติๆ ของท่านทุกคน เวลามาเยี่ยม เขาจะเศร้าและเป็นทุกข์มากที่เห็นท่านกำลังจะตาย ซึ่งทำให้ท่านรู้สึกแย่งขึ้น ท่านบอกว่า “มันก็แย่อยู่นะทีไรจะต้องตายด้วยโรคมะเร็ง แล้วยังจะต้องมารับอารมณ์ของคนมาเยี่ยมอีก มันรับไม่ไหว”

ท่านพูดต่อว่า อาตมาเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวที่ปฏิบัติต่อท่านเช่นคนธรรมดา ไม่ใช่คนที่กำลังจะตาย ไม่เสียศูนย์เมื่อเห็นท่านผอมโซและอ่อนแอ แต่กลับเล่าเรื่องตลกให้ท่านฟัง ทำให้ได้หัวเราะ ดังนั้นอาตมาจึงใช้เวลาในช่วงโง่ตมมาแล้วเรื่องตลกๆ ให้ท่านฟัง ขณะที่ท่านก็สอนอาตมาถึงวิธีที่จะช่วยเพื่อนที่กำลังจะตาย อาตมาเรียนรู้จากท่านว่า เมื่อเราไปเยี่ยมคนป่วยในโรงพยาบาล ให้พูดกับตัวคน และปล่อยให้หมอและพยาบาลพูดกับตัวโรค

ท่านมรณภาพหลังจากที่อาตมาไปเยี่ยมไม่ถึงสองวัน

หัวเราะไม่ห้าม

ในฐานะที่เป็นพระในพุทธศาสนา อาตมาต้องเกี่ยวข้องกับ ความตายบ่อยๆ มันเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่จะต้องประกอบพิธี ฌาปนกิจแบบพุทธ ด้วยเหตุนี้อาตมาจึงรู้จักคุ้นเคยกับผู้อำนวยการฌาปนกิจในเมืองเพิร์ทหลายคนเป็นการส่วนตัว บางที่อาจจะ เป็นเพราะเขาต้องประกอบพิธีที่ส่งาทองเกียรติในชุมชน ในเวลา ส่วนตัว พวกเขาจึงมีอารมณ์ขันกันเต็มที่

ยกตัวอย่างเช่น ผู้อำนวยการฌาปนกิจคนหนึ่งเล่าให้ อาตมาฟังว่า สุสานแห่งหนึ่งที่ออสเตรเลียได้ตั้งอยู่ในแอ่งกระทะ ดินเหนียว เขาเคยเห็นมาหลายครั้งแล้วว่า พอเกิดฝนตกหนักหลัง จากที่เพิ่งหย่อนหีบศพลงหลุม น้ำจะไหลลงไปในหลุมศพ ขณะที่ บาทหลวงกำลังทำพิธีอยู่ หีบศพก็ลอยขึ้นมาอย่างช้าๆ เต็มตาที่ เดียว!

มีครั้งหนึ่ง ขณะผู้นำศาสนาประจำเมืองเพิร์ทกำลังเริ่ม ประกอบพิธีได้โน้มตัวลงไปโดนปุ่มทั้งหมดบนแท่นโดยไม่ได้เจตนา ทันใดนั้น ขณะที่ท่านกำลังอ่านข้อความอยู่ หีบศพก็เริ่มเคลื่อน ผ่านผ้าม่านออกมา ไมโครโฟนถูกตัด และเสียงแตรนอนก็กังวาน ไปทั่วห้อง ทั้งๆ ที่ผู้ตายไม่ใช่ทหาร แถมยังเป็นผู้ยึดถือลัทธิสันติ ภาพเสียด้วย (pacifist)

ผู้อำนวยการฌาปนกิจคนหนึ่งมีนิสัยชอบเล่าเรื่องตลกให้ อาตมาฟัง ขณะที่เราเดินไปด้วยกันหน้ารถขนส่งศพ ตามด้วยขบวน แท่ศพ ผ่านสุสานไปยังหลุมฝังศพ ตอนจบของเรื่องโล้กแต่ละเรื่อง

ของเขา ซึ่งตลกมากๆ เขาจะใช้ข้อศอกกระทุ้งซี่โครงอาตมา พยายามที่จะให้อาตมาหัวเราะ เท่าที่อาตมาสามารถทำได้คือ กลั้นไม่ให้หัวเราะออกมาดังๆ ดังนั้นเมื่อเราใกล้จะถึงจุดที่ประกอบพิธี อาตมาต้องบอกเขาอย่างจริงจังให้เขาหยุดความประพฤติที่ไม่สมควรเสีย เพื่ออาตมาจะสามารถปรับสีหน้าท่าทางให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ นั่นเท่ากับเป็นการยั่วยุให้เขาเริ่มเล่าเรื่องตลกเรื่องใหม่เท่านั้น คนบ๊อง!

ปีที่ผ่านมา อาตมาเรียนรู้ที่จะทำให้งานศพแบบพุทธคลายความเคร่งเครียดลง เมื่อสองสามปีก่อน อาตมารวบรวมความกล้าที่จะเล่าเรื่องตลกในการประกอบพิธีฌาปนกิจเป็นครั้งแรก เมื่ออาตมาเริ่มเล่าเรื่องไปได้สักเล็กน้อย ผู้อำนวยการฌาปนกิจซึ่งยืนอยู่เบื้องหลังผู้สูญเสียคิดออกมาว่า อาตมากำลังจะทำอะไร จึงพยายามบู้ยิบให้อาตมาหยุด การเล่าเรื่องตลกในงานศพเป็นสิ่งที่คนไม่ทำกัน แต่อาตมาตั้งใจซะแล้ว หน้าของผู้ผู้อำนวยการซีดลงๆ ยิ่งกว่าซากศพเสียอีก เมื่อเรื่องตลกจบลง ผู้ที่กำลังเศร้าโศกจากการสูญเสียที่อยู่ในโบสถ์ ก็หัวเราะกันลั่น และสีหน้าของผู้ประกอบการทิ้งอ้าอยู่ก็คลายลงด้วยความโล่งใจ ครอบครัวและเพื่อนๆ ผู้ตายเข้ามาแสดงความยินดีกับอาตมา เขาบอกว่าผู้ตายต้องชอบเรื่องตลกนี้เป็นอย่างมาก และเขาจะต้องพอใจมากๆ ที่บรรดาคนที่เขารักทั้งหลายมาร่วมส่งเขาด้วยรอยยิ้ม เดียวนี้อาตมามักจะเล่าเรื่องตลกนี้ในการประกอบพิธีฌาปนกิจ ทำไมจะไม่เล่าล่ะ? แล้วโยมอยากจะให้ญาติมิตรของโยมฟังเรื่องตลกของอาตมาในงานศพของโยมไหมเล่า? ทุกๆ ครั้งที่อาตมาถามคำถามนี้ คำตอบที่ได้

รับเสมอๆ ก็คือ ‘อยากขี!’

แล้วเรื่องตลกนี้มันยังงัยกันล่ะ?

สามีภรรยาสูงอายุคู่หนึ่งอยู่ด้วยกันมานานมาก จนเมื่อคนหนึ่งตายไป อีกคนก็ตายตามภายในเวลาเพียงสองสามวันถัดมา ดังนั้น ทั้งสองจึงได้ขึ้นสวรรค์ไปด้วยกัน เทพบุตรรูปงามพาทั้งสองไปที่อุทยานอันรื่นรมย์หน้าผาเหนือมหาสมุทรกว้างใหญ่ ซึ่งอภิมหาเศรษฐีเท่านั้นจึงจะมีโอกาสเป็นเจ้าของ เทพบุตรประกาศว่าอุทยานนี้เป็นรางวัลที่สวรรค์มอบให้เขาทั้งสอง

สามีซึ่งเป็นคนละเอียดรอบคอบถามขึ้นทันทีว่า “นั่นนะ ดีมากเลยครับ แต่ผมไม่คิดว่าเราจะมีปัญญาจ่ายค่าภาษีโรงเรือนสำหรับอุทยานใหญ่ขนาดนี้หรอกครับ”

เทพบุตรยิ้มอย่างอ่อนโยน และบอกเขาว่าไม่มีการเก็บภาษีโรงเรือนบนสวรรค์หรอก แล้วจึงพาคนทั้งคู่เดินชมห้องต่างๆ มากมายในอุทยาน แต่ละห้องได้รับการตกแต่งอย่างวิจิตรประณีต บ้างก็ด้วยเฟอร์นิเจอร์แอนทีก บ้างก็แบบสมัยใหม่ โคมไฟระย้าห้อยลงมาจากเพดานหลายแห่ง หัวก๊อกทำจากทองคำแท้ส่งประกายแวววาวในห้องน้ำทุกห้อง มีเครื่องเล่นดีวีดี และโทรทัศน์จอกว้างเทคโนโลยีล่าสุด เมื่อสิ้นสุดการทัวร์อุทยาน เทพบุตรบอกว่า หากมีอะไรที่คนทั้งสองไม่ชอบ โปรดบอกได้เลย เราจะเปลี่ยนให้ทันที นี่เป็นรางวัลจากสวรรค์

ผู้สามีคำนวณมูลค่าของทุกสิ่งทุกอย่างในอุทยานแล้วบอกว่า “ของตกแต่งราคาแพงเหลือเกิน ผมไม่คิดว่าเราจะมีปัญญาจ่ายค่าเบี้ยประกันทรัพย์สินหรอกครับ”

เทพบุตรถอนใจเฮือกใหญ่แล้วบอกอย่างนุ่มนวลว่า บรรดาหัวขโมยทั้งหลายไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นมาบนสวรรค์หรอก ดังนั้นการประกันทรัพย์สินจึงไม่จำเป็น แล้วเขาก็นำคนทั้งสองลงบันไดไปสู่โรงรถ ซึ่งจอดรถได้ถึงสามคัน มีรถขับเคลือนสี่ล้อคันใหญ่ใหม่เอี่ยม ที่จอดอยู่ถัดไปคือ รถลีมูซีน โรลสรอยซ์ ซึ่งสองประกายระยิบระยับ คันที่สามคือ เฟอวารีสปอร์ตสีแดงเปิดประทุนรุ่นพิเศษ ผู้สามมีอยากได้รถสปอร์ตแรงสูงสักคันมาตลอดชีวิตบนโลกของเขา แต่มันก็เป็นแค่เพียงความฝันที่จะได้เป็นเจ้าของเท่านั้น เทพบุตรบอกว่า ถ้าเขาปรารถนาจะเปลี่ยนรุ่นหรือสี ก็ไม่ต้องเกรงใจ ให้บอกได้เลย นี่เป็นรางวัลจากสวรรค์

ผู้สามมีเอ่ยอย่างไม่ค่อยจะพอใจนักว่า “แม้ว่าเราจะมีปัญญาจ่ายค่าทะเบียนรถ ซึ่งความจริงเราก็ไม่มี ทุกวันนี้รถสปอร์ตความเร็วสูงจะมีความหมายอะไร? มันก็ต้องลงเอยด้วยการจ่ายค่าปรับความเร็วนะสิ”

เทพบุตรส่ายหัวแล้วบอกอย่างอดทนว่า ไม่มีค่าทะเบียนรถบนสวรรค์ แล้วก็ไม่มีกล้องตรวจจับความเร็วด้วย เขาสามารถจะขับเฟอวารีเร็วได้เท่าที่เขาพอใจ แล้วเทพบุตรก็เปิดประตูโรงจอดรถบนถนนฝั่งตรงข้ามมีสนามกอล์ฟลิบแปดหลุมงดงาม เทพบุตรบอกว่าบนสวรรค์เขารู้กันว่า ชายผู้เป็นสามมีชอบเล่นกอล์ฟมากขนาดไหน และสนามกอล์ฟที่แสนวิเศษนี้ ไทเกอร์วูดส์เป็นผู้ออกแบบด้วยตัวเองเลยทีเดียว

ผู้สามมียังมีที่ไม่เป็นสุขนัก เมื่อเขากล่าวว่า “นี่เป็นสโมสรกอล์ฟที่ทำทางจะแพงมาก คุ้ได้จากคลับเฮาส์ และผมคงไม่มี

ปัญญาจ่ายค่าสมาชิกหรอก”

เทพบุตรส่งเสียงครางออกมาก่อนจะรวบรวมความสงบสุข เยี่ยงนักบุญของเขาขึ้นมา เขาย้ำให้ผู้สามมีแน่ใจได้ว่าไม่มีค่าสมาชิก ค่าธรรมเนียมใดๆ บนสวรรค์ ยิ่งไปกว่านั้นสนามกอล์ฟบนสวรรค์ ไม่มีการเข้าคิวเพื่อจะออกรอบ ลูกกอล์ฟจะไม่มีวันตกลงในบังเกอร์ สนามได้รับการออกแบบชนิดที่ว่าไม่ว่าคุณจะทำอะไร ลูกกอล์ฟก็จะม้วนตัวลงหลุมเสมอ นี่เป็นรางวัลจากสวรรค์

หลังจากที่เทพบุตรจากไป สามก็เริ่มดูว่าภรรยาของเขา เขาโกรธเธอมากถึงกับตะโกนกริ้วกราดใส่เธอ และประณามเธออย่างรุนแรง เธอไม่เข้าใจเลยว่าเขาโกรธเธอทำไม

“เธอไม่พอใจฉันเรื่องอะไร” เธอแว่วถาม “เรามีคฤหาสน์ และเฟอร์นิเจอร์สวยงาม เธอได้รถเฟอร์รีที่เธอจะขับเร็วได้เท่าที่เธอต้องการ แล้วยังสนามกอล์ฟฝั่งถนนตรงข้าม แล้วเธอมาโกรธอะไรฉันเล่า?”

“ก็เพราะ.....นั่งเมื่อยเอ๊ย.....” สามีพูดด้วยความขมขื่น “ถ้าไม่ใช่เพราะอาหารสุขภาพทั้งหมดที่เธอให้ฉันกินล่ะก็ ฉันก็คงได้ขึ้นมาอยู่บนนี้ตั้งหลายปีแล้วนะสิ!”

คอนเสิร์ตชีวิต

ความเศร้าโศกเป็นสิ่งที่เราเพิ่มเข้าไปบนความสูญเสีย มัน เป็นปฏิกิริยาที่เกิดจากการเรียนรู้เฉพาะในบางวัฒนธรรมเท่านั้น มันไม่ใช่เรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

อาตมาค้นพบเรื่องนี้จากประสบการณ์ส่วนตัว ที่ได้ใช้เวลา กว่าแปดปีในชุมชนชาวพุทธในเอเชียแบบของแท้ดั้งเดิม ช่วงปี แรกๆ ที่ได้อยู่ในวัดป่าในพุทธศาสนา ณ ดินแดนที่ห่างไกลความ เจริญของประเทศไทย วัฒนธรรมตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ ทาง ตะวันตกยังไม่ใช่ที่รับรู้ วัดของอาตมาเป็นป่าช้าสำหรับหลายๆ หมู่บ้านในละแวกนั้น มีการเผาศพเกือบทุกอาทิตย์ ในงานเผาศพ เป็นร้อยครั้งที่อาตมาได้พบเห็นในช่วงสามสิบปีที่แล้ว อาตมาไม่เคยเห็นใครร้องไห้สักคนเดียว อาตมาได้พูดคุยกับครอบครัวผู้ตาย ในวันต่อๆ มา ก็ยังไม่ได้เห็นร่องรอยของความโศกเศร้าอยู่ดี คนที่ เห็นยอมสรุปได้ว่า ไม่มีความเศร้าโศกเกิดขึ้น อาตมาได้ว่า ภาค อีสานในเวลานั้น เป็นดินแดนที่คำสอนของพระพุทธเจ้ายังรากลึก มานานหลายศตวรรษ ความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนยอมรับ ในทางที่ หักล้างกับทฤษฎีทางจิตศาสตร์ตะวันตกเกี่ยวกับความเศร้าโศก และการพลัดพราก

วันเวลาเหล่านั้นได้สอนอาตมาว่า มีทางเลือกอื่นนอกเหนือ จากความโศกเศร้า ไม่ใช่ว่าความเศร้าโศกจะเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง เพียงแต่ว่ามีความเป็นไปได้อย่างอื่น การสูญเสียผู้ที่เรารักสามารถ มองได้ในอีกนัยหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เราหลีกเลี่ยงวันเวลาอันยาวนาน

แห่งความโศกเศร้าที่น่าเวทนาได้

พ่อของอาตมาเสียชีวิตตอนอาตมาอายุเพียงสิบหกปี สำหรับอาตมาแล้ว ท่านเป็นชายผู้ยิ่งใหญ่ ท่านเป็นผู้ที่ช่วยให้อาตมาได้ค้นพบความหมายของความรักจากคำพูดของท่าน “ไม่ว่าลูกจะทำอะไรในชีวิต ลูกเอ๋ย ประตูดใจของพ่อจะเปิดรับลูกเสมอ” แม้ว่าความรักที่อาตมามีต่อท่านมากมายมหาศาล อาตมาก็ไม่ได้ร้องไห้ในงานศพของท่าน และไม่เคยมองให้คิดถึงท่านเลย ตั้งแต่บัดนั้น อาตมาไม่เคยรู้สึกอยากร้องไห้ให้ท่านจากไปก่อนเวลาอันควร มันกินเวลาหลายปีทีเดียวกว่าอาตมาจะเข้าใจความรู้สึกของตัวเองเกี่ยวกับการตายของท่าน ความเข้าใจนั้นเกิดขึ้นจากเรื่องที่อาตมากำลังจะเล่าให้โยมฟังต่อไปนี้

เมื่ออาตมาเป็นหนุ่ม อาตมาชอบฟังเพลงทุกประเภท ตั้งแต่เพลงร็อก จนถึงเพลงคลาสสิก ตั้งแต่เพลงแจ๊ซ จนถึงเพลงพื้นบ้าน ลอนดอนเป็นเมืองที่เลิศสำหรับคนที่กำลังเป็นหนุ่มเป็นสาว เมื่อสามสิบสี่สิบปีที่แล้ว โดยเฉพาะสำหรับคนที่รักดนตรี อาตมาจำได้ถึงครั้งที่ไปฟังวงเลด เซปปลิน แสดงอย่างเชิินๆ เป็นครั้งแรกๆ ในคลับเล็กๆ ย่านโซโฮ แล้วอีกวาระหนึ่ง พวกเราเพียงไม่กี่คนนั่งดูร็อก สตาร์ ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีใครรู้จัก ร้องนำในวงร็อกที่ห้องชั้นบนของผับเล็กๆ ทางเหนือของกรุงลอนดอน อาตมามีความทรงจำอันมีค่าหลากหลายฉากเกี่ยวกับดนตรีในกรุงลอนดอนในช่วงเวลานั้น

เวลาคอนเสิร์ตจบลงอาตมาจะตะโกน “เอาอีก! เอาอีก!” รวมไปกับคนอื่นๆ โดยปกติแล้ววงดนตรีหรือวงออเคสตราจะเล่น

ต่อให้อีกสักระยะหนึ่ง แต่ในที่สุดก็ต้องถึงเวลาเลิกกราบข้าวเก็บของกลับบ้าน อาตมาก็เช่นกัน ในความทรงจำของอาตมา มันดูราวกับว่าทุกๆ คำคืนที่อาตมาเดินจากคลับ ผับ หรือโรงแสดงคอนเสิร์ตกลับบ้าน ฝนมักจะกำลังตกอยู่เสมอ มีคำเฉพาะไว้เรียกฝนแบบที่มักจะตกในกรุงลอนดอนที่ดูมัวัวัวซึมเศร้าว่า ‘ฝนตกปรอยๆ’ (drizzle) ฝนในความทรงจำของอาตมา เมื่อกลับจากโรงแสดงคอนเสิร์ต มักจะเป็นชนิด ‘ฝนตกปรอยๆ’ หนาวเย็นและเศร้าซึม แม้อาตมาจะรู้แน่แก่ว่า อาตมาคงไม่มีโอกาสได้ฟังวงดนตรีวงนั้นอีก และอาตมาจะไม่มีวันได้พบพวกเขาอีก ไม่เคยเลยสักครั้งที่อาตมาจะรู้สึกเศร้า หรือร้องไห้ ขณะที่อาตมาเดินออกไปสู่ความหนาวเย็น ขึ้นแฉะ และความมืดในยามคำคืนของกรุงลอนดอน เสียงดนตรีอันเร้าใจยังคงก้องสะท้อนอยู่ในใจของอาตมา ‘เยี่ยมจริงๆ มันจริงๆ โชคดีชะมัดเลยที่เราได้มาฟัง!’ อาตมาไม่เคยเศร้าใจเลย เมื่อการแสดงคอนเสิร์ตที่ยิ่งใหญ่สิ้นสุดลง

นั่นเป็นความรู้สึกเช่นเดียวกันกับความรู้สึกของอาตมาเมื่อพ่อตาย มันเป็นเช่นการแสดงคอนเสิร์ตอันยิ่งใหญ่ที่ต้องจบลงในที่สุด มันเป็นผลงานที่ยอดเยี่ยม เมื่อมันใกล้จะจบ ก็เหมือนกับที่อาตมาร้องตะโกนว่า “เอาอีก! เอาอีก!” พ่อผู้เป็นที่รักของอาตมาต่อสู้อย่างหนัก เพื่อจะมีชีวิตต่ออีกไม่นานนักเพื่อเรา แต่ในที่สุดก็ถึงเวลาที่ท่านจะต้อง ‘เก็บข้าวเก็บของกลับบ้าน’ เมื่ออาตมาเดินออกมาจากฉาปนกิจสถานทีมอร์ทเลตตอนจบพิธีท่ามกลาง ‘ฝนตกปรอยๆ’ ฝนอันเย็นเยียบของลอนดอน อาตมาจำมันได้แจ่มชัด รู้แจ้งแก่ว่าอาตมาคงไม่มีโอกาสได้อยู่กับท่านอีก และท่านได้

จากไปตลอดกาล อาตมาไม่ได้รู้สึกเศร้าหรือแม้แต่จะร้องไห้ สิ่งที่กำลังอยู่ในใจของอาตมาคือ ‘ท่านช่างเป็นพ่อที่วิเศษเหลือเกิน! ชีวิตของท่านเป็นแรงบันดาลใจที่ทรงพลังจริงๆ เราช่างโชคดีเหลือเกินที่ได้เป็นลูกชายของท่าน’ ขณะที่อาตมาจูมมือแม่ก้าวเดินไปข้างหน้า อาตมารู้สึกเบิกบานเป็นอย่างยิ่ง เช่นที่รู้สึกยามเดินออกมาจากการแสดงคอนเสิร์ตที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต จะเอาอะไรมาแลกก็ไม่ยอม ขอขอบคุณครับ พ่อ

ความเศร้าโศกเกิดจากการเพ่งมองเฉพาะความพลัดพราก ในขณะที่ความสำนึกในบุญคุณของผู้ที่จากไป และความรู้สึกกตัญญูที่เกิดขึ้น นำไปสู่การฉลองชีวิตดีงามที่ปิดฉากลง

ใบไม้ร่วง

เรื่องที่ยากที่สุดเกี่ยวกับความตายที่เราจะยอมรับได้มักจะเป็นเรื่องความตายของเด็ก หลายๆ ครั้งที่อาตมาได้รับเกียรติให้ประกอบพิธีฌาปนกิจเด็กหญิง หรือเด็กชายเล็กๆ ซึ่งจากไปก่อนวัยอันควร ยังไม่ทันได้ลิ้มรสชาติของชีวิตสักเท่าไร หน้าทีของอาตมาคือ การช่วยพ่อแม่ผู้ระทมทุกข์และคนอื่นๆ ให้พ้นจากความเจ็บปวด จากความรู้สึกผิด และจากความต้องการหาคำตอบว่า ‘ทำไม?’ ที่ครอบงำจิตใจอยู่ทุกขณะ

อาตมามักจะเล่าเรื่องซึ่งมีคนเล่าให้อาตมาฟังที่เมืองไทย

เมื่อหลายปีก่อนเป็นการอุปมาอุปไมย ดังนี้

พระสหายวัดป่าธรรมดางค์หนึ่งกำลังนั่งสมาธิตามลำพังใน
กุฏิมุงหญ้าในป่า หัวค่ำวันหนึ่ง เกิดพายุมรสุมรุนแรงมาก เสียงลม
อื้ออึงดังสนั่นราวกับเสียงเครื่องบินไอพ่น ฝนตกหนักกระหน่ำซัด
หลังคากุฏิ ยิ่งตึกยิ่งหนัก แรกๆ ก็ได้ยินแต่เสียงกิ่งไม้ฉีกออกจาก
ต้น ต่อมาต้นไม้ทั้งต้นก็ถอนรากถอนโคนล้มลงด้วยแรงพายุ
กระแทกพื้นเสียงดังสนั่นราวกับฟ้าผ่า

ในไม่ช้า ท่านก็ตระหนักว่า กุฏิมุงหญ้านั้นไม่สามารถ
คุ้มครองท่านได้ หากต้นไม้ล้มลงมาทับ หรือเพียงแค่กิ่งไม้หล่นลง
มาสักท่อนก็จะสามารถทะลุหลังคาหญ้าลงมาทับท่านถึงตายได้
ท่านไม่ได้หลับเลยทั้งคืน ท่านได้ยินเสียงต้นไม้ยักษ์ๆ ในป่าโค่นลง
สู่พื้นดินดังแล้วดังเล่า ทำเอาหัวใจท่านเต้นไม่เป็นลำดับเป็นพักๆ

และก็เป็นเช่นนี้เสมอ พายุหยุดสนิทตอนรุ่งสาง เมื่อดวง
อาทิตย์เริ่มทอแสง ท่านเดินออกมานอกกุฏิเพื่อสำรวจความเสียหาย
กิ่งไม้ใหญ่ๆ หลายกิ่ง และต้นไม้ขนาดเขื่องสองต้นล้มเฉียด
กุฏิท่านชนิดเส้นยาแดงผ่าแปด ท่านรู้สึกที่ท่านโชคดีนักที่รอดมาได้
สิ่งที่ดึงดูดความสนใจของท่านโดยทันทีไม่ใช่ต้นไม้มากมายที่โดน
ถอนรากถอนโคน หรือกิ่งไม้ที่ร่วงเกลื่อนกลาดไปทั่วพื้นดิน แต่กลับ
เป็นใบไม้มากมายที่บัดนี้ร่วงทับถมกันหนาแน่นไปทั่วพื้นป่า

เหมือนอย่างที่ท่านคาดคิด ใบไม้ส่วนใหญ่ที่ร่วงหล่นไร้ชีวิต
อยู่บนพื้นดินเป็นใบไม้แก่สีน้ำตาล ซึ่งอยู่มานานเต็มที่แล้ว ท่ามกลาง
ใบไม้สีน้ำตาล มีใบไม้สีเขียวมากมาย แถมยังมีใบไม้สีเขียว
ปนอยู่บ้าง ใบไม้สีเขียวบางส่วนดูสดและเขียวจัดชนิดที่ท่านรู้ว่า

มันคงจะเพิ่งคลีออกมาจากตายอดเมื่อไม่กี่ชั่วโมงที่แล้ว บัดนั้นหัวใจของท่านได้เข้าถึงธรรมชาติแห่งความตาย

ท่านต้องการจะทดสอบความจริงที่ท่านประจักษ์นี้ ท่านจึงแหงนหน้าขึ้นไปมองใบไม้ที่ยังอยู่บนต้น แน่นอนว่าใบไม้ส่วนมากที่เหลืออยู่บนต้นเป็นใบไม้สีเขียวอายุน้อยๆ ที่อยู่ในสภาพแข็งแรง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดใญ่ของชีวิตของมัน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีใบไม้อ่อนๆ สีเขียวร่วงหล่นไร้ชีวิตอยู่บนพื้นดิน แต่ใบไม้สีน้ำตาลแก่ๆ ที่แห้งเหี่ยวแล้วบางส่วนก็ยังคงเกาะติดอยู่บนกิ่งไม้ พระท่านยิ้ม ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา การตายของเด็กน้อยไม่ทำให้ท่านหวนไหวอีกต่อไป

เมื่อพายุแห่งความตายพัดผ่านเข้ามาในครอบครัวของเรา มันมักจะพรากชีวิตท่านผู้ชรา ผู้เปรียบเสมือนใบไม้สีน้ำตาลมีลายพร้อย บางครั้งมันก็พรากชีวิตผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนเช่นใบไม้สีเขียว บางครั้งหนุ่มสาวซึ่งอยู่ในวัยที่สดใสที่สุดของช่วงชีวิต เช่นเดียวกับใบไม้สีเขียวก็ตายเช่นกัน และบางครั้งความตายยังพรากชีวิตเด็กเล็กๆ บางคนไปด้วย เช่นเดียวกับที่พายุปลดใบไม้อ่อนๆ จำนวนหนึ่งลงฉันนั้น ธรรมชาติของความตายของมนุษย์เรามันเป็นเช่นนั้นเอง เช่นเดียวกับธรรมชาติของพายุในปามันก็เป็นเช่นนั้นเองแหละ

ไม่ใช่เรื่องที่จะกล่าวโทษใครหรือทำให้ใครรู้สึกผิดในเรื่องการตายของเด็ก มันเป็นธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลาย ใครจะกล่าวโทษพายุเล่า? มันช่วยเราตอบคำถามว่า ทำไมเด็กบางคนจึงตายก่อนวัยอันสมควร คำตอบก็จะเป็นเหตุปัจจัยเดียวกันกับ

คำถามว่า ทำไมโบไม้อ่อนๆ จำนวนหนึ่ง แม้จะไม่มากนัก ต้องร่วงหล่นในเวลาเกิดพายุด้วยเล่า

ปุมชะตากรรม

บางที่ช่วงเวลาที่จะเตือนอารมณ์ที่สุดในพิธีฝังศพ คือขณะที่หีบกำลังถูกหย่อนลงสู่หลุม หรือขณะที่ปุมถูกกดเพื่อจะเลื่อนหีบศพเข้าสู่เตาเผาในพิธีฌาปนกิจ* เสมือนว่าเครื่องระลึกความทรงจำสุดท้ายที่เป็นรูปธรรมของคนที่เรารัก ในที่สุดได้ถูกพรากไปจากเราตลอดกาล มันมักจะเป็นช่วงเวลาที่ไม่สามารถถลันน้ำตาไว้ได้อีกต่อไป

ที่เมรุบางแห่งในเมืองเพิร์ธ ช่วงขณะนั้นมักจะร่วนวายเป็นพิเศษ เมื่อปุมถูกกด หีบศพจะเลื่อนลงไปสู่โถงด้านล่าง ซึ่งเป็นที่ตั้งของเตาเผา จุดประสงค์คือเพื่อจะให้คล้ายๆ การฝัง อย่างไรก็ตาม ภาพที่ผู้ตายถูกหย่อนลงไปเผาเบื้องล่างกลับเป็นสัญลักษณ์ในจิตได้สำนึกเสมือนกับกำลังถูกส่งลงสู่นรก การสูญเสียผู้เป็นที่รักก็แย่เสียเหลือเกินแล้ว เมื่อสมทบกับสัญลักษณ์ของการเคลื่อนลงสู่โลกเบื้องล่างหรือนรก บ่อยครั้งที่ผู้สูญเสียไม่สามารถจะรับได้

ดังนั้น อาตมาจึงเคยเสนอเล่นๆ ว่า ควรจะสร้างเมรุเผา

* พิธีแบบฝรั่ง - ผู้แปล

ศพนิดีที่เมื่อพระกตปุมเพื่อจะดำเนินการกับร่างไร้ชีวิตนั้น หีบศพจะเคลื่อนสู่เบื้องบนอย่างสง่างาม ซึ่งลัพท์ไฮโดรลิคธรรมดาๆ สักตัวก็น่าจะสามารถจัดการได้โดยไม่ยาก เมื่อหีบศพเคลื่อนขึ้นไปใกล้เพดาน เราก็จัดการให้มันหายเข้าไปในปุยมะฆอันเกิดจากไอน้ำแข็งแข็ง ผ่านช่องบนเพดานไปสู่ช่องหลังคาเบื้องบน ท่ามกลางเสียงเพลงสวรรค์หวานๆ มันจะเป็นการฟื้นฟูจิตใจที่ยอดเยียมสำหรับผู้ที่กำลังเศร้าโศกกับการสูญเสีย!

อย่างไรก็ตาม บางคนที่ได้ฟังข้อเสนอของอาตมาแนะนำว่าวิธีการนี้อาจทำให้พิธีกรรมสูญเสียความเที่ยงตรงไป โดยเฉพาะในกรณีที่ทุกคนต่างรู้กันดีว่า คนไร้ศีลธรรมที่นอนอยู่ในหีบนั้นยากที่จะได้ขึ้นไปอยู่ ‘บนนั้น’ ดังนั้น อาตมาจึงปรับปรุงข้อเสนอเสียใหม่โดยแนะนำให้มัมมกตสามปุมให้ครอบคลุมได้ทุกกรณี ปุม ‘กตขึ้น’ เฉพาะสำหรับคนดี ปุม ‘กตลง’ ไว้จัดการกับคนเลว และปุม ‘ไปด้านข้าง’ สำหรับคนส่วนใหญ่ซึ่งมีทั้งความดีความชั่ว จากนั้นเพื่อให้เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยของสังคมตะวันตก และเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้แก่พิธีกรรมที่ซึมเศร้า อาตมาอาจจะขอให้ผู้มาร่วมพิธีศพนกมือไหวตว่า ควรจะกตปุมไหน! นี่จะทำให้พิธีฌาปนกิจนี้น่าจดจำเป็นที่สุด และเป็นเหตุผลที่ดีมากที่คนจะมาร่วมพิธี

เมียข้ามชาติ

ชายคนหนึ่งซึ่งประสบความสำเร็จในชีวิต สามารถเลี้ยงดูภรรยาได้ถึงสี่คน เมื่อเขากำลังจะตาย เขาเรียกเมียคนที่สี่ซึ่งเป็นคนล่าสุด และสาวสุดมาที่ข้างเตียง

“ยอดรัก” เขาพูดพลางลูบคลำเรือนร่างอันงดงามของเธอ “พี่จะตายในวันสองวันนี้แล้ว ชีวิตหลังตายคงจะหงอยเหงามาก เมื่อปราศจากน้อง น้องจะไปกับพี่มั๊ย?”

“ไม่ไปค่ะ!” สาวสวยกล่าวชัดเจน “น้องจะต้องอยู่ น้องจะกล่าวสรรเสริญคุณพี่ในงานศพ แต่น้องไม่สามารถจะทำอะไรได้มากไปกว่านี้” ว่าแล้วเธอก็ก้าวฉับๆ ออกจากห้องไป

การปฏิเสธอย่างไว้เยื่อของเธอราวกับมีดกรีดหัวใจเขา เขาได้ทุ่มเทดูแลภรรยาคนล่าสุดอย่างมากมาย เขาภูมิใจในตัวเธอนักหนา ถึงขนาดเลือกเธอให้เป็นผู้เคียงคู่ออกงานสำคัญทั้งหลาย เธอทำให้เขาภาคภูมิใจในความซื่อซื่อของเขา เขารู้สึกประหลาดใจที่ได้พบว่า เธอไม่ได้รักเขาเช่นที่เขารักเธอ

ไม่เป็นไร เขายังมีเมียอีกตั้งสามคน ดังนั้นเขาจึงเรียกเมียคนที่สาม ที่เขาได้มาเมื่อวัยกลางคน เขาต้องทุ่มเทอย่างหนักกว่าจะชนะใจเมียคนที่สาม เขารักเธออย่างลึกซึ้ง เพราะเธอทำให้เขาสนุกสนานมีชีวิตชีวามาก เธอมีเสน่ห์แรงจนเป็นที่หมายปองของชายหลายคน แต่ถึงกระนั้น เธอก็ยังซื่อสัตย์ต่อเขาเสมอต้นเสมอปลาย เธอทำให้เขารู้สึกมันคงไร้กังวล

“ที่รัก” เขากล่าวพร้อมกับกอดเธอไว้นั่น “พี่จะตายในวัน

สองวันนี้แล้ว ชีวิตหลังตายคงจะหงอยเหงามากเมื่อปราศจากน้อง น้องจะไปกับพี่มั๊ย?”

“ไม่อย่างนั้นนอน” หญิงสาวที่ล่อลวงให้เขาหลง กล่าวเน้นด้วยมานักตฤกิจ “น้องไม่มีวันทำเรื่องพรรคนั้นเด็ดขาด น้องจะจัดงานศพให้พี่อย่างหรู แล้วหลังจากนั้นน้องก็จะไปใช้ชีวิตกับลูกชายของพี่”

อนาคตที่เมียคนที่สามเตรียมจะนอกใจนั้น สั่นคลอนเข้าไปถึงไล่เลยทีเดียว เขาไล่เธอออกไปแล้วเรียกเมียคนที่สองเข้ามา

เขาเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาพร้อมเมียคนที่สอง เธอไม่ใช่คนมีเสน่ห์นัก แต่เธอพร้อมเสมอที่จะช่วยเขาแก้ปัญหา และให้คำแนะนำที่มีค่ามหาศาล เธอเป็นเพื่อนที่เขาไว้วางใจที่สุด

“เมียรัก” เขาเอ่ยขึ้นพร้อมกับจ้องเข้าไปในดวงตาที่เต็มไปด้วยความมั่นใจของเธอ “ผมจะตายในวันสองวันนี้แล้ว ชีวิตหลังตายคงจะหงอยเหงามากเมื่อปราศจากคุณ คุณจะไปกับผมมั๊ย?”

“เสียใจค่ะ” เธอกล่าวขออภัย “ฉันไม่สามารถจะไปกับคุณได้หรอก ฉันจะไปไกลที่สุดได้ถึงหลุมศพคุณ แต่จะไม่มีวันไปไกลกว่านั้น”

ด้วยหัวใจที่ใกล้จะแตกสลาย เขาเรียกหาเมียคนแรกที่อยู่กับเขามานานแสนนาน แต่เขาได้ทอดทิ้งเธอในช่วงหลังๆ ตั้งแต่เขาได้เมียคนที่สามซึ่งแสนจะทรงเสน่ห์ และเมียคนที่สี่ผู้เป็นดาวดวงเด่น ทั้งๆ ที่จริง ๆ แล้วเมียคนแรกนี่เป็นคนสำคัญที่สุดสำหรับเขา เธอช่วยเขาอยู่เบื้องหลังอย่างเงียบๆ มาโดยตลอด เขารู้สึกละอายใจเมื่อเธอเดินเข้ามาแต่งตัวปอนๆ และมีร่างกายผ่ายผอม

“ที่รัก” เขากล่าวอย่างวิงวอน “ฉันจะตายในวันสองวันนี้แล้ว ชีวิตหลังความตายคงจะหงอยเหงามากเมื่อปราศจากเธอ เธอจะไปกับฉันมั๊ย?”

“ฉันจะไปกับคุณอย่างแน่นอน” เธอตอบอย่างสงบ “ฉันไปกับคุณเสมอทั้งในชีวิตนี้และชีวิตหน้า”

เมียคนแรก เราเรียกว่า กรรม เมียคนที่สองมีชื่อว่า ครอบครว เมียคนที่สาม คือ ทรัพย์สมบัติ และเมียคนที่สี่ คือ ชื่อเสียง

โปรดอ่านเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง ที่นี้เราก็ได้รู้จักเมียทั้งสี่ เมียคนไหนละที่สำคัญที่สุดที่เราจะต้องดูแลเอาใจใส่ให้ดี? คนไหนที่จะไปกับเราเมื่อเราตาย?

หัวเราะให้ออก

ปีแรกที่อาตมาอยู่ในเมืองไทย พวกเรามักจะนั่งรถกระบะคันเล็กจากวัดนั้นไปวัดนี้ แน่แน่นอนว่าพระผู้ใหญ่ย่อมได้ที่นั่งที่ดีที่สุดคือที่นั่งตอนหน้าของรถกระบะ พวกเราพระผู้น้อยต้องนั่งเบียดกันบนกระดานไม้แข็งๆ ที่กระบะด้านหลัง เหนือกระดานนั่งจะเป็นโครงเหล็กเตี้ยๆ ไว้ชิงผ้าใบกันฝนและฝุ่น

ถนนทุกสายฝุ่นคลุ้ง และแทบจะไม่ได้รับการบำรุงรักษา เวลารถกระบะตกหลุม บรรดาพระผู้น้อยก็กระเด็นขึ้นไปตามๆ กัน

หลายครั้งหลายคราที่หัวของอาตมาโขกกับโครงเหล็กแข็งๆ นั้น ที่ร้ายก็คือ การเป็นพระศิระชะโล้น อาตมาจึงไม่มี ‘กันชน’ ไว้ป้องกัน การกระแทก

อาตมากล่าวคำสบถทุกครั้งที่หัวกระแทก แน่นอนว่าเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพระไทยจะได้ไม่เข้าใจ แต่เมื่อพระไทยหัวโขกบ้าง ท่านก็เพียงแต่หัวเราะ! อาตมาไม่สามารถจะเข้าใจได้ ใครจะยังหัวเราะได้เวลาหัวโขกจนเจ็บอย่างนั้น? อาตมาพิจารณาว่า บางทีพระไทยเหล่านั้น หัวคงจะโดนโขกหลายครั้งมากซะจนเกิดความเสียหายถาวรบางประการ

เพราะอาตมาเคยเป็นนักวิทยาศาสตร์ อาตมาจึงตกสนใจ ทำการทดลอง อาตมาจะลองหัวเราะอย่างทีพระไทยทำหากหัวโขกในครั้งต่อไป จะได้ว่ามันเป็นยังไง โยมรู้ไหมว่าอาตมาค้นพบอะไร? อาตมาพบว่า ถ้าเราหัวเราะเมื่อหัวโขก มันจะเจ็บน้อยลงมาก ๆ เลย

การหัวเราะปลดปล่อยสารเอ็นดอร์ฟินเข้าสู่ระบบเลือด เป็นการบรรเทาความเจ็บปวดโดยธรรมชาติ และยังช่วยเสริมสร้างระบบภูมิคุ้มกันไว้ต่อสู้กับโรคทั้งหลาย ดังนั้นเมื่อเราเจ็บปวด การหัวเราะจะช่วยเราได้ ถ้าโยมยังไม่เชื่อโยมก็ลองดูซิ เวลาหัวโยมโขกครั้งต่อไป

ประสบการณ์สอนอาตมาว่า เมื่อชีวิตเป็นทุกข์ ความเจ็บปวดจะบรรเทาลง หากเรามองเห็นด้านที่น่าขบขัน และสามารถหัวเราะออกมาได้

เสน่ห์กองขี้

คนบางคนจริงๆ แล้วไม่ชอบที่จะมีชีวิตอยู่อย่างปราศจากปัญหา ถ้าเขาไม่มีปัญหาของตัวเองให้ต้องกังวลพอ เขาก็จะเปิดทีวีดูละครน้ำเน่าเพื่อจะได้เอาปัญหาของตัวเองละครมาเป็นกังวล บางคนเห็นความกังวลเป็นเรื่องไร้ใจ เขามองว่าความทุกข์เป็นเรื่องสนุก เขาไม่อยากมีความสุข นั่นเป็นเพราะเขาติดข้องอยู่กับปัญหาของเขามากเกินไป

พระสององค์เป็นเพื่อนสนิทกันมาตลอดชีวิต เมื่อท่านมรณภาพ พระองค์หนึ่งเกิดใหม่เป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์ที่งดงาม ขณะที่เพื่อนของท่านเกิดเป็นหนอนอยู่ในกองขี้

ในไม่ช้า องค์ที่เป็นเทวดาก็เริ่มคิดถึงเพื่อนเก่า และสงสัยว่าเพื่อนของท่านไปเกิดอยู่แห่งหนตำบลไหน ท่านไม่เห็นเพื่อนในสวรรค์ชั้นที่ท่านอยู่ จึงมองไปยังสวรรค์ชั้นอื่นๆ ด้วย แต่ก็ไม่พบท่านใช้ตาทิพย์ค้นหาเพื่อนในโลกมนุษย์ แต่ก็ไม่พบอีกเช่นกัน ท่านมั่นใจว่าเพื่อนของท่านต้องไม่ไปเกิดเป็นสัตว์แน่ แต่เอาละ! ลองเช็คดูสักหน่อย แต่ท่านก็ยังไม่เห็นแม้แต่เงาของเพื่อนท่านอยู่ดี ดังนั้น เทวดาจึงเริ่มค้นหาในโลกที่เราเรียกว่า พวก “กระดืบกระดืบ” และท่านก็ต้องแปลกใจเป็นอย่างมากที่ท่านพบว่า เพื่อนของท่านเกิดเป็นหนอนอยู่ในกองขี้ที่เหม็นหึ่งและน่าขยะแขยง!

ด้วยความผูกพันในมิตรภาพที่แน่นแฟ้นยิ่งเกินกว่าความตายจะพรากได้ เทวดารู้สึกว่าท่านจะต้องช่วยเพื่อนเก่าของท่านให้พ้นจากการเกิดเป็นหนอนที่แสนจะอัปยศนี้ ไม่ว่ากรรมอันใดจะ

นำพาไปก็เถอะ

ดังนั้น ท่านจึงปรากฏกายเบื้องหน้ากองขี้สกปรกนั้น และพูดขึ้นว่า “นี่ ท่านหนอน! จำเราได้มั๊ย? เราเคยเป็นพระด้วยกันเมื่อชาติที่แล้ว และท่านก็เป็นเพื่อนรักที่สุดของเรา เวลานี้เราเกิดใหม่ในสวรรค์มีความสุขมาก ส่วนท่านมาเกิดในกองขี้น่ารังเกียจแต่อย่าวิตกไปเลย เพราะเราจะพาท่านไปสวรรค์กับเรา มาเถอะเพื่อนรัก!”

“เดี๋ยวก่อน!” หนอนว่า “โลกสวรรค์ที่ท่านเล่าขอดๆ นะมันจะเจ๋งอะไรนักหนา? กระผมมีความสุขสุดๆ อยู่แล้วในกองขี้ที่แสนอโรยและหอมกรุ่นนี้ ขอขอบคุณมากๆ เลยครับ”

“ท่านไม่เข้าใจ” เทวดาว่าแล้วก็พรรณนาอย่างแสบคายถึงความสุขใจ และความสนุกสนานบนสวรรค์

หนอนถามขึ้นชนิดตรงเข้าเป้าว่า “แล้วบนสวรรค์มีกองขี้ใหม่เล่า?”

เทวดาทำมุขฟุดฟิดแสดงอาการดูถูก “ย่อมไม่มีแน่นอน!”

“ถ้าฉันผมก็ไม่มีวันไป!” หนอนพูดอย่างหนักแน่น “ท่านกลับไปซะเถอะ!” แล้วมันก็มุดลงกลางกองขี้

เทวดาคิดว่า ถ้าเพียงแต่หนอนได้เห็นสวรรค์ด้วยตัวเอง เมื่อนั้นแหละมันจึงจะเข้าใจ ดังนั้น เทวดาจึงอุจจมุขไว้แล้วสอดมือนุ่มๆ ลงไปในกองขี้น่าขยะแขยงนั้นเพื่อควานหาหนอน เมื่อพบแล้วท่านก็ดึงมันออกมา

“เฮ้! อย่ายุ่งกับผม” หนอนโวยวาย “ช่วยด้วย! เมย์เดีย! ผมถูกลักพาตัว!” แล้วเจ้าหนอนตัวลีนก็ติดดินไปมาจนหลุดออก

มาได้ แล้วมันก็รีบมุดกลับลงไปซ่อนตัวในกองขี้ที่นั่นที่

เทวดาผู้มีเมตตาจึมนิ้วเข้าไปในกองขี้เหม็นๆ อีกครั้ง จนพบ
เจ้าหนอน พยายามดึงมันออกมาอีกครั้ง ท่านเกือบจะได้ตัวมันอยู่
แล้ว แต่ด้วยความที่ตัวมันเหนียวๆ ลื่นๆ ด้วยความใสโครก และ
มันก็ไม่อยากจะไปสวรรค์ มันจึงหนีไปได้อีกเป็นครั้งที่สอง และไป
หลบซ่อนอยู่ในกองขี้ที่ลึกไปกว่าเก่าเสียอีก เทวดาพยายามดึงหนอน
ออกจากกองขี้ที่น่ารังเกียจถึงหนึ่งร้อยแปดครั้ง แต่เจ้าหนอนก็
ผูกพันกับกองขี้ที่มันแสนรักนักหนา แล้วมันก็ดิ้นหลุดกลับไปได้ทุก
ครั้ง!

ในที่สุด เทวดาก็ต้องกลับขึ้นสวรรค์ไปโดยทิ้งเจ้าหนอนไว้
กับ ‘กองขี้แสนรัก’ ของมัน

เช่นเดียวกัน เรื่องเล่าทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้ก็ขอจบลงแต่
เพียงเท่านี้

หมายเหตุ

เรื่องราวเกือบทุกเรื่องในหนังสือเล่มนี้ได้รับการบอกเล่าถ่ายทอดด้วยวาจาในสายพระวัดป่าของเรา หลายๆ เรื่องมีรากดั้งเดิมมาจากคัมภีร์ทางพุทธศาสนา และได้รับการขยายความในการเล่าแต่ละครั้ง เพื่อปรับให้เข้ากับกาลเวลาในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามเรื่องเล่าบางเรื่องเป็นเรื่องในสมัยปัจจุบันเพื่อเสริมรสชาติในการเล่าเรื่องราวแบบพุทธๆ นี้

กรณีที่เราเล่าดัดแปลงมาจากพระสูตร อาตมาจะใส่แหล่งที่มาไว้ด้านล่างนี้ นอกนั้นเป็นเรื่องที่ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาได้ มักจะเป็นเรื่องที่อาตมาเคยได้ฟังมาและจดจำไว้ตั้งแต่เริ่มเป็นชาวพุทธ บางเรื่องได้รับการเล่าซ้ำในหนังสือซึ่งอาตมาพยายามลงที่มาไว้เท่าที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม แหล่งที่มาหลักของเนื้อหาส่วนนั้น คือชีวิตของอาตมาเอง โดยเฉพาะในช่วงเวลาสามสิบกว่าปีที่อาตมาเป็นพระ หรือที่ได้ยินได้ฟังจากคำเทศนาที่ซาบซึ้งใจในศาลาวัดของเรา

๑. สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เทวปุถุตสังยุตต์ ๒/๖ เป็นการแปลของอาตมาเอง

๒. เรื่องนี้เป็นการรวมเรื่องจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องดั้งเดิมในธรรมบท ตอนที่ ๑๑๐ และคำกล่าวของพระอรหันต์อภิมุตตะเถระ ในเกรคาถา

๓. เรื่องนี้มีเค้าโครงเรื่องมาจากสังยุตตนิกาย สคาถวรรค โกศลสังยุตต์ สูตรที่ ๘ และจากขุททกนิกายอุทาน ๕/๑

๔. เรื่องนี้มาจาก สังยุตตนิกาย สักกะสังยุตพระสูตร
หมายเลข ๒๒

๕. อาตมาเคยฟังนิทานปรัมปราเรื่องนี้ครั้งแรกเมื่อยังเป็น
วัยรุ่นชาวพุทธ ขณะอยู่ที่ประเทศอังกฤษ เรื่องนี้มีการเล่าต่อๆ กัน
มา และตีพิมพ์อย่างย่อๆ โดย Indries Shah ในหนังสือเรื่อง ‘The
Way of the Sufi’, Penguin Books, Harmondsworth, ๑๙๗๕,
หน้า ๘๐-๑

๖. ได้รับอนุญาตจากผู้ประพันธ์ Jonathan Wilson-Fuller
ให้นำบทกวี ‘มากเกินไปที่จะหวัง’ (It’s too much to hope for) ที่
เคยได้รับการพิมพ์เผยแพร่แล้วมาลงในหนังสือเล่มนี้ได้

๗. จากการค้นคว้าของอาตมา นิทานเรื่อง ‘คำถามสามข้อ’
ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกเป็นภาษายิดดิช (Yiddish) ในปี พ.ศ.
๒๔๔๔ ในหนังสือรวมนิทานเรื่องสั้น โดยนักเขียนผู้มีชื่อเสียงอีก
หลายท่าน เช่น Chekov เพื่อช่วยเหลือชาวยิวที่ถูกจองล้างจองผลาญ
ในรัสเซีย ส่วนนวนิยายที่อาตมาอ่านตอนเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย
เคมบริดจ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือรวมเล่ม
แต่อาตมาไม่สามารถระบุได้ว่า เป็นการพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ใด

๘. นิทานเรื่องนี้มีเค้าโครงเรื่องมาจาก นิทานชาดกเรื่องที่
๑๐๗

๙. นิทานเรื่องนี้มีเค้าโครงเรื่องมาจาก นิทานชาดกเรื่องที่
๒๑๕

๑๐. นิทานเรื่องนี้มีเค้าโครงเรื่องมาจากขุททกนิกาย อุทาน
๖/๔ และขุททกนิกายชาดก

ท่านอาจารย์พรหมวังโส เกิดที่
กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๔๙๔ ท่านหันมานับถือพุทธ
ศาสนาเมื่ออายุ ๑๖ ปี หลังจากที่ท่าน
ได้อ่านหนังสือธรรมะขณะที่ยังเป็น
นักเรียนมัธยมความสนใจในพระพุทธ
ศาสนา และการทำสมาธิภาวนา
เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ขณะที่ท่านกำลังศึกษา



วิชาฟิสิกส์ที่ยูนิเอน มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ หลังเรียนจบท่านได้
ทำงานเป็นครูอยู่หนึ่งปีก่อนตัดสินใจเดินทางมาบวชที่ประเทศไทย

ท่านได้อุปสมบทเมื่ออายุ ๒๓ ปี ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร โดยมีพระพรหมคุณาภรณ์ (ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระพุทธปาโมกข์) เป็นอุปัชฌาย์ จากนั้นท่านได้ไปสู่สำนักของหลวงปู่ชา สุภัทโท แห่งวัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มอบตัวเป็นศิษย์ ศึกษาธรรมะ ทั้งธุดงค์วัตรและอบรมจิตใจในด้านวิปัสสนาธุระเป็นเวลา ๙ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ท่านได้รับอาราธนาให้ไปช่วยก่อตั้งวัดป่าไถ่เมืองเพิร์ธ ทางตะวันตกของประเทศออสเตรเลีย ปัจจุบันท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าโพธิญาณ และประธานทางจิตวิญญาณของพุทธสมาคมแห่งออสเตรเลียตะวันตก

ท่านอาจารย์พรหมวังโส ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ มีนามว่า พระวิสุทธิสังวรเถร วิ. เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙